T.C.
YILDIZ TEKNİK ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI ANA BİLİM DALI
TÜRK EDEBİYATI YÜKSEK LİSANS PROGRAMI

YÜKSEK LİSANS TEZİ

MEŞRUTİYET'İN GÜLDÜREN VE DÜŞÜNDÜREN SESİ: DAVUL

BUSE TURAN
14723015

TEZ DANIŞMANI
Prof. Dr. YAKUP ÇELİK

İSTANBUL
2018

T.C.
YILDIZ TEKNİK ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI ANA BİLİM DALI
TÜRK EDEBİYATI YÜKSEK LİSANS PROGRAMI

YÜKSEK LİSANS TEZİ

MEŞRUTİYET'İN GÜLDÜREN VE DÜŞÜNDÜREN SESİ: DAVUL

BUSE TURAN
14723015

Tezin Enstitüye Verildiği Tarih: 17.07.2018
Tezin Savunulduğu Tarih: 27.07.2018
Tez Oy Birliği / Oy Çokluğu ile Başarılı Bulunmuştur

	Unvan Ad Soyad	İmza
Tez Danışmanı	: Prof. Dr. Yakup Çelik	
Jüri Üyeleri	: Dr. Öğr. Üyesi Didem Ardalı Büyükarman	
	Dr. Öğr. Üyesi Çilem Tercüman	

İSTANBUL
TEMMUZ 2018

ÖZ

MEŞRUTİYET'İN GÜLDÜREN VE DÜŞÜNDÜREN SESİ: DAVUL
Buse Turan
Temmuz, 2018

İstibdat döneminde bütün alanlar gibi basın hayatını da etkisi altına alan baskı, II. Meşrutiyet'in ilanıyla ortadan kalkmıştır. Bunun doğal sonucu olarak ülke sorunlarına eğilen gazete ve dergiler çoğalmıştır. Özellikle mizah alanında süreli birçok yayın baş göstermiştir. Yazarlar, bu konulardaki fikirlerini mizah yoluyla daha çarpıcı sayılabilecek bir şekilde dile getirme imkânı bulmuşlardır. Bu dönemde çıkan Batılı anlamdaki mizah gazetelerinden biri de *Davul*'dur. Başyazarı Hamdullah Suphi (Tanrıöver)'dir. 27 Ekim 1908'den 27 Mayıs 1909'a kadar 24 sayı yayımlanmıştır. Mizahi üslupla yazılmış edebi metinlerden oluşan bu gazetede aynı zamanda Türk karikatüristlerin eserleri ve Batı basınından karikatürler de yer almaktadır. Bu çalışmada, yayımlandığı dönemle ilgili önemli veriler sunan *Davul* gazetesinin 24 sayısı beş ana bölümde incelenmiştir. Birinci bölümde, Osmanlı Dönemi'nde basın hayatı ve mizah gazeteleri hakkında bilgi verilmiştir. İkinci bölümde gazetenin yayın hayatına başlaması, yayın süreci ve politikası ile şekil özellikleri incelenmiş; gazetenin yazar, şair ve karikatürist kadrosu, *Davul*'daki kalem faaliyetleri göz önünde bulundurularak tanıtılmıştır. İkinci bölümün sonunda, gazetenin muhtevasını oluşturan yazı türleri ve "Vur Abalıya" bölümü hakkında değerlendirmeler yapılmıştır. Üçüncü bölümde yazar ve şair adları ile yazı türlerine göre oluşturulmuş iki fihrist bulunmaktadır. Dördüncü bölümde gazetenin karakteristik özellikleri dikkate alınıp seçilen metinler, Latin harflerine aktarılmıştır. Sonuç bölümü olan beşinci bölümde ise gazetenin özellikleri, önemi ve içeriğiyle ilgili genel bir değerlendirme yapılmıştır.

Anahtar Sözcükler: *Davul* Gazetesi, Türk Basını, İkinci Meşrutiyet Dönemi, Mizah, Karikatür.

ABSTRACT

THE TRAGICOMIC VOICE OF CONSTITUTIONALISM: DAVUL
Buse Turan
JULY, 2018

The oppression that affected the press along with every field in the era of despotism was removed with the establishment of the Second Constitutional Era. As a natural result, the number of newspapers and magazines that focused on the country's issues increased. Mainly, many humor writings were published. Authors got the chance to express their opinions through comedy in a striking way. One of the westernized types of comedy newspapers published in this era was Davul. Hamdullah Suphi (Tanrıöver) was the lead author. Between 27 October 1908 and 27 May 1909, 24 issues were published. This newspaper included literary texts written in a humorous tone, caricatures of Turkish and Western caricaturists.In this research, 24 issues of the Davul newspaper, which provides information about the time they were published, were examined in 5 main sections. In the first section, the information gathered about the press and comedy newspapers in the Ottoman Empire is presented. The second section is the examination of the establishment, publishing process, and policies of the newspaper; the writers and caricaturists' introduction in the context of their works on the Davul. At the end of the second section, literary types of the newspaper's content and the "Vur Abalıya" section were assessed. In the third section, there are two indexes composed according to the names of writers and poets and the literary types. In the fourth part, selected texts were converted to the Latin alphabet, with the characteristics of the newspaper in mind. The fifth and the final section includes the general assessment of the features, importance, and content of the newspaper.

Keywords: The *Davul* Newspaper, Turkish Press, The Second Constitutional Era, Humor, Caricature.

ÖN SÖZ

Meşrutiyetin siyasi ve sosyal söylemleriyle bunalımdan doğan, toplumun görünür yüzü olmaya çalışan ve bu çalışmayı da dönemin debdebeli halinden bir nebze de olsa "tebessüm", belki de tam anlamıyla "gülme", eyleminin içinde vermeyi amaçlayan mizah gazetelerinin o dönemdeki rolü neyse bugün de aynıdır. Bir nevi yaşadığımız kaygılar içinden sıyrılarak kendimizi mizaha yaslamaktayız. Biz de bu süreç içerisinde kısa ama etkili bir girişle dönemine ışık olan *Davul*'u her yönüyle irdelemeye çalıştık.

Beş ana bölümden meydana gelen çalışmanın ilk bölümünde Osmanlı Dönemi'ndeki basın hayatına, basının geçirdiği evrelere, Türk basın hayatı içinde mizah gazetelerine değinilmiş; mizah ve karikatürün ayrılmaz noktaları üzerinde durulmuştur. İkinci bölümde ise gazetenin yayın hayatına başlaması, yayın süreci bahsi geçen dönemi aydınlatan belgeler üzerinden; sahib-i imtiyazı, basım yeri, yayın periyodu ve serlevhaları da tablolar üzerinden değerlendirilmiştir. Akabinde muhtevasına yönelik detaylı bir bilgi verilmiştir. İçerisindeki yazı türleri konularına göre ayrılmış; ardından yazar ve karikatürist kadrosu tanıtılmıştır. Aynı zamanda bu kadroda takma adlarıyla yazan yazarlarımız, tespit edilmeye çalışılmış, kimliğini tespit edebildiğimiz yazarların biyografilerine de yer verilmiştir. Ardından yine bu bölümde, gazetede yer alan "Vur Abalıya" sütunları, "*Davul*'un Tok Sesi" başlığı altında ele alınıp buradaki siyasetçi ve edebiyatçılar hakkında ilk önce genel bilgiler verilmiş ve bu sütunlara niçin konu olduklarını incelenmiştir. Üçüncü bölümde gazetede yer alan yazarlar ve türlere göre düzenlenmiş iki adet fihrist alfabetik bir şekilde oluşturulmuştur. Dördüncü bölümde gazeteden seçilen metinler Latin harflerine aktarılmıştır. Son bölümde ise genel olarak çıkarılan sonuçlarla birlikte *Davul*'un edebiyatımızdaki yeri ve önemi tespit edilmeye çalışılmıştır. Tezin sonunda, ekler bölümüne incelediğimiz sayfa ve karikatür örnekleri de eklenmiştir.

Bu tezin hazırlanmasında ilgisi ve sabrıyla süreci titizlikle takip eden, her durumda desteğini eksik etmeyen saygı değer tez danışmanım Prof. Dr. Yakup Çelik'e çok teşekkür ediyorum. Çalışmamda beni yalnız bırakmayan, her soruma istisnasız cevap veren, mezunu olduğum Yeditepe Üniversitesinden değerli hocamlarım Prof. Dr. Mehmet Kanar'a ve Doç. Dr. Ayşe Melda Üner'e teşekkürlerimi sunuyorum.

Ve desteklerini benden esirgemeyen, sevgili aileme ve arkadaşlarıma da sonsuz teşekkürler.

İstanbul; Temmuz, 2018 Buse Turan

İÇİNDEKİLER

ÖZ ..... **iii**
ABSTRACT ..... **iv**
ÖN SÖZ ..... **v**
İÇİNDEKİLER ..... **vi**
TABLOLAR LİSTESİ ..... **vii**
ŞEKLİLLER LİSTESİ ..... **ix**
KISALTMALAR ..... **x**
1. GİRİŞ **1**
1.1. Osmanlı Döneminde Basın Hayatı ve Mizah Gazeteleri 1
1.2. Türk Basınında Mizah ve Mizah Gazeteleri 3
1.3. Çizginin Gücü: Mizah ve Karikatür 5
2. *DAVUL* GAZETESİNİN İNCELENMESİ **8**
2.1. *Davul* Gazetesinin Yayın Hayatına Başlaması 8
2.2. *Davul* Gazetesinin Şekil Özellikleri 8
2.2.1. *Davul* Gazetesinin Yayımlanma Tarihi, Sahib-i İmtiyazı ve Sermuharriri 8
2.2.2. *Davul* Gazetesinin Basım Yeri, İdarehanesi, Fiyatı ve Sayfa Numarası 9
2.2.3. *Davul* Gazetesinin Logoları, Serlevhaları ve Abonelik Şartları 9
2.2.4. *Davul* Gazetesinin Yayın Cetveli İle Tablolar 12
2.3. *Davul* 'un Muhtevası 15
2.4. *Davul* Gazetesindeki Yazı Türleri 15
2.4.1. Fıkra 15
2.4.2. Şiir 16
2.4.3. Hikâye 17
2.4.4. Mektup ve Okur Mektupları 18
2.4.5. Bilmece 19
2.4.6. Mülakat 19
2.4.7. Muhavere 19

2.4.8. Eleştiri 20
2.4.9. Tiyatro 20
2.4.10. Haber 21
2.4.11. Reklam ve İlan 21
2.4.12. Karikatür 21
2.5. *Davul* Gazetesinin Yazar Kadrosu 22
2.5.1. Ahmet Celal Sahir (Erozan) 24
2.5.2. Hakkı Tarık Us 24
2.5.3. Hamdullah Suphi Tanrıöver 24
2.5.4. Hasan Vasıf 25
2.5.5. Mahmut Esat Yesari 25
2.6. *Davul*'un Tok Sesi: *Vur Abalıya* 26
2.6.1. Abdülhak Hâmit Tarhan 28
2.6.2. Ahmet Hikmet Müftüoğlu 29
2.6.3. Ahmet Mithat Efendi 30
2.6.4. Ahmet Rasim 32
2.6.5. Ali Kemal 33
2.6.6. Doktor Rıza Tevfik 34
2.6.7. Hüseyin Cahit Yalçın 35
2.6.8. Hüseyin Rahmi Gürpınar 36
2.6.9. Mizancı Murat 37
2.6.10. Tevfik Fikret 38
3. *DAVUL* GAZETESİNİN TAHLİLİ FİHRİSTİ 41
3.1. Yazar Adlarına Göre Fihrist 41
3.2. Türlerine Göre Fihrist 54
4. *DAVUL* GAZETESİNDEN SEÇME METİNLER 130
5. SONUÇ 183
KAYNAKÇA 185
EKLER 187
EK 1.Sayfa Örnekleri 187
EK 2.Karikatür Örnekleri 197
ÖZGEÇMİŞ 207

TABLOLAR LİSTESİ

Tablo 1: Tarih, Sahib-i İmtiyaz 12
Tablo 2: İdarehane, Basım Yeri, Fiyatı, Sayfa Sayısı 13
Tablo 3: Serlevha, Yayın Periyodu 14

ŞEKİLLER LİSTESİ

Şekil 1: Davul Gazetesi Logo ve Serlevha 10
Şekil 2: Davul Gazetesi Logo ve Serlevha 11
Şekil 3: Davul Gazetesi Logo ve Serlevha 11

KISALTMALAR

A.g.e : Adı geçen eser
A.g.m : Adı geçen makale
Bkz. : Bakınız
C. : Cilt
Çev. : Çeviren
Haz. : Hazırlayan
N. : Numara
s. : Sayfa
T.D.K : Türk Dil Kurumu
vs. : Ve saire
vb. : Ve benzeri, başkaları, ve bunun gibi

1. GİRİŞ

"Artık, söz gülmenin"[1]

1.1. Osmanlı Döneminde Basın Hayatı ve Mizah Gazeteleri

Basın "gazete, dergi gibi süreli yayınlarla, bunları çıkaran insan, kurum ve kuruluşlara, söz konusu yayınların halka ulaşmasında profesyonel olarak çalışan insanların yer aldığı meslek alanına verilen isim"dir.[2] Bu bakımdan bulunduğu ülkenin mihenk taşlarındandır.

Türkiye'de ilk gazetenin 1831 yılında yayımlanan *Takvim-i Vakayi* olduğu sanılmaktadır. Fakat Türkiye'de ilk gazeteyi Fransızlar çıkarmıştır. 1795 yılında *Bulletin des Nouvelles* adıyla çıkarılan gazetenin amacı Osmanlı ülkesine, Fransız Devrimi'ni tanıtmaktır. Bunun gibi daha birçok Fransız gazetesi çıkmıştır. Ama rağbet görenler sayılıdır. Bunlardan bir tanesi de 1821 yılında Türkiye'de Fransız elçiliğine bağlı olmadan çıkarılan *Le Spectateur Oriental*'dır.[3] Bu dönemde yine farklı isimlerle Fransız gazeteleri görülür. Gazeteler, Fransız politikasıyla hiçbir şekilde uyuşmamakta; sayfalarında İngiltere, Fransa ve Rusya'ya karşı sert eleştirilerde bulunmaktadır. Görüldüğü üzere gazeteler, Osmanlıyı desteklemek için çalışmışlardır.

Fransızca çıkarılan gazetelerin ardından 1828 yılında *Takvim-i Vakayi*'den üç yıl önce Kahire'de Mehmet Ali Paşa tarafından *Vakayi-i Mısriye* gazetesi çıkarılmıştır. Arapça-Türkçe yazılan gazeteden 2 yıl sonra Mehmet Ali Paşa, Girit'te 1830 yılında *Vakayi-i Giridiye* adında Türkçe-Yunanca bir gazete daha çıkarmıştır. Fakat bu gazeteler Türkiye'de basının gelişimine herhangi bir katkı sağlamadığı için Türk basın tarihi içinde pek yer almamaktadır.[4]

---

[1]Eric Smadja, **Gülmek**, (İstanbul: Bağlam Yayıncılık, 2013), 12.
[2]Turan Karataş, **Ansiklopedik Edebiyat Terimleri Sözlüğü**, (Ankara: Akçağ Yayınları, 2004), 63.
[3]Hıfızı Topuz, **II. Mahmut'tan Holdinglere Türk Basın Tarihi**, (İstanbul: Remzi Kitabevi, 2003), 35.
[4]**Age**, 12.

Bu gazetelerin ardından II. Mahmut'un desteğiyle 1831'de, İstanbul'da, Türkçe yayımlanan ilk gazete *Takvim-i Vakayi* çıkarılmıştır. İlk başlarda haftalık olarak yayımlanan gazete; bütün devlet örgütüne, subaylara, taşra eşrafına ve elçiliklere gönderilmiştir. Bu gazetenin çıkarılma amacı halkın gerçekleri zamanında öğrenmesi, iç ve dış olayları zamanında duymasıdır. Çünkü halk, gerçekleri zamanında öğrenemediğinde olayları yanlış yorumlamaktadır. *Takvim-i Vakayi,* Arapça, Farsça, Fransızca, Ermenice ve Rumca olarak yayımlanmıştır.[5]

Takvim-i Vakayi'nin ardından yayımlanan gazete ise 1840 yılında William Churchill tarafından çıkarılan yarı resmi gazete olan *Ceride-i Havadis*'tir. Ancak gazete ilk başlarda hiç satılmamıştır. Churchill bir yazısında; gazeteyi düşe kalka yayımladığından, kendine 150 kadar okuyucu bulabildiğinden bahsetmiştir. Gazete, devletten az miktarda yardım alabildiği için çok fazla yayımlanamamış, günden güne gazetenin de yayın sürekliliği azalmıştır.[6]

Bu zamana kadar yazdığımız gazeteler devlet tarafından desteklenmiştir. Fakat bundan sonra yazacaklarımız özel gazetelerdir. İlk özel gazete Şinasi ve Agâh Efendi'nin çıkardığı *Tercüman-ı Ahval*'dir. 1860 yılında yayın hayatına başlayan gazetede iç ve dış haberlere yer verilmiştir. Bunun yanında çeşitli çeviriler, resmi ve özel ilanlar, tefrika eserler de yer almıştır. Şinasi, bu bilgilere göre gazetede 6 ay kadar çalışmış; daha sonra bu gazeteyi bırakarak bir düşünce gazetesi olan *Tasvir-i Efkâr*'ı 1862'de tek başına çıkarmıştır. Gazetenin amacı havadis vermek, halka kendi yararlarını düşünmeyi ve kendi sorunları üzerinde durmayı öğretmektir. Gazeteyi üç yıla yakın bir süre Şinasi çıkarır. Fakat bir müddet sonra Şinasi gazeteyi Namık Kemal'e bırakır. Namık Kemal'in yazdığı yazı yüzünden gazeteciliği yasaklanır. Namık Kemal de bu olayın üzerine Avrupa'ya kaçar ve gazete Recaizade Mahmut Ekrem'e kalır. Bu gazetelerin ardından *Muhbir, Basiret, İbret, Terakki, Mümeyyiz, Diyojen* ve *Âyine-i Vatan* gibi dönemde önem teşkil edecek gazeteler de yayımlanmıştır. Yine bu dönemde gazetelerin yanında dergiler de kendine yer edinmiştir.[7]

[5]**Age**, 15.
[6]**Age**, 17.
[7]**Age**, 19-23.

I. Meşrutiyet Dönemi'yle birlikte gazetelere, özellikle de mizah gazetelerine, birçok yerden balta vurulmuştur. 1878 yılı Türk basın tarihinin en karanlık çağı olarak görülmüştür. Bu dönemde basına gelen sansürden gazete ve dergiler de nasibini almıştır. Özellkle siyasi gazeteler sansürden geçirilmiştir. Bu kadar hezeyan durum içinde tirajı -sansüre rağmen- yüksek olan bazı gazeteler; *Tercüman-ı Hakikat, Sabah, İkdam, Tarik* ve *Mizan*'dır. Bu dönemde yine gazetenin yanında *Malumat, Servet-i Fünûn* gibi nitelikli birkaç dergi de çıkarılmıştır.[8]

24 Temmuz 1908 yılında meşrutiyetin yeniden ilan edilmesiyle birlikte gelen özgürlük ortamı, gazetecilerin de yüzünü güldürmüştür. Gazeteciler "Gazeteler hürdür artık. Sansür yasaktır. Gazeteleri sansür etmeye kalkmak ağır bir suçtur."[9] diyerek bu durumu dile getirmişlerdir. O günlerde İstanbul'da dört gazete çıkmaktadır: *İkdam*, *Sabah, Tercüman* ve *Saadet*. Fakat o günden sonra, yıllardır düşündüklerini yazamayanlar için özgürce yazacakları bir dönem başlamıştır. İlk iki ay içinde 200'ün üzerinde gazete imtiyazı alınmıştır. Gazete tirajları 2.000'den 50.000'e kadar yükselmiştir. Bu gazeteler içerisinde en önemli olanları: *Yeni Gazete, Tanin, Mizan, Sada-yı Millet, Şura-yı Ümmet, Takvim-i Vakayi, Osmanlı, Volkan, Tercüman, Tasvir-i Efkâr, Sırat-ı Müstakim, Sebilürreşat*'tır. Bu gazetelerin yanında *Genç Kalemler, Yeni Mecmua, Türk Yurdu, İçtihat* gibi önemli edebiyat ve düşünce dergileri de çıkarılmıştır. II. Meşrutiyet'in ilk üç buçuk yılında 607 gazete ve dergi yayımlanmıştır.[10] Fakat bunların çok azı tutunabilmiştir. Tutunabilenler de birkaç ay, birkaç yıl çıktıktan sonra kapanmıştır.

1.2. Türk Basınında Mizah ve Mizah Gazeteleri

"Gülme bir meydan okumadır; gülen kişi bir kahkahayla iktidarı sarsabilir, zorlayabilir, hatta bazen yıkabilir bile…"[11]

Meşrutiyet'ten önce gülmek siyasi anlamda bir başkaldırı kabul edilmemektedir fakat Meşrutiyet'le birlikte bir tür karşı tepki olarak görülmüştür. Siyasi bir eylem

[8]Orhan Koloğlu, **Osmanlı'dan Günümüze Türkiye'de Basın,** (İstanbul: İletişim, 1994), 45-47.
[9]Hıfzı Topuz, **II. Mahmut'tan Holdinglere Türk Basın Tarihi**, (İstanbul: Remzi Kitabevi, 2003), 82.
[10]**Age**, 83-84.
[11]Hikmet Konar, "Diken Mizah Gazetesi'nin İncelenmesi", (Sosyal Bilimler Enstitüsü Yüksek Lisans Tezi, Mimar Sinan Üniversitesi,2005), 2.

niteliğindedir, kimsenin yazamadığını yazmak, söyleyemediğini söylemek. Bir tür "ben buradayım" halinin yazılı veya görsel olarak yansıtılmasıdır.

1852 yılında Ermeni bir Osmanlı vatandaşı olan Hovsep Vartanyan Paşa ilk mizahi süreli yayın olarak geçen *Boşboğaz Bir Adem*'i yayımlamıştır. İlk Türkçe mizah yayını ise 1871'de Teodor Kasap'ın çıkardığı *Diyojen* olarak belirtilirken aslında 1870'de çıkarılan *Terakki*'nin daha önce çıkarıldığı görülmektedir. Fakat *Diyojen*, yazar kadrosuyla birlikte bir adım öne geçmeyi başarmıştır. Bünyesinde Ebuziyya Tevfik, Namık Kemal, Direktör Ali Bey gibi yazarları barındırmaktadır.[12] Bu dönemde peyderpey artan mizah yayınlarının eleştirel tutumu tepki çekmiştir. 1878 yılından itibaren yaşanan siyasal olaylar, mizah gazetelerine sansürün gelmesine sebep olmuştur. "Diyojen'in yayına girişinden sonra 1879 yılına kadar süren on yıllık dönemde birçok mizah dergisi çıkarılır. Bunların birçoğunun sahibi, Rum ve Ermeni vatandaşlardır. 1879 yılında basının sindirilmesi ile başlayan dönem; 1908'e, İkinci Meşrutiyet'in ilanına kadar sürer."[13]

"Abdülhamit özgürce tartışan bir basına izin vermemiş ama genel kültür konularını yayan gazetelere de desteğini eksik etmemiştir. Buna karşılık kesin izin vermediği yayınlar mizah dergileri olmuştur. Bu yüzden onun döneminde karikatürcüler ancak ülke dışında ürün verebilmişlerdir. Gerek Avrupalıların gerekse yurt dışında Türk çizerlerin ısrarla sultanı aşağılayan karikatürler yapmaları yüzünden bu alandaki sansür en şiddetli olmuştur. Dolayısıyla İkinci Meşrutiyet'in ilanıyla birlikte en büyük patlama yapan basın dallarından biri de mizah yayınlarıdır. Turgut Çeviker araştırması sonucunda 1908-1918 arasında 92 mizah dergisi çıktığını saptamıştır."[14]

II. Meşrutiyet'le birlikte basına gelen sansür kalkmıştır. 1908 yılında birçok mizah gazetesi ve dergisi yayın hayatına başlamıştır. Ama birçoğu fazla tutunamayıp kısa sürede kapanmıştır. Fakat uzun süre yayın hayatına devam edenler arasında *Kalem* ve *Cem* gibi mizahi yayınlar vardır. Turgut Çeviker, gazeteleri dört başlık

[12]Turgut Çeviker, **Gelişim Sürecinde Türk Karikatürü 1**, (İstanbul: Adam Yayınları,1986), 17.
[13]Ferit Öngören, "Türk Mizah ve Karikatürü", **Cumhuriyet Dönemi Türkiye Ansiklopedisi**, C.5 (İstanbul: İletişim Yayınları, 1983): 1427.
[14]Orhan Koloğlu, **1908 Basın Patlaması**, (İstanbul: Bas-Haş Yayınları, 2005), 67.

altına almıştır: Geleneksel Mizah Dergi ve Gazeteleri, Batılı Modern Mizah Dergi ve Gazeteleri, *Eşek* Tipi Mizah Dergi ve Gazeteleri, Tek Sayılık Risaleler.[15]

Çeviker, ilk grupta *Karagöz, Geveze, Cadaloz, Köylü* gibi yayınları geleneksel mizah dergi ve gazeteleri içerisinde gösterir. Bu gazetelerin temelleri, *Diyojen* ve *Hayal* ile atılmıştır. Aynı zamanda bunlar; seyirlik oyun tiplerinin, halk mizahçılarının isimlerinin kullanıldığı gazetelerdir.[16]

Batılı modern mizah yayınları ise Avrupalı karikatürcülerin de yer aldığı başta *Kalem* olmak üzere *Cem, Davul, Kara Sinan, Karikatür* ve *Diken* gibi yayınlardır.[17]

Eşek tipi mizah yayınları grubunda ise Baha Tevfik'in çıkarmış olduğu *Eşek*'in yanı sıra *Kibar, Alafranga, El Malum* gibi yayınlar yer alır. Bu gruptakiler, diğerlerinden farklı olarak "eşekler dünyası" adı altında insanları ele alırlar. "Sert ve kara" yergiyi yazıda ve çizgide uygulamışlardır.[18]

Tek sayılık risalelere bakacak olursak; *El Üfürük, Resimli Tonton Risalesi, Mahkûm ve Çıngırak* en önemlileri arasındadır. Özellikle *El Üfürük* başta olmak üzere buradaki yayınlar dört sayfalık broşürlerden oluşmaktadır. *El Üfürük*'ün üzerinde "asırlık" notu vardır. İlgi gördüğü takdirde de arada bir yayımlanacağı belirtilmiştir.[19]

1.3. Çizginin Gücü: Mizah ve Karikatür

Mizah olayların gülünç, alışılmadık ve çelişkili yönlerini yansıtarak insanı düşündürme, eğlendirme ya da güldürme sanatıdır. Mizahın asıl gayesi güldürmektir fakat bunun yanı sıra toplumun ya da bireyin öne çıkan aksak yönlerini eleştirel bir hava içinde iğneleme amacı da taşımaktadır. [20]

"Mizah sözcüğü değişik kaynaklarda çeşitli, şekillerde tanımlanmaktadır. Meydan-Larousse gerçeğin güldürücü yanlarını ortaya koyan sanat türüdür, der. Aziz Nesin; mizah, sesini duyurabildiği insanı hangi oranda olursa olsun güldürebilen her

[15]Turgut Çeviker, **Gelişim Sürecinde Türk Karikatürü 2**, (İstanbul: Adam Yayınları,1986), 17.
[16]**Age**, 17.
[17]**Age**, 20.
[18]**Age**, 22.
[19]**Age**, 25.
[20]**Ana Britannica Kültür Ansiklopedisi**, "Mizah", C.16 (İstanbul: 1986, Ana Yayıncılık): 155.

şeydir, diye tanımlamaktadır. Bir başka mizah yazarı da, mizah, her yönüyle eleştiri ile iç içedir. Siyasal çarpıklıkların ve toplumsal çelişkilerin gün yüzüne çıkarılması eylemidir. Soyut gibi görülen bir eleştirinin, espri yoğunluğu içinde somutlaşmasıdır. Çaresiz kalan insanların yazılı, çizgili ve sözlü silahıdır, şeklinde tanımlamaktadır."[21]

Türk edebiyatında mizah örneklerine baktığımızda oldukça fazla bir birikim olduğu görülmektedir. *Divânü Lugât'it Türk, Kutadgu Bilig* ve *Dede Korkut Kitabı* gibi yapıtlarda birçok mizahi unsur vardır. Ayrıca günümüzdeki anlayışa yakın mizahı da Halk edebiyatında ve Yeni Edebiyatta görmekteyiz. Divan Edebiyatı'nda ise mizah "nükte ve latife"ye karşılık gelmektedir. Kenan Akyüz'e göre Divan Edebiyatı'nda mizah türü yok denecek kadar azdır; mizah daha çok şahsi konular etrafındadır. Yazılar, mizahın o çok ince çizgisinden bir adım daha ileri konumlandığında hiciv türüne girmektedir. İçinde mizahi unsurlar barındıran eserler de vardır. 15. yüzyılda Şeyhi'nin *Harname'si*, Keçecizade İzzet Molla'nın *Mihnet Keşan'ı* gibi birçok eser kısmi de olsa mizahi unsurlar barındırmaktadır.[22] Halk Edebiyatı'nda ise mizah, fıkra başta olmak üzere, masallarda da çokça karşımıza çıkmaktadır. Ayrıca saz şairlerinin şiirleri, karagöz ve ortaoyunu, seyirlik oyunlar, deyim ve atasözü, bilmece gibi türlerde de mizahi unsurlar yer almaktadır.[23]

Tanzimat Dönemi'nin gelmesiyle birlikte Türk mizahının çehresi de önemli ölçüde değişmiştir. Türk mizahının geleneksel çizgiden ayrılan ilk örneğini Edhem Pertev Paşa, İstanbul sokaklarında çoğalan köpeklerin toplatılması üzerine yazdığı *Av'ava-nâme* (Havlama Kitabı) adlı eserinde verir. Satir denilen mizah yolu ile hiciv tarzının ilk örneğini de Ziya Paşa vermiştir. *Zafarname ve Şerhi* adlı eseriyle Sadrazam Ali Paşa'yı, sözde göğe çıkararak, ağır bir şekilde hicvetmekedir. Diğer bir örneğini de Namık Kemal *Hirrename* (Kedi Kitabı) adlı eseriyle verir.[24]

Tanzimat devrinde mizahın başlı başına bir edebiyat türü olarak değerlendirilmesinin sebebi, yalnız mizahla ilgili gazetelerin de çıkarılmış olmasıdır. Siyasi mizaha da yer verdikleri için hükümetçe zaman zaman kapatılmış olan bu

[21]Atilla Özer, **İletişimin Çizgi Dili Karikatür**, (Eskişehir:1994, Anadolu Üniversitesi Yayınları), 6-7.
[22]İskender Pala, "Mizah" **TDV İslam Ansiklopesidisi**, C.30 (İstanbul: TDV Yayınları, 2005): 208.
[23]Nurettin Albayrak, "Mizah" **TDV İslam Ansiklopedisi,** C.30 (İstanbul: TDV Yayınları, 2005): 209.
[24]Âlim Kahraman, "Mizah" **TDV İslam Ansiklopedisi**, C.30 (İstanbul: TDV Yayınları, 2005): 210.

gazetelerin ilki Teodor Kasap'ın çıkardığı *Diyojen*, ikincisi ve üçüncüsü de yine aynı yazarın çıkardığı *Hayâl* ile *Çıngıraklı Tatar*'dır.[25]

"Mizahın sözlü olarak adlandırabileceğimiz biçimi ile halk fıkraları, tekerlemeler, bilmeceler, orta oyunu, yazılı olarak adlandırabileceğimiz biçimi ile de; hiciv, latife, destan, mani, taşlama, fıkra, öykü, roman, tiyatro gibi uygulama alanları vardır. Ancak bunların dışında bir alan daha vardır ki mizahın çizgi türü diyebileceğimiz bu sanata KARİKATÜR adı verilmektedir."[26] Karikatür, kişi ya da olayların gülünç, çelişkili yanlarını yakalayarak bazen yazıyla da desteklenen abartılmış çizgilerle mizaha dönüştürme sanatıdır. Genel olarak mizah ya da eleştiri amacıyla bir olguyu çarpıtmak yani "karikatürize etmek"tir. Kişileri konu alan çizimlere portre karikatürü, olayları konu alanlara da konulu karikatür denir. Karikatür; İtalyanca "Caricare" (yüklemek)den gelmektedir.[27] Günümüzde de modern çağın en önemli mizah sanatı olarak kendini gösterir.

Tanzimat'la birlikte Türk basın yaşamında bir canlanma baş gösterir. İlk karikatür 1867'de *İstanbul* adlı dergide yayımlanmıştır. 23 Aralık 1869'da ise Teodor Kasap'ın *Diyojen* adlı ilk mizah dergisiyle birlikte karikatür artık bağımsızlaşır. Türk karikatürünün ilk dönemi olan I. Meşrutiyet'le kendi hanesine çekilen karikatür, II. Meşrutiyet'in getirdiği özgürlük ortamıyla yeniden canlanarak yoluna devam eder. Bu dönemde mizah dergilerinin sayısı artar ve aynı zamanda birçok karikatürist yetişir: Sedat Nuri, Cemil Cem ve daha birçokları... Daha sonra cumhuriyetin ilanıyla bir durgunluk dönemi geçirse de 1928'de yeni Türk alfabesinin benimsenmesi, basının canlılık kazanması karikatürü de olumlu etkilemiştir. Ramiz Gökçe, Ratip Tahir Burak, Kozma Togo, Salih Erimez, Orhan Ural, özellikle de Cemal Nadir, Türk karikatürünün gelişmesine önemli katkılar sağlamıştır.[28] Sözsüz bir anlatı biçimi olan karikatür çağımızın en önemli sanatlarındandır. Yaşanan süreç hem mizahın hem de karikatürün beslenerek büyümesini sağlamıştır.

[25]Kenan Akyüz, **Modern Türk Edebiyatının Ana Çizgileri 1860-1923**, (İstanbul: İnkılap Kitabevi, 1983): 84.
[26]Atilla Özer, **İletişimin Çizgi Dili Karikatür**, (Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Yayınları, 1994), 7.
[27]**Ana Britannica Kültür Ansiklopedisi**, "Karikatür", C.12 (İstanbul: Ana Yayıncılık, 1986): 628.
[28]**Age**, 630.

2. *DAVUL* GAZETESİNİN İNCELENMESİ

2.1. *Davul* Gazetesinin Yayın Hayatına Başlaması

Davul, 14 Teşrinievvel 1324 (27 Ekim 1908) tarihinde yayın hayatına başlamış ve yaklaşık bir yıl kadar yayın hayatı içerisinde bulunmuştur. Bu süreç içerisinde 24 sayı yayımlanmıştır. Sermuharriri Hamdullah Suphi (Tanrıöver), sahib-i imtiyazı Hasan Vasıf'tır.

Haftalık olarak yayımlanan gazete genellikle çarşamba günü okuyucuyla buluşmuştur fakat bazı sayılar farklı nedenlerden ötürü farklı günlerde neşredilmiştir. Örneğin; 12. sayı idarehane değişikliği sebebiyle çarşamba gününe yetişmediğinden cumartesi yayımlanmıştır.

"Tabl ve âlem, istiklal-i Osmânînin alâmât-ı bergüzîdesi idi. *'Davul'* da hürriyet-i Osmâniyenin nişâne-i kıymettarı, âvâze-i neşâtıdır… Hürriyeti ilan etmek, cemiyeti alkışlamak için, Askeri teşcî', milletimizi teşvik. herkesi vazifesine davet için uğraşır."[29] Bu zorlu dönemin güldüren yüzü olmak adına değerlerinin her daim yanında, bu değerlere bağlı olduklarını, birlik olduklarını göstermek adına bu yola çıkmışlardır. Fakat kapanma sebebi tam olarak bilinmemektedir.

2.2. *Davul* Gazetesinin Şekil Özellikleri

2.2.1. *Davul* Gazetesinin Yayımlanma Tarihi, Sahib-i İmtiyazı ve Sermuharriri

Davul gazetesinin kapak sayfasında, ekseriyetle sağ üst köşede Rumî takvime göre yayımlandığı tarih, tam ortada gün, sol üst köşede numara belirtilmiştir.

Davul'da yedinci sayıya kadar "*musavver*" ifadesi belirtilmemişken yedinci sayı ile birlikte "*musavver*" ifadesi kullanılmıştır. Fakat yine bazı sayılarda bu ifade hiç kullanılmamıştır. Aynı zamanda gazetenin içinde "*Musavver Davul*" olarak da

[29]İmzasız, "Başlıksız", N.1, 14 Teşrinievvel 1324, s.1.

bahsedilmemiştir. Gazete bugünkü anlamıyla bir dergiymiş gibi görünse de serlevhasına baktığımızda "haftalık edebi mizah gazetesi" ibaresinin olması ve sürekli gazete olarak bahsedilmesinden dolayı böyle söylemek yerinde olacaktır.

Gazetenin ilk üç sayısında sahib-i imtiyazı ve sermuharririne ait herhangi bir ibare yoktur. Dördüncü sayıda *Davul* ibaresinin hemen altında Hasan Vasıf, müdür olarak Hamdullah Suphi ise sermuharrir olarak belirtilmiştir. Yedinci sayıdan itibaren Hasan Vasıf, gazetenin sahib-i imtiyazı ve müdürü ibaresi kullanılarak verilmiştir. Ayrıca sonraki sayılarda hem tarihlerin hem günün hem de sermuharrir ve sahib-i imtiyazın yeri değiştirilerek sunulmuştur.

2.2.2. *Davul* Gazetesinin Basım Yeri, İdarehanesi, Fiyatı ve Sayfa Sayısı

Davul gazetesinin basım yeri ve idarehanesi 24 sayı boyunca ilk sayfada, ya logo kısmında ya da sayfa içerisinde belirtilmiştir. 13. sayıya kadar "Mahall-i idaresi: Dersaadet Bahçekapısı'nda Kasabyan Ecza Deposu üstünde numara 6, Hilal Matbaası" olarak geçerken 13. sayıdan 23. sayıya kadar "Bâb-ı Âli Caddesinde Cağaloğlu Yokuşunda Mahmut Bey Matbaası" şeklindedir; son sayıda ise yine Hilal Matbaası geçmektedir.

Davul yayın hayatına 16 sayfa olarak başlamış ancak üç sayı 14, bir sayı 17, bir sayı da, bayram münasebetiyle, 20 sayfa olarak yayımlanmıştır. Çıktığı ilk sayıdan son sayıya kadar nüshası 1 kuruş üzerinden satışa sunulmuştur. Yalnız bayram günü 11. sayı *nüsha-i fevkalede* olarak neşredilip o güne mahsus olmak üzere bu sayının özel fiyatı 20 para olarak belirlenmiştir. İlk başlarda siyah beyaz çıkarılmış, 13,14,19,21. sayılar renklendirilmiş; fakat teknik sorunlar sebebiyle istenildiği gibi olmadığından bu uygulamadan vazgeçilmiştir. Renkli sayılar da yine 1 kuruştan satışa çıkmıştır.

2.2.3. *Davul* Gazetesinin Logoları, Serlevhaları ve Abonelik Şartları

Davul gazetesinin logosu birçok sayıda aynıdır fakat birkaç sayıda yazıların yerleri farklılaşmıştır. Logonun hemen altında ilk başlarda rik'a yazı ile "haftalık edebi mizah gazetesi" yer alırken 7. sayıyla birlikte logonun üst tarafına "musavver" başlığı da eklenmiştir. Gazetenin adı ta'lîk yazıyla yazılmıştır. Fakat 13,14,15,17,18,19. sayılarda sülüs yazı kullanılırken 20. sayıda kûfî yazı

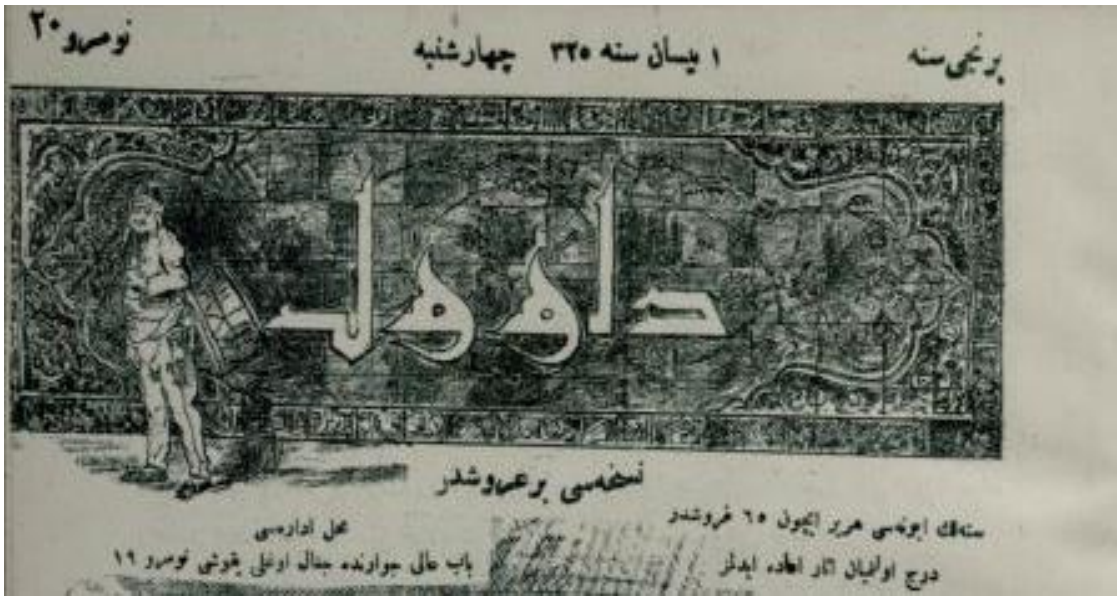
kullanılmıştır. Serlevhasında gazetenin numarası, fiyatı ve yayın tarihi yer almıştır. Dördüncü sayıdan itibaren "sermuharrir, mesul müdür/sahib-imtiyaz, sayı, fiyat, basıldığı matbaanın adresi" de başlığın altında yer alırken onun altında da "Anlayana sivrisinek saz anlamayana davul zurna az." ifadesi dikkat çeker. Bazı sayılarda ise kapakta hiç yazı bulunmayıp başlığın hemen alt kısmında o haftanın gündemiyle ilgili bir karikatür yer almaktadır. Yirminci sayıda kapak sayfasında toplu tabanca tutan bir el resmi, resmin altında ise "*Hayatınız elimdedir. Kurtulan şükretmeli*." cümlesi görülür.

Gazete çıktığı ilk sayıdan son sayıya kadar nüshası 1 kuruş üzerinden satışa sunulmuşken sadece abonelik bedelleri, ecnebi ve diğer kişiler olmak üzere ayrılmıştır. "Bir senelik itibar edilen elli dört nüshanın abone bedeli Dersaadet ve vilayat-ı Osmaniye için posta ücretiyle beraber 65 kuruştur. Memalik-i ecnebiye için 16 franktır." şeklinde belirlenmiştir.

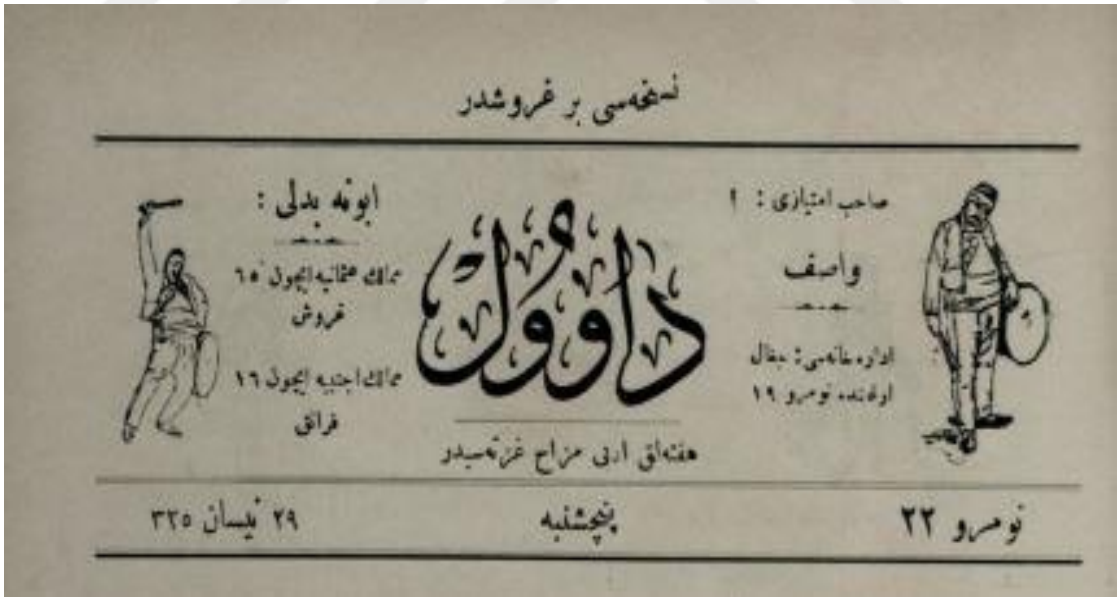
Şekil 1: *Davul* Gazetesi Logo ve Serlevha

N.1, 19 Teşrinisani 1324, s.1.

Şekil 2: *Davul* Gazetesi Logo ve Serlevha

N.20, 1 Nisan 1325, s.1.

Şekil 3: *Davul* Gazetesi Logo ve Serlevha

N.22, 29 Nisan 1325, s.1.

2.2.4. *Davul* Gazetesinin Yayın Cetveli ile Tablolar

Tablo 1: Tarih, Sahib-i İmtiyaz

SAYI	RUMÎ	MİLADÎ	SAHİB-İ İMTİYAZ
1	14 Teşrinievvel 1324 Salı	27/10/1908	Hasan Vasıf
2	21 Teşrinievvel 1324 Salı	03/11/1908	Hasan Vasıf
3	28 Teşrinievvel 1324 Salı	10/11/1908	Hasan Vasıf
4	04 Teşrinisani 1324 Salı	17/11/1908	Hasan Vasıf
5	11 Teşrinisani 1324 Salı	24/11/1908	Hasan Vasıf
6	19 Teşrinisani 1324 Çarşamba	02/12/1908	Hasan Vasıf
7	26 Teşrinisani 1324 Çarşamba	09/12/1908	Hasan Vasıf
8	03 Kanunuevvel 1324 Çarşamba	16/12/1908	Hasan Vasıf
9	10 Kanunuevvel 1324 Çarşamba	23/12/1908	Hasan Vasıf
10	17 Kanunuevvel 1324 Çarşamba	30/12/1908	Hasan Vasıf
11	31 Kanunuevvel 1324 Çarşamba	13/01/1909	Hasan Vasıf
12	07 Kanunusani 1324 Cumartesi	20/01/1909	Hasan Vasıf
13	14 Kanunusani 1324 Çarşamba	27/01/1909	Hasan Vasıf
14	28 Kanunusani 1324 Çarşamba	10/02/1909	Hasan Vasıf
15	Fi 04 Şubat1324 Çarşamba	17/02/1909	Hasan Vasıf
16	Fi 04 Şubat 1324 Çarşamba	17/02/1909	Hasan Vasıf
17	Fi 18 Şubat 1324 Çarşamba	03/03/1909	Hasan Vasıf
18	Fi 25 Şubat 1324 Çarşamba	10/03/1909	Hasan Vasıf
19	Fi 11 Mart 1325 Çarşamba	24/03/1909	Hasan Vasıf
20	Fi 01 Nisan 1325 Çarşamba	14/04/1909	Hasan Vasıf
21	15 Nisan 1325 Çarşamba	28/04/1909	Hasan Vasıf
22	29 Nisan 1325 Perşembe	12/05/1909	Hasan Vasıf
23	07 Mayıs 1325 Perşembe	20/05/1909	Hasan Vasıf
24	14 Mayıs 1325 Perşembe	27/05/1909	Hasan Vasıf

Tablo 2: İdarehane, Basım Yeri, Fiyatı, Sayfa Sayısı

SAYI	İDAREHANE	BASIM YERİ	FİYATI	SAYFA SAYISI
1	Bahçekapısı'nda Kapsayan Hanı 6 Numara	Hilal Matbaası	1 Kuruş	16
2	Bahçekapısı'nda Kapsayan Hanı 6 Numara	Hilal Matbaası	1 Kuruş	16
3	Bahçekapısı'nda Kapsayan Hanı 6 Numara	Hilal Matbaası	1 Kuruş	16
4	Bahçekapısı'nda Kapsayan Hanı 6 Numara	Hilal Matbaası	1 Kuruş	16
5	Bahçekapısı'nda Kapsayan Hanı 6 Numara	Hilal Matbaası	1 Kuruş	16
6	Bahçekapısı'nda Kapsayan Hanı 6 Numara	Hilal Matbaası	1 Kuruş	16
7	Bahçekapısı'nda Kapsayan Hanı 6 Numara	Hilal Matbaası	1 Kuruş	16
8	Bahçekapısı'nda Kapsayan Hanı 6 Numara	Hilal Matbaası	1 Kuruş	14
9	Bahçekapısı'nda Kapsayan Hanı 6 Numara	Hilal Matbaası	1 Kuruş	16
10	Bahçekapısı'nda Kapsayan Hanı 6 Numara	Hilal Matbaası	1 Kuruş	14
11	Bahçekapısı'nda Kapsayan Hanı 6 Numara	Hilal Matbaası	20 Para	20
12	Bahçekapısı'nda Kapsayan Hanı 6 Numara	Hilal Matbaası	1 Kuruş	14
13	Bâb-ı Âli Caddesinde Cağaloğlu Yokuşunda	Mahmut Bey Matbaası	1 Kuruş	16
14	Bâb-ı Âli Caddesinde Cağaloğlu Yokuşunda	Mahmut Bey Matbaası	1 Kuruş	16
15	Bâb-ı Âli Caddesinde Cağaloğlu Yokuşunda	Mahmut Bey Matbaası	1 Kuruş	16
16	Bâb-ı Âli Caddesinde Cağaloğlu Yokuşunda	Mahmut Bey Matbaası	1 Kuruş	16
17	Bâb-ı Âli Caddesinde Cağaloğlu Yokuşunda	Mahmut Bey Matbaası	1 Kuruş	16
18	Bâb-ı Âli Caddesinde Cağaloğlu Yokuşunda	Mahmut Bey Matbaası	1 Kuruş	16
19	Bâb-ı Âli Caddesinde Cağaloğlu Yokuşunda	Mahmut Bey Matbaası	1 Kuruş	17
20	Bâb-ı Âli Caddesinde Cağaloğlu Yokuşunda	Mahmut Bey Matbaası	1 Kuruş	16

21	Bâb-ı Âli Caddesinde Cağaloğlu Yokuşunda	Mahmut Bey Matbaası	1 Kuruş	16
22	Bâb-ı Âli Caddesinde Cağaloğlu Yokuşunda	Mahmut Bey Matbaası	1 Kuruş	16
23	Bâb-ı Âli Caddesinde Cağaloğlu Yokuşunda	Mahmut Bey Matbaası	1 Kuruş	16
24	Daire-i Mahsusa	Hilal Matbaası	1 Kuruş	16

Tablo 3: Serlevha, Yayın Periyodu

SAYI	SERLEVHA	YAYIN PERİYODU
1	Haftalık edebi mizah gazetesi	Haftada bir gün
2	Haftalık edebi mizah gazetesi	Haftada bir gün
3	Haftalık edebi mizah gazetesi	Haftada bir gün
4	Haftalık edebi mizah gazetesi	Haftada bir gün
5	Haftalık edebi mizah gazetesi	Haftada bir gün
6	Haftalık edebi mizah gazetesi	Haftada bir gün
7	Musavver haftalık edebi mizah gazetesi	Haftada bir gün
8	Musavver haftalık edebi mizah gazetesi	Haftada bir gün
9	Musavver haftalık edebi mizah gazetesi	Haftada bir gün
10	Musavver haftalık edebi mizah gazetesi	Haftada bir gün
11	Musavver haftalık edebi mizah gazetesi	Haftada bir gün
12	Haftalık edebi mizah gazetesi	Haftada bir gün
13	Haftalık musavver edebi mizah gazetesi	Haftada bir gün
14	Yok	Haftada bir gün
15	Yok	Haftada bir gün
16	Yok	Haftada bir gün
17	Yok	Haftada bir gün
18	Yok	Haftada bir gün
19	Yok	Haftada bir gün
20	Yok	Haftada bir gün
21	Haftalık edebi mizah gazetesi	Haftada bir gün
22	Haftalık edebi mizah gazetesi	Haftada bir gün
23	Haftalık edebi mizah gazetesi	Haftada bir gün
24	Haftalık edebi mizah gazetesi	Haftada bir gün

2.3. *Davul* Gazetesinin Muhtevası

Davul Gazetesinin 24 sayılık yayın hayatının muhtevasını siyasi ve gündelik haberlerin yanında edebi olarak bilmece, fıkra, hikâye gibi birçok türde yazı da oluşturmaktadır. Bu yazılar karikatürlerle desteklenmiştir. *Davul* ilk sayısında "haftalık edebi mizah gazetesi" ibaresiyle yayımlanmasıyla içindeki yazıların mizahi unsurlar barındırdığına yönelik bir bilgi verir. 7. sayıdan itibaren de "Musavver Mizah Gazetesi" başlığıyla muhteviyatı adına da fikir vermektedir.

2.4. *Davul* Gazetesindeki Yazı Türleri

2.4.1.Fıkra

"Gazete ve dergilerin belli köşelerinde çıkan ve daha çok günlük olaylardan söz eden, onları çeşitli yönlerden inceleyen, yorumlayan kısa yazı türüne fıkra denir."[30] "Fıkra, bir mizah yükünü en kolay taşıyabilen, en çabuk yayabilen bir mizah türü olarak bütün çağlarda kullanışlı bulunmuşur."[31] Bundan sebeptir ki *Davul* gazetesindeki yazıların büyük bir bölümünü fıkralar oluşturmaktadır. Fıkra türünden faydalanılarak dönemin siyasi, sosyal, toplumsal olayları nükteli bir üslupla eleştirilir. *Vur Abalıya* bölümünde yer alan Hamdullah Suphi'nin, Toplu İğne/Hasat/Münekkit/İstanbulin gibi birçok müstear isimle yazdığı bazı yazılar da fıkra türü içinde değerlendirilebilir. Bu bölümde siyasetçiler, diplomatlar karikatürize edilerek hicvedilir. Bunun yanında toplumsal durum ve olaylarla ilgili fıkralar da yazılmıştır.

Örneğin; "Hindistan'da Kadınlar İçtimâı"[32] isimli iki meclisten oluşan fıkrada kadın haklarından, toplumdaki kadın algısından, kadının siyaset ve savaş durumundaki yerinden bahsedilir.

"Neler İşitiyoruz"[33] isimli fıkrada ise İstanbullu bir yazar ve Paris'te yaşayan arkadaşının, bu iki şehri farklı açılardan kıyaslaması konu edinmiştir.

---

[30]Turan Karataş, **Ansiklopedik Edebiyat Terimleri Sözlüğü**, (Ankara: Akçağ Yayınları, 2004), 158.
[31]Ferit Öngören, Semih Balcıoğlu, **50 Yılın Türk Mizah ve Karikatürü**, (İstanbul: Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları, 1973), 34.
[32]Bir Diplomat, "Hindistan'da Kadınlar İçtimâı", N.2, 21 Teşrinievvel 1324, s.10-15.
[33]Hasat, "Neler İşitiyoruz", N.7, 26 Teşrinisani 1324, s.4-6.

Meteforlarla süslü, sembolik bir edayla yazılmış fıkralar da vardır. "Neler İşitiyoruz, Kar Dede"[34] fıkrasında yazar Kar Dede'yle konuşur. İstanbul'a geleceğini söyleyen Kar Dede, aslında istibdadın dağılacağına ve hürriyetin geleceğine işarettir.

2.4.2. Şiir

"Şiir, mizahçı için, daha çok bir hiciv ve taşlama aracı olarak kullanışlı düşmüştür. Geleneksel şiirin herkesçe ortak kurallarında yapılan değiştirimler ve şairinin vezni, kafiye konusunda gösterdiği hüner, hem hoşgörünün hem de eğlence motifinin başlıca kaynağı olmuştur. Mizahçı, şiirde imgelerin yerine, esprileri geçirerek işini görür. Bu açıdan mizahi şiirlerin günlük bir konusu ve somut bir diyeceği olmuştur. Şairin imgelerden beklediği görüntü örgüsünün yerini, önermelerdeki değişik sınıfların bir araya gelişinden doğma olmadık görüntüler almakla, mizahın doğması kolaylaşmaktadır. Bu imkânı insan çağlardan beri kavramış ve kullanagelmiştir. Mizah, şiirin açık anlamlarından birisi olagelmiştir."[35]

Şiir, mizah için elverişliyken *Davul*'da bu tür diğer türlere nazaran daha az kullanılmıştır. Bu dönemde şiirler edebi kaygı gütmeksizin, eleştirel tutumla yazılmaktadır. Amaç çarpık siyaseti eleştirmek, bu konuda yapılacak çalışmalara bir an önce başlanmasını sağlamaktır. Bu yüzden çoğu da hezel türü şiirdir.[36] Yazılan şiirlerin konusu ise hemen hemen aynıdır. Vatan, hürriyet kavramları üzerinden kişilere göndermelerde bulunulur. Yazılan şiirlerin büyük bir bölümü imzasız olarak yayımlanmıştır. Bir kısmı da müstear isimlerle belirtilmiştir.

M.N. müstear ismiyle kaleme alınan "Temenni-i Muhal"[37] isimli şiirde toplumdaki hırsızlık, rüşvet gibi olumsuzlukların ortadan kalkması insanların hak yoluna dönmesi temenni edilir.

"Kısm-ı Mahsus, Anadolu'dan Bir Ses Yahut Analık"[38] isimli, M. Servet'e ait olan şiirde ise toplumsal bir olay hüzünlü yanlarıyla işlenmiştir. Oğlunu askere gönderen bir annenin özlemi ve sonunda gazi olarak dönen evladını görünce aklını yitirmesi konu edinmiştir.

---

[34]Hasat, "Neler İşitiyoruz, Kar Dede", N.8, 3 Kanunievvel 1324, s.4-5.
[35]Ferit Öngören, Semih Balcıoğlu, **50 Yılın Türk Mizah ve Karikatürü**, (İstanbul: Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları, 1973), 35.
[36]Hikmet Konar, "Diken Mizah Gazetesi'nin İncelenmesi", (Sosyal Bilimler Enstitüsü Yüksek Lisans Tezi, Mimar Sinan Üniversitesi, 2005)
[37]M.N, "Temenni-i Muhal", N.17, 18 Şubat 1324, s.14.
[38]M.Servet, "Kısm-ı Mahsus, Anadolu'dan Bir Ses Yahut Analık", N.17, 18 Şubat 1324, s.14.

Sivrisinek müstear isimli yazarın "Davulcunun Meclis-i Mebusandan Temenniyatı"[39] şiirinde ise birçok devlet adamı isim, makam verilerek eleştirilmiştir.

2.4.3. Hikâye

Davul gazetesinde kendine en çok yer bulan tür hikâyedir. "Küçük Hikâyeler" adı altında birçok hikâye yer almaktadır. Bu başlık altındaki hikâyeler tercüme olarak verilmiştir. Aynı zamanda bu hikâyelerden bağımsız olarak da hikâyeler yayımlanmıştır. Hikâyelerdeki temel amaç okurun sosyal hayatına dair kurtarıcı bilgiler vermektir. Siyaset, sosyal hayat, kadın-erkek ilişkileri gibi birçok konuda hikâyeler yer alır.

Davul'da yer alan hikâyeler aslında bildiğimiz, kahraman anlatıcının ağzından dinlediğimiz hikâyelerden biraz daha farklı olarak mesaj kaygısı taşımaktadır. Mesela B. Şükrü imzalı, "Ondan da Var" hikâyesinde, halka; yeni bir kelimenin aslında onların bildiklerinden de farklı olabileceği anlatılır. "Ondan da var cümlesi şu bir iki gün zarfında türemiş hayır büyük koleradan sonra tekrar hayat bulmuş bir şifredir ki iki şeye alamettir: Biri yetmişlik tütün, kuruşa… diğeri mahkeme-i kübrâ denilen…"[40]

Eşyalar üzerine yazılmış hikâyeler de mevcuttur. K.K imzasıyla yayımlanmış olan "Seninle"[41] hikâyesi bir baston üzerine kurulmuştur. Kahraman, o güne kadar yanından pek ayırmadığı, ona destek olan bastonuyla ilgili duygularını anlatmaktadır. Fakat bu baston günün birinde kırılmıştır. Kahraman da bu konudan muzdarip olarak serzenişte bulunmaktadır. Yine bir eşya üzerine olan Mark Twain imzalı hikâye, "Saatim"[42] başlığı altındadır. Kahramanın saati bozulmuştur ve bu durumdan pek bir üzüntü duymaktadır. Saatini alıp hemen bir tamirciye götürür, dört dakika geri bir şekilde tamir edilen saatini alıp gider. Her yere dört dakika geç gitmek zorunda kalan kahraman bu durumdan şikâyet ederek ikinci bir saatçiye gider. O saatçi de güya birkaç şeyini değiştirip verir ama nafile. Son bir saatçiye daha gider ve tamir olmuş gibi görünen saatiyle vapura artık geç kalmadan biner. Fakat vapura bindiğinde saatinden acayip sesler gelmektedir. Bu durumun nedenini ise arkadaşı ona şu sözlerle açıklar: "-Azizim, saatiniz İngiliz fabrikaları mahsulüdür. Fakat pandül Viyana malı… İmtizac edemiyorlar!"

[39]Sivrisinek, "Davulcunun Meclis-i Mebusandan Temenniyatı", N.11, 31 Kanunievvel 1324, s.2.
[40]B.Şükrü, "Ondan da Var", N.1, 14 Teşrinievvel 1324, s.4.
[41]K.K, "Seninle", N.1, 14 Teşrinievvel 1324, s.10.
[42]Mark Twain, "Saatim", N.4, 4 Teşrinisani 1324, s.6.

Bir diğer hikâye "Ra'd ve Berk"[43] başlığı altındadır. Mark Twain imzalı bu hikâye oldukça mizahi bir şekilde kaleme alınmıştır. Muhsin adlı karakter gecenin bir yarısında yatağına uzanır. Fakat dışarından da epey gürültü duyulmaktadır. Annesi içeriden bağırır, şimşekler çakıyor diye. Annesine göre "Malumat-ı fenniye" de ne yazıyorsa onu uygulamak gerekmektedir. Annesi Muhsin'in her hareketinden felaket bir şeyler olacağına inanır ve kımıldamaması için sürekli uyarır ama Muhsin de bunun aksini yapar. Sonunda Muhsin dışarıya çıkar ve işin gerçek sebebini öğrenir. Aslında onca gürültü, kutlama Kanûn-i Esâsî'nin ilanı içindir.

Hikâyelerin çoğuna baktığımızda altlarındaki imzanın Mark Twain'e ait olduğunu görürüz. Bu hikâyeler Mark Twain'den tercüme edilerek sayfalara yansıtılmıştır.

2.4.4. Mektup ve Okur Mektupları

Mektup, edebiyatımızda eskiden beri süregelen bir türdür. *Davul*'da zaman zaman edebi mektuplar sütunlarda yer alsa da okuyucu mektupları ve açık mektupların daha fazla yayımlandığı görülür. "Açık Mektup" toplumsal problemlerin iletilebilmesi amacıyla önem taşır. "Açık Mektup" başlığı altında Toplu İğne imzasıyla dönemin kişilerine yaptıkları yanlışları, kurdukları hatalı cümleleri de düzeltmeleri adına tavsiyelerde bulunulur. Okuyucu mektuplarının bazıları "Ciddi" başlığıyla aslına mutabık olarak verilir. Burada gerçekten çözülmesi gereken bir konu yer alır. "Ciddi"[44] adı altındaki bir mektup, kadınların sergiye gitmelerinin yasak olduğuna dairdir. Bu durumun vaazı için gazeteye mektup yollanır. Sermuharrire gönderilen mektuplar "Gelen Mektuplar" adı altında yayımlanmıştır. Okur mektupları arasında gazetenin işleyişinden ülkedeki siyasi olaylara kadar birçok konuda okuyucunun kişisel görüşünü dile getirdiği mektuplar da mevcuttur. Örneğin; Ali Aşkî isimli bir okur, "Bulgaristan Müzakeratı Nasıl Bitecek?"[45] başlıklı mektubunda Bulgaristan mevzuundaki görüşlerini bir Çingene hikâyesine atıfta bulunarak dile getirmiştir. Bunun dışında teşekkür, özür veyahut tebrik mektupları da yayımlanmıştır.

[43]Mark Twain, "Ra'd ve Berk", N.3, 28 Teşrinievvel 1324, s.4.
[44]İmza Mahfuzdur, "Ciddi", N.11, 31 Kanunievvel 1324, s.6-7.
[45]Ali Aşkî, "Bulgaristan Müzakeratı Nasıl Bitecek?", N.6, 19 Teşrinisani 1324, s.12.

2.4.5. Bilmece

Davul gazetesinde hikâye, fıkra gibi türlerden sonra en çok görülen bir diğer tür ise bilmecelerdir. Bilmeceler, sözlü Halk edebiyatının manzum ve mensur olarak oluşturulan ürünleridir. Sorulan bilmecelerde mizahi bir üslupla bilgi ölçmek amaçlanmıştır. Bir bilmecede okuyuculara "kabinenin mesleği"[46] sorulmaktadır. Başka bir bilmecede şekil üzerinden "yıldız"[47] resminin nasıl çıkabileceği sorulmuştur. Cevabı "toplu iğne"[48] olan bilmeceyi ise tam 98 kişi doğru cevaplamıştır. Soruyu doğru bilen kişiye de ya fotoğraf makinesi hediye edilmekte ya bir senelik abonelik ya da bir vazo verilmektedir. Eğer birden çok doğru cevap varsa soruyu doğru cevaplayanlar arasından kura çekimi yapılmaktadır.

2.4.6. Mülakat

Davul gazetesinde önemli kişilerin mülakatları ve toplumsal konular çerçevesinde mülakat örnekleri yer almaktadır. "Kemal Paşazade ile Mülakat", "Sadrazam Paşa ile Mülakat", "Abdülhamit-i Sani ile Mülakat", "Hariciye Nazırı ile Mülakat" gibi önem arz eden birkaç mülakat örneği yer alır. Mülakatlarda dönemin nazırlarına ve paşalarına sorulan sorular hayli terleticidir. Öyle ki Dürbün müstear isimli yazarın Abdülhamit ile yaptığı mülakat sırasında, Abdülhamit'in yumruklarını sıkıp ağladığı ve muhabirin de başına bir şey gelmesin diye dilenciye sadaka verip uzaklaştığı yazılmıştır.[49]

2.4.7. Muhavere

İki kişi arasında yapılan konuşmaların geçtiği bir tür olan Muhavere *Davul*'da en çok görülen türlerdendir. "Küçük Muhavereler" başlığı altında bazı sayılarda bir dizi şeklinde yayımlanır. Bağımsız başlıklar altında kişiler arasında kısa konuşma örnekleri de görülür. İki mebus, iki artist, hizmetçi-efendi, baba-oğul gibi farklı meslek gruplarından ve farklı kesimlerden insanların konuştuğu bu metinlerde mizah ve eleştiri iç içedir. "Küçük Muhavereler"[50]den Koca Ragıp Paşa ve Haşmet arasında geçen, bu türün en tipik örneklerdendir. Ragıp, Haşmet'e dünyadaki en rahat şeyin ne olduğunu sorar. Haşmet, vazifesiz memurluğun dünyadaki en rahat şey olduğunu

[46]İmzasız, "Bilmece", N.3, 28 Teşrinievvel 1324, s.6.
[47]İmzasız, "Bilmece", N.8, 3 Kanunievvel 1324, s.3.
[48]İmzasız, "Bilmece", N.9, 10 Kanunievvel 1324, s.15.
[49]Dürbün, "Abdülhamit -i Sani ile Mülakat", N.15, 4 Şubat 1324, s.7.
[50]İmzasız, "Küçük Muhavereler", N.17, 18 Şubat 1324, s.7.

söyler ve vazifesiz memurluğun nasıl olacağını anlayamayan Koca Ragıp'a daire-i devletimizin imametini örnek verir.

2.4.8. Eleştiri

Bir sanat eserinin içeriğini, şekil özelliklerini, güçlü ve zayıf yönlerini okuyucuya aktarmak için kaleme alınan yazılara eleştiri denir. Türk edebiyatına Tanzimat'la birlikte giren bu tür, geniş bir alana yayılmıştır. Meşrutiyet Dönemi gazete ve dergilerinde de sıkça kullanılan eleştiriler, *Davul*'da bilgi vermekten ziyade hicvetmek için kullanılmıştır. Dönemin yazarları; eserleriyle, görüşleriyle ve kişilikleriyle ekseriyetle olumsuz yönleri ön planda tutularak eleştirilmiştir. Özellikle "Vur Abalıya" bölümünde edebiyat dünyasındaki önemli isimler, alaycı bir tavırla karikatürize edilerek hicvedilmiştir. Örneğin; bu bölümde Doktor Rıza Tevfik, aşağılayıcı sözlerle anılırken Tevfik Fikret için daha mutedil cümleler kurulmuştur.

2.4.9. Tiyatro

Tiyatro ve diğer tüm sahne sanatları, yazılan metnin sahnede sergilenmesi bakımından diğer edebi türlerden ayrılır. 19. yüzyıla kadar geleneksel bir dairede seyreden bu tür Tanzimat'la birlikte modernleşmiştir. En eski hallerinden beri içinde mizah unsuru barındıran tiyatro bu dönemde de komediyi fazlasıyla kullanmıştır. Tercüme edilen ilk eserler ekseriyetle komedi türündedir. Modern tiyatronun, Karagöz, ortaoyunu, meddah gibi geleneksel türlerle sentezlenmesiyle mizah ve eleştiri daha da artmış ve hem izleyici hem de okuyucu için daha çekici hale gelmiştir. Bu bağlamda *Davul*'da kendisine birkaç sayıda yer bulmuştur. Bazen de piyes olarak isimlendirilmiştir. Sahnelenecek tiyatroların duyurusunun, tanıtımının yanı sıra toplamda dört adet tiyatro metnine yer verilmiştir. İmzasız bir şekilde yayımlanan tek perdelik "Dram 1 Perde"[51], İngilizceden aktarılmıştır. Fantaziyo müstearlı yazara ait olan "Konferansçılar Hakkında"[52]; tek kişilik, tek perdelik bir oyundur. S.Z. imzalı "Tarihçe-i Vukuat"[53], 6 perdedir ve komedi-dram türündedir. "Doktor Katran ile Muallim Pulüm'ün Usul-ı Tedavisi"[54] isimli oyun ise tek perdeden oluşmakla birlikte, oyunun tümü tefrika edilemeden gazete kapanmıştır.

[51]İmzasız, "Dram 1 Perde" N.11, 31 Kanunievvel 1324, s.8.
[52]Fantaziyo, "Konferansçılar Hakkında" N.19, 11 Mart 1325, s.6.
[53]İmzasız, "Tarihçe-i Vukuat", N.7, Fi 15 Teşrinisani 1324, s.7.
[54]İmzasız, "Doktor Katran ile Muallim Pulüm'ün Usul-ı Tedavisi", N.24, 14 Mayıs 1325, s.10-15.

2.4.10. Haber

Haber olarak addettiğimiz bölümde daha çok ülkenin siyasi ve sosyal durumu konu alınır. Bunun en iyi örneği de telgraflardır. Birçok telgrafta ülkede ne olup bittiğine yönelik güncel olarak yaşanan durumlar ele alınmıştır. Örneğin; gazetenin 20. sayısında neşredilen telgrafların birinde Rıza Tevfik Bey'in mecliste çok az konuştuğu üzerinde durulmuştur. "Harici"[55] başlıklı bir başka telfgrafta ise Bulgaristan Prensi'nin Arapça olarak söylediği bir sözden bahsedilir. Bunun gibi daha birçok örnekte ülkedeki havadisler, gazete sayfalarında okuyucuyla paylaşılmıştır.

2.4.11. Reklam ve İlan

Gazetenin genellikle son sayfalarında birkaç reklam ve ilan yer almaktadır. Reklam metinleri çok az sayıda yer alırken "ilanlar" başlığı altında birçok ilan metni göze çarpmaktadır. Bu metinlerde "satılık ev", oynanacak olan oyunun duyurusu, sergi, yeni çıkacak olan gazeteler okuyucuya duyurulur. Aynı zamanda okuyucuya tavsiyeler de verilmektedir. Tebrik, teşekkür, özür gibi metinler de gazetenin sütunlarında fazlasıyla görülmektedir.

2.4.12. Karikatür

Davul'da yer alan karikatürler oldukça dikkat çekicidir. "Çizgi, söz için yardımcı olarak kullanılırken, söz çizgi için vazgeçilmez kılınır. Kısaca sözler kaldırıldığında çizgi anlamsızlaşır, fakat çizgi kaldırıldığında sözler kendinden ödün vermez. Anlam sözden değil, çizgiden çıkar. Çizginin gücü, yani işlevi sadece sözü açmaktır."[56] *Davul*'da da bu anlayışa uyularak karikatürler söz ile birlikte verilmiştir.

Karikatürler bazen sayfanın tamamını bazen de belirli bir kısmını kaplamaktadır. Sayfanın ara bölümlerinde, yazıların ortasında farklı davulcu karikatürleri dikkat çekmektedir. Gazetede yer alan karikatürlerin altında konuşma çizgisi ile bir metin bulunmaktadır. Yapılan karikatürler ise siyasetle, siyasi kişilerle, edebi şahsiyetlerle veyahut sosyal hayat ile ilgilidir. Bazı karikatürler, Batılı gazete ve dergilerden iktibas edilmiştir. İmzasız karikatürle birlikte imzalarına sıkça rastladığımız Fellah, Enver, Sedat Nuri ve Selim gibi isimler dikkat çekmektedir.

[55]İmzasız, "Telgraflar", N.20, 1 Nisan 1325, s.15.
[56]Atilla Özer, **İletişimin Çizgi Dili Karikatür**,(Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Yayınları,1994), s.10.

2.5. *Davul* Gazetesinin Yazar ve Karikatürist Kadrosu

Yazarlar:

1.A.F

2.Ahmet Esat

3.Alelekser Elsine-i Saire[57]

4.Aliço

5.Ali Aşkî

6.Andır Mahmut

7.B. Şükrü

8.Bednam Kulları

9.Bir Diplomat

10.Celal Sahir (Erozan)

11.Dürbün

12.Enver Bey

13.Fantaziyo

14.Hakkı Tarık (Us)

15.Handan

16.Hasat

17.Hisar

18.Hurdebin

19.İmza Mahfuzdur

20.İstanbulin

21.K.K

22.Kaynana Zırıltısı

23.Keçi Boynuzu

24.M. Servet

25.M.H

26.M.T

27.Mahmut Esat

28.Mark Tvayn[58]

[57]Tercümanı belirtilmeden Alelekser Elsine-i Saire'ye ait "Küçük Hikâyeler" aktarılmıştır.

[58]Bu isim, bu çalışmada Mark Twain şeklinde geçmektedir. Bundan sonraki bölümlerde bu şekilde ifade edilecektir. *Davul*'da Mark Twain'e ait hikâyeler tercümanı belirtilmeden yayımlanmıştır. Kimi zaman da Mark Twain ismi müstear olarak kullanılmıştır.

29.Rind-i Harabati

30.Robin

31.S.Z

32.Sivrisinek

33.Toplu İğne

34.T.E

35.Telefon

36.Yutmaz

37.Vasıf (Hasan)

Karikatüristler:

1.A. Enver

2.(Cemil) Cem

3.Damat Fahir Bey

4.Fellah

5.M.E

6.S[edat] Nuri (İleri]

7.Selim

8.Soresco

Yazıların büyük kısmı takma adla ya da imzasız olarak yayımlanmıştır. Tespit edebildiğimiz kişiler;[59]

1.Ser Muharrir, Toplu İğne, Dürbün, Hurdebin, Hasat, Sivrisinek, İstanbulin, Yutmaz, Münekkit, Keçi Boynuzu: Hamdullah Suphi Tanrıöver

2.Vasıf: Vasıf Hasan

3.Hakkı Bey: Ahmet Celal Sahir (Erozan)

4.Mahmut Esat, Ahmet Esat: Mahmut Esat Yesari

5.Hakkı Tarık (Us)

Yukarıda verilen müstear isimlerin kimlere ait olduğu belirlenmiştir. Tespit edilen yazarlar hakkında kısaca bilgi verilmiştir.

[59]Gazetedeki müstear isimleri tespit ederken şu iki eserden yararlanılmıştır: **Tahsin Yıldırım, Edebiyatımızda Müstear İsimler**, (İstanbul: Selis Kitaplar, 2006); Nurullah Çetin, **Takma İsimler Sözlüğü**, Edebiyat Otağı Yayınları, 2006.

2.5.1. Ahmet Celal Sahir (Erozan)

Şair, dokuz yaşında şiir okumadaki yeteneğiyle 2. Abdülhamid'den liyakat nişanı alır. İlk şiirlerini Muallim Naci etkisinde kalarak yazmıştır. Fransız şiirinin ve özellikle A. Musset etkisinde kalmasından dolayı edebi zevki de değişir. 1899-1901 arasında şiirleri *Servet-i Fünun*'da yayımlanmıştır. Daha çok kadın konusunu işlediğinden ''kadın şairi'', ''feminist şair'', ''Şair-i nisai'' olarak anılır. *Demet* adıyla bir kadın dergisi çıkarmıştır. *Musavver Musit*'in sorumlu müdürlüğünü yapmıştır. Celal Sahir isminden başka Hikmet Celal, Hikmet Hamid, Ahmet, Celal, Vekhan, Şarık, Sahir, Hakkı, Naşir, Uyanık gibi takma adlar kullanmıştır.[60]

Davul'un sayfalarında bir yazısı bulanan Celal Sahir, Hakkı Bey müstear ismini kullanmıştır.

2.5.2. Hakkı Tarık Us

Gazeteci ve yazar olan Hakkı Tarık, hayatına gazetecilikle başlar. *Vakit* kuruluncaya kadar *Tanin, Tercüman-ı Hakikat*'te yazarlık, *Tasvir-i Efkar*'da yazı işleri müdürlüğü, *Hakikat* gazetesinde başyazarlık ve müdürlük yapar. Özellikle süreli yayınlar, yazma ve basma kitaplar, dökümanlar bakımından zengin kitaplığıyla İstanbul Beyazid külliyesinde tahsis edilen bir binada Hakkı Tarık Us Kütüphanesinin kurulmasını sağlar.[61] *Davul*'da bir yazısı yayımlanmıştır.

2.5.3. Hamdullah Suphi Tanrıöver

Hamdullah Suphi; hatip, yazar, şair, devlet adamı olarak bilinir. Türk Derneği, Türk Yurdu, Türk Bilgi Derneği ve Bilgi Mecmuasındaki hizmetleri ile Türkçülük faaliyetlerine katılır. 22 Mart 1912'de Türk Ocağı'nın kuruluşunda etkili olur. Aynı zamanda 19 yıl başkanlığını yapar. Dergilerde mizahi yazılar yazar ve *Davul*'un başyazarlığını yapar. Yazılarında Sivrisinek, Ser Muharrir, Toplu İğne, Dürbün, Münekkit, Keçi Boynuzu, Hasat, Yutmaz gibi takma adları kullanır. Türkçülük ve Yeni Lisan hareketinin yayın organı olarak Selanik'te çıkan Genç Kalemler dergisi kadrosuna katılır. Milli edebiyat cereyanı doğrultusunda yazar.

[60]**Türk Dünyası Edebiyatçıları Ansiklopedisi**, C. 3 (Ankara: Atatürk Kültür Başkanlığı Yayınları, 2006): 399.
[61]**Türk Dünyası Edebiyatçıları Ansiklopedisi**, C. 8 (Ankara: Atatürk Kültür Başkanlığı Yayınları, 2006): 419.

Fecr-i Âti ile Genç Kalemler arasındaki tartışmalar sırasında yazdığı bazı edebi tenkitler ve makaleler, *Şura-yı Ümmet, Davul, Hâkimiyet-i Milliye, Servet-i Fünun, Resimli Kitap, Musavver Muhit, Türk Yurdu, Resimli Roman, Muallim* Mecmuası gibi dergi ve gazetelerde neşredilir. Hem kendi kuşağının hem de daha sonrakilerin içinde hitabetle en önde gelendir.[62]

Hamdullah Suphi, gazetenin başyazarıdır ve 24 sayı boyunca toplamda elliye aşkın şiir ve yazısı yayımlanır. Bu yazılarda birçok müstear isim kullanmıştır. Yazdığı yazıların çoğu eleştiri türündedir. Özellikle "Vur Abalıya" bölümünün tamamında imzası bulunan yazar, hiciv oklarını bu bölümde birçok kişiye saplamıştır. Örneğin; Sivrisinek adıyla yayımlanan "Davulcunun Meclis-i Mebusandan Temenniyatı"[63] isimli yazısında bu keskin oklardan vali ve paşa nasibini almıştır. Dürbün ismini kullandığı bir başka yazısında da istibdat dönemini ve gazeteleri eleştirir.

2.5.4. Hasan Vasıf

Davul gazetesinin imtiyaz sahibi Hasan Vasıf Bey, gazetede iki yazı ile muhtelif sayılarda karşımıza çıkmaktadır. Gazetenin ilk üç sayısında herhangi bir yerde adı geçmezken dördüncü sayıda, "İmtiyaz Sahibi" unvanıyla ilk sayfada belirtilmiştir. Vasıf ismiyle kaleme aldığı "Bir İzahat"[64] adlı yazıda, bir yazarın yazmış olduğu yazıdan ve bundan sonraki yazacaklarından bahseder. Bir diğeri ise "Arz-ı İtizar"[65] isimli yazıdır ki burada bir karikatürün altına yazılan yazıdaki hatayı düzeltmiştir.

2.5.5. Mahmut Esat Yesari

Roman yazarı olarak bilenen Mahmut Esat Yesari'nin 15 yaşındayken *Gıdık* (1910-11) adlı mizah dergisinde M. Esat imzasıyla karikatürleri basılır. *Diken* dergisinde (1918-19) karikatürler yayımlar. (1923). Reşat Nuri Gültekin'le birlikte çıkardığı *Kelebek* (1923-24) ve *Yedigün* (1934'den itibaren) dergilerde yazıları

[62]**Age,**186-187.
[63]Sivrisinek, "Davulcunun Meclis-i Mebusandan Temenniyatı", N.11, 31 Kanunievvel 1324, s.2.
[64]Vasıf, "Bir İzahat", N.2, 21 Teşrinievvel 1324, s.15.
[65]Vasıf, "Arz-ı İtizar", N.10, 17 Kanunievvel 1324, s.14.

çıkmaya devam eder.[66] *Davul*'da da M.E imzasıyla yayımladığı birkaç karikatür mevcuttur.

2.6. *Davul*'un Tok Sesi: *Vur Abalıya*

Davul'un ruhunu yansıtan en önemli bölümlerinden biri de "Vur Abalıya"dır. Gazetenin yalnızca 13 ve 15 numaralı sayılarında yer almayan bu bölüm oldukça ilgi çekicidir. Bu sütundaki çoğu yazıyı "Toplu İğne" imzasıyla, bazılarını farklı müstear isimlerle yazan Hamdullah Suphi'dir. Daha önceki bölümde de söylediğimiz gibi burada "tanınmış bir kişinin portresi betimlenir. Karşıki sayfada da bu ünlünün portre karikatürü yer alır. Ahmet Rıza, Prens Sabahattin, Ahmet Rasim, Ahmet Hikmet (Müftüoğlu) vd. bu bölümde yer almıştır."[67] Yer alan portre karikatürlerdeki kişiler bazen alaycı bazen de sert bir üslupla eleştirilir.

"Vur Abalıya" bölümlerinin her birini incelemek yerine önemli gördüğümüz on yazar çerçevesinde sınırlandırdık. Diğer bölümlere de kısaca değindik. Bu kişilerin ilk olarak edebiyat dünyasındaki yerini ve önemini daha sonra da "Vur Abalıya" bölümüne nasıl konu olduklarını, yazılan yazılar neticesinde irdelemeye çalıştık.

Birinci sayıda "Vur Abalıya" sütunundaki "Bulgar Kardeşler" yazısı Toplu İğne müstear ismiyle kaleme alınmıştır. İzzet Paşa'nın ağzından yazılan bu yazıda, Doğu Rumeli'de yapılan Bulgar faaliyetleri mizahi bir üslup üzerinden eleştirilmiştir. İkinci sayıda "Tanin" alt başlığı kullanılmıştır. Bu sütunda Abdülkerim Hadi, Hüseyin Kazım ve Hüseyin Cahit (Yalçın) gibi şahsiyetler hicvedilerek yapılanlar sorgulanmıştır. Üçüncü sayıda "Maarif Türbedar-ı Esbakı" alt başlığı altında adı zikredilmeyen bir kişinin hiçbir gayreti olmadan Bahriye'den Maarif Nezaretine atanması eleştirilmiştir. Dördüncü sayıda "Maliye Müsteşarı" başlığıyla yine bir atama durumu eleştirilmiştir. Maliye Müsteşarlığına atanan kişi İngilizce ve Fransızca kitaplar tercüme etmiştir fakat yaptığı tercümelerde hatalar mevcuttur. Özellikle *Mecelle* için yaptığı şerhe bazı cümleler eklemiştir. Dokuzuncu sayıda "Vur Abalıya" sütununa bu sefer Prens Ferdinand konu olmuştur. Bulgar Prensi Ferdinand'ın Viyana'da tahsili esnasında taç giymesi alaycı bir üslupla

[66]**Türk Dünyası Edebiyatçıları Ansiklopedisi**, C. 8 (Atatürk Kültür Başkanlığı Yayınları, 2006): 614.
[67]Turgut Çeviker, **Gelişim Sürecinde Türk Karikatürü 2**, (İstanbul: Adam Yayınları, 1986), 155.

hicvedilmiştir. Onuncu sayıda "Siyasi-i Şehir Kamil Paşa" başlığı altında Kamil Paşa'nın her gün *Times* ve *İkdam* gazetelerinde makaleler okuduğuna değinilir. Rıza Tevfik Bey ile karşılaştırılır. Rıza Tevfik Bey ne kadar çok söylerse Kamil Paşa'nın da o kadar çok düşündüğüne değinilir. On dördüncü sayıda "Adem-i Merkeziyet Muhterî'i" başlığıyla Prens Sabahattin ve akabinde Prens Sabahattin'in adem-i merkeziyetçi yapısı eleştirilir. Adem-i merkeziyetçi yapıyla çoğu şeyin "merkez-i intizam"larının kaybolduğundan bahsedilir. On altıncı sayıda "Ahmet Rıza Bey"in emsalsiz bir diplomat olduğu vurgulanır. İngiliz sefirine sorduğu soruyla da ne kadar haklı olduğu ifade edilir. Yirmi birinci sayıda büyük validenin anlattığı hikâye üzerinden "Hamidof" olarak anılan II. Abdülhamit hicvedilir. Yirmi ikinci sayıda "İstanbulin" müstear imzasıyla, yönetim, yönetimin yanında bulunanlar ve "Merkeziyet Mürevvici" olarak addedilen Abdülhamit-ismi verilmeksizin- eleştirilir. Yirmi üçüncü sayıda "Münekkit" imzasıyla "takvimden bir yaprak koparıp zamandan zamana bir ok süratiyle geçen büyük adam"[68] olarak nitelendirilen Mahmut Sadık Bey eleştirilir. Son sayı olan yirmi dördüncü sayıda ise "Keçi Boynuzu" müstear adıyla "Saltanat-ı Hamidiye'nin Paris Sefil-i Kebiri" olarak nitelendirilen Salih Münir Paşa, o dönemde Abdülhamit'in yanında yer alması ve yaptığı yolsuzluklar sebebiyle ağır bir şekilde hicvedilmiştir.

Bu bölümde seçtiğimiz kişiler:

1.Abdülhâk Hamit Tarhan

2.Ahmet Hikmet Müftüoğlu

3.Ahmet Mithat Efendi

4.Ahmet Rasim

5.Ali Kemal

6.Doktor Rıza Tevfik

7.Hüseyin Cahit Yalçın

8.Hüseyin Rahmi Gürpınar

9.Mizancı Murat

10.Tevfik Fikret

[68]Münekkit, "Vur Abalıya" N.23, 7 Mayıs 1325, s.8.

2.6.1. Abdülhak Hâmit Tarhan

"Abdülhak Hâmit (2 Ocak 1852-13Nisan 1937), Tanzimat'ın ikinci neslindendir. Uzun ömrü, cüretkâr teşebbüsleri ile çok uzun zaman kendisinden söz ettirmiş ve çevresini etkilemiştir. Hâmit'in hem şekil hem de tema ve kullandığı kelimeler bakımından çağdaşlarını ne kadar etkilediği herhangi bir antolojiye bakmakla bile anlaşılır. Tanzimat sonrası Türk edebiyatının yol açıcı şairidir. Namık Kemal'in bayraktarlığını yaptığı ilk neslin sosyal ve siyasal konuları edebiyatın temel malzemesi yapmasına karşılık o, Recaizade Mahmut Ekrem'in şiir dünyasını genişleten görüşünü benimsemiştir."[69]

"Vur Abalıya" bölümünün on ikinci sayısında Abdülhak Hamit Tarhan için "Dâhi-i Edep" başlığı atılmıştır. Tarhan "Hiçti. Fakat her şeydi: Kamer gibi seyyar, rüzgâr gibi mütehavvil, kaknüs kadar ulvî, hayal kadar hiç! İklim-i dehanın Himalaya dağları kadar yüksek bir zirvesindesiniz. İşte dâhi-i edep…" sözleriyle takdim edilir. Bu takdimin arkasından da onun gibi olunup olunamayacağı konusunda da bir dokundurma yapılır. Herkesin Hamit gibi olamayacağından "Divaneliklerin" en çok Hamit'e yakıştığından söz edilir. "İsterseniz şerait-i sâlifeye tebean siz de yazınız; o zaman bir dâhi-i edep de siz olursunuz?" [70]

Abdülhak Hamit ile ilgili Paris'e kadar gitmesini konu alan bir de kısa hikâye anlatılır. Bu durum onun şairiyetine de yansımıştır. Buna sebep olanın da "battal bir burun" olduğuna dair göndermede bulunulur.

"Bir müddet sonra Hamit Bey'i aksa-yı garpta görüyoruz. Londra'nın sisli siması onun feza-yı şairiyetine kadar tesir etti. Esasen en güzel şiir bir şey söylememek… Mehasin-i tabiat karşısında mebhut kalmak değil midir? İşte Abdülhak Hamit o zamandan beri o yolda şiir söylemeye başlamış; bir derecede ki…"[71]

[69]İnci Enginün, **Yeni Türk Edebiyatı Tanzimat'tan Cumhuriyete**, (İstanbul: Dergâh Yayınları, 2014), 499.
[70]Toplu İğne, "Vur Abalıya", N.12, 3 Kanunisani 1324, s.8.
[71]Agm, 8.

2.6.2. Ahmet Hikmet Müftüoğlu

"Servet-i Fünun'un başarılı küçük hikâyecilerinden biri de Ahmet Hikmet Müftüoğlu'dur."[72] "Ahmet Hikmet, döneminde adından söz ettirmiştir fakat döneminin yazarlarına nazaran daha az eser vermiştir. Ahmet Hikmet'in edebiyata olan ilgisi irsidir. Galatasaray'da okurken bu ilgi şuur kazanır. Edebiyat hocası Muallim Naci ve okul müdürü onu destekler. Bilinen kırk kadar şiiri olmasına rağmen, Ahmet Hikmet'i öncelikle hikâyeci, sonra da romancı olarak hazırlayan şartlar ve imkânlar o günlerde oluşmaya başlamıştır. O sıralarda Servet-i Fünun Mecmuasının yazarları arasında Mehmet Emin ile birlikte "Türkçülük"ün temsilcisi olarak gösterilir. Türkçü derneklerin kuruluşunda ve Türk dergilerin kadrosunda olduğu kadar, milli değerlerin öne çıkarıldığı bir edebiyatın gelişmesinde ve Türkçenin sadeleştirilmesinde de payı vardır. Sade Türkçe ile ve milli dikkatlerle yazdığı hikâyelerini 1922'de *Çağlayanlar*'da toplarken, *Gönül Hanım* adlı romanı da Orta Asya Türk dünyası ile bütünleşme hasretinin bir sembolü olmuştur."[73]

Ahmet Hikmet'in, on dokuzuncu sayıda yer alan "Vur Abalıya" bölümüne konu olmasındaki temel sebep Türklerin bir gün dahi Avrupalı gibi olamayacaklarına inanması üzerine sarf ettiği sözlerdir. Bunun üzerine, bu sözlerle ilgili "Münekkit" müstear ismi kullanılarak anekdotlar anlatılıp Ahmet Hikmet'le alay edilir. Anekdota göre bu olay, okul sıralarında vukuu bulur. Ahmet Hikmet Bey muallimdir. Konu da "Türklerle Avrupalılar arasında his ve fikir itibarıyla bir muaneset mevcut olup olamayacağına dair"dir. Ahmet Hikmet, "Türkler hiçbir zaman Avrupalı gibi düşünemez, hissedemez." ibaresiyle bu tezini savunur ve ekler: "Bir Türk, bir operayı anladım derse, efendiler, o adam ya bir ahmak, ya bir yalancıdır. Biz zurnadan anlarız; operadan anlamayız." Gibi sözlerinin arkasına kıyafet konusuna değinir: "-Oturunuz, dinleyiniz! Efendiler dedi, biz Avrupalıların musikîsini, edebiyatını anlamak değil, hatta esvaplarını bile adam akıllı giyemeyiz; her tarafımızdan dökülür, rahatsız oluruz. O esvaplar bizim kalıbımıza uymaz, yürüyüşümüzü şaşırırız. Anladınız mı efendiler."[74]

---

[72]İnci Enginün, **Yeni Türk Edebiyatı Tanzimat'tan Cumhuriyete**, (İstanbul: Dergâh Yayınları, 2014), 381.

[73]**Türk Dünyası Edebiyatçıları Ansiklopedisi**, C.1 (Ankara: Atatürk Kültür Başkanlığı Yayınları, 2006): 163.

[74]Münekkit, "Vur Abalıya", N.19, 11 Mart 1325, s.9.

Orada bulunan öğrenciler şiddetle bu durumun aksini savunur. Fakat Ahmet Hikmet Bey, kendisinin hoca olmasından dolayı sözünün doğru olduğunu anlamaları için öğrencileri sertçe uyarır. Bu uyarıya karşılık veren "Karga Ali" lakaplı kişiyi de dışarı atar. Münekkit bu anekdotu şu sözlerle bağlayarak bitirir: "Ahmet Hikmet Bey bunların bir neticeye iktiran edeceğine kâil değildir. Bacağımıza şalvar, sırtımıza aba, kafamıza külah giymedikçe musikîmizi zurnaya hasretmedikçe adam olmak yolunu tutmuş olamayız. Hatta bunun için memleketin halini şâyân-ı merhamet buldu ve *Yeni Gazete*'nin üç ay evvelki bir nüshasında bu memleketi kurtarması için Cenab-ı Hakk'a bütün Türklüğüyle, en su katılmamış Türkçesiyle yalvardı, yakardı."[75]

2.6.3. Ahmet Mithat Efendi

"Tanzimat sonrasında yetişmiş yüzlerce edipten bugün hatırladığımız birkaç isme dikkat edince, onların unutulmayışlarının iki ana sebebinin, rejime muhalif bir siyaseti müdafaa etmeleri ve matbuata intisapları olduğu fark edilir. Unutmadıklarımızdan büyük kısmı her iki sebebi de tartışırken, Ahmet Mithat sadece ikinci sebeple hatırlanan pek nadir ediplerimizdendir. Batılılaşma karşısında Ahmet Mithat, Batı'ya gitmek yerine, Batı'nın faydalı taraflarını Doğu'ya getirmeye çalışır. Her milletin kendi fikrî ve ruhî seviyesine uyan bir rejimi olduğunu düşünen Ahmet Mithat, daha iyi bir rejim isteniyorsa bunun gerçekleşmesinin yegâne yolunun önce milletin seviyesini yükseltmekten geçtiğini söyler. Bu sebeple, milletin *Hâce-i Evveli* olmak misyonunu üstlenir. Edebî ve fikrî eserlerinde kendi ilgilerini, bilgilerini, meraklarını milleti ile paylaşmaya çalışır. Bilhassa edebiyatımızın henüz emekleyen formu olan romanı bir eğitim, hatta öğretim vasıtası olarak kullanır. Romanın diğer unsurlarıyla beraber dilini de bu maksatla basitleştirir. Romanların büyük kısmını önce *Tercüman-ı Hakikat*'te tefrika ettirerek gazete okuyucusunu romana yaklaştırmaya çalışır; ama bu arada, günübirlik tefrika roman yazarlığı yüzünden eserlerinde sekteler, zayıf ve tutarsız taraflar da görülür."[76]

Edebiyat dünyasına farklı bir ivme kazandırmasıyla beraber beşinci sayıda "Vur Abalıya" bölümüne de konu olan Ahmet Mithat Efendi, burada "Türkler'in Volter'i [Voltaire]: Ahmet Mithat Daî'leri" başlığı altında kendinden söz ettirir. Bu bölümde Ahmet Mithat Efendi'den alaycı bir yaklaşımla söz edilir. "Garbın en vâsi

[75]Agm, 9.
[76]**Türk Dünyası Edebiyatçıları Ansiklopedisi**, C.1 (Ankara: Atatürk Kültür Başkanlığı Yayınları, 2006): 167.

ağaçlarına gıptabahş olacak münbit tabiatın büyük bir müsamahasıyla hâsıl olan bu çehre o zamanın bazı gençlerini pîş-i hitabetine çekmiş. Koca bir fem'in ibzâl ettiği şelale-i hikayât ve hikemiyât okur ve beyinleri balçık haline ifrâğ etmişti."[77]

Yazdığı romanlarla öne çıkan, bir müddet sonra da şiir yazmayı deneyen fakat başarı gösteremeyen bir Ahmet Mithat'tan bahsedilir. Bunun sebebi yukarıda da değindiğimiz gibi birçok şeyi yapma gayretini üstlenmiş olmasıdır. Yine bu bölümde Ahmet Mithat'ın yazılarının başarısız olmasını da "temelinin çürük" olmasına bağlamışlardır.

"Şiirden feragat pek muvafık olmadı. Çünkü tekmil enzâr-ı münekkidânesi Avrupa hükemâsına matuf bulunuyordu: Bohner hata-yı felsefisini bir sille-i tedip ile öğrendi. Ernest Renan, Draper müşkil bir mevkide kaldı. Şopenhaver [Schopenhauer] "çünkü bu ismi Mithat Efendi sevmezdi" yanlışlarını ikrar mecburiyetinde bulundu. Ve nihayet ben neyim diye ortaya bir sual attı. Filhakika Mithat Efendi ne idi? Yüz bu kadar sahifenin hallinden aciz kaldığı bu sual o muhteşem azametiyle duran kitap yığınlarına bir cilt daha ilave ederken o, ufk-ı matbûatta bir tulû güzelliğiyle temevvücünü arzu ettiği liva-yı zaferini kütle-i asarı üzerine dikmişti. Fakat temel çürüktü; vüs'at-i telâtuma dayanamadı, yıkıldı."[78]

Bu eleştirilerin ardından daha sonraları çıkarmış olduğu *Tercüman-ı Hakikat* gazetesi ile birlikte -bir ses hariç- kendisine karşı olan sesleri susturmayı başardığı söylenir.

"Avrupa ufuklarına kadar yükselen, oralarda kendine bir zemin-i muvaffakiyet tehiye eden liva-yı zaferli o el, *Tercüman-ı Hakikat* âlemine tasdik ettirdiği büyüklüğünü yalnız bir adama ifham edememişti." Bu süreçten sonra da Ahmet Mithat'a karşı "mu'terizler" çoğalmıştır, Mithat'ın ise bu konuda yaptığı en büyük şeyin "beddua" gibi makaleler kaleme almasıdır. Makalelerinin özü ise şudur: "Müminin duası, münafığın bedduası."[79]

[77]Toplu İğne, "Vur Abalıya", N.5, 7 Teşrinisani 1324, s.8.
[78]Agm, 8.
[79]Agm, 8.

2.6.4. Ahmet Rasim

"Ahmet Rasim (1894-21 Eylül 1932), edebi eserlerinde olduğu gibi gazeteciliğinde de, kendisini Bâbıâli'ye ilk adım attığı andan itibaren teşvik eden Ahmet Mithat Efendi'yi izlemiş ve çok başarılı bir sohbet üslubuna ulaşmıştır. *Tercüman-ı Hakikat* gazetesinde başladığı gazeteciliği sonraları devrin belli başlı gazetelerinde devam etmiştir. Ahmet Rasim'in imzalı, imzasız ve takma adla pek çok gazete ve dergide yazıları ve çevirileri vardır."[80]

"Ahmet Mithat Efendi'nin açtığı kapıdan girmiştir. Edebî faaliyetlerini idare eden asıl merkez gazete olmuştur. Gazeteye bağlı edebi türlerin hemen hepsinde eser kaleme alır, denilebilir ki hikâye ve romanı da tefrika etmek için yazmıştır. Böyle bir yazarın gayesi öğretmek ve göstermek kelimeleriyle ifade edilebilir. Geniş halk kitlesine Avrupa'da çıkan yenilikleri öğretmek için fenni yazılar tercüme eder, bunları önce gazetelerde yayımlar, daha sonra kitap haline getirir. *Şehir Mektupları, Muharrir Bu Ya, Falaka, Gülüp Ağladıklarım, Gecelerim* ve benzeri eserlerinde bir araya getirdiği yazılarında, 19. yüzyılın ikinci yarısından cumhuriyetin ilk yıllarına kadar geçen zaman içinde İstanbul'da sürdürülen hayat tarzını, insani ilişkileri, gizli ve açık yönleriyle; sesi, rengi, şekli ve kokusuyla gözler önüne sermiştir." [81]

"Şehir Mektupçusu" olarak "Vur Abalıya" bölümünün on birinci sayısında kendine yer bulan Ahmet Rasim için diğer kişilerde olduğu gibi birçok yönden alaycı bir üslup kullanılmıştır. Ahmet Rasim'i tetkike başlamadan önce onun "şair" olduğunun altı çizilerek, üzerine "Balmumu" yapıştırılır. Çünkü ancak bu şekilde, hareket edilen noktanın bulunabileceği düşünülür. Bunun akabinde doğru bir tespit yapılacağı ifade edilir. Ardından birçok kişi üzerinden kendisine göndermede bulunulur. Kimi zaman da "bir bira köpüğü gibi" nasihatlerinin yanında kârilerini güldüren hikâyeler de yazmış olduğundan bahsedilir.

"Ahmet Mithat Efendi'nin -Haliç suyu kadar tuzsuz- bir vekili Baba Tahir'in zir-i bagallinde malumatla yevmi servetin bir müdafi-i hası, Naci meselesinde merhumun kabiliyeti ve nihayet son zamanlarda sabanın mübeşşir-i muvaffakiyeti olmuştu.

[80]İnci Enginün, **Yeni Türk Edebiyatı Tanzimat'tan Cumhuriyete**, (İstanbul: Dergâh Yayınları, 2014), 79.
[81]**Türk Dünyası Edebiyatçıları Ansiklopedisi**, C.1 (Ankara: Atatürk Kültür Başkanlığı Yayınları, 2006): 175.

Fakat itiraf etmeliyiz, bu dehanın nasib-i azameti Tahir'in tarlalarına aittir. Orada yeni bir mantar süratiyle tenemmü etmişti ve işte malumat sahifelerinde o pek bülend tasavvur ettiği kürsi-i hitabetinde halka taşkın bir bira köpüğü gibi mebzul nasihatler ederken beride yevmi Servet sütunlarında yazdığı –bazen acemin taze keten helvası kadar leziz– hikâyeleri kârini güldürdü."[82]

Ahmet Rasim'in diplomatlığı üzerine de bir balmumu yapıştırılması gerektiği söylendikten sonra, bu açıdan da "Bismark"a benzetilir. Bunun ardından da kısa bir hikâye anlatılır. "Galiba bu çöllükte bizden evvel dolaşan müdekkikinin eserleri."[83] diyerek sözün daha fazla devam ettirilemeyeceği söylenip bitirilir.

2.6.5. Ali Kemal

Gazeteci, yazar, edebiyat ve siyaset adamı olan Ali Kemal (1869-6 Kasım 1922), Osmanlı aydınları içinde önemli bir yere sahiptir.[84] "Mülkiye Mektebi'ni son sınıfında bırakan ve Avrupa'ya giden (Paris, Cenevre) Ali Kemal, İstanbul'a dönüşünden (1888) sonra sürekli olarak siyasetin içindedir, Halep'e sürgün olarak gönderilir, sonra Avrupa'ya kaçar. (1895) Bir yandan Siyasal Bilgilerde okurken bir yandan da *İkdam*'ın Paris muhabirliğini üstlenir. Maceralı hayatında yurt dışında dergiler çıkarır."[85]

Ali Kemal Bey, altıncı sayıda hiciv oklarını üstüne çekmiştir. Ali Kemal için şu beyitle başlanır:

"İnne ülfeti men yekûlü hâ ene zâ

Leyse ülfeti men yekûlü kâne ebî"[86]

Haccac-ı Zalim'e ait olan bu sözü Ali Kemal Bey'in de kendine düstur olarak aldığı ve Mekteb-i Mülkiyenin eğitim hayatına kendini adadığı söylenir. Daha sonra ise almış olduğu eğitimin ne derece iyi olduğuna dair kelamlarda bulunulur. "Bilahare matbûat, Garp'ın tekmil inceliklerini nakleden bu genç muhabiri samimi alkışlarla kabul etmişti. Çünkü Garp'tan Sorbon[ne]'un edebiyat-ı hakikiye

[82]Toplu İğne, "Vur Abalıya", N.11, 19 Kanunievvel 1324, s.8.
[83]Agm, 6.
[84]**Türk Dünyası Edebiyatçıları Ansiklopedisi**, C.1 (Ankara: Atatürk Kültür Başkanlığı Yayınları, 2006): 326.
[85]İnci Enginün, **Yeni Türk Edebiyatı Tanzimat'tan Cumhuriyete**, (İstanbul: Dergâh Yayınları, 2014), 93.
[86]*Ben buradayım diye kulak veririm, bir babam vardı diyene değil.*

derslerinden hakayık-ı mektume-i siyasiyeye kadar ne varsa hepsini Şark matbûatına, *İkdam*'ın riyakâr, fakat müdebdeb sahaifini Garp ceridelerine aksettirmiş. Bu munis, zarif muvaffakiyetinin bir tetvic-i zımmisi olmak üzere Figaro muharririnin nail olduğu bir lütf-ı ziyareti de benimsemişti. İşte bir taraftan "İkdam", o yar-ı kadime "Yaman" makaleler serpiştirir."[87]

"Vur Abalıya" bölümüne yazarı konu eden asıl durum ise Hüseyin Cahit'in Arapça bilmemesi ve kendisinin Arapça bilmesidir. Bu hadise üzerinden başlayan tartışmaya göndermeler yapılmıştır.

"-Eğer, diyordu, "Türk (ترك)" kelimesini "Türk (تورك)" şeklinde yazarsak "Etrak (اتراك)"a veda etmeliyiz. Fakat yanılıyordu. "Etrak" darılırsa "Tevarik"de gücenmez a. İhtimal ki Beyrut'ta tahsilini iddia ettikleri Arapça buna müsaade etmez."[88] En sonunda ise bu dili bilen eğer Ali Kemal Bey ise onun da Arapçayı kullanarak zengin makaleler yazması, mebus olması ve Cahit'in ağzını açık bırakması gerektiği vurgulanır.

2.6.6. Doktor Rıza Tevfik

Tabip, şair, yazar ve filozof olarak bilinen Rıza Tevfik Bölükbaşı (7 Ocak 1869-30 Aralık 1949), II. Meşrutiyet'in ilanından sonra İstanbul sokaklarından meşrutiyeti savunan konuşmalar yapar, fakat pervasız konuşmaları yüzünden İttihatçılarla arası açılır. Daha sonra da politikadan bir süre uzaklaşır. İlk Meclis-i Mebusan'a Edirne'den mebus seçilmiştir. İlerleyen yıllarda Darülfünun'da felsefe müderrisliği, Robert Kolejinde öğretmenlik yapan Rıza Tevfik Kurtuluş Savaşı'na aykırı siyaseti yüzünden yüz ellikler listesine alınır ve memleketi terk eder. Heceyi ve aruzu iyi bilen Rıza Tevfik birçok alanda kendinden söz ettirir.[89]

"Vur Abalıya" bölümünün sekizinci sayısında Hasat müstear ismini kullanan Hamdullah Suphi, Rıza Tevfik'i bu sütunda tabiri caizse yerden yere vurur. "Doktor Rıza Tevfik, bunu size takdim etmeden evvel, kaç dakîka zekâsının, ihsas ettiği hürmetle, garebet-i ahlakının rengârenk muâvenetinin ikaz ettiği laubalilik arasında mütahayyir kaldım. Ondan nasıl bahsedeceğim? Serbest ve bîfütur bir insan, büyük

[87]Toplu İğne, "Vur Abalıya", N.6, 13 Teşrinisani 1324, s.8.
[88]Agm, 8.
[89]**Türk Dünyası Edebiyatçıları Ansiklopedisi**, C.1 (Ankara: Atatürk Kültür Başkanlığı Yayınları, 2006): 330-331.

zekâsına karşı bir nezaketsizlik; hürmetkâr bir lisan ise bunun bin türlü tuhaflıklarına, hafifmeşrepliklerine karşı yolsuzdur. Doktor Rıza Tevfik, Filozof Rıza… Bu doktorluk filozofluk Rıza Tevfik'in bîhadd ü bîpâyân evsafından bir ikisini teşkil eder."[90]

Rıza Tevfik'in ilk olarak şairliği eleştirilir. Hamdullah Suphi, Rıza Tevfik'in şairliğini önemsiz olarak addeder ve kırıcı bir üslupla yerer. "Siz onun dış kabını, hepsini muhit ve hepsini cam olan kısmını şairliği olarak telakki edersiniz, o der ki: Hayır ben asıl filozofum, bende ne varsa ondan sonra gelir. Bunun için yazılarının altına "Batum'un Şakirt-i Marifeti" diye imza atar. Asıl içi, kendisince en ehemmiyetsiz kısmı, şairliğidir."[91]

Rıza Tevfik'in kendini övmesinden de rahatsızlıkla bahsedilir. Dilinin pek durmadığından da yakınılır. Son olarak da mebusluk sürecinde olan Rıza Tevfik'e şu sözler söylenir: "O her şey olmuştu, yalnız bir şey değildi: Mebus… Şimdi mebus da oldu. Başımı ellerimin arasına alarak hafif hafif iki yanıma sallana sallana düşünüyorum: Kim bilir, ah kim bilir. Meclis-i Mebusan bunun dilinden neler çekecek. Kim bilir, reis kaç bin defa bunu sükûta davet edecek. Fakat susmayacak, kim bilir kim bundan kaçamaklar ve bu kadar senedir beklediğimiz Meclis-i Mebusan bu defa da bunun dilinin şerriyle dağılacak. Allan'ım sen bu korkulu rüyaya imkân-ı husül verme."[92]

2.6.7. Hüseyin Cahit Yalçın

"II. Meşrutiyet'in en önemli gazetesi İttihat ve Terakki'nin organı *Tanin*'dir. Tanin'i Cumhuriyetten sonra da uzun yıllar (1908-1945), farklı adlarla ve fasılalarla yayımlayan Hüseyin Cahit Yalçın (7 Aralık 1874 - 1957) bir edebiyatçıdan çok gazetecidir. Basın ve edebiyat hatıraları onun bu cephesini açıkça gösterir. Memur olan babasıyla Rumeli'de geçen yılları, azalan devlet otoritesi ve anarşi, onun "ateşli polemikçi ruhunu" beslemiştir. Okul yıllarında Namık Kemal'in eserleri ve dayısı Cemal Bey'in telkin ettiği vatan ve hürriyet sevgisi, materyalist fikirlerle birleşir.

[90]Toplu İğne, "Vur Abalıya", N.8, 3 Kanunievvel 1324, s.8.
[91]Hasat, "Vur Abalıya", N.8, 3 Kanunievvel 1324, s.8.
[92]Agm, 9.

[…] Hüseyin Cahit Yalçın hem basın hayatını hem de edebiyat tecrübelerini kitap olarak yayımlamıştır."[93]

"Vur Abalıya"nın on sekizinci sayısında "Mösyö Miçi"ye ithaf edilen yazıda Hüseyin Cahit ile alay edilir. "Artık şiirin esiri ufuklarından hayatın bütün çirkinliklerine kadar nüfus eden mevhum bir Zola nazarıyla, hayat-ı hakikiye sahnelerini tasvire başladı. İşte tam bu sırada sema-yı edep (!) ten "Şiirimiz!" feryadı düştü. Servet-i Fünûn -o zamanki- sayfaları bu gibi tezyifata meşher olmuyordu. Bu sebepten makale -o zamanki- Servet-i Fünûn Şehbal[94] samimiyetten bir paçavra kirliliği ile atıldı. Cahit Bey evvel emirde tekmil bu vukuata pek bîgane bulunuyordu. Fakat vakta ki Fikret Bey'in "Mademki şairsiniz!" hitabına mukabil Viyana birası gibi köpüren, taşan bir muharrire bu vadide haddini bildirmek kaziyesi ortaya kondu. Bu mücahede-i lisaniye de Cahit Bey ortaya atıldı."[95]

2.6.8. Hüseyin Rahmi Gürpınar

"Hüseyin Rahmi Gürpınar, (17 Ağustos 1864-8 Mart 1944) kendisini bütünüyle edebiyata veren ve kalemiyle hayatını kazanan nadir Türk yazarlardandır. Ara nesle mensup bir genç olarak yazmaya başlamış, romantizmin aşırı ve yapmacık hassasiyetine karşı, ilk yazılarından itibaren Ahmet Mithat ve Beşir Fuat'ın dikkatini çekmiş, çok sayıda roman ve hikâye kaleme almıştır. Eserleri *Tercüman-ı Hakikat, İkdam, Söz, Zaman, Vakit, Son Posta, Milliyet, Cumhuriyet* gazetelerinde tefrika edildikten sonra kitap olarak yayımlanmıştır. Bazı tiyatro eserleri de olan Hüseyin Rahmi; romanlarında ve hikâyelerinde konuşmalarıyla kişileştirmede gösterdiği başarıyı piyeslerinde gösterememiştir."[96]

Hüseyin Rahmi'ye ait bu bilgiler neticesinde yirminci sayıda yer alan "Vur Abalıya" bölümüne baktığımızda "Hüseyin Rahmi Bey'i tanıyor musunuz?" diye bir sualle başlandığını görürüz. Tabii ki de herkesin tanıdığı bilinir ama asıl sorulmak

[93]İnci Enginün, **Yeni Türk Edebiyatı Tanzimat'tan Cumhuriyete**, (İstanbul: Dergâh Yayınları, 2014), 87-88.
[94]Yazarın dipnotu: "Bu isimde yakında gayet güzel ve musavver bir mecmua çıkacak. Şimdiden tavsiye ederim."
[95]Toplu İğne, "Vur Abalıya", N.18, 22 Şubat 1324, s.9.
[96]İnci Enginün, **Yeni Türk Edebiyatı Tanzimat'tan Cumhuriyete**, (İstanbul: Dergâh Yayınları, 2014), 309.

istenen "onun menabi-i fikriyesini, o her şiveye gelen kalemini hissettiniz mi?" sorusudur.[97]

"Çünkü Hüseyin Rahmi Bey'in şahsiyetiyle kalemi arasında derece-i saniye muadelelerinin mûşikâf düsturlarını bile aciz bırakan bir fark vardır: Şahs-ı hayattan müstağni bir vücudun tuhafiyetiyle perverde olurken kalemi en büyük dâhilerin şaşaat-ı muzafferiyetini sevindirecek bedialar vücuda getirir.

*Metres'*indeki şiirine bakınız:
Dilber oldur ki ola şuh-ı cihan
Ola makbul hemen ademiyan
Ola mehpare ruh-ı tabanı
Ola tamam otuz iki dendanı ilh."[98]

Hüseyin Rahmi ile ilgili bu övücü sözlerin ardından asıl yakınılan durum hala neden yeni bir şey ortaya koymadığıdır. Yazarın bu zamana kadar yazmış olduğu kitaplar *Metres* ve *Mürebbiye* insanların dimağında fazlasıyla etkili olmuştur. Fakat üzerinden onca süre geçmesine rağmen bu eserlerin gölgesinden bir türlü kurtulamayıp bir kalem dâhi oynatmamıştır. "Evet, bekledik: Fakat bir *Boşboğaz*'ın (şimdi artık müteveffadır) tezebzübat-ı lisaniyesine mevdu kırık, dökük cümlelerden başka bir şey görmedik. *Metres, Mürebbiye*, hayat-ı mazisinin bu iki maşuka-i hüsnü bile bu sukuttan mugayir oldu."[99]

Bunun üzerine Hüseyin Rahmi'nin demek istediği kelimeler sütunun sonunda şöyle aktarılmıştır: "*Boşboğaz* kalemin pasını temizlemek içindi. Jengalud bir kalem sizi memnun edemez. İşte şimdi başlıyorum ve on sene evvel yevmi bir gazetede neşrettiğim bir fikri tekrar ediyorum: Sabırlı olunuz. Hürriyet insanlara fevka't-tabia bir kabiliyet bahşetmedi."[100]

2.6.9. Mizancı Murat

Devlet adamı, düşünür ve yazar olan Mizancı Murat, *Vakit* ve *İttihat* gazetelerinde siyasi makaleler yazar. II. Abdülhamit'e karşı siyasal savaşını sürdüren

[97]Toplu İğne, "Vur Abalıya", N.20, 27 Mart 1325, s.9.
[98]Agm, 9.
[99]Agm, 9.
[100]Agm, 9.

Jön Türkler hareketi içinde yer alır.[101] "Çıkardığı Mizan gazetesinin adıyla anılan Mehmet Murat (1854-1917) eğitim vasıtasıyla ıslahat ve kalkınmayı, azınlıkların sanayiye hâkim olmalarının önlenmesini, kadın eğitimi, tarım ve sanayide ferdî teşebbüsün desteklenmesini ister. İdeolojik planda Osmanlıcı, kültür planında İslamcı olan Mizancı Murat bu görüşlerini romanında da işlemiştir. Mizancı Murat Namık Kemal'in siyasi gazeteciliğini yurt içinde ve dışında devam ettiren en önemli adlardandır." [102]

"Vur Abalıya"nın on yedinci sayısında "Mizancı Başı" olarak bahsedilen Mizancı Murat'la ilk olarak sürekli "niçin" sorusu sorularak alay edilir. "Düzce söylemek lazım gelirse -İsmail Hakkı Bey'in iddiasına rağmen- Murat Bey bir müverrihtir: Yalnız nakil ile iktifa etmez; her vakanın evveline o müz'iç "niçin"lerden birini kondurur: -Niçin Çin terakki etmemiş? Niçin Yunan-ı kadim neslinden bugün eser kalmamış? Niçin Romalılar münkarız olmuşlar? Niçin? Niçin? Niçin?"[103]

Mizancı Murat bir dönem Avrupa'ya gidip gelir. Geldiğinde herkes ona "niçin" sorusunu sorar. Mizancı Murat'ın Avrupa'ya gitmesine sevinen Hüseyin Cahit Yalçın'ın, döndüğünde "müteessir" olduğu okura hatırlatılır. Ardından Kamil Paşa ile bir diyalogundan söz açılıp Yalçın'la alay edilir.

"Kamil Paşa'nın sükûtu Murat Bey'e taze bir hayat bahşetmişti. Tekrar *Mizan'*ı neşrediyor fakat bilmem kârilerim müsaade ederler mi? Ben *Mizan* muharririne bir sual-i müskit daha irat edeceğim: -Murat Bey! Farz edelim ki sözleriniz doğru! Lakin hala niçin teneffüs eyliyorsunuz? Nasıl, buna da cevap verebilecek mi dersiniz!"[104]

2.6.10. Tevfik Fikret

1867-1915 yılları arasında İstanbul'da yaşayan Tevfik Fikret'in asıl adı Mehmet Tevfik'tir. "*Nazmi, Mehmet Tevfik, Esat Necip, Tevfik Nazmi* imzalarını kullanmıştır. Edebi bir dergi olan *Ma'lumat* dergisinin idare yetkisiyle birlikte

[101]**Türk Dünyası Edebiyatçıları Ansiklopedisi**, C.6 (Ankara: Atatürk Kültür Başkanlığı Yayınları, 2006): 381-382.
[102]İnci Enginün, **Yeni Türk Edebiyatı Tanzimat'tan Cumhuriyete**, (İstanbul: Dergâh Yayınları, 2014), 78.
[103]Toplu İğne, "Vur Abalıya", N.17, 14 Şubat 1324, s.9.
[104]Agm, 9.

dikkatleri üzerine toplar. Daha sonraki yıllarda *Servet-i Fünûn* dergisinin başına geçer. Tevfik Fikret öncelikle bir şairdir; ancak dergide edebi sohbet geleneğini başlatarak tenkid tarzında usta bir kalem olduğunu da kanıtlamıştır. Ayrıca ressamdır ve bu resim zevki, dergisinin kompozisyonunda kendini hissettirir. En önemli eseri olan *Rübab-ı Şikeste* şairi olarak kendi nesline ve Türk şiirine büyük yenilikler getirmiştir. *Servet-i Fünun*'un kapatılmasından II. Meşrutiyet'e kadar geçen zaman içinde kendisine hâkim olan hüzün, melankoli, bedbinlik, şikâyet ve realiteden kaçış, şiirlerinde görülür."[105]

Edebiyat dünyasında bir kapı aralayan Fikret için, yedinci sayıdaki "Vur Abalıya" bölümünde "Vicdanlı, hassas… Fakat ifratperesttir. Bu sebepten Fikret Bey'le bulunursanız vereceğiniz selamlara dikkat etmelisiniz: Çünkü muhatabımızın ismet-i izâfiyesine göre eliniz ya mülevves, ya mübeccel olur." şeklinde bir uyarı ile başlanır. Tevfik Fikret'in bazı nazariyeleri söylenir: "İnsan ne kadar eğilirse beşeriyet onu o kadar ezer." Akabinde yorumlar yapılır.[106] Fikret'in Fuzuli, Cenap, Nedim, Ekrem gibi şairlere dair de nazariyeleri vardır. Bunlara değinilir, ardından Fikret bu şairlerle karşılaştırılır.

"Fuzuli, (Âveng-i tesâvire bakınız!) musibetlere âşıktır. Hayatı giryeler, figanlar içinde geçtiği halde yine o sevgili musibetlerine yetişmedi… Cenab, yürek çarpıntısıyla geçen bir günün akşamı mavi bir sâye kucağında "bi'l-ârâm" ebedî gümüşlü -umûr-ı maârife medar-ı in'ikâs olacak kadar parlak değil. Gaflet buyurulmaya- bir dakîkada dinlenen zemzeme-i hilkattir… Nedim, ağzından dökülen ezhâr-ı edebiye ile teskîn-i tabiat edemeyip nihayet çiçek çıkararak atş-ı şâiriyetini teskîn eyleyen ve hayâtı bitmeyecek bir dem-i şafak sanan bir zavallıdır ki bu âlemin üstünde -mevlevî müridleri gibi- dönerken hissiyatıyla bi'l-müsâdeme nev-şüküfte birer mazmunu yerinden koparır… Üstâd Ekrem, rûhu'l-edeb heykelinin sadrında çırpınan ve bütün -evet bu husus hakkında nazar-ı dikkatinizi celb ederim- bütün gumûm-ı beşeri dûş-ı ihtisâsına alan bir kalptir. Nef'î… ilâ âhir. Fikret Bey'in nazariyeleri mütebeddil, mütehâlif olmakla beraber muvâfık-ı hakîkattir. Farazâ Sadrazam Paşa *Rübâb-ı Şikeste*'yi görmüş olsaydı Ekrem Bey'in meşguliyet-i

[105]**Türk Dünyası Edebiyatçıları Ansiklopedisi**, C.8 (Ankara: Atatürk Kültür Başkanlığı Yayınları, 2006): 259-261.
[106]Toplu İğne, "Vur Abalıya", N.20, N.7, 19 Teşrinisani 1324, s.8.

hissiyesini anlardı… İşte siyâsiyyûnun noksan tetebbu‘u bazen böyle hatalara sebebiyet verir.”[107]

[107]Agm, 8.

3. *DAVUL* GAZETESİNİN TAHLİLÎ FİHRİSTİ

3.1. Yazar Adlarına Göre Fihrist

AHMET ESAT

Acı	[Gazetenin Okuyucuları ile İlişkileri] N.19, 3 Nisan 325, s.2

ALELEKSER ELSİNE-İ SAİRE

Küçük Hikâyeler	[Hikâye] N.13, 14 Kanunisani 1324, s.7
Küçük Hikâyeler	[Hikâye] N.14, 28 Kanunisani 1324, s.14
Küçük Hikâyeler	[Hikâye] N.15, 4 Şubat 1324, s.10
Küçük Hikâyeler	[Hikâye] N.16, 11 Şubat 1324, s.14
Küçük Hikâyeler	[Hikâye] N.21, 15 Nisan 1325, s.10
Küçük Hikâyeler	[Hikâye] N.24, 14 Mayıs 1325, s.7

ALİÇO

Hicviye	[Şiir] N.1, 8 Teşrinievvel 324, s.9

ALİ AŞKÎ

Bulgaristan Müzakeratı Nasıl Bitecek?	[Okur Mektupları] N.6, 19 Teşrinisani 1324, s.12

A.F

Beliyye-yi Mudhike	[Sosyal Hayat/Eleştiri] N.5, 11 Teşrinisani 1324,s.14

B.ŞÜKRÜ

Ondan Da Var	[Hikâye] N.1, 14 Teşrinievvel 1324, s.4
Karı koca Sırrı	[Hikâye] N.4, 4 Teşrinisani 1324, s.10-13
Yeni Mikrop	[Hikâye] N.6, 19 Teşrinisani 1324, s.10
A'yan Kimler ve nasıl intihab olunabilir?	[Fıkra] N.13, 14 Kanunisani 1324, s.7

BİR DİPLOMAT

Hindistan'da Kadınlar İçtimaı	[Fıkra] N.2, 21 Teşrinievvel 1324, s.10-15
Hindistan'da Kadınlar İçtimâı (İkinci Meclis)	[Fıkra] N.3, 28 Teşrinievvel 1324, s.12

BİR MÜTEFENNİN

Aynen Mektup	[Mektup] N.7, 26 Teşrinisani 1324,s.11

CEM

Karikatür	[Karikatür] N.17, 18 Şubat 1324, s.12
Karikatür	[Karikatür] N.10, 18 Şubat 1324, s.9

DÜRBÜN

Başlıksız	[Fıkra] N.3, 28 Teşrinievvel 1324, s.1
Neler Göreceğiz	[Fıkra] N.8, 3 Kânunisani 324, s.11
Nenemin Hikâyesi	[Mülakat] N.21, 15 Nisan 1325, s.11
Küçük Musahabe	[Musahabe] N.10, 17 Kânunievvel 1324, s.4
Küçük Musahabe	[Musahabe] N.13, 14 Kânunisani 1324, s.2
Gazetecilik İlleti	[Eleştiri] N.14, 28 Kânunisani 1324,s.2
Abdülhamit –i Sani ile Mülakat	[Mülakat] N.15, 4 Şubat 1324, s.7

ENVER BEY

Karikatür	[Karikatür] N.2, 21 Teşrinievvel 1324, s.4
Karikatür	[Karikatür] N.5, 11 Teşrinisani 1324, s.1
Karikatür	[Karikatür] N.8, 3 Kanunievvel 1324, s.6

FANTAZİYO

Konferansçılar Hakkında	[Tiyatro] N.19, 11 Mart 1325, s.6

FIRKA-I KİLÂB NAMINA ÂSİTANELİ REİS-İ CUMHUR KARABAŞ

Müdür Efendi	[Sosyal Hayat/Eleştiri] N.18, 25 Şubat 1324, s.3

FELLAH

Karikatür	[Karikatür] N.9, 10 Kanunievvel 1324, s.9

Karikatür	[Karikatür] N.10, 17 Kanunievvel 1324, s.6
Karikatür	[Karikatür] N.10, 17 Kanunievvel 1324, s.7
Karikatür	[Karikatür] N.11, 31 Kanunievvel 1324, s.8
Karikatür	[Karikatür] N.11, 31 Kanunievvel 1324, s.9
Karikatür	[Karikatür] N.11, 31 Kanunievvel 1324, s.11
Karikatür	[Karikatür] N.11, 31 Kanunievvel 1324, s.12
Karikatür	[Karikatür] N.11, 31 Kanunievvel 1324, s.16
Karikatür	[Karikatür] N.12, 7 Kanunisani 1324, s.7
Karikatür	[Karikatür] N.12, 7 Kanunisani 1324, s.14
Karikatür	[Karikatür] N.22, 29 Nisan 1325, s.5

HANDAN

Dalgın Şair	[Okur Mektupları] N.11, 31 Kânunievvel 1324, s.3

HASAT

Neler İşitiyoruz (*Davul*'un Teşekkürü)	[Fıkra] N.6, 19 Teşrinisani 1324, s.1-3
Neler İşitiyoruz	[Fıkra] N.7, 26 Teşrinisani 1324, s.4-6
Neler İşitiyoruz (Kar Dede)	[Fıkra] N.8, 3 Kanunievvel 1324, s.4-5
Vur Abalıya (Doktor Rıza Tevfik)	[Eleştiri] N.8, 3 Kanunievvel 1324, s.8
Neler İşitiyoruz (Bir Diplomatın Beyanatı)	[Şiir] N.9, 10 Kanunievvel 1324, s.3

HAZRET- İ PÂDİŞÂHÎ BENDE-İ ESDAK BED-NÂM KULLARI

Kıymetli Bir Jurnal	[Rüya] N.22, 29 Nisan 1325, s.8

HURDEBİN

Mazi ve Ati Muharriri	[Deneme] N.12, 7 Kânunisani 324, s.11
Şimdiki Levhalardan, Hikmet Bey Biraderimize	[Hikâye] N.3, 28 Teşrinievvel 1324, s.9

HİSAR

Uşşakizade Halit Ziya Bey	[Eleştiri] N.11, 31 Kânunievvel 1324, s.12

İMZA MAHFUZDUR

Ciddi	[Okur Mektupları] N.11, 31 Kanunievvel 1324, s.6-7

İMZA KIYASET

Azizim Muharrir Efendi	[Okur Mektupları] N.16, 11 Şubat 1324, s.10

İMZASIZ

İki Mühim İlan	[İlan] N.1, 14 Teşrinievvel 1324, s.2
Karikatür	[Karikatür] N.1,14 Teşrinievvel 1324, s.3
Garip Satırlar	[İktibas] N.1, 14 Teşrinievvel 1324, s.5
Karikatür	[Karikatür] N.1,14 Teşrinievvel 1324, s.7
Hâl-i Hazır	[Hasbihâl] N.1, 14 Teşrinievvel 1324, s.11
Maziye Ait	[Hasbihâl] N.1, 14 Teşrinievvel 1324, s.11
Karikatür	[Karikatür] N.1,14 Teşrinievvel 1324, s.12
Küçük Bir Musahabe	[Musahabe] N.2, 21 Teşrinievvel 1324, s.1
Bilmecemiz	[Bilmece] N.2, 21 Teşrinievvel 1324, s.3
Gelen Mektuplar	[Okur Mektupları] N.2, 21 Teşrinievvel 1324, s.3
Garip Satırlar	[İktibas] N.2, 21 Teşrinievvel 1324, s.5
Hâl-i Hazır	[Hasbihâl] N.2, 21 Teşrinievvel 1324, s.6
Karikatür	[Karikatür] N.2,21 Teşrinievvel 1324, s.7
Garip Satırlar	[İktibas] N.3, 28 Teşrinievvel 1324, s.2
Hâl-i Hazır	[Hasbihâl] N.3, 28 Teşrinievvel 1324, s.3
Maziye Ait	[Hasbihâl] N.3, 28 Teşrinievvel 1324, s.3
Bârika-i İrşâd	[İlan] N.3, 28 Teşrinievvel 1324, s.3
Sevgili Refiklerimize	[Gazetenin Okuyucuları ile İlişkileri] N.3, 28 Teşrinievvel 1324, s.2
Kari'lerimizden İstimzac	[Gazetenin Okuyucuları ile İlişkileri] N.3, 28 Teşrinievvel 1324, s.3
Bilmecemiz	[Bilmece] N.3, 28 Teşrinievvel 1324, s.6
Ne Fark Var	[Deneme] N.3, 28 Teşrinievvel 1324, s.7
Karikatür	[Karikatür] N.3,14 Teşrinievvel 1324, s.16
Hâl-i Hazır	[Hasbihâl] N.4, 4 Teşrinisani 1324, s.1
Maziye Ait	[Hasbihâl] N.4, 4 Teşrinisani 1324, s.1
Sadrazam Paşa ile Mülakat	[Mülakat] N.4, 4 Teşrinisani 1324, s.2
Neler Görüyoruz	[Haber] N.4, 4 Teşrinisani 1324, s.3
Hâriciye Nazırı ile Mülakat	[Mülakat] N.4, 4 Teşrinisani 1324, s.3

Ona	[Şiir] N.4, 4 Teşrinisani 1324, s.4
Karikatür	[Karikatür] N.4, 4 Teşrinisani 1324, s.5
Boykotaj ve Kadınlarımız	[Fıkra] N.4, 4 Teşrinisani 1324, s.13
Bilmecemiz	[Bilmece] N.4, Teşrinisani 1324, s.14
Başlıksız	[Reklam] N.4, 4 Teşrinisani 1324, s.14
Karikatür	[Karikatür] N.4,14 Teşrinievvel 1324, s.16
Neler İşitiyoruz (İntihabat İçin)	[Sosyal Hayat/Eleştiri] N.5, 11 Teşrinisani 1324, s.2-3
Demet Gazetesinin Cenaze Merasimi	[Nükteler] N.5, Teşrinisani 1324, s.4
Garip Satırlar	[İktibas] N.5, 11 Teşrinisani 1324, s.6
Karikatür	[Karikatür] N.5, 11 Teşrinisani 1324, s.5
İfade	[Haber] N.5, 11 Teşrinisani 1324, s.13
Başlıksız	[Sosyal Hayat/Eleştiri] N.5, 11 Teşrinisani 1324, s.13
Karikatür	[Karikatür] N.5,14 Teşrinievvel 1324, s.16
Karilerimize	[Gazetenin Okuyucuları ile İlişkileri] N.6, 19 Teşrinisani 1324, s.3
Son Korkular	[Mizahi Fıkra] N.6, 19 Teşrinisani 1324, s.3
Karikatür	[Karikatür] N.6, 19 Teşrinisani 1324, s.4
Burhaneddin Bey'in Üçüncü Oyunu	[Eleştiri] N.6, 19 Teşrinisani 1324, s.6
Başlıksız	[Reklam] N.6, 19 Teşrinisani 1324, s.7
Bilmecemiz	[Bilmece] N.6, 19 Teşrinisani 1324, s.7
Garip Satırlar	[İktibas] N.6, 19 Teşrinisani 1324, s.7
Karikatür	[Karikatür] N.6, 19 Teşrinisani 1324, s.9
Karikatür	[Karikatür] N.6, 19 Teşrinisani 1324, s.13
Resimli Kitap ve Musavver Muhit	[İlan] N.6, 19 Teşrinisani 1324, s.14
Karikatür	[Karikatür] N.6, 19 Teşrinisani 1324, s.16
Karikatür	[Karikatür] N.7, 26 Teşrinisani 1324, s.1
Bilmecemiz	[Bilmece] N.7, 26 Teşrinisani 1324, s.2
Karikatür	[Karikatür] N.7, 26 Teşrinisani 1324, s.9
Karikatür	[Karikatür] N.7, 26 Teşrinisani 1324, s.12
Karikatür	[Karikatür] N.7, 26 Teşrinisani 1324, s.16
Telgraflar	[Haber] N.7, 26 Teşrinisani 1324, s.14
4 Kanuni Evvel 324 Perşembe	[Gazetenin Okuyucuları ile İlişkileri] N.8, 3 Kanunievvel 1324, s.2
Bilmecemiz	[Bilmece] N.8, 3 Kanunievvel 1324, s.3
Karikatür	[Karikatür] N.8, 3 Kanunievvel 1324, s.7

Karikatür	[Karikatür] N.8, 3 Kanunievvel 1324, s.9
Karikatür	[Karikatür] N.8, 26 Teşrinisani 1324, s.10
İkdam Gazetesinden	[İktibas] N.8, 3 Kanunievvel 1324, s.14
Layiha	[Sosyal Hayat/Eleştiri] N.8, 3 Kanunievvel 1324, s.14
Küçük Muhavereler	[Muhavere] N.8, 3 Kanunievvel 1324, s.14
İlan	[İlan] N.8, 3 Kanunisani 1324, s.16
Musavver Muhit Mecmuası	[İlan] N.8, 3 Kanunisani 1324, s.16
İstişare Mecmuası	[İlan] N.8, 3 Kanunisani 1324, s.16
Aşiyan	[İlan] N.8, 3 Kanunisani 1324, s.16
Karikatür	[Karikatür] N.9, 10 Kanunievvel 1324, s.7
Bilmecemiz	[Bilmece] N.9, 10 Kanunievvel 1324, s.15
Başlıksız	[İlan] N.9, 10 Kanunievvel 1324, s.15
Fotoğrafya, Kartpostal ve Pul Heveskârânına	[İlan] N.9, 10 Kanunievvel 1324, s.15
Ulûm-i İktisâdiye ve İçtimâiye Mecmuası	[Reklam] N.9, 10 Kanunievvel 1324, s.16
Davulcunun Meclis-i Mebusandan Temenniyatı	[Şiir] N.10, 17 Kanunievvel 1324, s.2
Telgraf	[Haber] N.10, 17 Kanunievvel 1324, s.3
Başlıksız	[Reklam]N.10, 17 Kanunievvel 1324, s.3
Bilmecemiz	[Bilmece] N.10, 17 Kanunievvel 1324, s.3
Küçük Muhavereler	[Muhavere] N.10, 17 Kanunievvel 1324, s.5
Karikatür	[Karikatür] N.10, 17 Kanunievvel 1324, s.10
Karikatür	[Karikatür] N.10, 17 Kanunievvel 1324, s.14
Ulûm-i İktisâdiye ve İçtimâiye Mecmuası	[Reklam] N.10,10 Kanunievvel 1324, s.16
Doktor Naim Hüseyin	[Reklam] N.11,31 Kanunievvel 1324, s.1
Kiralık ve Satılık Daire	[Reklam] N.11,31 Kanunievvel 1324, s.1
Satılık Köşk ve Bağ Mahalli	[Reklam] N.11,31 Kanunievvel 1324, s.1
Askeriye ve Mülkiye Terzisi Yusuf Ziya	[Reklam] N.11,31 Kanunievvel 1324, s.1
Kalemkâr, Kartonpiyerci, Yaldızcı ve Enbiye Telvinatı Müteahhidi	[Reklam] N.11,31 Kanunievvel 1324, s.1
Satılık Motor	[Reklam] N.11,31 Kanunievvel 1324, s.1
Tebrik-i Iyd ve Arz-ı İtizar	[Gazetenin Okuyucuları ile İlişkileri] N.11 31 Kanunievvel 1324, s.2

Dram 1 Perde	[Tiyatro] N.11, 31 Kanunievvel 1324, s.8
Küçük Muhavereler	[Muhavere] N.11, 31 Kanunievvel 1324, s.15
Küçük Bir Musahabe	[Musahabe] N.12, 7 Kanunisani 1324, s.4
Karikatür	[Karikatür] N.12, 17 Kanunievvel 1324, s.6
Karikatür	[Karikatür] N.12, 17 Kanunievvel 1324, s.10
Karikatür	[Karikatür] N.12, 17 Kanunievvel 1324, s.12
Karikatür	[Karikatür] N.12, 7 Kanunisani 1324, s.12
İlan	[İlan] N.12, 7 Kanunisani 1324, s. 14
Karikatür	[Karikatür] N.13, Fi 17 Kanunievvel 1324, s.4
Karikatür	[Karikatür] N.13, Fi 17 Kanunievvel 1324, s.5
Biraz Konuşalım	[Hasbihâl] N.13, 7 Kanunisani 1324, s.6
Mekteb-i Sultani Müdür-i Muhteremi Tevfik Fikret	[Haber] N.13, 7 Kanunisani 1324,s.7
Karikatür	[Karikatür] N.13, Fi 17 Kanunievvel 1324, s.8
Garip Satırlar	[İktibas] N.13, 14 Kanunisani 1324, s.10
Telgraflar	[Haber] N.13, 14 Kanunisani 1324,s.11
Karikatür	[Karikatür] N.13, Fi 17 Kanunievvel 1324, s.12
Telgraflar	[Haber] N.14, 28 Kanunisani 1324, s.3
Başlıksız	[Haber] N.14, 28 Kanunisani 1324, s.3
Karikatür	[Karikatür] N.14, Fi 17 Kanunievvel 1324, s.4
Karikatür	[Karikatür] N.14, Fi 17 Kanunievvel 1324, s.5
Karikatür	[Karikatür] N.14, Fi 17 Kanunievvel 1324, s.12
Karikatür	[Karikatür] N.14, Fi 17 Kanunievvel 1324, s.13
Tercüman-ı Hakikat	[Reklam] N.14, 28 Teşrinisani 1324, s.16
Küçük Muhavereler	[Muhavere] N.15, 4 Şubat 1324, s.2
Karilerimize	[Gazetenin Okuyucuları ile İlişkileri] N.15 4 Şubat 1324, s.2
Karikatür	[Karikatür] N.15, Fi 4 Şubat 1324, s.4
Karikatür	[Karikatür] N.15, Fi 4 Şubat 1324, s.5
Karikatür	[Karikatür] N.15, Fi 4 Şubat 1324, s.8

Karikatür	[Karikatür] N.15, Fi 4 Şubat 1324, s.12
Karikatür	[Karikatür] N.15, Fi 4 Şubat 1324, s.13
Karilerimize	[Gazetenin Okuyucuları ile İlişkileri] N.15 4 Şubat 1324, s.14
Edebiyat-ı Müstebinine	[Reklam] N.16, 11 Şubat 1324, s.2
Musavver Mecmua	[Reklam] N.16, 11 Şubat 1324, s.2
İlan	[İlan] N.16, 11 Şubat 1324, s.2
Karilere	[Gazetenin Okuyucuları ile İlişkileri] N.16 11 Şubat 1324, s.2
Karikatür	[Karikatür] N.16, 11 Şubat 1324, s.4
Karikatür	[Karikatür] N.16, 11 Şubat 1324, s.5
Garip Satırlar	[İktibas] N.16, 11 Şubat 1324, s.7
Küçük Muhavereler	[Muhavere] N.16, 11 Şubat 1324, s.7
Küçük Muhavereler	[Muhavere] N.16, 11 Şubat 1324, s.7
Telgraflar	[Haber] N.16, 11 Şubat 1324, s.8
Karikatür	[Karikatür] N.16, 11 Şubat 1324, s.9
Başlıksız	[Reklam] N.16, 11 Şubat 1324, s.11
Karikatür	[Karikatür] N.16, 11 Şubat 1324, s.12
Karikatür	[Karikatür] N.16, 11 Şubat 1324, s.13
Hilal Mecmuası	[Reklam] N.16, 11 Şubat 1324, s.14
Anadolu Kahtzedeganı Menfaatine	[Reklam] N.17, 18 Şubat 1324, s.2
Karikatür	[Reklam] N.17, 18 Şubat 1324, s.2
Resimli Bahçe Mecmuası	[Reklam] N.17, 18 Şubat 1324, s.2
İlan	[İlan] N.17, 18 Şubat 1324, s.2
Bilmecemiz	[Bilmece] N.17, 18 Şubat 1324, s.2
Bilmecemiz	[Bilmece] N.17, 18 Şubat 1324, s.3
Biraz Konuşalım	[Hasbihâl] N.17, 18 Şubat 1324, s.3
Karikatür	[Karikatür] N.17, 18 Şubat 1324, s.5
Garip Satırlar	[İktibas] N.17, 18 Şubat 1324, s.6
Telgraf	[Haber] N.17, 18 Şubat 1324, s.6
Başlıksız	[Nükteler] N.17, 18 Şubat 1324, s.7
Küçük Muhavereler	[Muhavere] N.17, 18 Şubat 1324, s.7
Karikatür	[Karikatür] [N.17, 18 Şubat 1324, s.8
Karikatür	[Karikatür] N.17, 18 Şubat 1324, s.13
İstanbul Haritası	[Reklam] N.17, 18 Şubat 1324, s.15
İlan	[İlan] N.18, 25 Şubat 1324, s.2
Mazi ve Ati	[İlan] N.18, 25 Şubat 1324, s.2
Geçen Haftaki Bilmecemizin Sûreti	[Bilmece] N.18, 25 Şubat 1324, s.2
Başlıksız	[İlan] N.18, 25 Şubat 1324, s.2
Müdür Efendiler	[İlan] N.18, 25 Şubat 1324, s.3
Karikatür	[Karikatür] N.18, 25 Şubat 1324, s.4
Karikatür	[Karikatür] N.18, 18 Şubat 1324, s.5
İki Genç Hanım Arasında	[Muhavere] N.18, 25 Şubat 1324, s.6
Garip Satırlar	[İktibas] N.18, 25 Şubat 1324, s.7

Başlıksız	[Gazetenin Okuyucuları ile İlişkileri] N.18, 25 Şubat 1324, s.7
Geçen Haftaki Bilmecemizin Sûreti	[Bilmece] N.18, 25 Şubat 1324, s.2
Karikatür	[Karikatür] N.18, 18 Şubat 1324, s.8
Karikatür	[Karikatür] N.18, 18 Şubat 1324, s.13
İlan	[İlan] N.19, 11 Mart 1325, s.2
Karikatür	[Karikatür] N.19, 11 Mart 1325, s.5
Karikatür	[Karikatür] N.19, 11 Mart 1325, s.8
Davul Numara 20	[Gazetenin Okuyucuları ile İlişkileri] N.19, 11 Mart 1325, s.11
Telgraflar	[Haber] N.19, 11 Mart 1325, s.14
Garip Satırlar	[İktibas] N.19, 11 Mart 1325, s.14
Karikatür	[Karikatür] N.20, 1 Nisan 1325, s.1
Başlıksız	[Gazetenin Okuyucuları ile İlişkileri] N.20 1 Nisan 1325, s.2
Biraz Konuşalım	[Hasbihâl] N.20, 1 Nisan 1325, s.2
Karikatür	[Karikatür] N.20, 1 Nisan 1325, s.4
Karikatür	[Karikatür] N.20, 1 Nisan 1325, s.5
Diplomasi	[Fıkra] N.20, 1 Nisan 1325, s.7
Yevmi Gazetelerin Destur Mesleği	[Hasbihâl] N.20, 1 Nisan 1325, s.7
Karikatür	[Karikatür] N.20, 1 Nisan 1325, s.8
Rücuu'r-rücu	[Şiir] N.20, 1 Nisan 1325, s.8
Küçük Muhavereler	[Muhavere] N.20, 1 Nisan 1325, s.10
Karikatür	[Karikatür] N.20, 1 Nisan 1325, s.12
Karikatür	[Karikatür] N.20, 1 Nisan 1325, s.12
Karikatür	[Karikatür] N.20, 1 Nisan 1325, s.13
Biraz Felsefe	[Felsefe] N.20, 1 Nisan 1325, 14
Telgraflar	[Haber] N.20, 1 Nisan 1325s.15
Karikatür	[Karikatür] N.21, 15 Nisan 1325, s.1
Hamiş-Davul Ne Yapıyor? Mark Twain Nerede?	[Gazetenin Okuyucuları ile İlşkileri] N.21, 15 Nisan 1325, s.3
Karikatür	[Karikatür] N.21, 15 Nisan 1325, s.4
Karikatür	[Karikatür] N.21, 15 Nisan 1325, s.5
Ciddi	[Fıkra] N.21, 15 Nisan 1325, s.7
Karikatür	[Karikatür] N.21, 15 Nisan 1325, s.8
Karikatür	[Karikatür] N.21, 15 Nisan 1325, s.12
Karikatür	[Karikatür] N.21, 15 Nisan 1325, s.13
Kadıköy Kışlık Tiyatrosunda	[Reklam] N.21, 15 Nisan 1325, s.15
Karikatür	[Karikatür] N.21,14 Teşrinievvel 1324, s.16
Otuz Bir Mart Muhavereleri	[Muhavere] N.22, 29 Nisan 1325, s.1
Karikatür	[Karikatür] N.22, 29 Nisan 1325, s.1
Neler İşitiyoruz	[Sosyal Hayat/Eleştiri] N.22, 7 Mayıs 125, s.4

Karikatür	[Karikatür] N.22, 29 Nisan 1325, s.12
Bursa Sergisi	[Reklam] N.23, 7 Mayıs 1325, s.2
Şehbal	[Reklam] N.23, 7 Mayıs 1325, s.2
Abdülhamit-i Sani ve Devr-i Saltanatı/ Hissiyat-ı Husuiye ve Siyasiye	[Reklam] N.23,7 Mayıs 1325, s.2
Karikatür	[Karikatür] N.23, 7 Mayıs 1325, s.5
Karikatür	[Karikatür] N.23, 7 Mayıs 1325, s.8
Karikatür	[Karikatür] N.23, 7 Mayıs 1325, s.12
Garip Satırlar	[İktibas] N.23, 7 Mayıs 1325, s.13
Ulûm-i İktisâdiye ve İçtimâiye Mecmuası	[Reklam] N.23,7 Mayıs 1325, s.14
Karikatür	[Karikatür] N.24, 14 Mayıs 1325, s.1
Şehbal	[İlan] N.24, 14 Mayıs 1325, s.2
Doktor Naim Hüseyin (Masaj Tabip-i Mütehassısı)	[İlan] N.24, 14 Mayıs 1325, s.2
Panorama	[İlan] N.24, 14 Mayıs 1325, s.2
Abdülhamid-i Sani ve Devr-i Saltanatı	[İlan] N.24, 14 Mayıs 1325, s.2
Hoca Nasrettin ve Hakkı Bey	[Fıkra] N.24, 14 Mayıs 1325, s.4
Garip Satırlar	[İktibas] N.24, 14 Mayıs 1325, s.6
Karikatür	[Karikatür] N.24, 14 Mayıs 1325, s.8
Karikatür	[Karikatür] N.24, 14 Mayıs 1325, s.16

KARİLERİNİZDEN ZURNA

Gelen Mektuplar	[Okur Mektupları] N.18, 25 Şubat 1324, s.7

K.K

Seninle	[Hikâye] N.1, 14 Teşrinievvel 1324, s.10

KAYNANA ZIRILTISI

Gelen Mektuplar	[Okur Mektupları] N.4, 4 Teşrinisani 1324, s.7

KEÇİ BOYNUZU

Vur Abalıya	[Fıkra] N.24, 14 Mayıs 1325, s.8

MAHMUT ESAT

Gelen Mektuplar	[Okur Mektupları] N.6, 13 Teşrinisani 1324, s.12

M.E

Karikatür	[Karikatür] N.9, 10 Kanunievvel 1324, s.10

M.H

Temenni-i Muhal	[Şiir] N.17, 18 Şubat 1324, s.14

MARK TWAİN

Ziyaretçilerim	[Hikâye] N.1, 14 Teşrinievvel 1324, s.8
Ra'd ve Berk	[Hikâye] N.3, 28 Teşrinievvel 1324, s.4
Saatim	[Hikâye] N.4, 4 Teşrinisani 1324, s.6
Ayı Saydı	[Hikâye] N.5, 11 Teşrinisani 1324, s.10
Sermuharrir	[Gazetenin Okuyucuları ile ilişkileri] N.6, 9 Teşrinisani 1324, s.5
Büyük Pederimin Hikâyesi	[Hikâye] N.8, 3 Kanunievvel 1324, s.12
İlm-i İktisat	[Hikâye] N.9, 10 Kanunievvel 1324, s.11
Uykusuz Bir Gece	[Hikâye] N.10, 17 Kanunievvel 1324, s.11
Misafirim	[Hikâye] N.11, 31 Kanunievvel 1324, s.9
Müteveffa Franklin	[Hikâye] N.12, 7 Kanunisani 1324, s.13
Tuhaf Bir Arkadaş	[Hikâye] N.13, 14 Kanunisani 1324, s.11
Nezle İçin	[Hikâye] N.14, 28 Kanunisani 1324 s.4
Tarih Tekerrürden İbrettir	[Hikâye] N.15, 4 Şubat 1324, s.6-7
Cevap	[Mektup] N.16, 11 Şubat 1324, s.11
Kuş Palazı	[Hikâye] N.18, 25 Şubat 1324, s.10
Refikimin Makalesi	[Hikâye] N.22, 28 Nisan 1325, s.9

MIZRAP

Biraz Konuşalım	[Hasbihâl] N.15, 4 Şubat 1324, s.3
Biraz Konuşalım	[Hasbihâl] N.19, 11 Mart 1325, s.3
Şöhret Dadı	[Hikâye] N.23, 7 Mayıs 1325, s.6

MÜNEKKİT

Bir Düello	[Hikâye] N.20,1 Nisan 1325, s.10
Vur Abalıya (Ahmet Hikmet Bey)	[Eleştiri] N.19, 11 Mart 1325, s.9
Vur Abalıya (Mahmut Sadık Bey)	[Fıkra] N.23, 7 Mayıs 1325, s.8

M.SERVET

Kısm-ı Mahsus (Anadolu'dan Bir Ses Yahut Analık)	[Şiir] N.17, 18 Şubat 1324, s.14

M.T

Karilerime	[Gazetenin Okuyucuları ile İlişkileri] N.11, 31 Kanunievvel 1324, s.12
Başlıksız	[Gazetenin Okuyucuları ile İlişkileri] N.16, 11 Şubat 1324, s.11

Biraz İzahat	[Gazetenin Okuyucuları ile İlişkileri] N.23,7 Mayıs 1325, s.15

İSTANBULİN

Vur Abalıya (Merkeziyet Mürevvici)	[Fıkra] N.22, 29 Nisan 1325, s.6

TELEFON

Kamil Paşa ile Mülakat	[Mülakat] N.13, 14 Kanunisani 1324, s.3
Biraz Konuşalım	[Hasbihâl] N.14, 28 Kanunisani 1324, s.10
Maliye Nezareti İle Mülakat	[Mülakat] N.15, 4 Şubat 1324, s.11
Biraz Konuşalım	[Hasbihâl] N.16, 11 Şubat 1324, s.3
Davul'un Vasiyetnamesi	[Vasiyetname] N.20, 1 Nisan 1325, s.3
Biraz Konuşalım	[Hasbihâl] N.21, 15 Nisan 1325, s.2
Biraz Konuşalım	[Hasbihâl] N.22, 29 Nisan 1325, s.2
Biraz Konuşalım	[Hasbihâl] N.23, 7 Mayıs 1325, s.3
Biraz Konuşalım	[Hasbihâl] N.24, 14 Mayıs 1325, s.3

T.E

Redrü-r Red	[Gazetenin Okuyucuları ile İlişkileri] N.5, 11 Teşrinisani 1324, s.13

TOPLU İĞNE

Vur Abalıya, Bulgar Kardeşler	[Fıkra] N.1, 14 Teşrinievvel 1908, s.6
Vur Abalıya, Tanin	[Fıkra] N.2, 19 Eylül 1324,s.8
Vur Abalıya, Maârif Türbedar-ı Esbakı	[Fıkra] N.3, 5 Teşrinievvel 1324, s.8
Vur Abalıya, Maliye Müsteşarı	[Fıkra] N.4, 30 Teşrinievvel 1324, s.8
Vur Abalıya, Ahmet Mithat Daileri	[Eleştiri] N.5, 7 Teşrinisani 1324, s.8
Neler İşitiyoruz, Bir Diplomatın Beyanatı	[Fıkra] N.6, 19 Teşrinisani 1324, s.1-3
Vur Abalıya, Ali Kemal Bey	[Fıkra] N.6, 13 Teşrinisani 1324, s.8
Neler İşitiyoruz	[Fıkra] N.7, 26 Teşrinisani 1324, s.4-6
Vur Abalıya, Tevfik Fikret Bey	[Eleştiri] N.7, 19 Teşrinisani 1324, s.8
Neler İşitiyoruz, Kar Dede	[Fıkra] N.8, 3 Kanunievvel 1324, s.4-5
Vur Abalıya	[Fıkra] N.9, 8 Kanunievvel 1324, s.8
Vur Abalıya, Siyasi-i Şehir Kamil Paşa	[Fıkra] N.10, 17 Kanunievvel 1324, s.8
Vur Abalıya, Şehir Mektupçusu	[Eleştiri] N.11, 19 Kanunievvel 1324, s.8
Vur Abalıya, Dâhi-i Edep	[Eleştiri] N.12, 3 Kanunisani 1324, s.8
Hususi Telgraf	[Haber] N.14, 28 Kanunisani 1324, s.3
Ciddi, Açık Mektup	[Okur Mektupları] N.14, 28 Kanunisani 1324, s.8
Vur Abalıya (Adem-i Merkeziyet Muhterî'i)	[Fıkra] N.14, 15 Kanunisani 1324, s.9
Beyan-ı Teessüf	[Fıkra] N.15, 4 Şubat 1324, s.2

Vur Abalıya (Ahmet Rıza Bey)	[Fıkra] N.16, 21 Kanunisani 1324, s.8
Cevap!	[Gazetenin Okuyucuları ile İlişkileri] N.17, 18 Şubat 1324, s.6
Vur Abalıya (Mizancı Başı)	[Eleştiri] N.17, 14 Şubat 1324, s.9
Vur Abalıya (Hüseyin Cahit Bey)	[Eleştiri] N.18, 22 Şubat 1324, s.9
Povasun Davril	[Hikâye] N.20, 1 Nisan 1325, s.6
Vur Abalıya (Hüseyin Rahmi Bey)	[Eleştiri] N.20, 27 Mart 1325, s.9
Vur Abalıya (Hamidof)	[Fıkra] N.21, 15 Nisan 1325, s.9

RİND-İ HARÂBÂTÎ

Ebu'l- Hüdâ Efendi Hazretlerine	[Şiir] N.3, 28 Teşrinievvel 1324, s.7

ROBİN

Bir Yunanlının Rüyası	[Fıkra] N.12, 7 Kanunisani 1324, s.5

RODOSLU ANDIR MAHMUT

Taşradan: Mükâleme	[Muhavere] N.19, 11 Mart 1325, s.14

SAYYAD

Gelen Mektuplar	[Okur Mektupları] N.20, 1 Nisan 1325, s.14

SEDAT NURİ

Karikatür	[Karikatür] N.2,21 Teşrinievvel 1324, s.16
Karikatür	[Karikatür] N.3, 28 Teşrinievvel 1324, s.13
Karikatür	[Karikatür] N.5, 11 Teşrinisani 1324, s.9
Karikatür	[Karikatür] N.12, 7 Kanunisani 1324, s.1
Karikatür	[Karikatür] N.13, 14 Kanunisani 1324, s.13
Karikatür	[Karikatür] N.17, 18 Şubat 1324, s.4
Karikatür	[Karikatür] N.18, 25 Şubat 1324, s.5
Karikatür	[Karikatür] N.18, 25 Şubat 1324, s.12
Karikatür	[Karikatür] N.19, 11 Mart 1325, s.4
Karikatür	[Karikatür] N.19, 11 Mart 1325, s.12
Karikatür	[Karikatür] N.19, 11 Mart 1325, s.13
Karikatür	[Karikatür] N.22, 29 Nisan 1325, s.4

SELİM

Karikatür	[Karikatür] N.22, 29 Nisan 1325, s.7
Karikatür	[Karikatür] N.23, 7 Mayıs 1325, s.1
Karikatür	[Karikatür] N.23, 7 Mayıs 1325, s.16

SİVRİSİNEK

Davulcunun Meclis-i Mebusandan Temenniyatı	[Şiir] N.11, 31 Kanunievvel 1324, s.2

SORESCO

Karikatür	[Karikatür] N.24, 14 Mayıs 1325, s.5
Karikatür	[Karikatür] N.24, 14 Mayıs 1325, s.10-13

S.Z

Tarihçe-i Vukuat	[Tiyatro] N.7, Fi 15 Teşrinisani 1324, s.7

VASIF

Biraz İzahat	[Gazetenin Okuyucu ile İlişkileri] N.2, 21 Teşrinievvel 1324, s.15
Arz-ı İtizar	[Gazetenin Okuyucu ile İlişkileri] N.10, 17 Kanunievvel 1324, s.14

YUTMAZ

Dolma	[Şiir] N.21, 29 Nisan 1325, s.6

3.2. Türlerine Göre Fihrist

HİKÂYE

ALELEKSER ELSİNE-İ SAİRE[108]

Küçük Hikâyeler N.13, 14 Kanunisani 1324, s.7

Dinsizlik ve papazların aleyhine yazan biri bir gün köyün kilisesine gider. Papaz kiliseye giren "lain" birini görünce eline aldığı tahtayı adamın kafasına çarpar. Başına ovuşturan ve ne olduğunu anlamayan adam ise "-Hamdolsun 1900 seneden beri papazın kürsüsünden ser-i beşeriyete ilk defa hakiki bir şey düştü" der.

Küçük Hikâyeler N.14, 28 Kanunisani 1324, s.14

Ja[e]n Hading adlı aktris çok alkışlanan oyunlarından birinde genç kız rolünü ikmal eder ve locaya çekilir. Oyunu izlemeye dalar ve son perdede sahneye çıkması gerektiğini unutur. Kulislerde aranır. Sonra hatırlar ve kıyafetini değiştirmeden sahneye atlar. Sahnedeki rolü ise ihtiyar kisvesidir. Ja[e]n Hading ise hatasını fark

[108] Bu "Küçük Hikâyeler" Alelekser Elsine-i Saire'den tercüme edilmiştir.

eder fakat sükût ile bir söz söyleyerek sahneden çekilir. Bunun üzerine hikâyede K. Hasan'ın da bunun gibi bir hatası hatırlatılır.

Küçük Hikâyeler N.15, 4 Şubat 1324, s.10

Bir adam hiç muharebe görmediğinden arkadaşına kendisini muharebeye götürmesini ister. Muharebeye gider fakat orada atılan bir ok başına saplanır. Hemen bir doktor gelir ve acilen okun çıkarılmasının gerektiğini belirtir. Ama ucunda zerre kadar "madde-i dimağiye" kalırsa hayatı tehlike altında diyerek de izah eder. Adam; çıkarın, kalmayacağına eminim, der. Doktor ise nasıl bu kadar emin olduğunu sorar. Aldığı yanıt şudur: "-Azizim şayet kafamda zerre kadar beyin olsa idi burada işim ne idi."

Küçük Hikâyeler N.16, 11 Şubat 1324, s.14

Bedevi Araplarından biri çölde giderken şeytana rastlar. Şeytan bedevi Arap'a birbirlerinin omzuna binip şarkı söyleyerek yola devam etmenin daha eğlenceli olduğunu söyler. İlk önce şeytan bedevinin sırtına biner ve bir müddet şarkı söyler. Bir anda susar. Bunun üzerine şeytan bedeviyi sırtına alır ve bedevi yalnızca "yalelli" şarkısını söyleyerek koca çölü geçerler. Hikâyenin sonunda yazar devreye girerek bu durumu siyaset içindeki mebusların olayına benzetir ve ekler: "Biz de bir 'yaleli' ile sahra-yı hürriyeti kat ederdik."

Küçük Hikâyeler N.21, 15 Nisan 1325, s.10

Anlatılan hikâyede tilki bir gün boyacı dükkânına girer ve yanlışlıkla kendini birkaç boya kutusunun içine sokar. Muhtelif renklere dalıp çıktıktan sonra da dükkândan çıkar. Tepeye doğru koşarken de bir aslana rastlar. Aslan ona bir parça et verir. Tilki eti yedikten sonra giden sürüsünün içine girerek ulumaya başlar. Aslan da bunun üzerine "Ben senin ne mal olduğunu suret-i taamından anlamıştım. Ne çare ki rengine aldandım." der. Yazar, hikâyenin sonunda bu durumu siyasetle karşılaştırır. "Biz de telvinata, telkinata aldandık" diyerek de ekler.

Küçük Hikâyeler N.24, 14 Mayıs 1325, s.7

Fransa'da cereyan eden ve bizdeki Karadeniz fıkralarını anımsatan bir hadise aktarılmıştır. Olay şöyledir: Yüksek ihtimalle Napolyon döneminde, halktan asker

toplamak üzere bir komisyon kurulur. Kısa boylu, çelimsiz bir gönüllü kayıt yaptırmak ister fakat başvurusu geri çevrilir. Birkaç münakaşadan sonra durum komisyon başkanına intikal eder. Gönüllü, başkanın huzuruna çıkar ve fiziksel eksikliklerinin varlığını kabul etmekle birlikte asıl önemli olanın cesaret olduğunu söyler. Bunun üzerine hemen orada bir teste tabii tutulur. Başkan, adamın masanın karşısına geçip şapkasını takmasını emreder. Adam kendinden emin bir şekilde söyleneni yapar. Başkan, elindeki tabanca ile şapkaya bir delik açar. Gönüllü gözünü bile kırpmaz. Bu sefer de kolunu kaldırması istenir. Aynı vakarla kabul eder. Bu kez ceketinin yeninde bir delik açılmıştır. Bu cesaretten etkilenen Başkan, adamın müracaatını kabul edeceğini belirtir. Çıkmadan önce de eline 20'si şapka, 20'si de ceket için 40 Frank tutuşturur. Tam o sırada adam 20 Frank daha ister. Bu fazladan 20 Frank'ın pantolonu için istediğini söylediğinde Başkan "Lakin ben pantolonuna bir şey etmedim." der. Cesur adam cevap verir: Ona da ben ettim. Başkan kahkahalarla gülerek 20 Frank daha verir. Bu hadise yazar tarafından Bediü'z-Zaman Said-i Kürdi'nin geçirdiği vartaya benzetilmiştir.

B. ŞÜKRÜ

Ondan da Var N.1, 14 Teşrinievvel 1324, s.4

Anlatıcı hiddetli bir şekilde yolda yürürken "yeni çıkan on para" diye bağıran bir kişinin sesini duyar. İlerlemek gayretindeyken satıcıyla göz göze gelen anlatıcı "Ondan da var efendim." cümlesiyle karşılaşır. Bu sefer fazlasıyla sinirlenen anlatıcı ne demek istediğini anlamadığı satıcıya sinirli bir şekilde cevap verir. Bu olayın üzerine yoldan geçen ak pak sakallı bir ihtiyar satıcının bunu ne manada söylediğini açıklar. Ondan da var kelimesi aslında bir şifredir ve iki şeye işaret eder :"Biri yetmişlik tütün, kuruşa… diğeri mahkeme-i kübra denilen…"

Karı Koca Sırrı N.4, 4 Teşrinisani 1324, s.10

Yeni evlenmiş çiftin bebekleri olmuyordur. Birçok tütsü yakmış, uğraş vermiş ama başarılı olamamışlardır. Bunun üzerine kayınvalideler damadın bebeğinin olmadığı kanaatine varırlar; en iyisinin damadın evden gitmesi oladuğunu düşünürler. Karı koca bunun üzerine bir plan hazırlar. On beş gün sonra gelinin hamile olduğunun duyurusu yapılır. Fakat bir gün gelin sofada koşarken göğsünden bez parçaları düşer, gelinin hamile olmadığı anlaşılır. Kocasının evden gitmesini

istemeyen gelin, bunun üzerine son sözü söyler: " …fakat sen evden gitmeyeceksin. Senin yerine horoz gitti sözleri de yerini buldu. Gel güzel kocacığım seni kucaklayayım."

Yeni Mikrop N.6, 19 Teşrinisani 1324, s.10

Hasta idrar tahlili yaptırır ve idrarında "asar-ı haml" adında bilinmedik bir mikrop olduğunu öğrenir. Bunun üzerine olayın duyulmaması için yapılan idrar tahlilini doktora döktürür. Hasta daha sonra eve gider. Karısının hiddetiyle karşılaşır, ne olduğunu sorar. Karısı, önceki gece adamın idrarını doldurduğu şişenin kedi tarafından döküldüğünü bunun üzerine yeni bir şişe alıp içine de kendi idrarını koyduğunu itiraf eder.

DÜRBÜN

Nenemin Hikâyesi N.10, 17 Kanunievvel 1324, s.4

Kahraman, çocukken nenesinin anlattığı hikâyelerden birini anlatır. Hikâyede Çakıcı adlı kişi, bütün Aydın'ı birbirini katmıştır. Çakıcı'nın doğduğu gün büyük zelzele olduğunu öğrenir. Onu adam edemeyince kurt yesin diye dağa bırakmışlardır. Fakat Çakıcı büyüdüğü zaman bunun intikamını almak ister. Ahalinin malını mülkünü, koyununu kuzusunu gasp eder. Hükümet bile müdahale etmekten korkar hale gelir. Küçük çocuk bu hikâyenin ardından epey korkar. Ninesi bu adamların artık kalmadığını ama onun "çaktığı adamların" hala durduğunu söyler. Bunun üzerine küçük çocuk ne zaman Aydın lafı duysa, ne zaman birisi gözün aydın dese İstanbul'a Çakıcı girmiş zannedip bayılır.

HURDEBÎN

Şimdiki Levhalardan, Hikmet Bey Biraderimize N.3, 28 Teşrinievvel 1324, s.9

Necip Bey, şehri arşınlarken yanına gelen arkadaşları onu çok merak ettiklerinden yakınırlar. Fakat Necip Bey, bu duruma pek kulak asmaz. En son bir kadın yaklaşarak Necip Bey'e annesinin onu çok merak ettiğini ve iftar için de misafirler geleceğinden bahsederken Necip Bey ve arkadaşları hemen oradan uzaklaşırlar.

K.K

Seninle N.1, 14 Teşrinievvel 1324, s.10

Anlatıcı, bütün bir yazın kısa bir özetini betimleyici öğelerle yaparak adını söylemeden yanında her zaman götürdüğü bir eşyasının hikâyesini anlatır. O eşya, yaz akşamlarında yanından ayırmadığı sadece yağmurlu bir günde yanında olamayan, "müşfik bir anne", "sadık bir zevce" olarak tabir ettiği bastonudur. Anlatıcı bastonunun kırılmasından yakınmaktadır.

MARK TWAİN

Ziyaretçilerim N.1, 14 Teşrinievvel 1324, s.8

Yazar, odasına elinde gazete ile gelen genç bir adama birkaç sual sorar ve heyecanlı bir çocukluk hikâyesinden bahseder, duyduğu hikâye karşısında yerinden fırlayan gazeteci gider. Ardından yazar, bırakılan gazeteye bakar ve gazetenin *Dalkavuk*'un dördüncü nüshası olduğunu görür.

Ra'd ve Berk N.3, 28 Teşrinievvel 1324, s.4

Muhsin yatakta uyuyordur. Annesi de fırtınalı bir havada karyolada uyumamasını, bir an önce uyanmasını söyler. Annesi Muhsin'in her an, kıpırdamasından yüzünü yıkamasına kadar her şeyden işkillenir. Bunların yıldırıma sebebiyet vereceğini düşünür. Annesi odada görünen kedinin bile elektrik yüklü olduğunu söyler. Ki bu bilgilerin hepsi de "malumat-ı fenniye" kitabında yazmaktadır. Muhsin Bey, daha sonra pencereye koşar ve aslında durumun tahmin ettiklerinden çok farklı olduğunu görür. Onca gürültü Kanûn-i Esâsi'nin ilan edilmesinin ardından atılan toplardan kaynaklanmaktadır.

Saatim N.4, 4 Teşrinisani 1324, s.6

Anlatıcı bozulan saatini bir gün bir saatçiye götürür. Tamir edildiğine kanaat getirip birkaç gün kullanır. Fakat tekrar bozulur, ardından ikinci bir saatçiye gider. Bu sefer de her şeye geç kalır. Üçüncü bir saatçiye gider ve saatinin pandülünü değiştirir. Vapurda otururken garip garip hırıltılar duymaya başlar ve anlam veremez. Arkadaşlarına saatinin başından geçenleri anlatır. Aldığı cevap ise şudur: "Azizim,

saatiniz İngiliz fabrikaları mahsulüdür. Fakat pandül Viyana malı… İmtizac edemiyorlar!"

Ayı Saydı N.5, 11 Teşrinisani 1324, s.10

Kahraman yanına bir silah alarak çiftlikte dut toplamaktadır. Kır içinde bulunması aklına "yeni bir roman mevzuu"nu getirir. Yazacağı romanın konusu aklından geçerken karşısına bir ayı çıkar. Ayı, bir ağacın yanında düşen dutları yemektedir. Kahramanın tüfeğini almak için diğer ağaca gitmesi gerekmektedir. Ayıyı oyalamak için topladığı dutları bırakarak bunu gerçekleştirir. Ayı dutları hemen yiyerek kahramana doğru yönelir, o sırada tüfeğini alan kahraman ayıyı vurur. Daha sonra çiftliğe geri döner ve olayı arkadaşlarına biraz çarpıtarak anlatır. Arkadaşları bu olaya pek mahal vermezler, gidip kendi gözleriyle bakarlar. Ve ayının gerçekten ölmüş olduğunu görürler.

Büyük Pederimin Hikâyesi N.8, 3 Kanunievvel 1324, s.12

Muhsin Bey, büyükbabasıyla birlikte bir balona binerek Hürriyet Kalesi'ne doğru gider. Kalede tıbbiye öğrencisinin "10 Temmuz 1324" tarihiyle ilgili bir konferansına denk gelirler. Eski zamanlarda kullandıkları köprünün yapısı bakımından bozuk hatta kullanılamaz halde olduğu anlatılmaktadır. 10 Temmuz 1324 tarihi de o köprünün yeniden yapılan daha sağlam kullanılır hale geldiği tarihtir. Fakat büyük peder Muhsin'e aslında o köprüden düşen insanların olduğunu bunun da köprüyü yenilemek için bir sebep ortaya çıkardığını söyler. Şaşkınlık içinde kaldığını görünce Muhsin'in kulağına eğilerek: "O zamanlarda atlarla çekili tramvaylarımız vardı!" der.

İlm-i İktisat N.9, 10 Kanunievvel 1324, s.11

Anlatıcı "ilm-i iktisat" ile ilgili bir yazı yazmaktadır. Bu sırada kapı çalar. Köşkünü yeni yaptırmıştır, fakat bazı eksikleri gidermek amacıyla bir usta gelmiştir. Usta köşke siper-i sâ'ikalar yaparak, köşkü dünyanın güzel köşkleri sıralamasına sokma düşüncesindedir. "Nasıl ki Niyagara Şelalesi dünyada bir tanedir; köşkünüz de öyle olacak." ifadesiyle durumu belirtir. Usta, köşkün sahibini sürekli aşağıya çağırarak, yazdığı yazıyı yarıda bırakmasına sebebiyet verir. Bir süre sonra usta, köşkün sahibinin bu durumdan hiddetlendiğini görünce bir daha çağırmaz, işini kısa

sürede bitirir. Daha sonra köşkün sahibi aşağıya, biten işi görmeye indiğinde ise tuhaf bir manzarayla karşılaşır. Herkes evin önüne doluşup "siper-i sâ'ikalar"ı seyretmektedir. Bu durum içinden çıkılamaz bir hal alır ve köşkün sahibi siper-i saikaları satmak ister, alacak kişilere de matbaaya müracaat etmeleri gerektiğini söyler.

Uykusuz Bir Gece N.10, 17 Kanunievvel 1324, s.11

Anlatıcı uykuya daldığı bir gece, bir tıkırtı işitir ve uyanır. Tıkırtının sebebi faredir. Fareyi kaçırmak amacıyla ayakkabılarını fırlatır ama bir türlü isabet ettiremez. Bu fare konusunun üzerine, aklına bu olayın pek de güzel bir roman konusu olabileceği gelir. Bu sırada romanı için fare ve kedinin konuşma faslı başlar. Kahraman bu olayı anlatırken arkadaşı da yanında uyuyordur. Romanın konusu tasarlandıktan sonra kahraman kalkar, dışarı çıkmak üzere hareket ederken bir dolaba çarpar, arkadaşı uyanır. "Yangın var! Yetişin." diye bağırır ve aniden odaya birçok insan girer.

Misafirim N.11, 31 Kanunievvel 1324, s.9

Muharrir, vapurda "*Uykusuz Bir Gece*" adlı hikâyesini okuyan bir okuruyla hasbihal eder ve onu evine davet eder.

Müteveffa Franklin N.12, 7 Kanunisani 1324, s.13

"Öbürsü gün yapabileceğiniz bir şeyi yarına bırakmayınız!" sözüyle birlikte Franklin anlatılmaya başlanır. Filozof olarak addedilen adamlardan biri olan Franklin, her hareketiyle çocuklara örnek teşkil eder. Çocukların yaptıkları karşısında aileler "Franklin'in sözünü tahattur et." diyerek çocukları uyarmaktadır. Kahramanın ailesi Benjamin Franklin'in her bir adımını, sözünü çocuğuna vazife kılar. Kahraman da en sonunda bir Franklin olur ve babalara seslenir: "Benden ibret alınız. Hey Franklinperest babalar!"

Tuhaf Bir Arkadaş N.13, 14 Teşrinisani 1324, s.11

Anlatıcı ansızın, kendisini tanıdığını iddia eden biriyle karşılaşır. Karşılaştığı kişi onun üzerinde bulunan kıyafetlerinin markasını bir türlü beğenmez ve ona kendi aldığı yerleri tavsiye eder. Neredeyse her gün karşılaşılırlar. "Tuhaf Arkadaş" Ahmet

Rıza'yı gördüğünü ve onu yerine vekil yapacağını söyler. Bu sırada da arabayla Meclis-i Mebusan reisi geçmektedir.

Nezle İçin N.14, 28 Kanunisani 1324, s.4

Anlatıcı nezle olur. Çevresinde tanıdığı, tanımadığı ne kadar kişi varsa adama nezle ile alakalı bir tavsiyede bulunur. Fakat bunların hiçbiri de nezlenin geçmesine yardımcı olmaz aksine hastalığı daha da arttırır. Denedikleri içinden okurları hangisini beğenirse tecrübe etmekte serbest olduğuna dair de bir ekleme yapar ama eklemenin sonunda da eğer iyileşmezseniz "Öleceksiniz!" ibaresi yer alır.

Tarih Tekerrürden İbarettir N.15, 4 Şubat 1324, s.6

Yazar, ilk önce anlatacağı hikâyenin kendi hayatıyla münasebeti olduğuna değinir ve hikâyeyi anlatmaya başlar. Merhum Muhsin, validesi "su içme" der içmez, "oyun oynama" der oynamazmış. Daha sonra bunları yapmaya teşebbüs ettiğinde ise hep yakalanırmış. Ardından eklemiş: "Tekmil terbiyemi ve bu terbiyenin bana bahşedildiği saadeti nineme medyunum. Çünkü o zaman[dan] beri ağzıma -herhangi bir neviden olursa olsun- bir damla su koymadım."

Kuşpalazı N.18, 25 Şubat 1324 s.10

Muhsin Bey, çocuğunun elindeki bir değnek parçasını ağzına götürdüğünü görür ve eşine sorar. Eşi, çocuğun elindeki değneğin çam ağacından olduğunu ve çam ağacının sinirlere, kemiklere kuvvet verdiğini izah eder. Kadının böyle bir sebebiyete dayandırmasının nedeni, okuduğu "Hıfzıssıhha kitabı"dır. Yine bir gün Muhsin Bey, işten döner ve eşi çocuğun boğazının şiştiğini söyleyerek "kuşpalazı" olup olmadığını sorar. Muhsin Bey, bir doktor getirir. Doktor çocuğu muayene eder. Çocuğun "kuşpalazı" değil ama "çam palazı" olduğunu söyler. Çocuğun ağzından küçük bir tahta parçası çıkarır. Muhsin Bey'in eşi bu olaydan sonra "kuşpalazı" ile ilgili bir laf açılsa dâhi hemen kızarır ve önüne bakar.

Refikimin Makalesi N.22, 28 Nisan 1325, s.9

Her şey bir gazete müdürü ile onun yakın arkadaşı Muhsin Nedim Bey'in müdürün makamında bir araya gelmesiyle başlar. Gayet nahif bir zat olan Muhsin Nedim Bey yazdığı makaleyi gazete müdürüne verir ve mahcup bir şekilde odadan

ayrılır. Müdür Bey duruma ilk anda anlam veremez ancak biraz düşününce makalenin gazetede yayımlanması icap ettiğine karar verir. Gazetenin başyazarını çağırır ve durumu izah eder. Makaleyi okuyan başyazar makaleden bir şey anlamaz. Bu tür yazıların yayımlanmasını tasvip etmediğinden dem vurur. Başyazarın tutumu, müdürün ağrına gider ve makaleyi bir de kendisi okur. İlk okuyuşta o da bir şey anlamaz fakat tekrar tekrar okur. Sonunda sembolist bir tavırla kaleme alınan makaledeki bazı bölümleri anlamlandırsa da mantığa uymayan bazı bölümler hala vardır. Müdür, bir dahaki sefere arkadaşı Muhsin Nedim Bey'den makaleyle birlikte bir de açıklama alması gerektiğini düşünür.

MIZRAP

Şöhret Dadı N.23, 7 Mayıs 1325, s.6

İhtiyar Dadı'nın her gün yaşamış olduğu şikâyetleri vardır. Bunlardan biri, destisini kimin boşalttığıdır. Dadı her mevsime göre kendine başka başka meşguliyetler bulur, kızdığı vakitlerde maziye dalıp geçmişini düşünür. Geçmişte yaşamış olduğu bir olay aklında yer etmiştir. Bu olay Paşa ile karşılaştığı bir günde cereyan etmiştir. Dadı birçok şeyi görmüş geçirmiş, hayli yaşlanmıştır. Bazı zamanlar sokaklarda düşer, birileri tarafından kaldırılıp eve götürülür. Yine böyle bir gün zuhur eder. Dadı'nın halinin kötü olduğunu anlayanlar onu bir hastaneye götürürler. Dadı'nın sorduğu tek şey "Orada kahve var mı?" sorusudur. Dadı gider fakat birkaç gün sonra Dadı'nın yerinde garip bir kadının olduğunun haberi gelir. Ama böyle bir durumda Dadı'nın ölmüş olacağı da hatırlanır. Bir çocuk, bu durumda kahve bahsini açar ve hikâye son bulur.

MÜNEKKİT

Bir Düello N.20, 1 Nisan 1325, s.10

Yazar, bir gece Kadıköy'deki akrabasının evine misafir olur ve orada sızar. Sızdığı sırada ise hayli telaşlı bir rüya görüp uyanır. Gördüğü rüyanın da etkisiyle evin içinde bazı sesler duymaya başlar. Tıkırtıların sahibi Amcası Şahap'tır. Şahap ona kendi kıyafetlerini verir ve gazinoya gidip Aleksi'yi düelloya davet etmesini söyler. Düellonun sebebi gazinodan gelen gürültüdür. Şahap, gürültüyü kesmeleri

için Aleksi'yi uyarır, Aleksi ise ona "Tavuk musun bu saatte yatıyorsun!" karşılığını verir.

TOPLU İĞNE

Povasun Davril N.20, 1 Nisan 1909, s.6

Bir gün kalabalık bir grup, toplanıp memleketin asayişinden konuşur. Bir kişi yarın çıkacak olan *İkdam* gazetesinin alındığında memleketin ne halde olacağını bütün bütün göreceklerini söyler. Anlatıcı itiraz eder ama ertesi gün masasının üzerinde duran gazeteye bakarak herhangi bir olay olmadığına sevinir. Arkasından, elinde gazete ile gelen uşağı görünce elindeki gazetenin kardeşinin koleksiyonundan çıkarılmış eski bir gazete olduğunu anlar.

ŞİİR

ALİÇO

Hicviye N.1, 8 Teşrinievvel 324 Perşembe s.9

Hiciv türünde yazılan şiirde şair bir "ayyaş"a seslenerek ironik öğütler vermektedir.

İMZASIZ

Ona N.4, 4 Teşrinisani 1324, s.4

Şiirde bir kişiye hürriyet üzerinden gönderme yapılmaktadır.

Davulcunun Meclis-i Mebusandan Temenniyatı N.10, 17 Kanunievvel 1324, s.2

Mevla'ya meclis verdiği için şükredilir fakat mebus olan kişi Yunan bir zat olduğundan eleştirilmektedir. Ahmet Rıza'nın bu işte en iyisi olduğundan, ilerisinin açık olması yönünde dua edildiğinden bahsedilir.

Rücuu'r-rücu N.20, 1 Nisan 1325, s.7

"Hayır, hayır sana layık değil bu takdirat." gibi sözlerle söylediği sözlerden bir geriye dönüş vardır.

HASAT

Neler İşitiyoruz (*Davul*'un Teşekkürü) N.9, 10 Kanunievvel 1324, s.3

Davul, eski Türkiye'nin gidip yeni Türkiye'nin gelmesiyle birlikte "Of Baba" olarak tabir ettiği masallardan çıkan kahramana binlerce teşekkür eder.

M.H

Temenni-i Muhal N.17, 18 Şubat 1324, s.14

Şiirde olması istenen/istenmeyen birçok temenni sıralanır. Hırsızlık, rüşvet gibi olayların nihayete ermesi, millet işinin hak yolunda gitmesi istenir. "Meyhaneye döndü deyr ü dergâh!" şeklinde de belirtilir.

M. SERVET

Kısm-ı Mahsus, Anadolu'dan Bir Ses Yahut "Analık" N.17, 18 Şubat 1324, s.14

Şiirde oğlunu askere göndermiş, ardından kocasını kaybetmiş Ayşe kadının umutsuz hali anlatılır, "analık" olgusunun ne önemli şey olduğu vurgulanır. Ayşe kadın askerdeki oğlunu uzun zaman beklerken, askere mi gideyim, şeklinde soru sorar. Bir süre sonra oğlu Hasan askerden kolu kırık, ayağı topal bir şekilde gelir. Ayşe kadın oğlunu o halde görünce aklını yitirip gider.

RİND-İ HARÂBÂTÎ

Ebu'l Hüdâ Efendi Hazretlerine N.3, 28 Teşrinievvel 1324, s.7

Mürit olan bir kişinin aşk yolundaki söylemlerinden ve Ebu'l Hüdâ Efendi'nin dergâhından bahsedilmektedir.

SİVRİSİNEK

Davulcunun Meclis-i Mebusandan Temenniyatı N.11, 31 Kanunievvel 1324, s.2

Davulcu, mebusların sözlerini dinlemediğinden, valinin hazineyi sömürdüğünden, Nazır Paşa'nın kurnazlığından, Hilmi Paşa'nın Rumeli'yi alt üst ettiğinden yakınır.

YUTMAZ

Dolma N.21, 15 Nisan 1325, s.6

"Mahut ziyafet münasebetiyle…" ibaresiyle dolma üzerine yer yer eleştirilerin de yöneltildiği bir şiirdir. Dolmanın onları doyurmadığını söylerler. "Acizlerin, oburların en hasm-ı daimi/ Mahvetti bir nefeste şu biçare dolmayı/Açlar süpürdü sofrayı hepsi birer dayı" diyerek de serzenişte bulunulur.

FIKRA

B. ŞÜKRÜ

A'yân Kimler ve Nasıl İntihâb Olunabilir?.. N.9, 10 Kanunievvel 1324, s.5

Mahalle kahvesinde ayan olacak kişi tartışılır. Söylenen kişilerin üzerine hep bir ağızdan itirazlar yükselir. Bazıları temiz kalpli, hayırsever birinin olabileceğini savunur. Son olarak da kapıdan giren Bey Baba'ya sorulur. Bey Baba ise " Meclis-i ayâna aza olacak adam ne şöyle olmalıdır ne böyle!.. Rüşvet almamak şartıyla vezir olan ihtiyarlardan ibaret bulunmalıdır." der. Fakat mahalleli bunu da pek beğenmeyerek iskambil oynamaya devam eder.

BİR DİPLOMAT

Hindistan'da Kadınlar İçtimâı N.2, 21 Teşrinievvel 1324, s.10

Yapılan bir konferansta düşes diplomatlar arasında Avrupa'nın içinde bulunduğu durum tartışılır. Avusturya, Almanya, Türkiye gibi ülkeler arasında olumsuz birçok olayın yaşandığını belirtilir. Zevçleri hukuku müdafaa etmezken bu olaya dur deyip bu gibi sorunları çözüme kavuşturmak adına bir imza toplamak isterler. Fakat bu olayın sonunda bütün diplomatlar "Türkiye'yi ruhumuzun bütün kuvvetiyle müdafaa edeceğimize yemin ederiz." diyerek meclise girerler. İmzadan vazgeçilir. Diplomatlar, kadınların sulh ve salahın füsunkâr müdafileri olduklarını söyler.

Hindistan'da Kadınlar İçtimâı (İkinci Meclis) N.3, 28 Teşrinievvel 1324, s.12

Kadınlar çocuklarını savaş meydanlarında görmek istememektedir. Bu yüzden Düşes, ilk mecliste olan olaylar neticesinde imzalanmayan kararları bu mecliste farklı yoldan ele alacaklarını açıklar. Düşes kadınlar meclisi kurmak istediğini söyler. Yeryüzünün en mühim kısmının kadınlardan oluştuğunu ifade eder. Erkeklerden daha zengin olduklarını, çoğu şeyi de daha iyi yapacaklarını belirtir ve alkış alır. İlk önce bir teşkilat kurmaları gerektiğini izah eder ama bu teşkilat hususunu Kontes'e bırakırlar. Amaçları silahla değil, sulh ve salahla bir devlet idaresidir. Ki her şeye nazaran harp olursa zevç ve evlatlara "Canavarlar evvela bize vurunuz. Sonra birbirinizi boğunuz. Artık biz dul, mu'insiz kalmak, evlat acısı çekmek istemiyoruz!.." derler ve alkışlarla konferans son bulur.

DÜRBÜN

Başlıksız N.3, 28 Teşrinievvel 1324, s.1

Yaşanan istibdat süreci ve gazetelerin haliyle alakalı eleştiriler yapılır. En sonunda da gazetelere eleştiriler yükselirken *Tanin*'in de davayı kazandığı ifade edilir.

Neler Göreceğiz N.8, 3 Kanunievvel 1324, s.1

Eski meclisin kapanmasının ardından açılacak olan yeni meclisi göreceklerinin haberi duyurulur. Hünkârın gelişini görecekleri, bu olayların akabinde bir program düzenleneceği, o programda neler olacağı kısaca anlatılır.

HASAT

Neler İşitiyoruz (Bir Diplomatın Beyanatı) N.6, 19 Teşrinisani 1324, s.1

Muhabir ve diplomat arasında geçen konuşmada "Ahval-i Umumiye" ile ülkenin gidişatından ve diplomatın bulunduğu konumdan bahsedilir.

Neler İşitiyoruz N.7, 26 Teşrinisani 1324, s.4

Yazar, Paris'ten gelen bir arkadaşıyla mütalaa eder. Paris'ten gelen kişi İstanbul'un yaşanacak bir yer olmadığından yakınır. Bunun üzerine yazara "Siz

yaşamıyorsunuz, ölüyorsunuz.” der. Daha sonra İstanbul ile Paris’i artı ve eksi yönleriyle karşılaştırırlar. İstanbul’da yaşayanların saatlerce vapur beklemelerinin insanlar üzerinde endişe yaratmaması, Paris’ten gelen adama ilginç gelir.

Neler İşitiyoruz (Kar Dede) N.8, 3 Kanunievvel 1324, s.4

Yazar, pencereyi açtığında Kar Dede ile karşılaşır ve onunla bir konuşma yapmak ister. Kar Dede İstanbul’da bir hafta kalacağını söyler. Çünkü İstanbul’da pek çok şey değişmiştir. Tütmeyen bacalardan artık duman çıkmaktadır. Kar Dede artık istibdadın da dağılıp havaya karıştığını haber eder. Kar Dede “Yaşasın hürriyet, yaşasın adalet, yaşasın cemiyet!” nidaları atar. Yazar da aynı sevinçle “ Yaşasın Kar Dede, yaşasın kış, yaşasın bürudet” der.

KEÇİ BOYNUZU

Vur Abalıya N.24, 14 Mayıs 1325, s.8

“Saltanat-ı Hamidiyenin Paris Sefil-i Kebiri” olarak hitap edilen Salih Münir Paşa’nın dönem içinde yaptığı çalışmalar birçok yönüyle hicvedilir.

İMZASIZ

Boykotaj ve Kadınlarımız N.4, 4 Teşrinisani 1324, s.13

İki kadın, eşleri hakkında bazı lakırdılarda bulunurken birkaç yeni türeyen kelimelerden de bahsederler “Avrupa malı alınmasın.” ibaresiyle “kokotaj” kelimesi türemiştir. Kadın eşiyle arasında geçen bu kelimelerin aslında Avrupalı bir kadından öğrenerek kullandığını belirtir. Fakat daha sonra adam Avusturya’nın düşmanlık etmesi bir de araya kokotaj kanunu girince kadından vazgeçtiğini eşine itiraf eder.

Neler Görüyoruz (Akvâl-i Hükema) N.5, 11 Teşrinisani 1324, s.3

Dört ay evvel söylenen “Serbestî-i matbuat gayr-ı lazım bir fenalıktır” dört ay sonra da aynıdır. Ardından mahallede biri Türk Mustafa diğeri zenci Ahmet olan iki çocuğun kavgaya tutuşmasından bahsedilir.

Diplomasi N.20, 1 Nisan 1325, s.7

Yazar Meclis-i Mebusan'a girer ve bütçe konusunun aslını öğrenmeye çalışır.

Ciddi N.21, 15 Nisan 1325, s.7

Sultan Mehmet Han Hazretleri'ni konu alan yazıda, milletin ondan çok şey beklediği her ne olursa olsun milletin arkasında hep durduğu ve duracağı konu alınır.

Hoca Nasrettin ve Hakkı Bey N.24, 14 Mayıs 1325, s.4

Nasrettin Hoca ve Hakkı Bey arasında mizahi bir benzerlik kurulmuştur. Hoca'nın meşhur fıkralarından biri şudur: Nasrettin Hoca yaşlı bir ağacın üstüne çıkar ve bindiği dalı kesmeye koyulur. Yoldan geçen biri bunu görünce "Düşeceksin" diyerek Hoca'yı uyarır. Fakat Hoca, adamı azarlayıp başından savar. Az sonra dal kopunca Hoca da yere yuvarlanır. Sekerek az önce kendini uyaran adamın yanına gider ve "Sen benim ne zaman düşeceğimi bildin, ne zaman öleceğimi de bileceksin" der. Hakkı Bey de Nasrettin Hoca'nın bindiği dalı kesmesi misali, vakti zamanında basınla, devlet erkânıyla iyi geçinmezmiş. "Düşeceksin, makamından olacaksın" diye kendini uyaran *Yeni Gazete*'yi de dinlememiş. Söylenenler çıkınca *Yeni Gazete*'ye gidip "Siz benim düşeceğimi bildiniz, geleceğimi de biliniz" diyerek dil dökmüş.

İSTANBULİN

Vur Abalıya (Merkeziyet Mürevvici) N.22, 29 Nisan 1325, s.6

"Merkeziyet Mürevvici" adı altında dönemin başındaki kişi olan Abdülhamit ve Abdülhamit yanlıları eleştirilir.

MÜNEKKİT

Vur Abalıya (Mahmut Sadık Bey) N.23, 7 Mayıs 1325, s.8

Her şekliyle betimlenip alay edilen Mahmut Sadık Bey, yerici sözlerle bu bölüme konu olur.

ROBİN

Bir Yunanlının Rüyası N.12, 7 Kanunisani 1324, s.5

Anlatılan rüyada hayli sarhoş olan Yanko, bir küfeye konularak "Rum cemaatinden birinin duş-ı metanetine" götürülür. Bir süre sonra sızan Yanko rüyasında bazı şeyler mırıldanır. Yanko, birden Avrupa'ya karşı olan düşüncelerini teker teker söylemeye başlar. Girit ilhakına karşı toplanan Türk, Rum, Ermeni, Musevi Babıali'ye protesto için koşturur ve "Türkiye'ye zito!" diye bağrışır. Yanko bu sırada ellerini gözlerine bastırarak "As sitodiyavlo" diyerek haykırır.

TOPLU İĞNE

Vur Abalıya (Bulgar Kardeşler) N.1, 14 Teşrinievvel 1908, s.6

İzzet Paşa'nın ağzından Doğu Rumeli'de ortaya çıkan Bulgar faaliyetleri eleştirilmiştir.

Vur Abalıya (Tanin) N.2, 19 Eylül 1324,s.8

Tanin gazetesinin yöneticileri ve yazarlarından eleştirel bir üslupla bahsedilir.

Vur Abalıya (Maârif Türbedar-ı Esbakı) N.3, 5 Teşrinievvel 1324, s.8

Maarif Nezaretine atanan, Bahriye'den nasıl atandığı ve kim olduğu belli olmayan zat eleştirilir.

Vur Abalıya (Maliye Müsteşarı) N.4, 30 Teşrinievvel 1324, s.8

Maliye müsteşarlığına atanmış olan zat Fransızca ve İngilizceden tercümeler yapmaktadır. Fakat bazen bazı hatalar vukuu bulur. Özellikle *Mecelle* için yapmış olduğu şerhteki hatalardan bahsedilir.

Vur Abalıya (Ali Kemal Bey) N.6, 13 Teşrinisani 1324, s.8

Ali Kemal Bey bu bölümde hicvedilirken, Hüseyin Cahit Yalçın da aynı durumdan nasibini alır.

Vur Abalıya N.9, 8 Kanunievvel 1324, s.8

Bulgar Prensi olan Ferdinand'ın tahsil gördüğü Viyana'da taç giyme töreni eleştirilir.

Vur Abalıya(Siyasi-i Şehir Kamil Paşa) N.10, 17 Kanunievvel 1324, s.8

Kamil Paşa'nın önemli gazetelerden *Times* ve *İkdam*'ı takip ettiği konu alınır. Aynı zamanda Doktor Rıza Tevfik ile karşılaştırılır.

Vur Abalıya (Adem-i Merkeziyet Muhterî'i) N.14, 15 Kanunisani 1324, s.9

"Adem-i Merkeziyetçi" olarak görülen Prens Sabahattin ve onun savunmuş olduğu bu düşünce eleştirilir.

Beyan-ı Teessüf N.15, 4 Şubat 1324, s.2

Kamil Paşa Hazretleri'nin müthiş sükûtundan dolayı *Davul* gazetesi, Ahrar Fırkası "samimi'l-kalp beyan-ı taziyet eder."

Vur Abalıya (Ahmet Rıza Bey) N.16, 21 Kanunisani 1324, s.8

Ahmet Rıza Bey'in Paris'te bulunduğu sıralarda yalnız gazetesinin ismine münhasır kalan *Meşveret*'i çıkardığından bahsedilir. İstanbul'a geldiğinde beklenen ilgiyi göremediği fakat her şeye rağmen "emsalsiz bir diplomat" olduğu vurgulanır. İngiliz sefirine sorduğu "Mısır'ı ne vakit tahliye edeceksiniz!" sorusuyla da ne kadar haklı olduğu ifade edilir.

Vur Abalıya (Hamidof) N.21, 15 Nisan 1325, s.9

Bu sayıda, "Hamidof" diye zikredilen Abdülhamit eleştirilir.

ELEŞTİRİ

DÜRBÜN

Gazetecilik İlleti N.15, 4 Şubat 1324, s.7

Gazetecinin her hususta haberdar olma isteğinin görev yüzünden olduğuna ve onlar için ihtilal de olsa memnuniyetle karşılamalarına dair eleştiridir. Gazetecilerin,

Sadrazamın odasına girdiğinde en küçük bir olayı bile "yakaladım yakaladım" diyerek büyük bir hadise olmuşçasına anlatacağı belirtilir. Fakat akabinde bu sebepten de tutuklanacağını izah eder. Gazetecinin en büyük hatasını da şöyle anlatır: "Başı delikte ayakları havada o yine bağırıyor: Havadis, on paraya havadis. Meşrutiyete en büyük darbe."

HASAT

Vur Abalıya (Doktor Rıza Tevfik) N.8, 3 Kanunievvel 1324, s.8

Alaycı bir üslupla Doktor Rıza Tevfik hicvedilir.

HİSAR

Uşşakizade Halit Ziya Bey N.11, 31 Kanunievvel 1324, s.12-14

Halit Ziya'dan "Alemgüşa-yı istiklal olan" diye bahseden yazar, "Edebiyat-ı Osmaniye"nin onun ellerinde nazikleşmesinden bahseder. Odasına girip çıktığında ise hülyalar içinde kendini bulduğunu belirterek Halit Ziya Bey'i hayli över.

İMZASIZ

Burhaneddin Bey'in Üçüncü Oyunu N.6, 19 Teşrinisani 1324, s.6

"Davul gazetesine mahsus" kaydı ile oyunu izlemeye gelen kişi bütün teferruatıyla oyunun dışındaki kişilerle alakalı bilgi verir.

MÜNEKKİT

Vur Abalıya (Ahmet Hikmet Bey) N.19, 11 Mart 1325, s.9

Ahmet Hikmet Müftüoğlu ile ilgili anekdotlardan faydalanılarak eleştiri yapılmıştır.

TOPLU İĞNE

Vur Abalıya (Ahmet Mithat Daîleri) N.5, 7 Teşrinisani 1324, s.8

Türkler'in Volter'i [Voltaire] olarak belirtilen Ahmet Mithat'tan hayli eleştirel bir şekilde bahsedilir.

Vur Abalıya (Tevfik Fikret Bey) N.7, 19 Teşrinisani 1324, s.8

Tevfik Fikret artı ve eksi yönleriyle ele alınırken Nedim, Fuzuli, Cenap Şahabettin gibi şairlerle karşılaştırılır.

Vur Abalıya (Şehir Mektupçusu) N.11, 19 Kanunievvel 1324, s.8

Şehir Mektupçusu olarak addedilen Ahmet Rasim bütün yönleriyle ele alınır. Ahmet Rasim ile birlikte Baba Tahir, Ahmet Mithat, Muallim Naci gibi yazarlara değinilir.

Vur Abalıya (Dâhi-i Edep) N.12, 3 Kanunisani 1324, s.8

"Dâhi-i Edep" başlığı altından Abdülhak Hamit Tarhan'dan söz edilir.

Vur Abalıya (Mizancı Başı) N.17, 14 Şubat 1324, s.9

"Mizancı Başı" olarak addedilen Mizancı Murat, Hüseyin Cahit ve Kamil Paşa hakkında söylemiş olduğu sözler hatırlatılarak eleştirilir.

Vur Abalıya (Hüseyin Cahit Bey) N.18, 22 Şubat 1324, s.9

"Mösyö Miçi" olarak hitap edilen Hüseyin Cahit Yalçın bu sayıda alaycı bir üslupla eleştirilir.

Vur Abalıya (Hüseyin Rahmi Bey) N.20, 27 Mart 1325, s.9

Hüseyin Rahmi, yazmış olduğu eserler ele alınarak eleştirilir.

MEKTUP

BİR MÜTEFENNİN

Aynen Mektup N.7, 26 Teşrinisani 1324, s.11

Mektupta *Davul*'un bir ekinde Ahmet Mithat Efendi hakkında Darwinist diye yazılmış, bunun üzerine eleştirmen konuyla alakalı olarak Ahmet Mithat'a gidip sormuştur. Ahmet Mithat Efendi ise bu sorunun karşısında kıssadan hisse gibi durumu açıklamıştır. İnsanların bağırsaklarının ne çok uzun ne çok kısa olduğunu söylemiş, "Çok kısa olursa hayvan cinsinden, uzun olsaydı nebatat ile müte'ayyiş

kısmından olur." demiştir. Eleştirmen bu durumun üzerine gülerek "O halde maymun olur." demiş. Bu olayı daha uzunca bir şekilde anlatan Ahmet Mithat karşısında eleştirmen fenalık geçirir. Kendine geldiğinde başında "meyve nazariyesinden muşmula suratlı bir hekim ile ahlat gibi bir gardiyan" vardır. Eleştirmen Ahmet Mithat'ı görmediğine hayli sevinerek teşekkürler eder.

MARK TWAİN

Cevap N.16, 11 Şubat 1324, s.11

Yazar, Kıyaset Hanım'ın yazmış olduğu mektuba bir cevap verir ve Münip Bey'e Avrupa'dan kopan uzuvlarını sipariş etmesini, doksan gün vermesini, eğer kafası kopmazsa düğünü yapmasını önerir.

OKUR MEKTUPLARI

ALİ AŞKÎ

Bulgaristan Müzakeratı Nasıl Bitecek? N.6, 19 Teşrinisani 1324, s.12

Çingeneler düğün yapacakları zaman kız tarafı erkek tarafından bazı şeyler ister. Kızın vekili erkeğin vekiline gelerek; üç yüz koyun, beş yüz keçi, sekiz öküz, dört deve, yirmi dönüm tarla, yüz dönüm mera talep eder. Erkek vekili ise bu istekleri gayet normal karşılar ve döner cemaate sorar. Cemaatten birisi de istenen hayvanların, tarlanın, meranın affını fakat iki maşa ve bir kürek verilmesinin uygun olduğunu söyler. Ama aslında mesele erkeğin bunların hiçbirini verecek durumda olmamasıdır. Bu hikâyenin anlatılmasının asıl sebebi sonucunun Bulgaristan'a bağlanmasıdır. Bulgaristan müzakeratının da böyle geçecek olmasından endişe duyulmaktadır. Bulgaristan, Almanya, Fransa, İtalya gibi ülkelerin diğer ülkelerin istekleriyle birçok şeyden vazgeçmesinden ve elde iki maşa ile zil çalıp kalmaktan endişe duyulmaktadır. Ki bunun sonucu olarak da seneler önce "sadık tebaa" ilan edilen Bulgarların bu sefer en sadık düşman olma tehlikesi vardır.

HANDAN

Dalgın Şair (Monolog) N.11, 31 Kanunievvel 1324, s.3

Aslına mutabık olan mektup, adını kimsenin bilmediğinden, yazdığı şiirlerin gazetelerde basılmadığından yakınan bir şairden gelmektedir. Şair bir gün "Nevpayda" muharririn odasına girdiğinden bahseder. Başmuharrire iki şiirini uzatan şair, derin bir endişe ile beklerken gür sesiyle muharrir onu "Daire-i Belediye'ye" gitmesi için yönlendirir. Şair bu işte bir gariplik olduğunu anlayarak odadan çıkar. Eve gidip muharrire uzattığı kâğıda baktığında ise başından kaynar sular dökülür. Muharrire verdiği kâğıt "rüfekadan birine yazmış olduğu bir pusula"dır.

İMZA MAHFUZDUR

Ciddi N.11, 31 Kanunievvel 1324, s.6

Pangaltı'da açılan resim sergisine gitmek isteyen okur, gittiğinde yetkililerin onu içeri almamalarına ve sebep olarak da "Çünkü kadınsın." demelerine duyduğu öfkeyi ve üzüntüyü dile getirir. Kadınların tiyatroya ve konsere gitmesine müsaade edilirken sergiye girmesine neden müsaade etmediklerini sorgular. Bu durumun halli için yapılması gerekenleri sorar ve gerekirse durumu vaaz ediniz diyerek de belirtir.

İMZA KIYASET

Azizim Muharrir Efendi N.16, 11 Şubat 1324, s.10

Muharrire yazılarının işe yaradığını söyleyen okur, derdine deva olmasını ister. Derdi ise nişanlısıdır. Nişanlısı olan Münip bir gün ayağını kırar ve kadın izdivaçtan vazgeçmek ister. Fakat tarihini ertelerler. Daha sonra Münip'in bir kolu daha vücudundan ayrılır, bir süre sonra ise sol ayağını askeri otomobillerden biri koparır. Münip, bir gün *Davul*'un nüshalarından birinde "Ayı Saydı" hikâyesini okur ve bunun üzerine de ayı avlamak için yola koyulur. Yolda ayağı kayar, sağ kolunun üzerine düşer. Münip'in nişanlısı ne yapması gerektiğini muharrire sorar.

KAYNANA ZIRILTISI

Gelen Mektuplar N.4, 4 Teşrinisani 1324, s.7

Okur, okuduğu yabancı bir yazarın kitabındaki cümlenin halli için muhterem *Davul*'a danışır. Cümle ise şudur: "Hayat kör bir dilencinin elindeki değneğe benzer. Evet! Onunla beraber bir müntehaya, ademe doğru gidilir ki nereye gittiğinden, nasıl ve niçin gittiğinden, o değnek de onu yürüten a'mâ da gafildir."

KARİLERİNİZDEN ZURNA

Gelen Mektuplar N.18, 25 Şubat 1324, s.7

Okur, *Davul*'un bütün sayılarını alıp bir koleksiyon yapma fikrinde olduğunu izah eder. Fakat 18 numaralı nüshada Servet imzalı "Anadolu'dan Ses Yahut Analık" başlıklı şiiri; *Geveze*'nin 24 numaralı nüshasında da okuduğunu ama aynı tesiri almadığını söyler ve bu yüzden şiirlerini ve makalelerini yenilemesini tavsiye eder.

İMZASIZ

Gelen Mektuplar N.2, 21 Teşrinievvel 1324, s.3

Okur, *Davul*'un birinci nüshası hakkında övücü sözlerinin ardından bazı noktalarda da uyarıda bulunur.

MAHMUT ESAT

Gelen Mektuplar N.6, 13 Teşrinisani 1324, s.12

Davul gazetesine gönderilen mektupta okur, Mahmut Esat imzasıyla yazılan yazıların merhum Muallim Naci'ye ait olmadığını ve o imza sahibinin muhakkak başka bir kişi olması gerektiğini söyler.

SAYYAD

Gelen Mektuplar N.20, 1 Nisan 1325, s.14

"Fırka-i Kilap Reisi Karabaş"ın yazmış olduğu yazıya karşılık okurun cevap teşkilen bir mektubudur.

TOPLU İĞNE

Ciddi (Açık Mektup) N.14, 20 Kanunisani 1287, s.7

Yazar, Rasathane Müdürü Salih Zeki'ye açık bir mektup yazar. Bu mektubun konusu herkes istibdadın İttihat ve Terakki Cemiyeti sayesinde olduğunu zannetmekte ama bunun aslında büyük bir hata olduğudur. 10 Temmuz 1324'te hürriyetin ilan edilmesine rağmen onların hürriyeti 10 Temmuz 1287 tarihine götürmesini eleştirir. Bundan dolayı tebrik eder ve sonuna da "İrade milletindir." sözünü ekler.

GAZETENİN OKUYUCU İLE İLİŞKİLERİ

AHMET ESAT

Acı N.19, 3 Nisan 1325, s.3

Karilere serzenişlerini dile getirirler. Tanin ve Şûra-yı Ümmet adlı iki serlevhanın birleşmesinden meydana gelen zehrin yansıması bir resim ortaya çıkar. Bu konuda Niyazi adlı kişinin eserinin vatan hainleri diye satıldığı fakat Niyazi'nin öyle bir kişi olmadığı açıklanmaya çalışılır. "Siz, kabahati halkta, askerde değil, halkı müfteris, askeri asi eden o vahşi kalemlerde arayınız." diyerek belirtir.

İMZASIZ

Sevgili Refiklerimize N.3, 28 Teşrinievvel 1324, s.2

Demet gazetesine, *Davul*'un sesinin kısılmaması gerektiği hakkında yazdıkları için teşekkür edilir.

Karilerimizden İstimzac N.3, 28 Teşrinievvel 1324, s.3

Okurların yenilik istediğini, bunun için gazetenin "zarif bir kap içinde ve o kabın iç tarafınında da mizah" unsurlarının kullanılacağından bahsedilir.

Kârilerimize N.6, 19 Teşrinisani 1324, s.3

Altıncı sayıda "gelecek haftadan itibaren renkli resimler" bulunacağı söylenir. Meşhur karikatürist Cemil Bey'in de bu çalışmaya katkı sağlayacağının haberi

verilir. Ayrıca araya giren pazar gününün tatil olmasından dolayı gazetenin artık salı günleri neşredilmeyeceği, bundan sonra çarşamba günleri neşrolacağı belirtilir.

4 Kanuni Evvel 324 Perşembe N.8, 3 Kanunievvel 1324, s.2

Davul gazetesi "ıyd-ı milliyi" tebrik eder. Yeni gelen mebusların, ülkenin refahı için çalışacaklarından da bahsedilir.

Tebrik-i Iyd ve Arz-ı İtizar N.11, 31 Kanunievvel 1324, s.2

Kurban Bayramı sebebiyetiyle intişar etmekte gecikildiği için özür dilenir. Telafisi için daha fazla sayfa ve resim ilave edildiği, yalnız on birinci sayıya mahsus olmak üzere de fiyatına bir miktar zam yapıldığı belirtilir. Ayrıca gelecekteki sayılarda resimlerin "birkaç renk üzerine imal edileceği"nin de haberi verilir.

Karilerimize N.15, 4 Şubat 1324, s.2

Okurlardan aldıkları mektupların bazılarında renklerin iyi olmadığına dair bir eleştiri olduğu belirtilir. Bunun üzerine cevaben de şöyle açıklama yapılır: "Bugün iyi çıkmayan bir renkli sayfa yarın güzelleşebilir." Ardından sebep olarak da idarehanenin değişmesinin evrakların birbirine karışmasına sebebiyet verdiğini söylerler. Bu yüzden gazetenin bir hafta takdim edilemediği belirtilir. Son olarak da "Ahmet Müebbet" imzalı mektuptaki samimiyet ifadesine gazete heyetinin teşekkür ettiği söylenir.

Kârilerimize N.15, 4 Şubat 1324, s.14

Resimli Bahçe mecmuası tavsiye edilir. Memnun olmadıkları takdirde mesuliyeti gazetenindir diye de belirtilir.

Kârilere N.16, 11 Şubat 1324, s.2

Yazar, okurlara *"Musavver Muhit"*i okuyup okumadıklarını sorar ve kendisinin okuduğunu söyler. Son bilmecenin de hallini boşboğazlık sayılmazsa söyleyeceğini belirtir lakin mazur görülmesini ister.

Başlıksız N.16, 11 Şubat 1324, s.6

Telefon muhaveresine dair imzası mahfuz olan kişiye teşekkür edilir. "Alo" yerine "Kim o" demenin de münasip olup olmayacağı sorulur. En münasip cevap veren kişiye de bir senelik abonelik takdim edileceği ifade edilir.

Başlıksız N.18, 25 Şubat 1324, s.7

"Hariçten gelen sesler hakkında ikinci defa" itiraza uğradıklarını bildiren *Davul*, bir daha bu durum hakkında gelecek olan eserlerin basılmayacağını belirtir. *Davul*'da kayıt görmezlerse başka bir gazeteye müracaat etmeleri istenir.

Davul Numara 20 N.19, 11 Mart 1325, s.11

Bu sayıda *Davul*'un 20 numaralı sayısına dair bir bilgilendirme notu yer alır. Bu notta gazetenin bir haftalık olduğu, çarşamba günü neşredilebileceği söylenip bu durumdan dolayı af dilenir.

Başlıksız N.20, 1 Nisan 1325, s.2

Hüseyin Cahit'e karşı yapılan haksızlıktan dolayı "*Davul*" kârilerine taziye dilekleri ve meşrutiyet uğrunda gösterdikleri fedakârlık adına teşekkür edilir.

Hamiş- *Davul* Ne Yapıyor? Mark Twain Nerede? N.21, 15 Nisan 1325, s.3

Bu başlık altında *Davul*'un bir önceki nüshada yayımlanan vasiyetnamesinin bir hükmü kalmadığından, Mark Twain'in 31 Mart vakasından dolayı bir yerlerde olduğundan ve pek yakında ortaya çıkacağından bahsedilir. Mark Twain'in "bu surur-ı millide bir iştirakı" olacağı da belirtilir. İstanbul'un imdadına koşan gönüllülere, Paris'ten gelen aslan yürekli kişilere de teşekkür edilir.

M.T

Kârilerime N.11, 31 Kanunievvel 1324, s.12

Yazar "*Uykusuz Bir Gece*" başlıklı makalede yapmış olduğu birkaç hatalı kelimenin doğrusunu belirtir.

Başlıksız N.16, 11 Şubat 1324, 11

"Toplu İğne"nin yazarın makalesinin sonuna bir fıkra ilave ettiği ve bu fıkrada nezaretlerden birine taş atmış olduğu belirtilir. Yazar da bu konuda okurlarına böyle bir şeyi görüp görmediklerini sorar.

Biraz İzahat N.23,7 Mayıs 1325, s.15

Gazete için her şeyi yaptıklarını fakat bazı şeylerin istedikleri gibi olmadığını belirtirler. Özellikle canlarını sıkmış olan durumun gazetenin renkli sayfalarla yayımlanmasına yönelik yaptıkları çalışmalar sonucu gazetenin zerafetini kaybetmiş olduğu ifade edilir. Bu yüzden renksiz sade bir şekilde neşredileceği izah edilir. Kârilerden de böyle konular için geri dönüş yapmaları mütaalada bulunacak olanlara altı aylık abonelik verileceği bildirilir.

TOPLU İĞNE

Cevap! N.17, 18 Şubat 1324, s.6

Yazara gönderilen iki mektupta da "mesleksizliğinden" bahsedilmektedir. Yazar ise bu konuda "mizah başka, fark-ı siyasi yine başkadır" der. Mizah gazetesinde yazılanlarda halkın mütalaasının gerekli olduğunun da belirtilmesine rağmen gelen mektuplar eleştirilir.

T.E

Redrü-r Red N.5 11 Teşrinisani 1324, s.13

"Geçen hafta yine bu satırlarda hayat-ı edebiye ve siyasiyesi mevzu-i bahis edilen zat ahiren gazetelerden birine gönderdiği bir varaka ile bu manzumelerin kendisine ait olmadığını bildiriyor." konusu üzerine bir çatışma bildirilir.

VASIF

Biraz İzahat N.2, 21 Teşrinievvel 1324, s.15

"Bir Diplomat" adlı muharririn yazmış olduğu yazıdan ve bundan sonraki yazacağı yazıların düzeyi ve sınırından bahsedilir.

Arz-ı İtizar N.10, 17 Kanunievvel 1324, s.14

Bir önceki nüshada karikatürün altına yazmış oldukları yazının hatalı olduğunu belirtip doğrusunu yazar. Yine on dördüncü sayfada bulunan ibare için de bir düzeltme yaparak bunun için de af diler.

FELSEFE

İMZASIZ

Biraz Felsefe N.20, 1 Nisan 1325, 14

Hayat kurtarıcı fikirler şeklinde silsile halinde bazı düşünceler belirtilir. Bunlardan biri şudur: "Yapmış olmak istediğiniz şeyi, yapmak istediğiniz şeye tercih ediniz."

VASİYETNAME

TELEFON

Davul'un Vasiyetnamesi N.20, 1 Nisan 1325, s.3

Yazar, matbuat hayatında yaşanan birçok şeye karşı bir vasiyetname kaleme alır. Vasiyetnamenin aslı Murat Bey'dedir. Nüshada karilerle paylaşılmak üzere bir kopyası yer alır. İpinden, tokmağından ve Toplu İğne'sinden başka bir şeyi olmayan *Davul*'un demirbaş eşyalarını, karilerine miras olarak bırakır.

MUHAVERE

Küçük Muhavereler N.8, 3 Kanunievvel 1324, s.14

Platon'un "Hapisle menfaya herhalde ölümü tercih ederim. Çünkü ölüm benim için felaket midir? Bilmiyorum. Fakat hapisle menfa birer felakettir." sözünün arkasından eski maarif nazırlarıyla geçen bir konuşma belirtilir.

Küçük Muhavereler N.10, 17 Kanunievvel 1324, s.5

İlk olarak nerede geçtiği belli olmayan bir konuşmada kişiler davet üzerine konuşur. İkinci konuşma lokantada geçer. "Tabağı niçin mendil ile siliyorsunuz?"

sözüyle olaylar gelişir. Bir diğer konuşma ise iki çırak arasındadır. Bir söz meselesinden bahsedilir.

Küçük Muhavereler N.11, 31 Kanunievvel 1324, s.15

Mahdumu nazıra götüren adama hangi mektepten olduğu sorulur. Bunun üzerine "Niçin rütbeler terk olunuyor da memuriyetler olunmuyor?" sualini sorar. "Müstantık Huzurunda" başlığında ise birini vurduğunu, sonra nesi var nesi yok aşırdığını anlatır. "Baba ile oğul" arasında geçen konuşmada ise oğul babaya hangi tarihte doğduğunu sorar. Aldığı cevaba karşılık ise "Maşallah, yaşı ne vakit bitireceksiniz?" der. Son muhavere ise fener ve mum meselesi üzerinedir.

Küçük Muhavereler N.15, 4 Şubat 1324, s.2

İki artist arasında geçen muhaverede artistlerden biri diğer kumpanyaya kendisini çağırdıklarından, en esaslı rolleri de ona vereceklerinden bahseder. Diğer artist ise, ehemmiyetsiz rollerde zaten muvaffak olamadığını söyler. Ardından Yeni Matbuat Nizamnamesiyle birlikte gazeteciliğe devam edip etmeyeceğini sorar. Aldığı cevap ise: "Abone paralarını toplarsam tabii!"dir. Diğer bir muhavere de "Tembel Bir Memur Hakkında" başlığıyladır. Biri tahta biti tozu aldığını söyler, diğeri ise "İntihar mı edeceksin?" diye sorar.

Küçük Muhavereler N.16, 11 Şubat 1324, s.7

İki mebus arasında geçen muhaverede biri, diğerine niçin söz söylerken gözünü kapattığını sorar. Cevap ise: "O kadar yüksek şeylerden bahsediyorum ki gözüm kararıyor. Bu sebeple!"dir. Bir diğer başlıksız muhaverede biri diğerine yeni hocadan memnun olup olmadığını sorar. Diğeri ise "Pek cahil şey; her gün bize soru soruyor" cevabını verir.

Küçük Muhavereler N.17, 18 Şubat 1324, s.7

Koca Ragıp Paşa, Haşmet'e dünyada en rahat şeyin ne olduğunu sorar. Aldığı cevap ise vazifesiz memuriyettir. Koca Ragıp Paşa bu cevaba şaşırır. Vazifesiz memuriyetin nasıl olduğunu tekrar sorar. Haşmet ise örnek olarak "daire-i devletimizin imameti"cevabını verir.

Küçük Muhavereler N.20, 1 Nisan 1325, s.10

Hizmetçi ile efendi arasında geçen muhaverede Avrupa'ya gitmek üzerine konuşulur. Kimlerin arasında geçtiği belli olmayan bir diğer konuşmada kişi doktora kayınvalidesinin apandisit ameliyatı olduğunu söyler. Son konuşma ise anne ve oğul arasındadır. Konuşmanın meselesi ise paradır.

İki Genç Hanım Arasında N.18, 25 Şubat 1324, s.6

Hanımlardan biri "Bulgaristan Prensi taç giyecek mi?" diye sorar. Diğer hanım ise "Büyük bir kışı başı açık geçirdi ya, ister giysin ister giymesin." şeklinde cevap verir.

Otuz Bir Mart Muhavereleri N.22, 29 Nisan 1325, s.1

Şerif Mehmet'i ortalığı düzeltmek için bekleyen bir nefer ile kâmil bir efendinin kısa bir konuşmasıdır.

MARK TWAİN

Sermuharrir N.6, 9 Teşrinisani 1324, s.5

Gazetenin içinde yapılacak değişikliklere, hangi yazıları kimin yazacağına ve neler yapılacağına dair fikir beyan edilir.

RODOSLU ANDIR MAHMUT

Taşradan: Mükâleme N.19, 11 Mart 1325, s.14

M ve E arasında geçen konuşmada M, Recep'in İstanbul'da bin kuruş maaşa işe girdiğini, babasının bu yüzden bağı satacağını fakat annesinin sattırmadığını söyler. E ise bunların yalan olduğunu belirtir. M, "Eğer yalan söylüyorsam hafiye eskisi dönme olmuş olayım." der.

MUSAHABE

DÜRBÜN

Küçük Musahabe N.13, 14 Kanunisani 1324, s.2

Yazar Mektep-i Hukuka devam edenlerin doktora salonlarının nasıl bir yer olduklarını bildiğini, insanları nasıl bir buhrana sürüklediğini anlatmakla başlar. Asıl değindiği mesele "vükela oğulları"nın imtihanla geçip geçmediği, iltimas görüp görmediğidir. Ardından da maarif idarenin yeni çeşit talebeyi gevşek bulduğuna değinir. Akabinde imtihana çekilen paşaların da olduğundan ve onların da mesuliyeti sadrazama devrettiğinden bahseder.

Küçük Musahabe N.14, 28 Kanunisani 1324, s.2

Matbuat cemiyetini bilmeyenlerin de olabileceğine dair bilgi verilir. "Lisan-ı Hürriyet"i ezmek isteyenlerin olduğuna fakat bu cemiyetin bir başvekilinin bulunduğuna açıklık getirilir. Yazar, ilk başlarda "matbuat hürdür kaydını" bile kabul etmek istemez ama fikri git gide değişir. Cemiyetin dediği "Teşkilat-ı Esasiye"ye güvenir. Yeni Gazete sahibinin de cemiyetin başvekili olduğunu öğrenince "matbuat ile o kadar uğraşmasın" diyerek ikazda bulunur.

İMZASIZ

Küçük Musahabe N.2, 21 Teşrinievvel 1324, s.1

Bayramların pek kıymetli olduğundan özellikle Ramazan Bayramlarından dem vurulur. Ardından yazar, bayramın birinci gününü anlatır. Dışarıda gazete satan çocuk "*Davul*" diye bağırmaktadır. Bu duruma bir adam "Zurnası yok mu?" diye karşılık verir. Gazete satıcısı ise bu sefer "Yeni çıkan Davul… Zurnası tramvayda" diye bağırır.

Küçük Musahabe N.12, 7 Kanunisani 1324, s.4

Kabinenin bekasından, meclisin itimadından bir musahabe açılır. Mecliste "Yaşasın Kamil Paşa!" seslerinin yükseldiği vakitte bir curcuna içinde herkes sarsılarak birbirinin üzerine düşer. Öndeki bir sırada *Tanin*'in mücahid sütunu

Hüseyin Cahit Bey'in üzerine yığılır. Bu olayın ardından kabine itimat kazanır ve yazar da son cümlesinde "Yaşasın Kamil Paşa!" diye haykırır.

DENEME

HURDEBİN

Mazi ve Ati Muharriri N.12, 7 Kanunisani 1324, s.11

"Mazi ve Ati Muharriri"ni bütün yönleriyle tanımlayan yazar, onun tiyatro üzerine birçok çalışmasının olduğunu söyler. Muharrir ise yazarı bir gün yolda görerek kendisine tiyatrosunu görebildiğinin haberini verir.

İMZASIZ

Ne Fark Var N.3, 28 Teşrinievvel 1324, s.7

Yazar, dün gece "*Siyah İnciler*"i okumuştur. Eserde müellifin köprüde herkese musallat olan bir adamı tokatlamak istediğini ama kıyamadığını belirtir. Kitabı bitirdiğinde ise yazarın aklına bir fıkra gelir. Victor Hugo'nun *Şatobiryan*'ıyla karşılaştırır.

TİYATRO

FANTAZİYO

Konferansçılar Hakkında N.19, 11 Mart 1325, s.6

Bir masa, sürahi, bardak ve birkaç kitaptan oluşan sahnede bir adam belirir, "konferansçılar hakkında" bir şeyler söyleceğini ifade eder. Adam, bir konferansçının konferans anında ne yapıp ne yapmaması üzerine nutuk atar ve perde kapanır.

İMZASIZ

Dram 1 Perde N.11, 31 Kanunievvel 1324, s.8

Aktör Burhanettin Bey'e ithafen yazılan, İngilizceden aktarılan dram üç fasıldan oluşur.

Doktor Katran ile Muallim Pulüm'ün Usul-ı Tedavisi N.24, 14 Mayıs 1325, s.10

Şahıs kadrosunda sekiz oyuncunun bulunduğu tek perdelik komedyanın ilk dört meclisidir. İki gazetecinin (Hanri ve Jan) bir akıl hastanesi ve hastanenin başarılı doktoru hakkında haber yapmak için hastaneyi ziyareti konu edinmiştir. Oyuncu özellikleri, dekor, kostüm, mimik ve hareketler ayrıntılı bir şekilde tasvir edilmiştir ve oyun karikatürlerle desteklenmiştir. Hastaneden içeri giren iki gazeteci meraklı ve tedirgindir. Bir müddet yetkiliyi aradıktan sonra karşılarına kendisini Doktor Katran olarak tanıtan biri çıkar. Doktor Katran ziyaretçileri kabul eder. Sebeb-i ziyaretlerini takdim eden gazeteciler olumlu bir karşılık alırlar fakat ne zaman söze girecek olsalar dışarıdan tuhaf sesler gelir. Doktor Katran müdahale için sık sık dışarı çıkar. Döndüğünde de gazetecilere malumat verir. Yalnız tuhaf giden bir şeyler vardır. Gazeteciler duruma şüpheyle yaklaştıkları sırada kapı çalar ve odaya bir genç ve iki kadın girer. Metin tam burada "Mabadı gelecek nüshaya" notuyla sonlandırılmıştır.

S.Z

Tarihçe-i Vukuat, Komedi Dram, 6 Perde N.7, Fi 15 Teşrinisani 1324, s.7

Manzum piyeste şarlatan olarak bir hekim adı altında bir kişiye gönderme yapılmaktadır. Yaşanan olaylar "piyes" olarak tanımlanır ve seyircilerden bunu izlemeleri istenir.

BİLMECE

İMZASIZ

Bilmecemiz N.2, 21 Teşrinievvel 1324, s.3

Bazı şekillerin yan yana getirilerek hayvan resmi yapılması istenir. Halledenler arasında da bir kura olacağı, kazanana ise bir senelik abonelik verileceği duyurulur.

Bilmecemiz N.3, 28 Teşrinievvel 1324, s.6

Bilmecede sorulan soru kabinenin mesleğidir. Cevapların bir sonraki sayıda yer alacağı, kazananın kura yoluyla belirleneceği ve kazanan kişiye de fotoğraf

makinesi hediye edileceği belirtilir. Bir önceki hafta sorulan bilmece, henüz doğru bilinmediğinden bir hafta daha süre verildiği söylenir.

Bilmecemiz N.4, Teşrinisani 1324, s.14

Geçen haftaki "Vur Abalıya" makalesine ait resimde maarif türbedarının önünde Sadr-ı Esbak Halil Rıfat Paşa'nın niçin resminin bulunduğu sorulur. Doğru bilenler arasından kura yoluyla kazananın belirleneceği ve kazanana bir fotoğraf makinesi takdim edileceği söylenir.

Başlıksız N.6, 19 Teşrinisani 1324, s.7

Üçüncü sayıda sorulan "kabinenin mesleği" bilmecesinin en güzel cevabının "Ko ne derlerse desinler çekegör yâr eteğin" olduğu ifade edilir.

Bilmecemiz N.7, 26 Teşrinisani 1324, s.2

Gazetede yer alan imzalı makalelerin hangisinden memnun olunduğu sorulur. Kura çekilerek kazanan kişiye zarif bir saat verileceği belirtilir.

Bilmecemiz N.8, 3 Kanunievvel 1324, s.3

Yedi numaralı nüshada yer alan bilmecenin cevabı için bir hafta daha süre verilmiştir. "Yedi numaralı nüshada kupon üzerinde gösterilen boş kâğıdın üzerine ne surette iki şekil oyulmalıdır ki resimde görünen vaziyette iki mumun arasına konulduğu halde gölgesi altı köşeli bir yıldız olsun" şeklinde bir bilmece sorulur. Doğru yapan yedi kişiye de kura ile gazetenin bir senelik aboneliği hediye edileceği duyurulur.

Bilmecemiz N.9, 10 Kanunievvel 1324, s.15

Sekiz numaralı nüshadaki bilmecenin bir hafta daha uzatılmış olduğu belirtilir. Yedi numaralı nüshada verilen bilmeceye gelen cevaplar sıralanır. 98 kişi Toplu İğne cevabını vermiştir. Ardından bir kura çekilir. Kurada Miralay Hacı Hakkı Bey kazanır.

Bilmecemiz N.10, 17 Kanunievvel 1324, s.3

Mecmuanın ilk çıkan nüshasının ne kadar satıldığını en yakın tahmin eden kişiye gazetenin bir senelik aboneliğinin verileceği belirtilir. Bilmecenin çözülmesi için bir hafta müddet verilir. Ayrıca altında "sekiz numaralı nüshada yer alan bilmecenin halli" için ibaresiyle bir resim yer alır. Resmin altında bilen kişiler belirtilir ve bu kişiler arasından bir kura yapıldığı, kuranın da Mümtaz Yüzbaşı Mustafa Kemal Bey ile Ahmet Miraç Efendi'ye isabet ettiği söylenir.

Bilmecemiz N.17, 18 Şubat 1324, s.2

Bir zat tarafından tertip edildiği belirtildikten sonra sorulan bilmece şudur: "Ben bütün insanlara lazımım. Başımı kesecek olursanız cümle kadınların en ziyade arzu ettikleri bir şey olurum. Ayaklarımı da kesecek olursanız meydanda kalan gövdem sizi hayretten giriftar eder. Kesik başımla ayaklarım bir yere gelir ise taife-i rûhâniyeden birisi olurum. Ben neyim?" Bilmeceyi bilenlere kura yoluyla zarif bir vazo verileceği ilan edilir.

Geçen Haftaki Bilmecemizin Sûreti N.18, 25 Şubat 1324, s.2

On yedinci sayıda sorulan bilmecenin cevabının "can" olduğu belirtilir. Yapılan kuranın İbrahim Bey'e çıktığı fakat "Kılınç" imzasıyla alınan cevabı da çok beğendikleri için kendisine altı aylık abonelik takdim edileceği de duyurulur.

NÜKTELER

İMZASIZ

Demet Gazetesinin Cenaze Merasimi N.5, Teşrinisani 1324, s.4

Demet gazetesi için yapılan cenaze merasiminde abonelerin hıçkırıklarla ağladığından, Celal Sahir Bey'in de üzgün hallerinden bahsedilir. Arkasından da yazılan beyitler okunur: "İşte ölmektesin sürüklenerek…"

Başlıksız N.17, 18 Şubat 1324, s.7

İlk nükte çocuk ve kadın arasında geçer. Çocuk annesine eşeğe binmek istediğini söyler. Anne de zevcini göstererek "Kuzum kucağına al da sussun." der.

Diğer nükte efendi ile uşak arasındadır. Efendi, uşağına lastiklerini akşam çıkardığını söyler ve elini sürmemiş olduğunu alaylı bir üslupla hatırlatır. Uşak ise namuslu bir adam olduğunu, diğerlerine benzemediğini ifade eder. En son, kimlerin arasında geçtiği belirtilmeyen nükte ise bir adamın vefatı üzerinedir. Biri sorar: "Oğlum babanın nesi çıktı?" Cevap veren kişi ise şunu söyler: "İbtida canı, sonra cenazesi, daha sonrada birçok alacaklısı!"

MÜLAKAT

DÜRBÜN

Abdülhamit-i Sani İle Mülakat N.21, 15 Nisan 1325, s.11

Selanik muhabiri, Abdülhamit'in Selanik'teki istasyona geleceğini duyar duymaz halkla birlikte o da bekler. "İyilik ettiğim adamlardan korkarım." diyen Abdülhamit muhabir karşısında rahat tavırlarıyla dikkat çeker. Muhabir ise bunun üzerine Abdülhamit'e bir gazete vererek bir jurnal getirdiğini söyler. Bu "jurnal" karşısında Abdülhamit acı acı gülerek muhabirin okuması için bekler. Okunan isim "Başkatip-i Sabık Tahsin Paşa"dır. Duyduğu isim karşısında Abdülhamit yumruklarını sıkar ve birden ağlamaya başlar. Muhabir, bu süreçten sonra Abdülhamit'i orada bırakır ve çıkarken ayağı takılıp yere düşer. Muhabir başına başka bir felaket gelmesin diye dilenciye sadaka vererek uzaklaşır.

İMZASIZ

Sadrazam Paşa ile Mülakat N.4, 4 Teşrinisani 1324, s.2

Muhabir, Sadrazam Paşa'ya hem memleketin durumu ile alakalı hem de makamında daha ne kadar kalacağına dair sorular sorar.

Hâriciye Nazırı ile Mülakat N.4, 4 Teşrinisani 1324, s.3

Muhabir, Nazır'a Bulgaristan müzakeratının nasıl gittiğini sorar. Nazır ise bu konuda ona bir şey söylemediklerini, işlerin haricinde tutulduğunu ifade eder. Muhabir de bir şey öğrenir öğrenmez Nazır'a malumat vereceğini belirtir.

TELEFON

Kamil Paşazade ile Mülakat N.13, 14 Kanunisani 1324, s.3

Muhabirin Kamil Paşa'ya "İngiliz politikası" çerçevesinde yönelttiği sorular karşılıklı istişare edilir.

Maliye Nezareti İle Mülakat N.15, 4 Şubat 1324, s.11

Avrupa'ya gönderilen kişilerin herhangi bir sınava girmediklerine dair çıkan iddia üzerine bunu her makama şikâyet etmişlerdir. Gazetede bu konu üzerine Maliye Nazırı ile bir görüşme ayarlanır. Muhabir yapılan sınav hakkında adalet olup olmadığına dair bir soru yöneltir. Bunun üzerine Nazır, bu konuyla alakalı bir şey bilmediğini çünkü anlayacak kadar yeterli Fransızcası olmadığını söyler. Sınavı yapan kişinin bu konuda yeterince yetkin olduğunu ve kendisinin bu konu hakkında başka bir şey söylemesinin abes olacağını belirtir. Bir sonraki konu ise bütçedir. Bütçede artışın olup olmayacağına dairdir. Nazır ise hazinenin hiç boş kalmadığını anlatır. Ramazan ayının bereketli olacağını hatta haritadaki Bosna-Hersek'le Rumeli-i Şarkiye'yi söyleyerek cümlesini sonlandırır. Muhabir ise "Ah, keşke koyun, kuzu, fare, köpek sataydınız da biz yine o bereketsizlikle kalaydık." cevabını vererek oradan ayrılır.

HASBİHÂL

İMZASIZ

Hâl-i Hazır N.1, 14 Teşrinievvel 1324, s.11

Devletin notalarının ne olduğu sorusuna karşılık "Hazin bir konferans marşı!" cevabı alınır. Ardında da *Karagöz*'ün küpe basıldığı belirtilir ve bunun üzerine kanun konusu açılır.

Maziye Ait N.1, 14 Teşrinievvel 1324, s.11

Bu bölümde ayrı ayrı birkaç konuşma geçer. Bunlardan biri Avrupa'da tramvayların beygirsiz gittiğidir. Diğerinde Paşa Hazretlerine "Yalınızı ne ile tenvir edeceksiniz?" sorulur. Aldıkları yanıt ise: "(Düşünerek) X şuâi ile"dir. Bir diğer konuşma eczacı dükkânında şişenin kaç kuruş olduğu üzerinedir. Hokkabaz

başlığında ise artık medresede, mektep, filoların ve daha birçok şeyin olduğu söylenir.

Hâl-i Hazır N.2, 21 Teşrinievvel 1324, s.6

"Birader! Az kaldı başvekil oluyordu." cümlesiyle başlayan yazıda *Dalkavuk*'un bir şey söylememesinden bahsedilir. *İkdam* ve *Sabah* gazetelerinin arasında bulunan gerginliğe de değinilmiştir. Ardından da Hüseyin Kami Bey'in *Davul* ile ilgili söylediği sözler belirtilir.

Hâl-i Hazır N.3, 28 Teşrinievvel 1324, s.3

"Kalem"in rivayetine göre mebus olacak kişilerin yapması gerekenlerden bahis açılmıştır.

Maziye Ait N.3, 28 Teşrinievvel 1324, s.3

İmparator cenaplarının Alman cerideleri tarafından bir vasi bahsinin olduğuna dairdir.

Hâl-i Hazır N.4, 4 Teşrinisani 1324, s.1

Aileler için muktedir bir doktora ihtiyacı olanlara, adliye nezaretinin hazır doktorları tavsiye edilir. Yazısı olmadığı için ilaçlarının şifahi olduğu ifade edilir.

Maziye Ait N.4, 4 Teşrinisani 1324, s.1

Hükümetin şiirle mi şuurla mı idare edileceğinden bahsedilir.

Biraz Konuşalım N.13, 7 Kanunisani 1324, s.6

Yazar, ilk önce kanunievvel maaşından bir haber çıkmama durumunu eleştirir ve Mösyö Loren'e de bu durum hakkında göndermelerde bulunur. Bu konunun bitiminde Türkçeyi sadeleştirelim, lazım olmayan Arabî ve Farisî kelimelerden kurtulalım diye bağıranlara sözü getirir. Onlara Evkaf Nazırının Meclis-i Mebusan kürsüsünde kullandığı Arapça kelimeleri örnek gösterir. "Mecliste Arapçanın mefhumu hakkında nazariyeler" olduğunun da altını çizer. Son olarak da biletlerin arkasındaki numaralara bir şimendifer isabet etmemesi üzerine yakınır.

Biraz Konuşalım N.17, 18 Şubat 1324, s.3

Eleştirilen konu geceleri sokağa çıkılamama durumudur. Yazar, saat on buçuktan sonra odasından bile çıkamadığını ifade eder. Ardından da bir olay anlatır. Arkadaşlarından biri odada otururken bir kurşun tanesinin pencereden içeriye kütüphaneye Ahmet Mithat Efendi'nin *Hüseyin Fellah* adlı eserine tesadüf ettiğini belirtir. Olayın sonrasında yazar da hemen gidip böyle durumlara karşı bir *Hüseyin Fellah* eseri aldığını söyler. Sonrasında ise bütçe konusuna değinir. Bütçe açığının "üç milyon yüz kırk altı bin bir lira" olduğunu bu konuda *Davul* gazetesi kendi hissesine düşen bir lirayı iade edebilirse bütçe açığının "üç milyon yüz kırk altı bin liradan" ibaret kalacağını açıklar. Bu konu hakkında *Karagöz, Dalkavuk, Alem, Vehim, Çer* refikalarının da ne yapacağı sorulur.

Biraz Konuşalım N.20, 1 Nisan 1325, s.2

İlk önce kârilerin geciken "*Davul*" hakkındaki sorularına değinilir. Daha sonra kanla yazılmış bir tehditnamenin geldiğinden bu endişelerin biraz uyku kaçırıcı olduğundan bahsedilir.

Yevmi Gazetelerin Destur Mesleği N.20, 1 Nisan 1325, s.7

Tanin için "Yılanın başı düşmanın eli ile ezmeli.", *İkdam* için "Ne cah iledir ne mal iledir beyim ululuk kemal iledir.", *Diğer* için "Yaptığıma bakma dediğime bak!", *Sabah* için " Zaman sana uymazsa sen zamana uy.", *Şura-yı Ümmet* için "Ah cemiyet sen bir isimden ibaret imişsin." gibi birçok gazeteye alaycı bir üslupla gönderme yapılır.

MIZRAP

Biraz Konuşalım N.15, 4 Şubat 1324, s.3

Yazar, herkesin korktuğuna uğradığından bahseder. Gazetecilerin de uğradığını söyler. Yirmi beş liradan üç yüz liraya kadar çıkan ceza parasının *Tanin*'inki gibi yarım lira olmadığı eleştirilir. Toplu İğne'nin de bu durumdan dolayı muzdarip olduğunu ve üç yüz liraya gözden çıkarmak durumunda kaldığını belirtir. Özellikle bilmek istenen hangi kelimeyi söylemenin sakıncalı olduğudur. Ardından

da Meclis-i Mebusan'ın müzakerelerle uğraşacağına biraz İstanbul'a bakmasını ister; çünkü İstanbul'da adam soyulmaktadır.

Biraz Konuşalım N.19, 11 Mart 1325, s.3

Haftanın hadisatı olarak belirlenen olay "324" senesinin vefatıdır. Bu olaya dua edilmesinin ardından asıl meseleyi bütçe sorunsalı olarak gören yazar, sıradaki bütçe olayının 1325 senesinin Mart ayı bütçesi olduğunu belirtir. Matbuatın bütçesinin de vahim durumda olduğunu ekler. "Kadınlar Arasında", "Ecir ve Sabır" adı altında yayımlanan yazıların pek bir şeye benzemediği ama matbuatta asıl mühim esaslı inkılabı "Şehbal"in vücuda getirdiği ifade edilir. Müessis-i Mübeccili olan Sadettin Bey tebrik edilir.

TELEFON

Biraz Konuşalım N.14, 28 Kanunisani 1324, s.10

Davul'un kârileriyle görüşmek isteyen kişi telaşla içeri girer. Telefonun ne olduğuna dair ilginç bilgiler verir. Kendisini telefon ismiyle bildiğimiz yazar, Avrupa'nın da telefondan korktuğunu zelzele bile olduğunu söyler. Gazeteden bile daha beter olduğunu çünkü herkesin kulağında olduğunu vurgular. Telefonu açtığımızda "Alo" denmesinin de hayli mesele yarattığını, değiştirmek için komisyon dahi kurulduğundan bahseder. Komisyona birkaç öneri getirilir fakat hiçbiri uygun düşmez. Telefon, bu duruma kızar, komisyon da bunun üzerine korkar, titremeye başlar. Biri fenalaşır, Telefon gidip hemen kulağına yapışır: "Bari ölmeden işit, alo yerine ayol diyecekler" der.

Biraz Konuşalım N.16, 11 Şubat 1324, s.3

Bazı gazetelerin kabine değişikliğine dair söyledikleri üzerine mütalaa edilir. Kabinede bazı değişiklikler olmuştur. Sadrazam da bunlardan biridir. Hem Dâhiliye Nazırı hem de Sadrazam olarak görev yapmaktadır. Ardından "politikanın menfaatle kaim" olduğu eklenir ve Kamil Paşa'nın İngiliz politikasına istinat ettiği vurgulanır. Son olarak da asıl değinilen nokta gazetecilerin halidir. Rahat olmadıkları, hangi mahkemeden çağırılacağız korkusunda oldukları, serbestçe yazamadıkları ifade edilir.

Biraz Konuşalım N.21, 15 Nisan 1325, s.2

Özgürlük yolunda atılan adımlar neticesinde yazar, hürlüğüne kavuşmanın sevincini yaşar. Bu, Jön Türklüğün alameti olarak görülen uzun saçlardan kurtulmanın verdiği hürlüktür. Bunun sebebinin dönemin başındaki devlet adamı olduğuna yönelik göndermeler yapar: "Tarih-i umumi onun devrinde gördüğü zulmü hiçbir devirde hiçbir asırda görmemiştir. Tarih-i millimizin o sahaifi ya siyahtır ya kanlıdır."

Biraz Konuşalım N.22, 29 Nisan 1325, s.2

Yazar, Abdülhamit'in yaşamından ders çıkarılması gerektiğinden hatta onun elim akıbetini görenlerin imana geldiğinden bahseder. Abdülhamit'in saraylarını doldurmak için çırpınan milleti şu misale benzetmiştir: "Hurafattan olmak üzere "Danayitlerin" fıçısından bahsolunur. Bu kırk dokuz hemşire işledikleri cürm-i azimin mücazatı olarak dipsiz bir fıçıyı doldurmaya mahkûm olmuşlar imiş. Senelerce uğraştıkları halde bittabi fıçıyı doldurmaya muvaffak olamamışlar." Bütün bu kıssalardan sonra çıkarılacak hisse de şudur: Bu yalan dünyada her şey geçicidir ve ne ekersen muhakkak onu biçersin.

Biraz Konuşalım N.22, 7 Mayıs 1325, s.3

Saray ile devlet bütçesi arasındaki ilişkiden bahsedilir. Saray masraflarının çok olduğunu hatta bütçenin saraya çalıştığını alaycı bir şekilde ifade edilir. *Davul* gazetesinin de bu süreçte, on asırlık neşriyatını temin edecek bir ikramiyeye ihtiyacı olduğu ama bunu Meclis-i Mebusan'a takdim edemeyecekleri belirtilir. Bir diğer mevzu da Salı Pazarı'nın Yıldız'da kurulmasıdır. Bu hadisenin garipliği Bismark'ın meşhur sözü olan "Zor oyunu bozar" ile ilişkilendirilir ve bütün bu olan hadiselere rağmen "Yaşasın kahraman ordu, yaşasın hürriyet müdafileri!" sözü de eklenir.

Biraz Konuşalım N.24, 14 Mayıs 1325, s.3

Telefon müstearlı yazar, bu metinde, dönemin adalet anlayışını sert bir şekilde eleştirmiştir. Karşılıklı çıkarlar için haktan hukuktan vazgeçildiğini, mahudların birbirlerine göz yumduklarını "Şeyhin kerameti kendinden menkul." sözüyle özetlemiştir. Ayrıca dönemdeki jurnalcilik faaliyetleriyle ilgili bilgi veren yazar, kendisinin hiç jurnal yazmadığını da üstüne basa basa belirtmiştir.

RÜYA

HAZRET-İ PÂDİŞÂHÎ BENDE-İ ESDÂK BEDNAM KULLARI

Kıymetli Bir Jurnal N.22, 29 Nisan 1325, s.8

İstirahate çekildiği sırada uykuya dalıp rüya gören zat, kâfir topluluklarının kendisine doğru geldiğini görür. Padişah Hazretleri'nin rüyayı teşrifiyle bu kâbustan uyanır.

SOSYAL HAYAT/ELEŞTİRİ

A.F

Beliyye-yi Mudhike N.5, 11 Teşrinisani 1324, s.14

Kasımpaşa'dan vapura binen kişi vapurun dalgalarla batma tehlikesinden dolayı Cibali'ye indirilir. Cibali'den itibaren üç kilometre kadar yürümüş olan zat havanın soğukluğundan yakınır. Bunun üzerine de kârilere 2 numaraya binmenin hoş bir cesaret olmadığını söyler.

FIRKA-I KİLÂB NAMINA ASİTANELİ REİS-İ CUMHUR KARABAŞ

Müdür Efendi N.18, 25 Şubat 1324, s.3

Gazeteye gönderilen yazıda Bizanslı bir zat Bizans'ı ve Osmanlıyı birçok noktada karşılaştırarak Osmanlıyı eleştirir. Hiçbir noktada aşağı olmadıklarını vurgular. Ardından asıl mesele olarak belirlediği Molanzade Rıfat, Hüseyin Kami adlı kişilerin kim olduğunu Müdür Efendi olarak seslendiği kişiye sorar. Utanmak nedir bilmeyen kişiler olarak seslendiği bu zatların davalarını dava bilip kendileri icra etmeleri üzerine serzenişte bulunur. "Bizim hakkımız müdafaa etmek. Lazım gelirse işte onlar ve onlar gibi nice muktedir erbâb-ı kelamımız var." diyerek de ekler.

İMZASIZ

Neler İşitiyoruz (İntihabat İçin) N.5, 11 Teşrinisani 1324, s.2

Mahalleli intihabat için birini seçmek üzere toplanır fakat konu bir türlü intihabat meselesine gelmez. En son aralarından biri çıkar ve bu işin neden yapılamadığını anlatmaya başlar. "Hepimiz şunu bilmeliyiz ki bizim memleketimiz arazi memleketidir. Hudullar açılmalı, nehirler kurutulmalı, memleketin her noktasında fevkalade mektepler yapmalıdır. Köylüye tırpan nedir, orak nedir öğretmeli. Almanya'da İngiltere'de öyle değil mi?" sözlerinin üzerine cemaat evlerine dağılır.

Başlıksız N.5, 11 Teşrinisani 1324, s.13

Sarayburnu'ndaki mağruk vapurun ne vakit çıkarılacağı sorulur. Kânun-i Saire meyanında ıslah ve tanzim edildikten sonra mağruk gemi bu kanuna binayen çıkarılacağı belirtilir. Meclis-i Mebusan'ın müsaadesi olmadan kesinlikle çıkarılamayacağı da vurgulanır.

Layiha N.8, 3 Kanunievvel 1324, s.14

Parlemento Rezatleri müellifi olarak addedilen Ahmet Mithat Efendi tarafından makam-ı sadarete takdim edilen bir layihada "Avrupa'nın fena şeylerini taklide ahalimizin eskiden beri meyyal olmasından bahisle Meclis-i Mebusan dairesi etrafında bir çayırın mesafe dâhilinde, tenrece kapağı, maşa, kaynana zırıltısı gibi gürültü çıkaran alet ve edavatın bulundurulmaması" beyan edilir.

Neler İşitiyoruz N.22, 7 Mayıs 125, s.4

Eleştirilen birkaç konu özlü sözlerle desteklenir. Bunlardan birkaçı şudur: "Bütün insanlar doktor olmalı; çünkü yekdiğerinin sıhhatini sorarlar. Vaktinin kıymetini ancak ameleler bilir; çünkü daima ödetirler. Müfteriler ateş gibidir, yaş odunu yakmaz karartır."

MİZAHİ FIKRA

İMZASIZ

Son Korkular N.6, 19 Teşrinisani 1324, s.3

Kadıköy Mühürdar Mahallesi'nde bazı Ermeni evlerinin kapısına tebeşirle işaretler konulması üzerine herkes telaşlanır ve teyakkuza geçer. İşaretler sildirilir, fakat sonra tekrar belirir. Bu süreç üç defa tekrarlanır. En sonunda bir sabah ekmekçi bir feryat içinde gelir. Ekmekçi "Bana garazınız nedir, memlekete gideceğim, çırağa hangi evlere ekmek verdiğimi öğrenmek için kapılara işaret koyuyorum." der. Nihayetinde sorun çözülmüş olur.

HABER

İMZASIZ

Neler Görüyoruz N.4, 4 Teşrinisani 1324, s.3

Ufk-ı siyaside ne görüldüğü sorulur. Alınan yanıtta bazen Ali Kemal Bey'in geyiğinden bazen ise ufk-ı siyasinin bile görülmediğinden yakınılır. Ahrar Cemiyetinin başkâtibi olarak kalıpsız fes ve şiirleriyle Nurettin Bey'in tayin edildiği de duyurulur.

İfade N.5, 11 Teşrinisani 1324, s.13

Burhanettin Bey'in üçüncü oyununun gelecek haftaya ertelendiği ifade edilir.

Telgraflar N.7, 26 Teşrinisani 1324, s.14

Berlin'den gelen ilk telgraf, heykelin kaidesi üzerinedir. İkinci telgraf Mirza Dâniş Han ve İmparator Wilhelm hakkındadır. Üçüncü telgraf, şehirde bulunan yabancı muhabirlerin memleketlerine döndüğüne dairdir. Dördüncü telgraf, İmparator Wilhelm'in beğendiği birkaç söz üzerinedir. Viyana'dan gelen beşinci telgraf da Baron Darantel'in İtalya'nın çizmesindeki son hareketlenmeden sonra alacağı konuma dairdir. Londra'dan gelen telgraf da ise İzzet Paşa'nın Saint-Helen adasına gitmesi üzerinedir. Londra 5. telgrafı Türkiye lehine olan olayların akabinde "Sir Ed[w]ard Gray ve Mösyö Akit Türkiye'den bahsetmeyecek." kararı üzerinedir.

Viyana telgrafında "Boykot" konusu; Roma telgrafında ise Aktris Madam'ın, zevci Fransuva Jozef'e karşı açacağı dava aktarılır.

Telgraf N.10, 17 Kanunievvel 1324, s.3

Dalkavuk gazetesinin hastalığının arttığına dair bir telgraftır.

Telgraflar N.13, 14 Kanunisani 1324, s.11

İlk telgraf, Sefir Hakkı Bey'in talebesi tarafından uygun görülen yazı takımının renkleri belirlenip yazıldığına dairdir. İkinci telgraf Şah'ın korkulu bir rüya gördüğü, rüyanın tabiri için Ebu'l Hüda Efendi Hazretleri'ne müracaat edeceği üzerinedir. Üçüncü telgrafta, "yeniden yeniye türeyen şairler" arasından felsefeden anlayanların dikkatleri çektiği anlatılır. Son telgrafta ise "cisr-i cedidin" vasiyetnamesini yazmak için iki kâtibin nereden ve ne için tedarik edileceğinden bahsedilir.

Mekteb-i Sultani Müdür-i Muhteremi Tevfik Fikret Beyefendi'ye N.13, 7 Kanunisani 1324,s.7

Yazar, Tevfik Fikret'in yaptığı mesleğin ehemmiyetine, azim ve gayretiyle birçok şeyi halledebileceğine değinir. İstifayı en son silahı olarak kullanması gerektiğini vurgular.

Başlıksız N.14, 28 Kanunisani 1324, s.3

"Hamiş" başlıklı telgrafta gazeteye "Şehir Mektupçusunun" üç yüz kuruş maaşla kaleme çırağ buyurulmasından" bahsedilir. Bunun üzerine yapılan yorum ise Şehir mektupçuluğu gibi yüksek bir mevkii işgal eden yazarın eski makamına oturtulması karşısında duyulan sevinçtir.

Telgraflar N.14, 28 Kanunisani 1324, s.3

Art arda sıralanan telgraflardan ilki "Hazine-i Maliye" içindir. İki farenin düştüğü ve başının yarıldığına dairdir. "Büyük Ada" başlığı altındaki ise Ebu'l Hüda'nın şişen ayağı hakkında bir bilgilendirmedir. "Cehennem" başlıklı telgrafta gizli tutulan bir hazırlık olduğu ve İran şahıyla ilişkili olabileceği söylenir. Son telgraf ise "Paris" başlığında Paris'e giden Türk gençlerin Türkçe bir konferans

verdikleri üzerinedir. Telgrafın sonunda da akla gelen bir fıkradan bahsedilir. Fıkra şudur: Bir İngiliz, Türkiye'ye gelmiştir fakat burada hep İngiliz arkadaşlarıyla birlikte olduğu için bir gram Türkçe öğrenememiştir. Bu kişi bir süre sonra Londra'ya döner ve oradaki arkadaşı buna "Türkiye'de ne var ne yok?" diye sorunca şu cevabı vermiştir: "Türkler ne kadar kabiliyetsizmiş. Otuz sene içlerinde oturdum kimse gelip benden İngilizce öğrenmedi!"

Telgraflar N.16, 11 Şubat 1324, s.8

Bu başlık altında bulunan "Budapeşte" adlı telgrafta bir esere yönelik hakaretten bahsedilir. "San Francisco 15 Şubat" adı altında yayımlanan telgraf ise yer altından gürültüler geldiğine, ahalinin de bu yüzden heyecanlandığına yöneliktir. Ardından "San Francisco 16 Şubat"ta tehlikenin bertaraf olduğuyla, Osmanlı kabinesinin sessizliğinin gürültüye sebebiyet verdiğiyle alakalıdır. "Aydın 9 Şubat" telgrafında Çakıcı'nın son derece mahzun olduğu, mülakat talep eden muharrirleri kabul etmediği üzerinedir. "Beylerbeyi Keza" ise şimendiferi durduran kişinin resminin beklendiğidir. "Nişantaşı Keza" da sadaretten düşen zatla ilgilidir. "Anadolu Hisarı Keza" telgrafında mavi sakallı, kırmızı burunlu adamların zuhurunun *Davul*'un öncesinde Karagöz'de aslına rastlanıldığı için yazılmıştır. "Direkler Arası 9 Şubat" başlıklı son telgraf bu yerde artistler piyasasının düşkün olduğuna dairdir.

Telgraf N.17, 18 Şubat 1324, s.6

"Matbuat 15 Şubat 1324" tarihli telgrafta âlemin başına püsküllü bela çıkması Bora toplanmasında tesirli görülmemiştir, şeklindedir. Diğer bir telgraf olan "Paris 28 Şubat 1909"da gençler arasına bir tefrika düştüğü yazılmıştır. "Üfürükçüler Çarşısı Sayı 13 Şubat 1324" başlıklı telgrafta bütçedeki on milyon açığın kapatılmasının lüzumu üzerinde durulmuştur. Haliç'te de ne kadar midye varsa damların üzerine dizileceği nisan ayında yağan yağmur damlalarının bunların içine girerek midyeleri inci haline getireceği belirtilir. "Edirne-Keza" telgrafında ise "ada mevkufinin" trenle -"asker çocuk yirmi, başıbozuk kırk paradan olmak üzere teşhirine yüz lira"- gönderilebileceği söylenir.

Telgraflar N.19, 11 Mart 1325, s.14

Dört telgraf vardır bunlardan biri "Alem-i Matbûat 6 Mart 1325 Cumartesi" başlıklıdır. Çıkan Şehbal ve Servet-i Fünun dergisinin fiyatıyla ilgilidir. Diğeri "Büyük Ada 8 Mart" başlıklıdır. Ada'da "mokofin ile arkadi bülbüleri" arasında meydana gelen kaza neticesinde Ebu'l Hüda'nın bacağının incindiği ve iki eşeğin telef olması hakkındadır. Son telgraf, "Paris 23 Mart 1909" başlıklıdır. Paris'e gelen gençlerin yedikleri yemek yüzünden mide fesadı geçirdiğine dairdir. Son telgraf "Mercan Yokuşu 9 Mart 1325"te ise Hüseyin Hilmi'nin dükkânını kapayacağı ifade edilir.

Telgraflar N.20, 1 Nisan 1325, s.15

Art arda gelen birkaç tane telgraf vardır ve bu telgrafların başında "son gelen telgraflar sansüre uğramıştır" ibaresi yer almaktadır. İlk gelen telgraf dâhiliyedendir. Doktor Rıza Tevfik Bey'in meclise girdiğinden beri çok az konuştuğu bunun sebebiyeti üzerinedir. Arkasından *Davul* başlığının altında yer alan telgrafta Rıza Tevfik'in üç sözden başka bir şey söylemediği, kendisine büyü yapıldığına dair de lakırdıların bulunduğu söylenir. "Beyoğlu Perapalas" telgrafı, Ahmet Rıza Bey'in sarf ettiği "hainler" sözü üzerinedir. "1 Nisan 1325 Devr-i Sabık" telgrafında ise İstanbul'a döndüğünü duyurmak içindir. "Harici" başlıklı telgrafta, Bulgaristan Prensi'nin söylediği Arapça bir sözden bahsedilir. Arkasından "Tahran" başlıklı telgrafta Acem Şahı'nın sokaklarda ilan ettirdiği beyannamedeki sözü "Men ki acem şahıyam, men ilan idirem ki bundan böyle nemin nazarıda eşekler birdir, eşekçiler de birdir." yazılmıştır. "Paris 15" başlıklı telgraf da, *Maten* gazetesinin muhabirleriyle yapılan mülakatta memlekette para bulunursa yapılan tatbikatın güç olmayacağı üzerinedir.

TOPLU İĞNE

Hususi Telgraf N.14, 28 Kanunisani 1324, s.3

Yirminci sayının sağ salim *Davul* gazetesi idarehanesine ayak bastığına dairdir.

İKTİBAS

İMZASIZ

Garip Satırlar N.1, 14 Teşrinievvel 1324, s.5

"Âşiyan-ı İbn-i Hâzım: Ferit imzalı makaleden" alıntısı mesail-i bedhîye'ye dairdir. "Âşiyan- Süleyman Fehmi imzalı makaleden" alıntısında bir paradoks ifade edilir. "Şûra-yı Ümmet Sulh ve Harp" başlığında üç güne kadar ilan-ı harp olacağı iktibas edilir. "Tanîn" başlığının konusu ise Bulgaristan'ın Türkiye'ye borçlarıdır. "Demet-Usanç Dakikaları"nda âlemin ne kadar düz ve çukur olduğu meselesi ifade edilir. *Davul* da buna karşılık muammayı çözene bir adet tokmak ve davul teklif eder. "Mehasin" alıntısında "Bir milletin nisvânı derece-i terakkisinin mizanıdır" üzerine bu işte bir yanlışlık olduğu beyan edilir. "Mehasin-Zehirlerim" alıntısında ise Matmazel üzerine bahsolunur. "Resimli Kitap- Yıldızlar" alıntsında yıldızın mavi gözleri olup olmadığı sorgulanır.

Garip Satırlar N.2, 21 Teşrinievvel 1324, s.5

"Kış Gecesi-Tahsin Nahit" alıntısında Kör Ali vakasından bahsedilir. "Aşiyan-Sayd-ı Eşar" alıntısında Hakkı Tarık'tan bir iktibas yapılır. "Aşiyan-Mubassır" alıntısı ise şudur: "Bazen de durarak şakaklarını kaşıya kaşıya yürürdü…" Buna cevap ise, duruyor mu yürüyor mu, şeklindedir. "Boşboğaz-Program Tadili" alıntısında konsercilerin yolu üzerinde yapılan zevattan dolayı güzergâhının değiştirilmesi ifade edilir. "Karagöz" alıntısında "zurna imaline muvaffak"lıktan bahsedilir. "Aşiyan-Aşk" alıntısı şudur: "Sırrım ol daima sen/Yaşarken ölürken" "Gazal-ı Hürriyet-Ahmet Samim" iktibasında gazal-ı hürriyet konu alınır. Son iktibas ise "Milli Tiyatro- Server Cemal" başlığındadır. Burhanettin Bey ile adada güzel bir yaz geçirilmiş olduğu iktibas edilir.

Garip Satırlar N.3, 28 Teşrinievvel 1324, s.2

"Demet"ten iktibas edilen ilk yazıda güler iken ağlayan diyarın neresi olduğu sorulur. "Demet-Çocuk Terbiyesi"nde ise çocuk uyumuyorsa ilk önce pışpışlama, kışkışlama, sallama, hoplama gibi şeylerin yapılmış olduğuna bakılır. Sonuçta çocuk sersem bir hale geliyorsa bunun iyi bir şey olduğu ifade edilir. Buna cevap olarak ise *Davul*:"Bu yapılmasa idi hiç Genç Türkler ihtilalci olur muydu?" sorusunu sorar.

"Âşiyan-Bir cevap"tan alıntılanan ise doktor meselesidir. "Resimli Kitap-Hukûk-ı Düvel İlminin Tarihi"nde konu, "Guruçiyos"un kitabının iki mesleğe tabî olduğudur. "Resimli Kitap-İstanbul'da Bir Akşam" iktibasında Hamdullah Suphi imzası yer alır. Orada bulunan cümle de şudur: "Herkesin kollarında böyle, bugün müteverrim, sakat çocuklar." "Resimli Kitap-Faik Sabri" başlığında yer alan alıntıda Avusturya'daki bir adamın kışın ve yazın kalkma saatleri aktarılmıştır.

Garip Satırlar N.5, 11 Teşrinisani 1324, s.6

"Mehâsin-Sermetçik'e" adlı alıntıda tekrar geri dönen kişi için şükredilir. "Mehasin- Şiir"de ise "Şiir mi istediniz? Dinleyin bu giryeleri" sözü yer alır. "Demet-Karanlıklarda", "Demet-Hicranlardan Sonra" iktibasında şiire yer verilir. "Mehâsin-Tuhfe-i Takdis"de ise : "Benim kadınlara ifrât-ı hürmetim var" sözü ifade edilir. "Mehâsin-İzdivaca Dair" alıntısında "Bir İngiliz edibi zevç ve zevceyi makasa teşbih ediyor." cümlesi geçer. "Kalem-Hayat-ı Muhayyel"de hayat-ı muhayyelin istibdat sürecinde aldığı renk belirtilir. Son alıntı olan "Kalem-Hayat-ı Muhayyel"de ise namuslu bir pederin "tıfl-i nazenini" sevip okuması önerilir. Çünkü müellif, yarın milletvekili olacaktır.

Garip Satırlar N.6, 19 Teşrinisani 1324, s.7

Bu sayıda yalnızca "Tanin"den bir iktibas yer alır. Bu bölümde 314 senesinde Dersaadet'e getirilen Mösyö Herman'ın vefat ettiğinin haberi vardır. Cevap olarak da Almanlar'ın büyüklerinin ve küçüklerinin tanımadığı şeylere değinilir. İki buçuk sene önce ölmüş olan Herman'a karşı böyle sadakat olur mu, diye de sorulur.

İkdam Gazetesinden N.8, 3 Kanunievvel 1324, s.14

İstanbul'dan *Times* gazetesine yazılan yazıda bazı Avusturya memurlarının hamallara yüksek miktarda rüşvet vermek istediği fakat Necip ve Metin adlı adamların teklif edilen ücreti kabul etmedikleri ifade edilir.

Garip Satırlar N.13, 14 Kanunisani 1324, s.10

"Seviye-i milliyenin ma'kesi olmak lazım gelen matbuatta görülecek kelime yığınlarına" değinen serlevhada birçok başlık görülür. İlk olarak "Aşiyan Server Cemal"den başlığı ile "Bir milletten bir kısm-ı mahdudun diğerleri için harp etmesi

caiz olamaz" sözüne yer verilir. "Aşiyan-İbni Hazım Ferit" başlığında ise felsefeyi tatbik edenin Gazali olduğu ifade edilir. "Resimli Kitap-Müdafaa"da ise niçin *Demet*'in çıkmadığından bahsedilir. "Resimli Kitap-İhtiyaç Daha" satırlarında ise "dimağımın büyük bir ihtiyacı var" deyip "dimağiye mütehassısı" Raşit Tahsin'e müracaat tavsiye edilir.

Garip Satırlar N.16, 11 Şubat 1324, s.7

"Resimli Kitap" satırlarında "Bir müdekkikin ilan-ı hürriyetten beri yazılan bütün satırları okumuş olduğunu farz ederim" yazarken "Dalkavuk" satırlarında ise "Bu nam altında ahiren bir tiyatro piyesinin" neşredildiği yazar.

Garip Satırlar N.17, 18 Şubat 1324, s.6

"Aşiyan-Katol Mendes" başlığında yazılan yaramazlık ve tembellik hususundaki sözlere itiraz edilir. "Aşiyan-Keza" başlığında ise Katol Mendes'in vefatının Fransa için değil bütün edebiyat âlemi için üzüntü verici olduğu belirtir. Gazete ise cevaben bunun pek doğru olduğunu ifade eder. "Alem-Kalemde" başlığı altında ise "enzar-ı vakuranesi (ikdam) okuyordu" durumuna şaşılır. Buna cevaben ise şaşılacak bir şey olmadığını Girit'e şimendiferle giden Nazırın başka nasıl bir mahiyeti olacağı belirtilir.

Garip Satırlar N.18, 25 Şubat 1324, s.7

"İkdam-Hürriyet-i İçtimai" başlığı altında memleketin felaketlere uğradığı, birçok acı gördüğü matbuatın ise "garazdan tefrikadan" kurtulmadığı alıntılanır. Ardından da *Davul* başlığıyla cevap verilir: "Bu memleketin, bu halkın, bu matbuatın, bu heyet-i vükelanın azim ve korkunç cehli arasında sizin mevcut olmanız bu memleket, bu halk, bu matbuat için ne kadar inşiraha badidir." "Mizan-Mebusluk İnhilali" başlığı altında ise efkârın 24 saat içinde "tebeddüle" uğrayabileceği belirtilir. Bu cümleye mütakiben "mebusluğu Ali Kemal, belki Nurettin Ferah Beyler"in kazanabileceği ifade edilir.

Garip Satırlar N.19, 11 Mart 1325, s.14

"Nihayet araya biri girmiş", "Nihayet on beş liraya sulh olmuşlar", "Çiftte kullandıkları öküzlerden birini pazara çıkarmış. Nihayet…" gibi cümlelerin geçtiği

alıntıda "nihayet" kelimesi çok dikkat çeker. Bu alıntının içindeki kelimeye karşı "Nihayetlerin nihayeti gelmeyecek, ne vakit biterse o vakit haber veriniz." diyerek cevap verilir.

Garip Satırlar N.23, 7 Mayıs 1325, s.13

"Tanin"den iktibas edilen yazıda gazetenin muharrirlerinden birisinin Harbiye Nezaretinden Nadir Ağa ile görüştüğünden bahsedilir. Nadir Ağa "Vay sen de gazeteci misin? Niye ismimi Cevher Ağa ile bir yerde yazıyorsunuz? O melundur. Ben onun gibi değilim" der. Ardından "Şehbal"den iktibas edilen yazıda ayna olarak addedilen kişi için "Her şeyi sağına soluna çevirmek suretiyle ihanet ediyor." denir. Daha sonra bu kişiye, "Davul" başlığında Abdülhamit olduğu düşünülerek izah edilir. Bir sonraki iktibas "Servet-i Fünun"dan yapılır. "Servet-i Fünun"un satırlarında "Gözlerim ağarırken… Celal Sahir" geçmektedir. Buna cevaben ise *Davul* yine pek nükteli bir üslupla "Rica ederim göz ağrısını bize okutmayınız" der.

Garip Satırlar N.24, 14 Mayıs 1325, s.6

Bu sayıda ilk alıntı "Karagöz"den yapılmıştır. *Karagöz*'ün "*Davul'*un Haydar Paşa çayırına gidip gözlerinin tozdan, midesinin ve gırtlağının da kebap dumanından harap olacağına dair tahmini alıntılanmış ve cevaben "Karagöz'ün kör olup nezaketi göremeyişi bundan sebep mi?" denmiştir. "Tanin"den "Entari ile sokağa çıkılmayacak" haberine karşılık "Bu keyfiyetten acaba sünnet çocuklarının da haberi var mı?" diye hem cevap verilmiş hem de alaycı bir soru sorulmuştur. Maaşı sünnet edilenlerin de dâhil olması durumunda ise olayın daha da vahim olacağı "Hey gidi günler! Bir zamanlar entari ile gezerdik." diyecek hale gelineceği söylenmiştir. "Yine Tanin'den" başlığı altında bu kez "Erbab-ı maaşa tebşir." haberine yer verilmiş, cevap olarak da *Tanin* yaygaracılık ve muziplikle itham edilmiştir. "Harici Telgraflar" başlığı altında Bulgaristan Kralı Ferdinand tarafından kabul edilen Avusturya Sefiri'nin irat ettiği nutuktan bir bölüm alıntılanmıştır: "İdaresi yed-i iktidar ve maharetinize mevdu olan bu millet-i kaviyeye bir teceddüd-i seri içinde en büyük emeli olan Bulgaristan istiklalini, daire-i sulh ve müsalemetten (!) harice çıkmamak gibi en güzel bir tarzda ihtihzal eylemekle onun daimi şükran-ı nimetini celp eylemişsinizdir." Cevap olarak da Kamil Paşa'ya ithafen "Onlara şapur şupur, bize de ya Rabbi şükür düşüyor." denmiştir. Son alıntıda ise *Tanin* gazetesinin,

meclisin uğraştığı emniyetin sağlanması için bulunduğu temenniye; “Hay hay azizim hay hay…” şeklinde müstehzi bir cevap verilmiştir.

İLAN

İMZASIZ

İki Mühim İlan N.1, 14 Teşrinievvel 1324, s.2

İlk ilan “Halis Türk Kalemleri”dir. Bu ilanda uzun süre kırılmadan, halis Türk kalemlerinin üretildiği söylenir. Avusturya ve Avrupa’nın kalemlerinden de daha üstün olduğu belirtilir. İkinci ilan ise “Âlâ İngiliz Çakıları”dır. Çelikten yapılmış olan çakıların ecnebi fabrikalarda yer alanlara göre daha üstün olduğu ve İngiliz mağazalarıyla, İngiliz mikrazları satılan dükkânlarda yer aldığı söylenir.

Bârika-i İrşâd N.3, 28 Teşrinievvel 1324, s.3

Bursa’da “ahiren mevk-i intişara çıkan ve nefis, müfid eserlerin” olacağı duyurulur ve kârilere tavsiye edilir.

Resimli Kitap ve Musavver Muhit N.6, 19 Teşrinisani 1324, s.14

Memleketin en kıymettar gazetelerinden olan *Resimli Kitap* ve *Musavver Muhit*’ten methedilerek bahsedilir. Özellikle *Musavver Muhit*’e gençlerin hayli rağbet gösterdiği, yeni şair ve yazarların fen ve edebiyata dair birçok şey hakkında yazacağı aynı zamanda Batının da *Servet-i Fünun*’u olacağı söylenir. Gazetenin sahipleri olan Abdullah Esat Bey ile Faik Sabri Bey’e muvaffakiyetlerinin devamı için temennide bulunulur.

İlan N.8, 3 Kanunisani 1324, s.16

Şuayip Beyefendi’nin “Ulûm-i İktisadiye ve İçtimaiye” mecmuası okurlara tavsiye edilir. Aynı zamanda Selanik’te intişar eden zarif (kadın) gazetesinin millet meclisi şerefine neşredilen Nüsha-i Mücelled’i okumaları söylenir.

Musavver Muhit Mecmuası N.8, 3 Kanunisani 1324, s.16

Mecmuanın altıncı numarasının çıktığının haberi verilir ve mütalaası tavsiye olunur.

İstişare Mecmuası N.8, 3 Kanunisani 1324, s.16

Münderecatının ciddi ve nefis olduğu belirtilir. On ikinci numarasının neşredildiğinin haberi verilir. Mütalaası tavsiye edilir.

Aşiyan N.8, 3 Kanunisani 1324, s.16

Birinci cildinin tamamlandığının haberi verilir. Abdülhak Hamit, Tevfik Fikret, Cenap Şahabettin gibi yazarların da imzasının bulunduğu önemli bir gazete olduğu belirtilir.

Başlıksız N.9, 10 Kanunievvel 1324, s.15

"Bütün küre-i arzın her tarafıyla muhabere etmek ister misiniz?" gibi sözde soru cümleleri kullanarak Şark gazatesine abone olunması tavsiye edilir. Gazete Trabzon'da ayda bir defa resimli olarak çıkmaktadır.

Fotoğrafya, Kartpostal ve Pul Heveskârânına N.9, 10 Kanunievvel 1324, s.15

Birini diğerine tanıtmak amacıyla düzenlenen "bir salnâme-i fotoğrafya" neşredileceği söylenir. Belirttikleri adrese göndermeleri rica edilir.

İlan N.12, 7 Kanunisani 1324, s.14

"Terkos kumpanyasından" başlığıyla verilen ilanda iki sene boyunca çamurlu su kullanma zorunluluğu olduğundan bahsedilir. Bakteriyoloji mütehassıslarına özel bir daire teşkil edildiği, hazır mikroplar bulunduğu belirtilir. Bakteriyoloji haneden başlığının altında da "bin efendiye" ihtiyaç olduğu söylenir fakat bu fedakârlığa girmeden önce "en sağlam bir kumpanyaya hayatlarını sigorta" ettirmeleri tavsiye edilir.

İlan N.16, 11 Şubat 1324, s.2

Aktör Burhanettin Bey ve kumpanyası tarafından provaları yapılan Abdülhak Hamit Bey'in eserlerinden "Tezer Yahut Melik Abdurrahmanü's Salis" adlı manzum oyunun ilk defa Ortaköy tiyatrosunda haftaya cumartesi saat sekizde; önce hanımlara, birkaç gün sonra da erkeklere mahsus olmak üzere gösterileceği belirtilir.

Biletlerin de çarşamba gününden itibaren Ortaköy'de tiyatro gişesinde ve Babıali karşısındaki Hilal Kütüphanesinde satılacağı beyan edilir.

İlan N.17, 18 Şubat 1324, s.2

İlan başlığı altında birkaç ilan dikkat çeker. İlki "Tiyatro Meraklılarına" başlığında Ferah tiyatrosunda Jön Türk tiyatro kumpanyasında 20 Şubat Cuma günü Selahattin Eyyubi namında altı perdelik bir oyun verileceği, aynı gün önemli kişiler hakkında da konferanslar olacağı belirtilir. "Karikatür" ilanında ise Artist Mehmet Fazlı Bey'in aynı adla neşredilen kârikatür mecmuası tavsiye edilir. Son ilan "Resimli Bahçe Mecmuası"dır. Bu ilanda mecmuanın nefis olduğu ve bu zarif mecmuanın bu hafta okunması önerilir.

İlan N.18, 25 Şubat 1324, s.2

"Matbaacılara Tebşîr" başlığıyla yer alan ilanda Hoca Panada Kregi Hüseyin Çelebi Mahallesi tramvay caddesinde 18 numaralı hanede "Osmanlı hurufat döküm hanesi" namıyla yeni bir dökümhanenin oluşturulduğu duyurulur.

Mazi ve Ati N.18, 25 Şubat 1324, s.2

Sait Hikmet Bey'in bu nam altında dört perdelik piyesinin bir iki gün içinde oynanacağı duyurulur.

Başlıksız N.18, 25 Şubat 1324, s.2

Osmanlı ve İran devletleri adına mart ayında bir piyes gösterileceği duyurulur.

Müdür Efendiler N.18, 25 Şubat 1324, s.3

İstanbul'da intişar eden *Serbesti* gazetesinin bir nüshasında Hüseyin Kami, Murat ve Molanzade Rıfat imzalarıyla *Davul*'a ait bir makale gördüklerini bunun için gelecek yazıda bir reddiye yazacaklarının duyurusunun herkese yapılması istenir.

İlan N.19, 11 Mart 1325, s.2

Felsefe, edebiyat, siyaset ve musikiye dair birçok şeyin yer aldığı "*Şehbal*"in on beş günde bir neşrolduğunun bilgisi verilir. "Matbaacılara Tebşir" ilanında ise

“Osmanlı Hurufat Dökümhanesi” adı altında yeni bir dökümhanenin olduğu söylenir; hurufata ihtiyacı olanların dökümhaneye müracaat etmeleri tavsiye edilir. “Mazi ve Ati” adı altındaki piyesin de tebşir olduğunun bilgisi verilir.

Doktor Naim Hüseyin (Masaj Tabip-i Mütehassısı) N.24, 14 Mayıs 1325, s.2

“Mualecatın semeresiz kaldığı ahvalde bile masajın fevkalade haiz-i tesir olduğu cümlenin malum ve meşhududur” diyerek tüm kârilere masaj tavsiye edilir.

Şehbal N.24, 14 Mayıs 1325, s.2

“Yirmi büyük sayfadan mürekkep ve en nefis kâğıda matbu olarak on beş günde bir çıkan bu mümtaz salon risalesinin dördüncü nüshası”nın intişar ettiği duyurulur.

Panorama N.24, 14 Mayıs 1325, s.2

“Kütüphane-i İslam ve Askeri sahibi Tüccarzade İbrahim Hilmi Bey’in neşretmekte olduğu panoramanın (6)ıncı forması suret-i nefisede intişar” ettiği duyurulur.

Abdülhamid-i Sani ve Devr-i Saltanatı N.24, 14 Mayıs 1325, s.2

“Abdülhamid-i Sani’nin avan-ı sabavetinden zaman-ı şeyhuhetine kadar geçirdiği safahat-ı hayatı an’anesiyle tasvir edecek”denilir. Aynı zamanda Avrupa devletlerinin de vaziyetini gösterecek olan eserin tanıtımı yapılır.

REKLAM

İMZASIZ

Başlıksız N.4, 4 Teşrinisani 1324, s.14

Halit Ziya Bey’in edebiyat-ı temaşa ve sahne-i milliye hakkında bir musahabede bulunacağının reklamıdır. Teşrinisaninin yedinci Cuma günü, akşam saat üçte Tepebaşı kışlık tiyatrosuna herkes davet edilir.

Başlıksız N.6, 19 Teşrinisani 1324, s.7

Kadıköy kışlık tiyatrosunda Burhanettin Bey tarafından gündüz hanımlara gece erkeklere sergilenecek iki oyunun reklamıdır.

Ulûm-i İktisâdiye ve İçtimâiye Mecmuası N.9, 10 Kanunievvel 1324, s.16

Ayda bir kere neşredilecek olan mecmuanın sahib-i imtiyazı Mehmet Cavit, müessisleri ise Ahmet Şuayp, Mehmet Cavit ve Rıza Tevfik olarak belirtilir. Mecmuanın iktisadi, mâlî, içtimâî gibi birçok konu hakkında bilinmeyenleri anlatmaya çalışacağı, Avrupa'da da çıkacağına dair bilgi verilir.

Ulûm-i İktisâdiye ve İçtimâiye Mecmuası N.10, 17 Kanunievvel 1324, s.16

Mecmuanın kâriben neşredileceğin reklamıdır. Hilal Matbaasında tab olacağı, en büyük ihtiyacımızın istifasına çalışacağı, her makalenin muharririne ücret verileceği beyan edilir.

Başlıksız N.10, 17 Kanunievvel 1324, s.3

Musavver Muhit, övgü dolu sözlerle kârilere tavsiye edilir.

Doktor Naim Hüseyin N.11, 31 Kanunievvel 1324, s.1

Masaj tabibi olarak belirtilen Naim Hüseyin'in Şehzadebaşı'nda Hamdi Bey'in eczanesinde bulunacağı ifade edilir.

Kiralık ve Satılık Daire N.11, 31 Kanunievvel 1324, s.1

Ayasofya'da Yerebatan Mahallesi'nde haremlik ve selamlık on beş odanın satılık ve kiralık olduğu belirtilir.

Satılık Köşk ve Bağ Mahalli N.11, 31 Kanunievvel 1324, s.1

Kızıl Toprak'ta beş odalı bir köşkün satılık olduğuna dairdir.

Askeriye ve Mülkiye Terzisi Yusuf Ziya N.11, 31 Kanunievvel 1324, s.1

Yerli kumaşlardan zarif ve biçimli elbiseler diken terzi tavsiye edilir.

Kalemkâr, Kartonpiyerci, Yaldızcı ve Enbiye Telvinatı Müteahhidi — N.11, 31 Kanunievvel 1324, s.1

Meşhur bir Osmanlı sanatkârının idarehanede görevine devam edeceği, isteyenlerin idarehaneye başvuru yapabilecekleri belirtilir.

Satılık Motor — N.11, 31 Kanunievvel 1324, s.1

Altı beygir kuvvetinde, petrol ile hareket eden bir motora ihtiyacı olanların idarehaneye başvurmaları istenir.

Tercüman-ı Hakikat — N.14, 28 Teşrinisani 1324, s.16

Tercüman-ı Ahval'in babasının enfes bir hürriyetle çıkardığı "Tercüman-ı Hakikat"in devamı temenni edilir.

Edebiyat-ı Müstebinine — N.16, 11 Şubat 1324, s.2

Bahçe mecmuasının yeni çıkan nüshasının da alınması tavsiye edilir.

Musavver Mecmua — N.16, 11 Şubat 1324, s.2

İlimden, fenden, sanayiden, edebiyat ve siyaset konularından bahsedecek olan mecmuanın tanıtımı yapılır.

Başlıksız — N.16, 11 Şubat 1324, s.11

İyi bir kalem tarafından tercüme edilen Victor Hugo'nun "Ruy Blas" ismindeki dramının yakında yayımlanacağı duyurulur.

Hilal Mecmuası — N.16, 11 Şubat 1324, s.14

Hilal mecmuasının pek yakın zamanda neşredileceği, pek nefis bir mecmua olduğu, 15 günde bir intişar edeceği duyurulur.

Anadolu Kahtzedeganı Menfaatine — N.17, 18 Şubat 1324, s.2

Mizan gazetesi muharriri Murat Bey tarafından verilecek konferans ve Osmanlı tiyatrosu marifetiyle icra edilecek olan "lu'biyyata mahsus" biletlerin bir sonraki pazartesiden itibaren Ferah Tiyatrosu vasıtasıyla Hilal Kütüphanesinde satılacağı ilan edilir.

Karikatür N.17, 18 Şubat 1324, s.2

Artist Mehmet Fazıl Bey'in aynı namla neşrettiği karikatür karilere tavsiye edilir.

Resimli Bahçe Mecmuası N.17, 18 Şubat 1324, s.2

Gayet iyi olan mecmuanın yeni çıkan nüshası kârilere tavsiye edilir.

İstanbul Haritası N.17, 18 Şubat 1324, s.15

Ahmet Nazmi Bey tarafından şehrin mükemmel sokak ve caddelerini göstermekte olan haritanın ikinci kez neşredildiği belirtilir. Herkesin de edinmesi tavsiye edilir.

Kadıköy Kışlık Tiyatrosunda N.21, 15 Nisan 1325, s.15

Bulundukları haftadan bir sonraki hafta cumartesi günü saat yedi buçukta Burhanettin Bey ve kumpanyası tarafından hanımlara mahsus "Hırsız" oyununun oynanacağı duyurulur.

Bursa Sergisi N.23, 7 Mayıs 1325, s.2

Ziraî, sınaî, ve ticarî olarak yapılacak olan bir sergi olduğundan bahsedilir.

Şehbal N.23, 7 Mayıs 1325, s.2

Tevfik Fikret'in "Dün Gece" manzumelerinin de yer aldığı yirmi büyük sayfadan oluşan, on beş günde bir çıkacak olan *Şehbal*'e dair bir reklamdır.

Abdülhamit-i Sani ve Devr-i Saltanatı/
Hissiyat-ı Husuiye ve Siyasiye N.23, 7 Mayıs 1325, s.2

Sultan Murat Han'ın hayatının anlatıldığı, Abdülhmait'in saltanatından bahsedildiği eserin tanıtımıdır.

Ulûm-i İktisâdiye ve İçtimâiye Mecmuası N.23, 7 Mayıs 1325, s.14

Nefis mecmuanın bazı sebeplerden dolayı gecikeceği söylenir ve beşinci nüshasının münderecatına değinilir.

KARİKATÜR

CEM

Karikatür N.10, 18 Şubat 1324, s.9

Masada oturan düşünceli, yaşlı bir adamın hemen arkasında bir kadın, odaya giren bir başka kişiyle konuşurken tasvir edilir. Aralarındaki konuşma şudur: "Fransuva- Ne zaman geleceksin? Avrupa- Angajeyim!"

Karikatür N.17, 18 Şubat 1324, s.12

Abide üzerinde yaşlı, uzun burunlu bir adam tasvir edilir. Altında da "Tasdik-i istiklali hasebiyle Bulgarlar tarafından rekzine karar verilen abide" olarak ifade edilir.

ENVER BEY

Karikatür N.2, 21 Teşrinievvel 1324, s.4

Her milletten vatandaş ve yer tasvir edilmiştir. Bu kişilerin kafasındaki konuşma balonlarında farklı yabancı kelimeler yazmaktadır. Elinde kısa boyuyla bir müzik aleti olan kişinin konuşma balonunda da "Ben buradayım. Bulgaristan İmparatoru" şeklinde bir yazı yer almaktadır. Karikatürün altında ise "Avrupa orkestrası ve yeni maestro" yer alır.

Karikatür N.5, 11 Teşrinisani 1324, s.1

"Hükümdarlarda suret!" yazısının üzerinde birçok hükümdarın resmi karikatürize edilmiştir.

Karikatür N.8, 3 Kanunievvel 1324, s.6

Tüyleri yolunmuş bir hindinin üzerine -uzun burnuyla dikkat çeken- Abdülhamit'in kafası koyularak tasvir edilmiştir. Altında da "Tüyü dökülmüş baba hindi" ibaresi yer alır.

FELLAH

Karikatür N.9, 10 Kanunievvel 1324, s.9

"Vur Abalıya" bölümünde bahsedilen Prens Ferdinand kocaman bir göbeği ve dikkatli, sert bakışlarıyla tasvir edilir.

Karikatür N.10, 17 Kanunievvel 1324, s.6

Sayfada yan yana iki parça halinde karikatür yer alır. Güneşe doğru bakan iki adam tasvir edilmiştir. İki karikatürde de güneş vardır. Ve ilk karikatürdeki güneş hafif gülümser ve üzerinde "İttihat ve Terakki" altında da "Güneş balçıkla sıvanmaz." yazarken diğer taraftakinde güneş dil çıkarır. Üzerinde "Cemiyeti altınla da sıvanmaz da…" yazar.

Karikatür N.10, 17 Kanunievvel 1324, s.7

Üniformalı iki asker koşar adım tasvir edilmiştir. Şu yazı yer alır: "Jozef: Nasıl bizim tebrik boykotaja tesir etti mi? Ferdinand: Bakalım, meclis politikadan hoşlanacak mı?"

Karikatür N.11, 31 Kanunievvel 1324, s.9

İki askerin kolunda rütbeli bir asker tasvir edilir. Altında da şu yazı yer alır: "Konferansa doğru!" Karikatürde, yazının Fransızcası da yer almaktadır.

Karikatür N.11, 31 Kanunievvel 1324, s.9

Kısa boylu bir adam uzun bir sandalyenin üzerindeyken tasvir edilir. Altında da "İnmem de inmem" notu yer alır.

Karikatür N.11, 31 Kanunievvel 1324, s.11

"Vur Abalıya" bölümünün portre karikatüründe "Şehir Mektupçusu" adıyla bilinen Ahmet Rasim yer alır. Şişelerle dolu bir masanın başında hayli düşünceli olarak tasvir edilir.

Karikatür N.11, 31 Kanunievvel 1324, s.12

İki adam kol kola yürür durumdadır. Birinin elinde Türk bayrağı, bir diğerinin elinde siyah bir şemsiye tasvir edilir. Ağızlarında da "Yaşasın uhuvvet!" sözü vardır.

Karikatür N.11, 31 Kanunievvel 1324, s.16

Şık kıyafetleriyle, başında fesi elleri cebinde bir adam tasvir edilir. Altında "A'yan namzetlerinden biri" sözü yer alır.

Karikatür N.12, 7 Kanunisani 1324, s.7

Bir dolabın önünde elindeki bıçakları bileyen bir adam tasvir edilir. Altına da şu not düşülür: "Avrupa'nın son terakkiyatından olup buraca dâhi kabul olunan usul-i muzaafa (bütçe tanzimi hususunda muhassenatı mücerrepmiş.)"

Karikatür N.12, 7 Kanunisani 1324, s.14

Küçük parçalar halinde iki karikatür yer alır. İlk karikatürde *Tanin* gazetesinin içinden bir el resmi çıkmış, parmaklarını şaklatır halde tasvir edilir. Altında ise "Vezirparmağı" yazmaktadır. İkinci karikatürde el tamamen gazeteden bağımsız halde çizilmiştir. Elin yanında "Beşkardeş tatlısı" altında ise " yeni yemek listesi" yazısı yer alır.

Karikatür N.22, 29 Nisan 1325, s.5

"Kin tutmaz bir zat:" ibaresinin altında elinde tokmak ve davulla bir kişi tasvir edilir. "Ha *Tanin*, ha *Davul*…" sözünü söyler.

İMZASIZ

Karikatür N.1, 14 Teşrinievvel 1324, s.3

Karşı karşıya kalan bir grup asker karikatürize edilmiştir. Altında da şu ibare yer alır: "Çaylak yavrumu kaptırmam!"

Karikatür N.1, 14 Teşrinievvel 1324, s.7

Davulcu elinde tokmakla tasvir edilir. Yanında da çalışan bir grup asker padişahın tacı üzerinde çalışır haldedir. Korunaklı bir şekilde görünüyormuş gibi

duran tacın konumu aslında çürük bir temelin üzerinde mesajı verilmiştir. “Davulcu: Usta temeller çürük. Bir sakatlık çıkaracaksın!”

Karikatür N.1, 14 Teşrinievvel 1324, s.12

Yaşlı bir adam yere düşmüştür ve iki koldan asılarak gazetelerini taşıdığı terazideki bütün gazeteleri dağılmıştır. “Elbet bu terazi o kadar sıkleti çekmez” ibaresi de altında yer almaktadır.

Karikatür N.2, 21 Teşrinievvel 1324, s.7

Özel bir kıyafet giyinmiş bir adam, hiyerarşinin kademelerinin yazıldığı taşlardan birer birer atlarken tasvir edilir. Karikatürün altında şu yaz yer alır: “Aksü’l- Amel, Asayiş-i Dâhili, Islahat-ı Maliye, Mebusan İntihabatı, Balkan Mesaili, Birdir bir! İkidir iki! Üçtür üç! Dörttür d.”

Karikatür N.3, 28 Teşrinievvel 1324, s.16

Yamalı kıyafetlerle el arabasında birkaç ceket taşıyan yaşlı adam yolda başında fesi olan bir adamla karşılaşır ve aralarında şu konuşma geçer: “-Efendi baba bu hal ne!? -Uzun çarşıya gidiyorum!.. Ayan çektireceğim!?..”

Karikatür N.4, 4 Teşrinisani 1324, s.5

“Meşrutiyet Dolabı” başlığı altında insan gücüyle yapılan çalışmaların, makine kadar hızlı olmadığından yakınılmaktadır. Altında da “Çok gürültü, az iş” şeklinde bir not düşülmüştür.

Karikatür N.4, 4 Teşrinisani 1324, s.16

Biri ağaçta diğeri onun merdivenini sıkıca tutmuş olan iki asker meyve toplamaya çalışırken elinde sopayla gelen bahçe sahibine yakalanmış bir şekilde tasvir edilir. Karikatürün altında da “Bir senin için, iki benim için” şeklinde bir yazı yer alır.

Karikatür N.5, 11 Teşrinisani 1324, s.5

En önde elinde bir tepsinin içinde bir demet çiçek bulunan kadın ve yanında, arkasında birkaç adam hüzünlü bir şekilde tasvir edilmiştir. Altında da "*Demet* gazetesin cenaze merasimi" yazısı bulunmaktadır.

Karikatür N.5, 11 Teşrinisani 1324, s.16

Asker elindeki kılıcı ağaca saplamıştır ve ağaç kanamaktadır. Alıtında da "Malhatoun'un göğsünde çıkan ağaca son Avrupa aşısı." yazısı vardır.

Karikatür N.6, 19 Teşrinisani 1324, s.4

İyi giyimli iki adam ve karşılarında duran, kıyafetinde markası bariz bir şekilde görünen bir adam tasvir edilir. Karikatürün altında bir diyalog yer alır. "-Her ilana bir pul yapıştırmak lazımdır. Petrol sandıkları tahtasıyla yapılan bu kulübeye bir pul yapıştırmalı. -Dostum, adamcağızın şalvarını unutma Odessa unu çuvalıyla yapılmış, üstünde de markası var."

Karikatür N.6, 19 Teşrinisani 1324, s.9

"Vur Abalıya" bölümünde yer alan Ali Kemal Bey, bir masa başındadır ve kapıdaki adama bir şey söyler halde tasvir edilir. Karikatürün altında da "Bakın ne güzel yazıyor!" ifadesi yer alır. İfadenin Fransızcası da bulunmaktadır.

Karikatür N.6, 19 Teşrinisani 1324, s.13

Uzakta duran saraya doğru en önde bir ejderha arkasında da iki adam tasvir edilmiştir. Altında da "Muharebe korkusuyla layihaya doğru!" şeklinde bir ibare yer alır.

Karikatür N.6, 26 Teşrinisani 1324, s.16

"Meşrutiyet sigortası" başlığıyla çizilen karikatürde doktor, bir kadını muayene etmektedir. Doktor: "Hele bir muayene edeyim?" der. Yazının Fransızca hali de yer alır.

Karikatür N.7, 26 Teşrinisani 1324, s.1

Yatakta yatan bir adam ve biraz ileride karanlıkta kalmış biri yataktaki adama bakar halde tasvir edilmiştir. Altında da "Her şey olabilirim, Napolyon bile." yazar.

Karikatür N.7, 26 Teşrinisani 1324, s.9

"Vur Abalıya" bölümünde bahsedilen Tevfik Fikret tasvir edilir. Elinde bir saz ve karşısında küçük bir çocuk vardır. Karikatürün altında "Rübâb-ı Şikeste" yazmaktadır. Fransızca hali de yer alır.

Karikatür N.7, 26 Teşrinisani 1324, s.12

Karikatür dört parçadan oluşmaktadır. Birinci resimde çok kısa olarak tasvir edilen bir devlet adamı sandalyenin üzerindedir ve bazı kâğıtlar okumaktadır. Karikatürün altında şöyle yazar: "Cihanda bir tek işim varsa sânihâtımdır. Dem-i tefekkürüm en boş hayatımdır." İkinci resimde yine aynı boylarda bir devlet adamı "Aydın'ın anlı, şanlı valisi. Düldül devletin süvarisi" der. Diğer sayfada yer alan birinci resimde yine aynı boylarda olan adam bu sefer bahçe işleri ile uğraşırken tasvir edilir. Altında da şöyle bir yazı yer alır: "Bakmasam ben böyle kendim işlere şehir olur baştanbaşa bir mezbele." İkinci resimde ise aynı boylardaki adam bu sefer elinde birtakım araç gereçle maket yaparken tasvir edilir. Karikatürün altında da "İstiyor bu zekâdan şu bir alay sersem, bıraksalar beni biraz oynayıp gülsem." yazısı yer alır.

Karikatür N.7, 26 Teşrinisani 1324, s.16

Bir tiyatro sahnesinde sahneye çıkmak üzere Çar ve bir adam tasvir edilir. Aralarında şöyle bir konuşma geçer: "Slav İttihadı: Haşmetpenâh, sıra sizindir. Sahneye giriniz. Çar: Bu defa hastayım, mazur görün."

Karikatür N.8, 3 Kanunievvel 1324, s.7

Rütbeli bir asker diğer bir askeri azarlarken tasvir edilir. Karikatürün altında da "Elbise ile beraber ahlak da değişiyor. (Volter) [Voltaire]:" notu yer alır. Altında Fransızca hali de yazmaktadır.

Karikatür N.8, 3 Kanunievvel 1324, s.9

"Vur Abalıya" bölümüne konu olan Doktor Rıza Tevfik, masasının başında oturmuş ve kocaman parmağını alnına dayamış bir halde düşünceli olarak tasvir edilir. Altında "Bacon'ın şakird-i marifeti" yazısı vardır.

Karikatür N.8, 26 Teşrinisani 1324, s.10

Bir kadın jartiyerini düzeltirken karşısındaki adam da onu meraklı bakışlarla izler halde tasvir edilir. Altında da "Gayet daktilo bir rejisör" ibaresi Fransızca hali ile birlikte yer alır.

Karikatür N.9, 10 Kanunievvel 1324, s.7

Mahkeme salonunda zanlıyı savunan bir avukatın ve diğer kişilerin tasviri yapılmıştır. Altında da şöyle bir yazı yer alır: "Reis- Yemin eder misiniz? Mebus Vekili: Yemin münkireteveccüh eder müvekkilim meşrutiyeti inkâr etmiyor ki?"

Karikatür N.10, 17 Kanunievvel 1324, s.10

Elleri zincirle bağlı olarak çizilen kişi, ağaçtaki elmayı ısırmaya çalışırken tasvir edilir. Ellerinin bağlı olduğu yerde "meşrutiyet", ısıracağı meyvenin üzerinde ise "istibdat" yazmaktadır.

Karikatür N.10, 17 Kanunievvel 1324, s.14

Eline bir *Davul* gazetesi ve bir kitap almış olan adam yürürken tasvir edilmiştir. Altında da "Mazi ve ati piyesinde Selahaddin Bey rolüne çıkan artist" yazısı yer alır.

Karikatür N.12, 7 Kanunisani 1324, s.6

Bir eşek tasvir edilerek altına şu not düşülür: "Sıpa: Posta terakkiyatına bir zamime olmak üzere celp edilen vasıta-i sevk-i mekatîb."

Karikatür N.12, 7 Kanunisani 1324, s.10

Kavun satan bir adam ve almaya gelen şık giyimli kişi kavunu koklarken tasvir edilir. Kişilerin arasında şöyle bir konuşma geçer: "-Mösyö bu da iyidir. -Ben göndereceğimi bilirim."

Karikatür N.12, 7 Kanunisani 1324, s.12

"Vur Abalıya" bölümüne konu olmuş olan edebi şahsiyetlerden "Dâhi-i Edep" başlığının altında Abdülhak Hamit Tarhan'ın kafası, şehrin üzerinde uçan bir kuşun bedenine eklenmiş bir halde tasvir edilir.

Karikatür N.12, 7 Kanunisani 1324, s.12

Sayfada parçalı halde altı karikatür yer alır. İlk resimde karşılıklı konuşan iki adam tasvir edilir. "-Doktor bey beni bir muayene ediniz. - (Muayene ederek) tedabir-i sıhhiyeye tevessülünüz elzemdir. Binaenaleyh duş yapmalısınız." İkinci resimde hasta olarak gelen kişi bir şemsiye açmış halde düşünmektedir. Altında da "(!!..)" yer alır. Üçüncü resimde hasta ellerini havaya kaldırmış, şemsiyeyi de yere bırakmış halde doktorun karşısında tasvir edilir. Yine bir konuşma geçer: "-Doktor bey duştan hiçbir fayda göremedim. -Çok şey!... Daima güneşte geziniz." Dördüncü resimde hasta şemsiyesini açıp arkası dönük halde giderken tasvir edilir. Altında "(!!...)" yer alır. Beşinci resimde, Doktor ellerini kaldırmış, hasta da şemsiyesini koltuğunun altına almış halde tasvir edilir. Şu konuşma geçer: "-Doktor bey güneşte gezdim, gezdim gezdim ondan da hiçbir fayda görmedim. -Olmaz şey!... Nasıl gezdiniz acaba. -Nasıl olacak şemsiyemi açtım… -Hay Allah iyilik versin tevekkeli değil şimdiye kadar iyi olacaktınız. Şemsiyenizi terk ediniz." Son resim olan altıncı resimde ise hasta bir eli havada ve koltuğunun altında şemsiyesi ile giderken tasvir edilir. Hasta kendi kendine "-Hay budala hay, şemsiye ile adam mı tedavi olunur!"der.

Karikatür N.13, Fi 14 Kanunisani 1324, s.4

Tek başına hapishanede oturan düşünceli bir adam tasvir edilmiştir. Karikatürün altında da "-Şimdi olduk fedakâran-ı milletten…" yazısı yer alır.

Karikatür N.13, Fi 14 Kanunisani 1324, s.5

Modern görünümlü kolunda baston, ağzında sigara olan genç bir adam tasvir edilmiştir. Altında da "Damatlar koleksiyonundan: Numara "1" İbn-i Mehmet Ali" olduğunu belirten bir yazı vardır.

Karikatür N.13, Fi 14 Kanunisani 1324, s.8

"Muharici Politikalar" başlığı altında iki sayfa boyunca bazı konular tartışan kişiler tasvir edilir.

Karikatür N.13, Fi 14 Kanunisani 1324, s.12

Karikatürde, talebeler; karşılarında asker tarafından kulağı çekilen iki çocuğa gülerken tasvir edilir. Sol tarafta talebelerin altında "Gülme komşuna, gelir başına." yazısı yer alırken sağ tarafta kulağı çekilen çocukların olduğu karikatürün altında "Darü'l-hayr Talebesi-Aman… Ay… Ay…" yazısı yer alır.

Karikatür N.14, Fi 28 Kanunisani 1324, s.4

Bir erkek ve bir kadın sahnede şarkı söylerken tasvir edilir. "Münderecâtı …inci sayfada" şeklinde altında bir yazı vardır.

Karikatür N.14, Fi 28 Kanunisani 1324, s.5

İki adam ayakta karşılıklı konuşurken tasvir edilir. Şu konuşma geçer: "-Meclis-i Mebusan Bâb-ı Âlîye laf yetiştiremiyormuş ne dersin… -Kıyamet alametleridir."

Karikatür N.14, 28 Kanunisani 1324, s.9

"Vur Abalıya" bölümüne konu olan "Adem-i Merkeziyet Muhteri" başlığının altında Prens Sabahattin'in portre karikatürü yer alır.

Karikatür N.14, Fi 28 Kanunisani 1324, s.12

Bir grup adam güneşi arkasına alarak önde koşarken tasvir edilir. Güneşin üzerinde "Mücahede-i Milliye" yazarken en altta "İnanmayın yalandır!" şeklinde bir yazı yer alır.

Karikatür N.14, Fi 28 Kanunisani 1324, s.13

Fazlasıyla şişman ağzında bir sigara, elinde bir şemsiye olan kişi tasvir edilir. Altında da kim olduğuna dair bir yazı yer alır: "Şûrâ-yı devlet-i mülkiye dairesi reisi."

Karikatür N.15, Fi 4 Şubat 1324, s.4

"Paris'teki Gençlerimize" başlığı altında iki adamın önünde bir kadın yürürken tasvir edilir. Adamlar kadına bakarak aralarında "Nasıl latif değil mi?" sorusunu sorarlar. Yazının Fransızcası da yer alır.

Karikatür N.15, Fi 4 Şubat 1324, s.5

Bir grup insan önünde konuşma yapan bir kişi tasvir edilir. Altında da şöyle bir yazı yer alır: "Yeni dram kumpanyası tarafından (matbuat nizamnamesi) dram 3 perde. Aktörlerin pervasızlığına rağmen suflörün mahareti sayesinde mazhar-ı hüsn-i kabul olacağı me'mul olunuyor."

Karikatür N.15, Fi 4 Şubat 1324, s.8

Yarısı yıkılmış bir köprü üzerinde bazı insanlar denize fırlatılırken tasvir edilir. Karikatürün en başında sol tarafında "*Davul* gazetesi tarafından Nafiye Nezaretine takdim olunmuştur." yazısı yer alırken sağ tarafında "Proje Karaköy Köprüsü" yazısı yer alır.

Karikatür N.15, Fi 4 Şubat 1324, s.12

"Mebuslarımıza İthaf" başlığı altında horoz dövüşü sahnesi tasvir edilir. Altında da "Horoz Düğünü" yazısı yer alır.

Karikatür N.15, Fi 4 Şubat 1324, s.13

"İçtima-ı Müselles" başlığı altında ayakta bir adam yerde oturan da iki adam tasvir edilir. Yerde oturan adamlardan biri şapkadan bir saat çıkarır ve altında da şu yazı yer alır: "Polisin vazifesi: Muhafaza-i asayiştir."

Karikatür N.16, 11 Şubat 1324, s.4

"Anadolu kahtzedegânı menfaatine balodan avdette" yazısının altında çok şık bir şekilde giyinmiş olan bir erkek ve bir kadının yanında dilenen bir adam tasvir edilir. Altında şu konuşma yer alır: "-Merhamet edin. Memlekette çocuğum açlıktan ölüyor. -Ayol ne nankörmüşsün. Daha şimdi sizin menfaatinize çalışıyorduk."

Karikatür N.16, 11 Şubat 1324, s.5

Üç adam birbirlerine kartlar göstermiş halde tasvir edilir. Altında da "Memur -Efendiler biletiniz? Biri -(Azametle pasoyu göstererek) mebus! Diğeri- (Mahiyetle bileti vererek) müntehip…" yazısı vardır.

Karikatür N.16, 11 Şubat 1324, s.9

"Vur Abalıya" bölümünde Ahmet Rıza Bey yer alır. Bu bölümün hemen arkasında da Ahmet Rıza Bey'in portre karikatürü bulunmaktadır.

Karikatür N.16, 11 Şubat 1324, s.12

İki adam tasvir edilir ve aralarında şu konuşma geçer: "Banka memuru -Hele hele paşam, yine mevkîinize geçiniz. Görüyorsunuz a bize de yazık oldu. Paşa Hazretleri -Ne yapayım. Elde bir şey yok ki…"

Karikatür N.16, 11 Şubat 1324, s.13

Kar Dede hikâyesinin kahramanı Bâb-ı Âlî'nin üzerini örterken tasvir edilir. Altında da "Kar Dede: (Tevfik Fikret Bey'e) -Örtün ve müeyyet uyu ey sâhire-i dehr!" yer alır.

Karikatür N.17, 18 Şubat 1324, s.5

Elinde şemsiyesi ile kaşları çatık bir adam tasvir edilir. "Büyük adanın suya sabuna dokunmaz büyük filozofu" olarak tanıtılır.

Karikatür N.17, 18 Şubat 1324, s.8

"Vur Abalıya" bölümüne konu olan Mizancı Murat'ın soru işaretleriyle dolu bir portre karikatürü yer alır.

Karikatür N.17, 18 Şubat 1324, s.13

Sekizinci sayıda yer alan tiyatro sahnesi tekrar tasvir edilir. Altında da "(8) numaradaki tiyatronun ikinci perdesi hatıra-i sadaret Bulgaristan'ın" şeklinde bir yazı yer almaktadır.

Karikatür N.18, 25 Şubat 1324, s.4

"Vaziyet-i Hazıra" ibaresinin altında uçurumun kenarında, elinde sopasına takmış olduğu kafasıyla duran bir adam tasvir edilir.

Karikatür N.18, 25 Şubat 1324, s.8

"Vur Abalıya" bölümüne konu olan Hüseyin Cahit, elindeki alete bir şeyler doldururken tasvir edilir. Hemen üzerinde bir raf yer almaktadır ve rafta bulunan kutuların üzerinde de sırasıyla "Hayat-ı Muhayyel, Ada Mevkufları, Siper-i Saika, Şûrâ-yı Ümmet, Mebusan Havası" yazıları yer alır.

Karikatür N.18, 25 Şubat 1324, s.13

Masa başında mikroskobik bir inceleme yapan adam ve yanında da ona bakan başka bir adam tasvir edilir. Aralarında geçen konuşma ise şudur: "-Birader bu ne kadar meşguliyet! -Rica ederim meşgul etme. Unutulmuş mikropları keşfe çalışıyorum. -Canım ne vazifen? -Moda değil mi ya?..."

Karikatür N.19, 11 Mart 1325, s.5

Hüseyin Cahit Yalçın ve Ali Kemal'in birbirlerine sarılmış halde porte karikatürleri yer alır. Altına da şu not düşülür: "Tarih-i milliyeden bir yaprak: Mülkiye musalahası: 2 Mart 1325 isneyn gecesi. -İnşallah bundan böyle aramızdan su sızmaz. -Sızmaz da…"

Karikatür N.19, 11 Mart 1325, s.8

"Vur Abalıya" bölümüne konu olan Ahmet Hikmet Bey'in portre karikatürü yer alır. Elinde bir çiçek bir de kitapla tasvir edilir. Altına da "Ali Bey'e" notu düşülmüştür.

Karikatür N.20, 1 Nisan 1325, s.1

Elde bir silah karşıya doğrultulmuş şekilde tasvir edilir. “Hayatınız elimdedir. Kurtulan şükretmeli” şeklinde de belirtilir. Portre karikatürler kataloğunda bununla ilgili bir yazı yer alır. Yazı şudur: “İttihat ve Terakki’nin, gizli terörünü anımsatıyor.”

Karikatür N.20, 1 Nisan 1325, s.4

“Emir-i Ahur”un portre karikatürü yer alır.

Karikatür N.20, 1 Nisan 1325, s.5

“Ambar Nazırı”nın portre karikatürü yer alır.

Karikatür N.20, 1 Nisan 1325, s.8

“Şıpsevdi Muharriri” ifadesiyle “Vur Abalıya” bölümüne konu olan Hüseyin Rahmi Gürpınar’ın portre karikatürü yer alır**.**

Karikatür N.20, 1 Nisan 1325, s.12

“Suplce de Tantale” şeklinde Fransızca bir yazıyla kapıdan içeriye sokulmak istenmeyen bir kedi, kapıyı kapatmaya çalışan bir adam ve iç organlarını elinde tutan bir çocuk tasvir edilir.

Karikatür N.20, 1 Nisan 1325, s.13

Söylenen sözlerin bir kulaktan girip diğerinden çıktığı üniformalı bir adam tasvir edilir. Altına da şu not düşülür: “Girseniz bir kulağımdan ötekinden çıkacaktır. Dinlemekten ben usanmam söylenenler bıkacaktır.”

Karikatür N.20, 1 Nisan 1325, s.12

Bir davulcu ve arkasında üç kişi tasvir edilir. Arkadaki iki kişi arasında şöyle bir diyalog geçer: “Bugün memurların tensik edilmişken maaşatı, o miktarı edip sadr iksar atmış. Bu lütfu eyleyip takdir necline mahsus. Mükellef fahre şayan doğrusu sûr-ı hitan yaymış.”

Karikatür N.21, 15 Nisan 1325, s.1

Abdülhamit ve İran Şah'ı konuşurken tasvir edilir. Aralarında şu konuşma geçer: "Şah-ı İran -Can-i men in çe calist? (Ya hu bu ne hal) Hünkâr -Gülme komşuna gelir başına."

Karikatür N.21, 15 Nisan 1325, s.4

Uzun burunlu ve kel bir adamın elinde bir taç tasvir edilir. Kendi kendine "Bulgaristan Kralı: Madenin yıldırım cezbettiğini hatırıma getirmediğime çok fena etmiştim. Şimdi bu tacı nasıl saklasam!" der.

Karikatür N.21, 15 Nisan 1325, s.5

"Raşit Matran"ın portre karikatürü yer alır. Altında da "Sultan Hamit'in Arabistan'a nazır üçüncü gözü" olarak belirtilir.

Karikatür N.21, 15 Nisan 1325, s.8

"Sabık-ı Hünkâr-ı Hünkâr" başlığının altında kırmızı lekelerle hafif renklendirilmiş sayfada kollarını sıkıca kavramış, hüzünlü Abdülhamit tasviri yer alır. En altında da "Kırmızı Değirmen Cinayetleri romanı kâri veya kahramanlarından" ibaresi vardır.

Karikatür N.21, 15 Nisan 1325, s.12

Elinde şemsiyesi "Malatya eşrafından olup geçenlerde Dersaadet'e gelerek Meclis-i Mebusan'ın samiin sırasında bulunmuş olan Manas Beyefendi" tasvir edilir.

Karikatür N.21, 15 Nisan 1325, s.13

"Nadir Ağa" doğrultulan bıçaklardan korkmuş halde tasvir edilir. "Hayf-i siyah-yahut-kara konholoz" olarak da belirtilir.

Karikatür N.21, 15 Nisan 1325, s.16

"Volkanın haşaratı (Lehülhamt pek çabuk söndü)" olarak belirtilen dağılmış siyah ve kırmızı lekeler olan bir tasvir yapılır.

Karikatür N.22, 29 Nisan 1325, s.1

Abdülhamit paralar içinde ve elleri havada ağlar halde tasvir edilir. "Pıngır pıngır ağlayarak: Bari bunları bana bırakınız!" der.

Karikatür N.22, 29 Nisan 1325, s.12

Üzerlerinde bir notla asılmış halde üç adam tasvir edilir. Altına da "İstibdat fedaileri" olarak belirtilir.

Karikatür N.23, 7 Mayıs 1325, s.5

"Meclis-i Mebusanda bütçe muvazenesi" için uğraşan insanlar terazinin bir tarafına oturmuş ve diğer taraftaki ağırlığı aşağıya çekmeye çalışırken tasvir edilir. "Aman asılın, iyi asılın bir iki kişi daha gelsin. Başka türlü bu gözü indirmek mümkün olmayacak" diyerek de belirtilir.

Karikatür N.23, 7 Mayıs 1325, s.8

"Takvimden bir yaprak muharriri" olarak belirtilip "Vur Abalıya" bölümüne konu olan Mahmut Sadık Bey'in portre karikatürü yer alır.

Karikatür N.23, 7 Mayıs 1325, s.12

Ali Kemal Bey, zorla sandalyede oturtulan bir zata ilaç içirmeye çalışırken tasvir edilir. Altında da şu yazıyla durum ifade edilir: "*İkdam*'da sertabip Ali Kemal'in her günkü vazifesi. -Her sabah sen bu haptan, bu mugaddi bu nafî haptan bir tane yutacaksın. Üstüne de bu şurubu, bu nuşin şurubu içeceksin."

Karikatür N.24, 14 Mayıs 1325, s.1

Kancayla asılmış halde uzun bir burun tasvir edilir. Altına da şu açıklama yapılmıştır: "İstanbul'un muahharen kayıt ettiği en büyük burun. Tafsilat-ı lazıme -Milyarderlerden biri bu burnu altı milyon liraya satın almak istemiş ise de meatteessüf elde edememiştir. Bu burun mukaddema Beşiktaş'a doğru uzamış iken bir hadise-i fevkalade neticesi olarak bu kere tebdil-i mekân etmiştir."

Karikatür N.24, 14 Mayıs 1325, s.8

"Vur Abalıya" bölümüne konu olan Salih Münir Paşa, küçük bir karikatür şeklinde önde kendi arkada birkaç kadınla tasvir edilir.

Karikatür N.24, 14 Mayıs 1325, s.16

Bir davulcu toz duman içindeki İstanbul'a söylenirken tasvir edilir. Davulcu: -Tozuna toprağına gurban olduğum İstanbul, hiç senin böyle bir halin yoktu. Daireleri silip süpürüyorlar ama sokakları toza dumana boğuyorlar, der.

M.E

Karikatür N.9, 10 Kanunievvel 1324, s.10

Kurulan bir mecliste ayakta olan bir kişi, başkanlarla bir diyalog halinde tasvir edilir. Şöyle konuşulur: "Meclisin Ayan Reisi -Bir itirazınız var mı? Azadan biri -Aşağıdaki gürültü kesilsin."

SEDAT NURİ

Karikatür N.2, 21 Teşrinievvel 1324, s.16

Bir adam elindeki balyozu kitap sayfalarına indirmektedir. Altında da "-Ha göreyim seni! Üçe çıkarabilirsen tacı hak ettin!" ifadesi yer alır.

Karikatür N.3, 28 Teşrinievvel 1324, s.13

Bir adamın üzerine ay yıldızlı bir örtü düşmüştür ve altında kalan adamın sadece eli görünmektedir. O elin üzerinde de "sulh" kelimesi yazmaktadır.

Karikatür N.5, 11 Teşrinisani 1324, s.9

"Vur Abalıya" bölümünde yer alan Ahmet Mithat Efendi, bir koltukta oturur halde tasvir edilir.

Karikatür N.12, 7 Kanunisani 1324, s.1

Yatakta göğüsleri açık bir şekilde bir adamın yanında yatan bir kadın tasvir edilir. "Roma'da: -*Yeni Gazete*. *Yeni Gazete* diye sayıklıyor, acaba! İstanbul'daki nişanlısının ismi midir?"

Karikatür N.13, 14 Kanunisani 1324, s.13

Kadın baloda giyilebilecek bir kıyafetle, adam da takım elbise giymiş bir halde bisiklet sürerken tasvir edilir. Çizimi destekleyen cümle şudur: "…Akl-ı salim cism-i salimde bulunur. Binaenaleyh spor yapmalıyız…"

Karikatür N.17, 18 Şubat 1324, s.4

Sayfada üç parçalı bir karikatür yer almaktadır. İlk karikatürde aralarında konuşan iki adam tasvir edilir. Altında da "-Birader bu ne azamet? -Ne demek? Sen de elli bin kişinin bir mebusu olsan böyle sormazdın." yazısı yer alır. En altta ise sol tarafta iki kişi, sağ tarafta ise bir kişi tasvir edilir. İki kişinin olduğu karikatürün altında şu konuşma geçer: "-Ne ile meşgulsün azizim? -Yeni bir balon projesini ikmal etmek üzereyim." Tek kişinin tasvir edildiği karikatürün altında "Daru'l-muallimin müstakbel mezunları" yazısı yer alır.

Karikatür N.18, 25 Şubat 1324, s.5

Şişman bir adam elinde bavulla arkası dönük bir şekilde yanında da bir kadın tasvir edilir. İkisi arasında şu konuşma geçer. "-Ayol bu telaş nedir? Dur biraz, ne oldu anlat. -Bir daha gelişimde anlatırım. Şimdi kaybetmeye gelmez. Memlekette münhal var."

Karikatür N.18, 25 Şubat 1324, s.12

Üç parça halinde yer alan karikatürlerin ilkinde tek başına bir adam sandalye üzerinde gazete okurken tasvir edilir. Altında ise "-Hele bakındı. İçtima hakkında ne fikirler." yazar. Hemen yanında yer alan karikatürde iki adam karşılıklı konuşurken tasvir edilir. Bu karikatürün altında da "-Nereden böyle? -Malum ya yukarı çıkmıştım. Benimki bugün bana bayıldı." yazısı yer alır. En alttaki karikatürde ise iki kişi yine karşılıklı konuşur haldedir. İki kişi arasında "-Eski kabine ile yenisi

beyninde ne fark buluyorsun? -Eskisinin vaktinde uşaklık ediyordum. Yine uşaklık ediyorum." şeklinde bir konuşma geçer.

Karikatür N.19, 11 Mart 1325, s.4

Araba içinde dışarıyı izlemekte olan bir adam tasvir edilir. Karikatürün altına da "Mahdumlar koleksiyonundan: Numara:1/ Mağbun-ı Azam" olarak belirtilir.

Karikatür N.19, 11 Mart 1325, s.12

"Tesettüre dair konferans vermeye giden bir hanım" tasvir edilir. "-Ay ne söyleyecektim. Hanımlar! Saç ve yüz, endam, kol ve boyundan başka yerlerinizi örtünüz çünkü Avrupalılarda…" şeklinde bir konuşma yapar.

Karikatür N.19, 11 Mart 1325, s.13

"İnzibat komisyonu azalarından: Mösyö Çörçil [Churchill] cenapları" üniformalı bir şekilde tasvir edilir.

SELİM

Karikatür N.22, 29 Nisan 1325, s.4

"Gürültüye Pabuç Bırakmaz İki Açıkgöz" başlığının altında elinde ayakkabıları önde koşar halde bir adam arkada da onu takip eden bir başka adam tasvir edilir. Aralarında geçen konuşma: "-Baba bana ne ise…fakat sana ne oluyor? Beyannamenin ikinci kısmını hazırlayacağım."

Karikatür N.22, 29 Nisan 1325, s.7

"Payitahtın süeda-yı eşrafından pek büyük bir zat" olarak yaşlı ve bastonlu bir adam tasvir edilir.

Karikatür N.23, 7 Mayıs 1325, s.1

Abdülhamit'e benzeyen bir zat evde bir koltukta bir kedi ile konuşurken tasvir edilir. "Abdülhamit: -İstanbul'dan ne haber? Bana ne zaman hürriyet verecekler? -Daha otuz üç sene beklemeniz icap edebiliyor. -Aman ne söylüyorsunuz.. Ben o zamana kadar nasıl beklerim? Nasıl yaşarım? Ah ne olurdu

(kediye hitaben) sen dokuz canından sekizini bana versen; sen de bir asırlık ömründen bir kısmını bağışlasan!"

Karikatür N.23, 7 Mayıs 1325, s.16

İran Şahı'nı boğazlayan bir adam tasvir edilir. Altında da şu yazı yer alır: "Setter Han -Ya meşrutiyet, ya helak. Şah-ı İran-Vermişim, vermişim. Lakin menim dilhah-ı şahanem ve hükümdaran-ı izamın pend ve nesayihi üzere vermişim."

SORESCO

Karikatür N.24, 14 Mayıs 1325, s.5

Tabloda kendini davulcuya gösteren bir adam tasvir edilir. Bunun üzerine aralarında şu konuşma geçer: "Davulcu -Yahu Bey, niçin nezaret kabul etmediniz? -Bak şu levhaya! İşte bu benim tepe taklak gittiğimin resmidir. Var kıyas et ötesini."

Karikatür N.24, 14 Mayıs 1325, s.10

"Doktor Katran ile Muallim Pulüm'ün Usul-ı Tedavisi" isimli tiyatro oyununun oyuncuları üç parça halinde tasvir edilir. İlkinde akıl hastanesinde parmaklıklar ardından sırıtan iki kişi, ikincisinde kapıya yaslanmış bir şekilde duran muhabir, sonuncusunda da doktorla birlikte iki kadın bir adam; oyunun gidişatına uygun olarak çizilmiştir.

4. *DAVUL* GAZETESİNDEN SEÇME METİNLER

Küçük Musahabe[109]

Mekteb-i Hukûka devam edenler doktora salonunun ezici bunaltıcı bir sükûn ve sükût içinde uyuyan hava-yı raşeaverini pek iyi bilirler. Onun yalnız manzarası bile kalbe dehşet salar. Senelerin o bedbaht beyinlere yığdığı kütle-i malumatın o salonun baygın, gayr-i mütemevvic hava-yı harrında bir buz tabakası gibi çözüleceğini hissederek bîçareler mektebe daha ilk adımlarını atarken sendeler ve acı acı tebessümlerle dudakları titreyerek doktoroya lanet okurlar.

Talebe olup da imtihan görmemiş olmak, bu hiç kabil değil: Hâlbuki imtihan öyle bir şey ki devir devir, sene sene kış gibi hulûl eder. Nasıl ki her sene kış aynı bürudetle gelir de yine alışmak mümkün olmaz. Nasıl ki vücudun dereci-i tahammül ve mukavemeti her sene gittikçe tenakus eder, işte imtihan da her derûnda öylece beyinleri, vücutları bitap bulur ve hiçbir talebe kalbini ısındıramaz.

Fakat doktora o imtihana karşı hissedilen adem-i ülfete zımmiyyeten bir de nefret ve dehşet ilka ettiği içindir ki Mekteb-i Hukûkun mahut salonuna daha girmeden, boğucu bir havanın ciğerlerini teneffüsten kalbini hareketten alıkoyduğunu insan en müthiş bir raşe içinde duyar.

İşte bu sebebe mebnidir ki bizlere -en büyük kıyamet müstesna olmak üzere- küçük ve büyük kıyametlerin ne zamanlar koptuğunu sorsalardı evvelkisinin her imtihanda ve ikincisinin ise doktora salonunda kopmakta olduğunu bundan altı ay makdem çârecuyana söylerdik.

Fakat şimdi, onun fevkinde ve bin kere daha müthiş bir meydan-ı imtihan açıldığını kemal-i iftihar ile görüyoruz. Ne yalan söyleyelim vükelanın Meclis-i Mebusan huzurunda yaya olarak sırat köprüsünü geçtiklerini gördükçe içimde bir hiss-i imtikamın kabardığını hissediyor ve bir çocuk gibi yumruklarımı vurarak "oh oh" diye bağırmak istiyorum.

[109] N.13, 14 Kanunisani 1324, s.2.

O ne idi. Vükelazade olmaktan başka hiçbir meziyetleri olmayanların o korkunç uçurumlardan paşa babalarının kurduğu cisrü't-temasları aşarak geçtiklerini biz, zavallılar makhur bir bakışla seyrederken bir taraftan o vükela ve tevabizadelerin enzar-ı istihzası altında kayadan kayaya çarparak şu rehzar-ı hayatta mevcudiyetimizi yıpratırdık da diğer taraftan istibdat müthiş bir yumrukla boğazımızı tıkayarak ağlamak saadetinden de bizi mahrum ederdi.

Şimdi o vükela, oğullarının ve hatta -açık söylemeli- kendilerinin vermedikleri imtihanları titreyerek, ağlayarak, inleyerek versinler.

Fakat ne diyeyim: İmtihan salonunda böyle melek gibi adamlar değil zebaniler lazım. Siz de görürsünüz a mümeyyizler pek müşfik, hiçbir talebe dönmüyor. İnsan bir kere gözünü yumup düşünüyor: Acaba vükela yine iltimas mı görüyorlar? Fakat vicdan bu şüphe karşısında isyan ediyor; hayır, hayır, diye bağırıyor. Mebuslar en emin adamlardır. Merhamet ise şâyân-ı mürüvvettir.

Merhamet, pek ala… O halde suale ne hacet! Talebeyi imtihansız geçirivermeli. Söz bitmez de sonra bu merhametten maraz hâsıl olacak.

Ben, bilmem. Belki fikr-i intikam ile söylüyorum. Lakin imtihanda sıkı davranmalıdır diyorum. Maarif idarede bu yeni çeşit talebeyi gevşek buluyor. Biraz da doğru değil mi? Bakın birine iflas bahsini sorunuz. Diğer ikisine de Bosna ve Hersek'i veya Arabistan ile Rumeli'yi sual ediniz. Sıfır alacaklarından şüphe yoktur. İmtihana çekilen paşalar daha şimdiden hep mesuliyet sadrazamdadır diyorlar. Zannederim ki meclisi işgal eden en mühim nokta bu sadrazam meselesi olacak. Çünkü itimat kazanan Kamil Paşa idi ve şüphesiz sadrazam değil idi. Fakat sadr-ı mesul kim?

Fikir bunu araştırırken bir sürü gazeteciler de dişlerini gıcırdatarak homurdanıyorlar:

- Ah bir bulsak da onu Meclis-i Mebusanın imtihan salonuna çaksak!

Dürbün

Küçük Muhavereler[110]

İki mebus arasında:

-Niçin söz söylerken gözünüzü kaparsınız?

-O kadar yüksek şeylerden bahsediyorum ki gözüm kararıyor. Bu sebeple!!

-Ya!

…

-Nasıl beyim, yeni hocanızdan memnun musunuz?

-Pek cahil şey; her gün bize soruyor?

-Acayip! Bu zamanda da böyle hocalar ha!

Küçük Hikâyeler[111]

Fransızcadan[112]

Dinsizlik ve bâhusus papazların aleyhine yazmakla müştehir biri bir gün bulunduğu köyün kilisesine gider. Papaz vaaz ederken böyle "lain" birinin kiliseye girdiğini görünce fevkalhad kızar. Kitabını koymaya mahsus tahtayı kapınca yeni gelenin kafasına çarpar. Adamcağız bu tahkire hiç ehemmiyet vermez. Başını oğuşturarak der ki:

-Hamdolsun bin dokuz yüz seneden beri papazın kürsüsünden ser-i beşeriyete ilk defa hakiki bir şey düştü.

Hindistan'da Kadınlar İçtimaı[113]

Himalaya dağlarının eteğinde şarkın her feyzinden nasip almış sık, cesim bir meşcerenin ağuş-ı vefasına sığınmış muhteşem bir bina… Sarayları kıskandıracak kadar muhteşem. Zümrüt, yakut ile vücut bulmuş bir kasr… Hindin sehhâr perilerinin uzanarak meydana getirdikleri neseviyet kadar ince, fakat hakikat kadar ulvî. Aşk gibi cazip, mabet gibi ümitbahş olan bu enmûzec kadar tellerini Garplı hemşirelerinin ilk ve parlak mu'temerlerine hasretmişlerdi.

Sulh ve salah namına birinci defa toplanan bu heyet-i nisvanı fillerle karşılamışlar. Arslan koşulu gerdûne-i azametle taşımışlardı.. İşte her türlü nakitle

[110]N. 16, 4 Şubat 1324, s 7.
[111]N. 13, 14 Kanunisani1324, s.7.
[112]Karilerimize: Bu serlevha ile her hafta küçük bir hikaye yazacağız. Bunlar alelekser elsine-i saireden tercüme olunacak. Hüsn-i intihabdaki muvaffakiyetimiz bizim en büyük mükafatımızı teşkil edecektir.
[113]N.2, 21 Teşrinievvel 1324, s.10-15.

hazırlanan bu konferans kasr-ı sulhun en mutena, en müzeyyen bir salonunda yalnız Garp nisvanından teşekkül etmişti...

Heyete reise intihap olunan düşes gittikçe açılan yükselen narin bir sesle esas-ı mutemeri teşrihe başladı:

-Muhterem madamlar!.. Bu ulu dağın eteğinde, şu asude mevkide sulh ve salah arzu-yı samimisiyle toplanan sevgili hemşirelerim!.. Bundan asırlarca akdem Brahma maksad-ı ulvîsini istihsal için bu yüksek cebellere sığınmış, bu sarp kayaların ilhamatından tarik-i tedeyyünü bulmuştu. Bu günde biz erkeklerimizin senelerden beri ortaya koyamadıkları hakikat-i temeddünü bulmak, evlatlarımıza o hakikati telkin etmek, herkesi daire-i sulh ve salaha davet, bâhusus zevçlerimize karşı hukûkumuzu muhafaza eylemek için yapılacak şeyleri bir sevk-i musib ile yine bu azametli kühsarın dâmân-ı selametinde taht-ı karara alacağız. Şarklı hemşirelerimizin bizlere ibrâz ettikleri hüsn-i kabulden dolayı cidden minnettarız. Avrupa'nın bu günkü keşmekeşten kurtularak şuraya sığınan bizler, bu derece eser-i semahat ve samimiyet bulacağımızı ümit etmiyorduk. Fakat Şarklılar kadınlık namına meğer gayet büyük hisler besliyor ve neseviyette bizlere tefavvuk ediyorlarmış. (Çehrelerde acip işmizazlar.) Oh gücenmeyelim.. Hiç kırılmayalım. Fikrimi daha ziyade izah edeyim:

Bugün biz hayat-ı hususiyemizde hissiyat-ı âliyeden o kadar binasibiz ki mesela zevcimize karşı bile bir fikr-i menfaat beslemekten çekinmez.. Her hareketimizde bir hırs-ı iştihar vardır. Yabancı erkeklerin şuh nazarları arasında yükselmek, kadınlıktaki hikmeti unutarak onların hep yalanlar vadeden gözlerinden, lakırdılarından istiane ederek salonlarda parlamak isteriz. Davetlerimizde bir riya-yı kabul, sözlerimizde bir kizb-i nezaket bulundurmak, erkekler gibi koşup yorulmayı, hem nasıl? Bîlüzum şeyler için mevcudiyetimizi yıpratmayı lazıme-i medeniyet addederek ve zayıf mevduamız haricinde ve validelik kisvesinden, lika-yı neseviyetten mahrum olarak yaşayan en mühim meşguliyetlerimizi teşkil eder. Daha doğrusu biz aile için değil, hariç için yaşarız. Onların eyadi-i ihtirasında bâziçe-i hevesât olarak yaşarız.. Erkeklerin bize "kur" yapmasını kadınlığımıza hürmet addeder. Ve öylelerine aguş-i vefamızı açmak isteriz..

Oh Şarklılar! Bu kalp gibi vücutlarda yaşayan, bu elmas gibi mahfazalarda saklanan latif ve munis mahlûklar bizlere hiç benzemez. Onlar erkeklerinin nigâh-ı

samimiyetinden, aguş-ı sevdavîsinden başka bir şey bilmezler. Biz onları pek bîçare buluruz. Fakat aldanmayalım. Mahfazalar bu elmasların kıymetini tenkis etmez.

Ya biz, ne kadar uzak! En güzel, en mağşi kokular gibi dağılmaya, herkesin meşâmm-ı ruhunu ta'tîr etmeye ve nihayet heva ve hırs-ı ricale kapılarak büsbütün uçmağa mahkûmuz; uçtuk mu? Zevçlerimize ilk gösterdiğimiz levnden de eser kalmaz. Şimdi söyleyin, iffetimize bühtan etmeyerek irat eylediğim sözler hangimizin daha bîçare, daha bedbaht olduğunu sarihan anlatmıyor mu? Zaten biz hukûkumuzu müdafaa ve ahvalimizi ıslah için de toplanmadık mı; bu noktaların da nazar-ı dikkate alınması fikrimce elzem olduğu gibi bir de o başka türlü bir mahremiyetle yaşayan Şarklı hemşirelerimize ibrâz ettikleri âsâr-ı mihmannüvâziden dolayı arz-ı teşekkür etmekliğimizi ve bunun da gayet samimi bir ifade ile tahriren ifa edilmesini o derece ehemmiyetle görerek sizlere teklif ederim. Bunun tahriren ifasında musırrım… Çünkü bizim onlara uzatacağımız dest-i vifâk yabancı dudakların mesmum buselerinden azade değil ki onları o kollarla deraguş edelim. Ya sözlerimizde acaba o bikr ve safiyeti bulabilecek miyiz? Yazmak, en az yıpratan bir şekl-i samimiyetimizdir. Bilahare ittihaz edeceğimiz mukarrerat ile medeniyet-i Garbiyenin zehrinden vücudumuzu kurtarınca onları saf buselerimizle daire-i ittifakımıza alırız. (Her taraftan yaşasın ittihat avazeleri; el şakırtıları işitilir.)

Bizim Avrupa'daki velvele-i hayatımıza son vakaların tesîratı da inzimam ederek huzur-ı vicdanımız kâmilen muhtel olmuştur. Zevçlerimiz… Âlem-i siyasette fırıldaklar çevirerek ortalığı alt üst ettikten sonra bir tarraka-yı-i dehhaş ile yıkılan mebani-i hükümetin enkazı karşısında buram buram sigaralarını tüttüren; en feci, en kanlı muharebeler açarak hemcinslerini boğuştururken bu türlü bu cinayata sebebiyet vererek sema-yı ihtiraslarında doğan bir fikr-i siyasinin mevki-i fiile vaz edilmesinden başka bir şey düşünmeyen diplomat zevçlerimiz sulh ve salah nam ve unvanı altında memleketleri taksim, hükümetleri bir muvazene-i mevhuma kurban etmek için bugün yine bir meydan bularak hunriz levhalar yapmakla uğraşıyor. (Hiddet alaimi…)

Türkiye'nin açtığı devr-i hürriyet, Avrupa'ya müsalemet-i umûmiye fikrini ilka ettiği için diplomat zevçlerimizin huyûl-ı istilasına arsa-i cevelanı seddetmiş bulundu. Bu, doğrusu âlem-i siyasete pek büyük bir darbe oldu. O kadar ki o istidatsız, kabiliyetsiz zannedilen Türklerin bu sâkit kahramanlıkları bu muntazam

hareketleri yanlış fikirleri hırpaladı. O zaman işte haddinden ziyade ehemmiyet verilerek Türkler, medeniyet kespederse Osmanlılar kuvvetlenirse ne olacak gibi endişeler hakikat-i eşyayı tamamıyla teyakkun etmeyen zihinlere hücum etti. Adeta alkışlar görünürken hiddetlerinden tepinmeye, diplomasinin keşf-i istikbal hususundaki noksanına yumruk sallayarak köpürmeye başladılar.

"Ya, öyle mi? Biz diplomatlar harekât-ı siyasiyenin nazımı, harp ve sulhün yegâne muharriki dâhiler burada ızhar-ı acz mi ederiz?" dediler. Ve yine o tavr-ı sükûnu o tebessüm-i riyakâriyi takınarak en hassas noktalara gayr-ı mer'i eller uzattılar.

Fakat erbâb-ı basiret onu da gördüler. Bulgaristan müteaddit kolların bahşettiği kuvvetle tac-ı muhayyeli başına geçirmek, Avusturya'da milliyetini nez etmek istediğini Bosna Hersek'i bu emeline mükâfaten ilhak eylemek hevesine düştü. Ne oldu?

Hazırlanan şu rah-zar-ı harbe bedel bir gülşen-i müsalemet açıldı. Çünkü Türkiye kullandığı İngiliz makaslarını iyi bilemiş ve diplomatların iplerini birer birer kesmişti. Bulgaristan muvazenesini kaybederek sırt üstü düşmüş ve bir sürü halkın kahkahası arasında şaşkın bir halde iddia-yı kadimini, evet "Türkiye'ye ben sadığım!" Cümle-i bîmânasını tekrarladı.

Ya Avusturya yeni pazardan çıkmış idi. Geri alamayacaktı. Elinden bırakmadığı Bosna Hersek'in talepleri çoğaldı. Göz göre [göre] gasp ettiği malları iki eliyle göğsüne dayayarak çenesinin ucuyla gösterdi:

"Nah..işte size yeni pazar.."

Fakat her yeri sahipsiz addetmek Avusturya'ya has bir hal ve meziyetti. Onu diğerleri yapamazlardı. Talipleri ısrar etti. O vermedi. Olmayacak! Arâ-yı umûmiye müracaat lazım, fakat haksız bir adam gibi mahkemeye gitmekten imtina etti. Ve davayı da daldan dala attı.

Ne dersiniz? Diplomatlar meseleyi hal için değil büsbütün karıştırmak ve çıkmaz bir hâle getirerek bundan istifade etmek sevdasına düştüler. Lakin bir şey unutmuşlardı; bir değil birçok…. Muahedenamelere vaz ettikleri imzalarını büsbütün hatırdan çıkarmışlardı. Ya ahde vefa diplomatlığa sığar mı?! Diplomatları tahkir

etmek istemiyorum. Mahkemelerin verdiği bir hakk-ı sarîh ile doğruyu söyleyeceğim ki asla cürm değildir. Kanunlar böyle bir cürm daha tanımamışlardır. İşte ona güvenerek diyorum ki: Biz kadınlar birimizde böyle bir televvün görsek, kadınlığımıza bir şeyin geldiğini görür ve onu en adi derekeye indirerek kirli addederiz. Fakat diplomatlar… Ah bir şey söylemiyorum. Çünkü bunlar zevçlerimizdir. Onlar hakkında söylenecek sözler kalplerimize saplanıyor.

Bu kadarla kalmadı. Her tarafta bir isyan-ı umûmidir duyuldu. Avusturya, Bosna Hersek'i gasp ettiği vakit, imparator bundan dolayı bir takım isnadata uğrayan muhterem pir karşısında bir alay cengâverin vücudunu gördü. O cengâverler ki an-asıl Türk olup Macar telakkup etmişlerdi.

O cengâverler ki bir zaman Cerman kavmini havktan havfa ilka etmiş ve en makhur sûrette mütareke akdiyle mecbur kılmış idi. O cengâverler ki Osmanlılarla da göğüs göğse geldikten ve yekdiğerinin bahadırlıklarını anladıktan sonra Tuna'nın diğer sahilinden samimi ellerini uzatmışlardı.

İşte o cengâverler bugün kral tanıdıkları zata ahdini soruyorlar… Bu sual, suyun, Karadağ'ın en müthiş nümayişlerinden daha mühlik bir hançer gibi saplandı.

Macarlar doğruluk istiyor. Onlar diplomatlığın muhtelif renklerinden hoşlanmıyor.. Bâhusus bir defa daha Avusturya'nın Bâbıâlî'ye politika ederek nüvazişkar bir çehre ibrâz ederken evet Rusya ile arasını bulmak arzu-yı zahirisiyle uğraşır gibi görünürken en büyük transformatörlere müyesser olmayan bir maharetle ru-yı abûs ibrâz ederek dişlerini gıcırdatmak gibi bir tebeddülden ne kazandığını hatırlatıyor. O zamanki Bosna'yı hatırlarsınız ya! Bir avuç dilaverân sizleri kahretmişti.. Artık böyle bir teşebbüste bulunmayınız. Bu diplomatlık hayra müncer olmuyor. "Doğruluk doğruluk lazım…" diyor. Sanki Macar bayraklarının her birinde bu satırlar nakşolunmuş sanki her yeri imparatora ahitnamesini ibrâz ediyordu.

[Macarlı bir genç madam kemal-i heyecanından ayağa kalkar dirsekleri sadrına mütteki olduğu halde sağ elinin ince parmaklarıyla sol elinin zarif avcuna vurarak alkışlar.]

Gördünüz mü? Avusturya karışmış, Balkan karışmış, efkar-ı umûmiye karışmış.. Yalnız Osmanlılar soğukkanlılıkla Avusturya'nın kalbine bir darbe-i

iktisadi vurmuş, tesirini anlamak istiyor. Almanya böyle bir darbenin kendisine de inmesinden korkarak vazifesiyle menfaati arasında mütehayyir kalmıştı.

Vazifesi payitahtın namını taşıyan bir muahedenameyi gerek bu sebepten, gerek imza sahiplerinin haysiyeti nokta-i nazarından muhafaza etmek. Menfaati ise hem Devlet-i Âliye'den böyle bir darbe yememek hem de Avusturya'yı gücendirmemek gibi zıt meselelerden ibaret.

Devlet-i Âliye "Meseleyi konferans halletmelidir, herkes imzasını görsün onun itibarını gözetsin." dediği vakit Almanya şaşırmış "Avusturya konferansı kabul ediyor mu?" diye azametiyle gayr-ı kabil-i telif bir tarz-ı tevil öne sürmek istiyor.

Ah, imparator cenapları siz vaktiyle Türkleri böyle mi severdiniz? Biz kadınlarınız o imzayı tatmayan zevçlerimizin hacaletini burada, bu tenha mevkide bile çekmekte iken, siz tebanızın, mülkünüzün yegâne vasıta-i temeddünü olan büyük adamlarınızın imzasını gözetmekten çekiniyorsunuz.

Fakat ne oldu? Cism-i hükümetinizde bir yama gibi duran Alsas Loren'in infikakına meydan açtınız. İhtimal ki Amanya'yı teşkil eden diğer hükümetler şimdi Berlin'in ahde vefasızlığından coşarak şiddet-i bürudetle birleşmiş buz kitleleri gibi mesail-i hâzıranın harareti karşısında çözülecek.

İmparator bunu anlamıyor değil ama Avusturya'daki menafii pek mühim! Bir de Devlet-i Âliye Almanlardan alınan toplarla ve onların terbiyesiyle vücut bulmuş askerle Bulgarlara harp açacak olursa galibiyetin ne tarafta kalacağını bu askerleri talim etmiş Alman ümerası pek sarih sûrette meydana koymuştur.

Ah bir harp olsa diyeceğim geliyor. Fakat Türkiye asıl bir civanmert gibi o heyetiyle o kadar takdire şayeste ki ne diyeyim Cenab-ı Hak muîni olsun.

Bugün keşmekeş içinde kalan umûr-i siyasiye bir muvazene-i mevhume değil bir metin kaide-i sulh ve müsalemete muhtaçtır. Bunu biz düşünürüz; çünkü anayız. Ana evladını pek düşünür. Muharebe olursa evlatlarımız gidecek analık hissini de biliriz. O cihetten Türkiye'nin evlatlarına karşı nasıl bir hiss-i şefkatle titrediğini tamamıyla derk ederiz.

Bunun için bir çare bulmak lazım geldiği gibi hukûkumuzun paymal olmasını da arzu etmeyen bizler imzasını tanımayan zevçlerimize karşı bir karar vermeliyiz.

Ben diyorum ki bu imzasını tanımayan erkekler hukûk-i beşere bu sûretle taarruz ettikleri gibi bize iras ettikleri bu lekeden maada ileride onlara bu kadar evlat yetiştirdikten bunca zaman daire-i zevciyetlerinde nevâkıs-ı recüliyetlerini ikmal ettikten sonra bizim kollarımızdan tutup fırlatıvermeyecekleri ne malum!

O imzayı tanımayan erkekler yarın nikâh mukavelemizin hükmünü de iptal ederler. Kanunları kendi keyiflerine kendi menfaatlerine göre tertip ettikleri meçhul bir şey değildir. Bir kanun ile bütün hukûkumuzu gasp etmeyecekler mi zannediyoruz?

Pek aldanıyoruz... Biz hukûkumuzu müdafaa etmezsek onlar bizi düşünmezler.

İşte bu cihetten şu kararı bir ders-i ibret olmak üzere vermeliyiz:

Biz imzalarını tanımayan zevçlerimizin artık üzerimizde hiçbir hakkını bırakmamak için nikâhlarımızın feshini talep edelim.

Düşes susar. Bu noktada bütün kadınlar nim bir meyil ile bu kararı tasvip ederler. Yazılan kararnameyi kıratla herkes imzaya davet olunur. Lakin zevçlerinin hareketlerini taklit etmeyecekleri nasıl şimdiden kestirilebilir? Bütün kadınlar eser-i neseviyetleri olarak fikirlerini icrada müteredditiken ortalığı bir nur-ı melahat işrak eyler: Peri-i ismet, o sehhar nazarlarını garplı kızlarının gözlerine nasbederek füsunkâr bir ifade ile:

-Madamlar, diye hitap eder, sizler de benim evlatlarımsınız. Ben buralarda dolaşırım. Fakat sizden de uzak değilim.. Beni sevenler asla yalan söylemez ve sözlerinden dönmezler.. Siz kemal-i cesaretle imzalarınızı atınız..

Herkes bir şevk-i cedid ile imzaya şitap ederken azim bir velvele ile içeriye hücum vuku bulur..

Önde Buluv ve Baron de Rintal olduğu halde bütün diplomatlar vefalı zevcelerinin huzurunda diz çökerek af dilerler:

“Türkiye’yi ruhumuzun bütün kuvvetiyle müdafaa edeceğimize yemin ederiz.” Ahdiyle konferansa hitam verirler.

Ah kadınlar! Sizler sulh ve salahın ne füsunkâr müdafilerisiniz.

Bir Diplomat

Ondan da Var…[114]

Arzumun hilâfında olarak neticelenen bir vakaya hiddetlenmiş, kaşlarımı çatmış, yüzümü buruşturmuş; dalgın dalgın yokuştan iniyordum. O haldeki hâdisât-ı hâriciyeden hiçbirisi fikrimdeki hercümerc-i âteşîne müdahale edemiyordu.

Bir aralık bilmem nazarlarım nasıl tesadüf etmişti: Başında beyaz bir keçe külah, kulaklarından başlayıp gittikçe enlileşerek çözüldükten sonra ta alnının üzerinde düğümlenmiş bir yarma… Belde kırmızı bir kuşak -bu da sadrın hemen kısm-ı âlîsine kadar sarılmış- omuzlarında atılıvermiş bir salta, elinde muhtelif renklerde birçok risaleler… köşe başında durmuş acı bir sesle bağırıp duruyor:

-Yeni çıkan on paraya…

Yeni çıkan terkîb-i kadîmiyle karşının usâre-i mesmû‘uyla tenemmû eden efkâr-ı umûmiye beyninde derin bir ünsiyet-i misafirperverî bulunduğundan olmalıdır ki iptidâ şu tarz dâd ü sited bana pek tabî gelmişti. Takip ettiğim silsile-i tefekkürât dağılmak üzre bulunduğundan gülerek ilerlemek istedim. Lakin nazarlarım herifin bu defa gözlerine tesadüf edince aynı zamanda onun da bana bakarak gülümsediğini gördüm. Bîçare öyle bir renk ve hal ahz etmişti ki dudaklarının titreyişinden, gözlerinin süzülmesinden mutlak bana ifşâ edecek bir fikr-i mahsusu bulunduğunu anlıyordum. Yavaş yavaş ben de ona doğru sokulmak istedim. Bu aralık ezilip büzülerek gayet pes bir sada ile:

-Ondan da var efendim.

Demesin mi? Hayretin hiddetle mümtezic bir hâl-i mahsus vardır ki müptelalarını hipnotizm felaketzedeleri gibi adeta sersemleştirir. İşte bende de aynı his vaki oldu. Gayr-i ihtiyari herife doğru sokuldum:

-Ne söylediğinin farkında mısın arkadaş!

Çehresindeki tebessüm daha ziyade canlandı. Sanki ben ona büyük bir cesaret vermiştim.

-Fena bir şey mi söyledim efendim. Aradığınız şey bende var.

[114]N.1, 14 Teşrinievvel 1324, s.4.

Ya ben eski hayâlâtımın tesiri altında bunalarak muhatabamın fikrinden bir mana çıkaramayacak sûrette şaşırmıştım yahut bu adam açıktan açığa benimle istihzâ ediyordu. Hiddetim son dereceyi buldu. Gözlerimle polis aradığımı (!) anladı. Kaçmak emareleri gösterdi. Başımıza ber mu'tâd bir cemm-i gafîr yavaş yavaş toplanıyordu. Ben:

-Utanmıyor musun?

Dedikçe o bana muttasıl aynı vaziyetle sırıtarak:

-Aman beyim lütfet… Dört tane kaldı.

Diyordu. O zaman anladım ki fikirlerimiz beyninde müphem kalan bir nokta her ikimize de şu komediyi oynatıyor. İşte o aralık ak pak simalı, tecrübedîde bir ihtiyar omuzlarıma dokunarak bana dedi ki:

-Efendi oğlum! Anlıyorum ki sen daha bu alışverişe bîgânesin. Bak anlatayım: Ondan da var cümlesi şu bir iki gün zarfında türemiş hayır büyük koleradan sonra tekrar hayat bulmuş bir şifredir ki iki şeye alamettir:

Biri yetmişlik tütün, kuruşa… diğeri mahkeme-i kübrâ denilen…

B. Şükrü

Ra'd ve Berk[115]

Medîd bir musâhabenin intâc ettiği yorgunluktan mütevellid bir halsizlikle yatağa uzanmıştım:

Akşamki mahûf sözler fikrimde uzaktan uzağa bir uğultu teşkil ediyor… Kabus-ı istibdâdın ağırlığı gittikçe üstüme çöküyordu.. Güya etrafımı en gizli hisleri keşfetmek iktidarını hâiz kirli nazarlar sarmış: Hayalimde dolaşan muvaffakiyet ümitlerini yakalamaya çalışıyor…

Gayr-i ihtiyârî bir hisle kalktım. Panjurları çektim. Perdeleri indirdim. Ve bu gürültüden uyanan validemin daima uzamaya meyyâl suallerine birkaç kelime ile cevap verdikten sonra yatağıma girdim; uyumuşum.

Bir inilti ile uyandım. Beni çağırıyorlardı.

-Anne. Sen misin? Ne istiyorsun?

-Ne isteyeceğim! Görmüyor musun? Şimşekler ortalığı titretiyor. O kadar söyledim, eve bir siper-i sâika yaptırmadık. Bir de hala utanmadan uyuyorsun.

-Amma ettin ha! Utanarak uyumak mümkün mü?

[115]N.3, 28 Teşrinievvel 1324, s.4.

-Öyle ya! Sen hemen eğlenceyi bilirsin… İnsan annesinin bir sözünü dinlemez mi?

-…

-Muhsin! Muhsin…

-Ne var anne!

-Hâlâ yatıyor musun?

-Ne yapayım!

-Kendini telef mi edeceksin Muhsin? Fırtınalı havada karyolada bulunmaktan daha büyük ihtiyatsızlık mı olur?

-Peki peki, çıkıyorum!

Bu sırada şiddetli bir gümbürtü işitilir…

Validem asabî bir feryat koparır.

Ah Muhsin! Muhsin! Böyle tehlikeli bir zamanda nasıl kımıldamaya cesaret ediyorsun?

-…

Şimdi kibrit yakmanın sırası mı? Çabuk söndür…

-Fakat anne... Vallahi bunun zararı yok!

-Nasıl yok! Çocuğun malumat-ı fenniye kitabında gördüm. Yalan yere yemin ediyorsun ha!? Hele şuna bakın. Söndür diyorum. Hepimizi helak edeceksin. Hem oradan başka duracak yer bulamadın mı? Soba bacasının yanında durulur mu? Muhsin… Neredesin?

-Pencerenin önünde duruyorum.

-Ayaklarını öpeyim Muhsin. Uzaklaş oradan uzaklaş. Memedeki çocuk bile o kadarcık bir tehlikeyi takdir eder. Muhsin!

-Efendim!

-Bu hışırtı nedir?

-Pantolonumu giyiyorum..

-Tamam! Tuvalet yapacak zamanı buldun! Hiç yünlü şeyler giyilir mi? Sen çıldırdın mı Muhsin! Bana acımıyorsan bari çocuklarına acı…

-…

-Muhsin! Neye şarkı söylüyorsun?

-Bunun da tehlikesi yok a.

-(Ağlayarak) Nasıl yok. İhtizâzât-ı hevâiye yıldırım celb etmez mi? Ah Rabbim! Son günümüz geldi.. Kapıyı mı açıyorsun?

-Evet. Patlayacağım! Biraz hava alalım!

-Ah Muhsin! Sen mutlak mahsus yapıyorsun. Kuzum Muhsin! Kapıyı açma! Elimle koymuş gibi biliyorum. Açarsan yıldırım odadadır. (Gök gürültüleri işitilir!)

Bir müddet sükût.

-Muhsin. Ne yapıyorsun?

-Yüzümü ıslatıyorum. Sıcaktan bayıldım.

-Çocuk gibi şeyler yaparsın. Muhsin!.. Yıldırım yüzde doksan dokuz suya düşer. Malumat-ı fenniye okumadın mı?

Ve bu muhtelif emirlere tabi olarak yerimi değiştirirken sigara iskemlesine çarptım. İskemle devrildi.

-Aman. Ne yaptın Muhsin! Felaket… Felaket… Ya Rabbi kusurlarımızı sen affeyle! (Haşyetle) Muhsin… Odada bir şeyler geziniyor…

-Korkma, kedi.

-Kedi mi?! Mahvolduk!... Onun sırtı elektriklidir. Aman Muhsinciğim! Kediyi sepete tık!

Bu son teklife ehemmiyet vermeyecektim. Fakat annem tekmil asabiyetle ağlamaya başladı. Mutlaka malumat-ı fenniyedeki tedâbire müracaat lüzumunu hissesiyordu. Çaresiz işe teşebbüs ettim. Muhitinin tekmil mümâna'atlarına göğüs gererek muhtelif sadmelerden sonra kediyi yakalayabildim…

(Çat.. Bom… Bom.. Pat)

-Muhsin! İmam efendiye yaptırdığım muska boynunda mı?

-Bu. O çoktan kayboldu…

-(Ağlayarak) Bittik. Bittik.

-A canım malumat-ı fenniyede muska var mı?

-(Çat… Çat… Bom…)

-Muhsinciğim.

-…

-Muhsinciğim. Hava! Evladım. Çocuğun kitabında görmüştüm:
Şiddetli sadâlar burayı def eder. Bahçe kapısının çanını daha yerine takmadılar. Masanın üstünde… Onu al da çal!..

İtiraz faydasızdı. Validemin tedbîr ve tensîbi vechile çanı elime aldım; iskemleye çıktım:

-Çangır… çangır… çangır…

Henüz yedi, sekiz dakîka kadar olmuştu.

Pencere önünde bir gürültü işittim:

-Amma tuhaf şey.

-Bu da böylesi!

-Muhsin çıldırdı mı dersiniz.

Çanı bırakarak pencereye koştum, annem yine itirazında devam ediyordu. Camı kaldırdım. Panjurları ittim. Bir de ne göreyim?

Berrak, mükevkeb bir sema altında binlerce mütehayyir gözler bizim pencereye ma'tûf.

-Muhsin Bey! Muhsin Bey…

Tanıdım: Enver'in sesi idi…

-Hayrola birader… Bu çangırtı ne…

Meseleyi anlattım. Hepsi gülmekten yayıldılar. Hele iki tanesi… Ebediyyen kalkmamak üzere yerlere yattılar.. Kasıkları çatlayanların adedi kırkı geçmişti… İçlerinden birisi biraz kendini toplayarak:

-Azizim, dedi, Kanûn-ı Esâsî'yi ilan ettik… Toplar atılıyor.

Mark Twain

Saatim[116]

Benim zarif, yeni saatim epey müddet doğru gitmişti. Bu istikamet-i müfritesinden adeta mağrur olmuştum. Lâyuhtîliğine o derece kani idim. O, bir mi'yar değil, bir baba idi. Ne söylerse doğru.

Bir gün, hayır bir gece elimden düştü. Bu, benim için bir felaket demekti. Saati aldım. Ooh, çok şükür. Kema-fi's-sabık işliyordu. Ancak emin değildim. Bir kere de saatçiye göstermek, onun da teminine mazhar olmak lüzumunu hissediyorum. Bu sebepten bir dükkâna girdim. Usta elimden saati aldı. Evirdi, çevirdi.

Saatiniz dört dakika geri kalacak. Ayarını düzeltmeli dedi. Saatim hiç geri kalmıyordu. Bunu anlatmak istedim; mümkün değil. Mutlaka dört dakika geri kalacak.

Ve "aman dokunmayınız!" yolundaki istirhamata rağmen onun merhametsiz elleri bârid bir hiss-i bîtarafıyla saatin camlarını açtı. Ötesine, berisine dokundu.

[116]N.4, 4 Teşrinisani 1324, s.6.

-Siz, bu hizmetimin kıymetini sonra takdir edersiniz.

Filhakika takdir edilmeyecek bir şey değildi. Saat pek süratle hareket ediyordu. Artık vapur müddetlerine yarımşar saat kala köprüde bulunuyor… Tayin ettiğim mahall-i mülakatlarda kimselere tesadüf etmiyor, tekmil bu hayat-ı beşeriyeye güya rehberlik vazifesini ifa ediyordum.

Mevkîim gayet garip idi. Buna bir netice vermek istedim. Bir başka saatçiye gösterdim.

-Saatiniz tamir gördü mü?

-Hayır!

Muhatabımın yüzü güldü. Gözlerine tek camlı eski zaman monokulunu yerleştirdi. İyice bir tetkik etti.

-Saatiniz temizlenmek, yağlanmak ister. Sonra da ayarını düzeltiriz. Sekiz günden geliniz.

Yağlanan, temizlenen, ayar edilen saatim yavaş yavaş işlemeye başlamıştı. Keyfiyet şimdi tamamıyla beraksti. Şimendiferleri kaçırıyor, vapurlara yetişemiyor, kayıklarda saatlerce vakitler geçiriyordum.

Hatta bir Ramazan akşamı saat yarımda iftar etmiştim. Ve peşimde giden, koşan bir hayat-ı saiyanenin bakiye-i binasibini, vukuat-ı ruz-ı merrenin tetimme-i atılını ben teşkil ediyordum.

Mevkîim gayet müz'iç idi: Buna bir netice vermek istedim, üçüncü bir saatçiye gittim.

Muhatabım saatimin hareket-i hususiyesine mütedair birçok şeyler sordu. Hepsini anlattım. Nihayet gözümün önünde o bîçare saatimi parça parça ayırdı.

Bu cinayet-i zalimaneyi tedkike amade duran o istintak dürbününü gözüne yerleştirdikten sonra:

-Pandülü bozulmuş, dedi. Üç günden geliniz.

Üç gün sonra saatime kavuşmuştum. Pandül değiştirilmiş, ayar edilmişti. Artık doğru ve pek doğru söyleyecekti. Bu teminattan memnun olarak dükkândan çıktım. Köprüye geldim. Vapura atladım.

Kamarada yol aşinalarından bir kaçına tesadüf etmiştim. Öteden beriden konuşuyorduk. Birden bire bir hırıltı işitildi. Müteaccibane kalktım. Acaba bir kedi mi vardı? Hayır, lakin hırıltı devam ediyordu.

Meseleyi anlamakta güçlük çektim: Saatim bir fevare-i asabiyetle yelkovanlarını döndürüyordu.

Arkadaşlarıma bu bîçare saatimin başından geçen felaketleri teşrih ettim. İçlerinden birisi on dakîkadan beri teenni-i zamanı paymal eden saatimin kesik hırıltılarını dinledikten sonra dedi ki:

-Azizim, saatiniz İngiliz fabrikaları mahsulüdür. Fakat pandül Viyana malı… İmtizac edemiyorlar!

Mark Twain

Kar Dede[117]

Gece saat yedi sekiz olmuştu. Gökte kubbenin ortasına yakın yusyuvarlak bir mehtap, ortalığı gündüze yakın aydınlatmıştı. Sisler büsbütün kesilmiş, evin dışarısında, uzletten, ziya-yı kamere bürünmüş menazır-ı hâbideden başka bir şey görünmüyordu. Şimal rüzgârının önünde bulutlar yavaş yavaş kayarak çekildikten sonra penceremi açarak etrafa bakındım. Bahçede nazarımın ilk tesadüf ettiği şey pir-i muhterem Kar Dede oldu. İlk ziyaretini hürmetle selamladım. O, asa-yı billuruna dayanarak beyaz postunun üstünde doğruldu. Sağ elini göğsüne koydu. Hafif bir inhina ile selamımı aldı. Derhal gazeteci sanatımı hatırlayarak; dede ile bir makalat düşündüm. Şüphe yok ki Kar Dede memleketimizi, Sir Ed[w]ard Grey'den, Prens Bolov'dan, Mösyö Pişon [Pichon]'dan daha iyi tanıyordu. İstical ettim:

-Efendi baba, size soracak şeylerim var, cevap verir misiniz?

Başını eğerek gayet rahim bir tebessümle:

-Evet oğlum, dedi.

[117]N.8, 3 Kanunievvel 1324, s.4-5.

-Bu defaki teşrifinizde gördüğünüz fark sizi memnun etti mi? Siz ki dastan-ı beşeriyeti ilk harfinden son harfine kadar ezber[e] bilirsiniz. Bembeyaz başınızın içinde bir umman-ı hatırat uyur. Bizim için ne düşünüyorsunuz?

İhtiyar dede başını kaldırarak gökten yere geniş bir işmizaz-ı sihirkar ile sırıtan kamere baktı. Ve bana onu işaret ederek:

-Şimdi sizin için onunla konuşurdum, dedi. Bu ihtiyar baba ile o ihtiyar neneniz inkılabınızdan dolayı kendilerini pek mesut buluyorlar. Gitgide sesi kesp-i rikkat ederek devam etti:

Bu defa İstanbul'unuzda bir hafta kadar kalacağım. O kadar görülecek şeyler o kadar söylenecek hakikatler buldum. Senelerden beri tütmeyen bacalardan dumanlar çıkıyor, duvarların arasında bir kahkaha işitilmeyen binlerce evler, düğün, bayram içinde pencerelere sorularak, haremsera-yı saadetinizi uzun uzun seyrettim. Ve gördüm ki bu kış, evlerin içini benden başka tarassud eden kimse kalmamış. Evvelce tanıdığım halde ziyareti bana memnu olan memleketlere gönderilen sevgili çocukları avdet etmiş buldum. Memnun oldum. Ağladım, o kadar ağladım ki baştan başa eriyerek göz yaşı olmaktan korktum. Hepsini küçükten tanırdım. Ben misafirhane-i arza nazil olurken, onlar camlara ellerini dayanarak sevinerek beni seyrederdi. Sonra kaç tanesini gece yarıları, kuzu kapmış kurtlar gibi sürüklediklerine alıp götürdüklerine rast geldim. Hala, göğsümün üstünde onların ayak izleri bakîdir. Bilirsiniz ki ben memleketinizi yalnız kışın değil, yazın bile Keşiş'in üstünden seyir ve tetkik ederim. Saltanatınızın Bursa'da nasıl teessüs ettiğini bugün gibi bilirim? Bayrağınızın semanın hilalinden daha güzel hilalini, ilk tulu ettiği günden beri…

Tanırım. Kaç bin defa geceleri el ayak çekildikten sonra Marmara'nın üstünde geciken mehtap ile ben, Keşiş'in üstünden sizin mukadderatınıza dair acıklı şeyler konuşmuş, ben Nilüfer'e o Marmara'ya gözyaşlarımızı dökerek ağladık.

-Muhitinize ne kadar teşekkür etsek azdır, itiraf ederim ki bu kadar çok dostlarımız olduğunu bilmiyordum. İngilizler, düşmanlarımıza karşı deniz yolunu kapadılar, siz de kara yollarını lüzumunda örterseniz daha aylarca hiçbir şeyden korkmayız.

-İnşallah buna lüzum kalmaz, sevgili oğlum, fakat Napolyon'u Rusya'dan çıkaran, ordularını harap eden ben olduğumu unutmasınlar. Hizmetinize amade kıldığım, çığdan toplarım, dolulardan kurşunlarım, Çin memleketinden daha kalabalık, her tarafı istilaya müheyyâ bîpayan askerlerim var.

Bilaihtiyar, pencerenin kenarına uzattığı ellerini öptüm. Dedim ki: Böyle erkence teşrifiniz tabî bir sûrette mi oldu, yoksa bir haber aldınız da ona binaen mi geldiniz?

Kar Dede gülümsedi, evet haber aldım dedi, yağmur haber verdi, fakat o zavallı, bir yerde durup bir şeyi öğrenemez, acayiptir, akar, kayar, gider. Geçende, Kutb-ı Şimali'deki kasr-ı billuruma geldi, aman ben duramıyorum, İstanbul'da bir şeyler oluyor. Git anla, bana da söyle dedi. Denize doğru revan oldu. Ben de dün gece yola çıktım. Karadeniz'i geçtikten sonra Boğazda zırhlılara tesadüf edince işi anladım. Mesudiye'nin bacalarından çıkan dumanlar bana her şeyi öğretti:

-İşte bizim gibi bütün istibdat böyle dağılıp havaya, ademe karıştı. Git cemiyeti tebrik et, dedi. İntihap alaylarından birine karıştım. Cemiyetin önüne gittim. Üç defa haykırdım: Yaşasın hürriyet, yaşasın adalet, yaşasın cemiyet.

O vakit tam sırası gelmişti. Pencereden olanca kuvvetle ben de haykırdım: Yaşasın kış, yaşasın Kar Dede, yaşasın bürudet.

Hasat

Büyük Pederimin Hikâyesi[118]

-Muhsin, diyordu, bugün cuma. Balon elbiselerini giyin! Gezmeye çıkalım. Bu yağmurlu hava insanı sıkıyor. Büyük pederimin iyiliği vardı. Emrini yerine getirmek için son derece istical ediyordum: Uşağı Beyazit'teki balon dairesine gönderdim. İki, üç dakika sonra ön balkona yanaşan balon bizi kabule amade idi. Ben biraz bisküvi, çikolata almak istedim. Büyük pederi muhalefet etti:

-İstemez, Muhsin! Yukarıda buluruz…

-İstemez! Yukarıda buluruz.

Kaptan verilen emir mucibince son süratle hareket ediyordu: Beş dakika sonra münevver bir güneşin sevimli ziyaları altında bulunuyorduk. Yerdeki havanın kasveti, yağmurlu bulunmaması İstanbul halkının birçoğunu buraya celp etmişti. İzdihamın büyük bir kısmını kadınlar teşkil ediyor, küçük zabıta balonları mütenasip noktalarda duruyorlar ve nihayet Hürriyet kalesi, o beş yüz metrelik boyuyla bulutların üstünden bayraklı kafasını çıkarmış bu münevver bahar hayatını temaşa eyliyordu.

[118]N.8, 3 Kanunievvel 1324, s.12.

Kalenin başına kadar gittik. Yemek vaktine daha iki saat kadar bir müddet vardı. Biraz öteberi aldık; serpantin, konfeti aradım: Kalmamıştı. İstanbul'a biraz renkli kar yağdıracaktık.

-Aman Ya Rabbi! Bu ne kadar kalabalık.

-Şehir yağmurlu da ondan!

Biraz ötede tıbbiye talebesi Meclis-i Maarif azasından birinin verdiği konferansı dinliyorlar. Biri de Ahrâr Fırkası Darülfünun hikmet-i tabîye mualliminin kamere çıkmak için dermayan ettiği nazariyeyi tatbik zımnında icap eden meblağı cem için bir iane defteri açıyor ve yanımızda İttihat ve Terakki cemiyetinin saldide bir azası, Vasfi Bey, Hürriyet Kalesi üstünde mahkuk olan "10 Temmuz 1324" tarihinin sebebini beyan ediyor ve diyordu ki:

-O tarihte İstanbul'da kaldırım bile yoktu. Halk bacaklarını ısırmaya amade köpeklerin arasından çamur yığınları üstünde atlaya zıplaya geçerdi. Hele Beyoğlu'na ya [da] Boğaziçi'ne gitmek lazım gelirse tam bir gün yolculuk etmek icap eylerdi.

-"Hep bir ağızdan hayretle" bir gün mü?!

-Evet, bir gün. Daha çabuk gidip gelmenin imkânı yok. O zaman bir köprümüz vardı. Fakat köprü dediğim zaman hâlihazır hatırınıza gelmesin. Üç dört tane duba üzerine uzatılmış sırıklar, işte köprümüz!

Firengiden dudakları düşmüş, burnu düşmüş. Çiçek hastalığından gözleri patlamış, ayaksız elhasıl ne kadar malülin varsa hepsi üstünde. Köprüyü geçmek istediniz mi mutlaka cümlesinin uzv-ı malûlü illetinin derece-i fecaatine göre gözünüzün önüne sürülür:

-On para veriniz. Allah rızası için. Sevdiğinin başı için, gibi tazallumların bini bir para…

(Bu aralık münakaşatında pek ileri giden Ahrâr Fırkası'nın balonuyla bizim balon çarpıştı. Bereket versin hasar yoktu. Fakat polis derhal yetişti. Keyfiyeti, tarafeynin hâl ve mevkîni bittayin taksirin Ahrâr Fırkası balonunda olduğuna karar ita ve beş lira eczayı nakdiye mahkûm etti.) Öteden bir seda:

-Bu kadar pisliğe nasıl tahammül ederdiniz!

-Filhakika şaşılacak şey… Fakat tahammül ettik. Hatta o zamanlar mer'i olan istibdadın şiddet-i mezalimine bir kavmin ne dereceye kadar kabiliyet-i tahammüliyesi olduğunu tetkik zımnında Londra'dan gelen bir İngiliz bu köprüyü görür görmez:

-Buna tahammül eden halk her şeye katlanır demiş ve geriye dönmüştür. (Herkeste alaim-i hayret) lakin vakta ki 10 Temmuz 1324 tarihi hulül etti. Bu halk artık o mezalime tahammül etmedi. (Şiddetli el şakırtıları…)

Büyük pederim acıkmıştı. Esasen Tokatlıyan'ın seyyar lokantası enva-ı nefasetini nazar-ı iştihaya vaz etmişti.

Israrıma rağmen mufarakat emrini verdi. Gittik; birer yemek yedik. Büyük pederime filhakika köprünün hal-i sabıkını sordum.

-Evet öyledir, dedi. Fakat o nutku söyleyen benden gençtir. Daha eski hallerini bilmiyor. Bir gün o köprüden geçiyordum: Birkaç kişi parmaklığa ittika etmiş mavnaları seyrediyorlardı. Parmaklık bu sıklete dayanamadı. Uçtu ve bir alay halkı da beraber denize sürükledi.

Ben kurun-ı vüstaya ait telakki ettiğim bu hikayatı hayretlerle dinliyordum. Büyük pederimin ciddiyet-i müfritesi olmasaydı latife ediyor diyecektim. O, bendeki adem-i itimadı hissetti. Kulağıma eğilerek yavaşça dedi ki:

-O zamanlarda atlarla çekilir tramvaylarımız vardı!

Cumartesi 15 Şubat 1374 Mark Twain

Uykusuz Bir Gece[119]

Akşam saat birde yatmıştık. Çünkü sabahleyin seherle beraber kalmak, yolumuza devam etmek lazımdı. Bir asabiyet hissediyordum; refikim yatar yatmaz gözlerini kapamıştı.

[119]N.10, 17 Kanunievvel 1324, s.11.

Uyumak istiyorum. Fakat ben cebr-i nefes ettikçe uyku benden kaçıyor ve mücadeleler içinde zihnim bir ilkbahar kelebeği sebatsızlığıyla hatıradan hatıraya atlıyordu:

Cahit Bey'in korkulu rüyası Ali Kemal Bey'in tekrarları, bizim mahalle imamının Ermeni patriğine karşı muamele-i nüvazişkaranesi, vatan marşı… Hep bunlar gözümün önünden geçti. Saat ikiye geldi. Vücudumda bir yorgunluk hissediyordum. Sinirlerimdeki asabilik yine berdevam! Gözümü kapadıkça yine seyehat-i fikriyeye başlıyor:

Burhanettin'in sahne-i cenneti Sara Bernar'ın Lebufon'daki rolü, aman ya Rabbi hepsi, önümde… Bir aralık dalmışım: Mahşerullah, uçurumdan uçuruma yuvarlanıyorum. Bütün bu mücadelat arasında sağ kolumu fena halde karyola demirine çarptım. Refik'im öksürdü; kımıldandı. Yine uykusuna devam etti.

Adeta kıskanıyordum. Bir müddet döndüm; okudum, üfledim. Tekrar başımı yastığa koydum.

Gözlerim kapanmaya yüz tutmuş, asabiyetim kısmen sakinleşmişti ve şimdi asırlar kadar ağır geçen, zeytinlerin tesir-i tabbahşası altında…

Fakat ne var? Ta uzaklardan bir şeyler geliyor. Gittikçe büyüyor, büyüyordu. Bir sada acaba rüzgar sesi mi? Lokomotif gürültüsü mü? Hayır, gittikçe yaklaşıyor…

Evet yaklaştı, yaklaştı. Ta odaya kadar girdi. Bir müddet nefesimi tuttum. Başımı yorgandan dışarıya çıkardım. Etrafı dinledim: Bir fare odadaki dolabın kapısını kemiriyordu!

Beni bu kadar telaşa düşüren şu fare imiş! Tekrar yorganı başıma çektim. Gözlerimi sıkı sıkı kapadım, lakin mümkün değil bir türlü uyuyamıyorum: Tıkırtı devam ediyordu.

Zihnimde bu fare havasına muvafık besteler ayaklandı. Feûlün vezninde ne varsa hepsini fare bana anlattı, tekrar etti. Bir derecede ki bu geveze muzırdan kurtulmak lüzumunu tekmil şiddetiyle hissettim. O zaman kararı verdim:

Adem Baba devrinden zamanımıza gelinceye kadar ahval-i mümasilede hangi tedbire müracaat olunuyorsa onu ifa edecektim. Yanı başımda, yerde duran

kunduralarımdan birini elime aldıktan sonra yatakta doğruldum. Dikkat ediyordum. Ses hangi taraftan geliyordu? Fakat bir fare kemirtisine cihet tayin etmek o kadar gayr-ı mümkün bir şey ki… Binaenaleyh bir nokta tasarladım ve kundurayı fırlattım. Kunduram gitti. Refik'imin başındaki duvara çarptı, üstüne düştü. O kadar uzağa gideceğini tasavvur etmemiştim! Arkadaşım uyandı, fakat hiddetlenmedi. Öteye beriye döndükten sonra tekrar uyudu. Sonra fare yine o muttarit ahengi ile takrire başlamıştı. Son derece kızdım, tıngırtının devamı beni pek müteezzi ediyordu. Bir derecede ki diğer kundurayı fırlatmak mecburiyetinde bulundum. Bu sefer odadaki aynalardan birine tesadüf etti. Müdebdep bir şangırtıdan sonra ayna parça parça olarak yere düştü.

Refikim yine uyandı; fakat hiçbir eser-i hiddet göstermedi. Artık kendisini dördüncü bir defa daha uyandırmamak için tekmil mizacıma katlanacaktım. Esasen fare epeyce uzaklaşmıştı, yavaş yavaş. Bu sırada odadaki büyük pandül çaldı. Saydım: Saat beşti. Biraz sonra komşunun saati çaldı. Onu da saydım ve şimdi harikulade bir kuvve-i samianın dalalet-i lütfuyla ne kadar saat tıkırtısı varsa hepsini işitiyordum. Refikimin yeleğinin cebindeki, benim masa üzerindeki saatler, hep bu zaman muhariplerinin mücadelatı tiktakları bence bir top şiddetiyle aks ediyordu. Ne kadar müddet geçti bilmiyorum. Ancak beynim uyuşmuş, derin bir yorgunluk bütün asabımı istila etmekte bulunmuştu.

Ah kör şeytan! Bu sefer civardaki karakolda şiddetli bir "Borazan, öttü: Tıraraa raa" anlaşıldı. Uykudan ümidi kestim. Esasen pek susamıştım. Yatakta bir müddet döndükten sonra gayet iyi bir fikir sünuh etti. Kalkmak, bahçeye çıkmak, sigara tellendirmek, diğer taraftan bir roman mevzûu da zihnime tebadür ediyordu:

"Kedinin birisi o ana kadar icra ettiği seyyiatı affettirmek için tekmil farelerle helalleşmek lüzumunu hisseyler. Bu muameleden sonra uzun bir seyahat edecek" ve yolda kazandığı, helalden ele geçirdiği gıdaların açlıktan ölmeyecek kadarını yedikten sonra üst tarafı aceze-i hayvanata sadaka olarak verecekti. Bu gibi niyat-ı halisaneye tebean işe başlar. Bir fare deliğine nazır bulunan odaya girer, delikten:

-Huu fare kardeşler!

-…

-Huu… Bîçare mazlumlar…

(İçlerinden birisi)

-Ne istiyorsun?

-Ben artık gidiyorum. Helalleşmeye geldim.

Ne ise uzatmayalım. Oldukça medid bir muhavereden sonra asıl sahibi bulunan farenin mümanaatına rağmen diğer genç fareler delikten çıkarlar. Kedi hüsn-i niyetini ibrâz zımnında odadaki minderin üstüne oturur, der ki:

-Ey benim sevgili farelerim, size şimdiye kadar ettiğim muameleden cidden müteessifim. Esasen saika-i tabiatla yapılan fenalıklar her halde şâyân-ı af olmak lazım gelir. ancak bu muamelelerimle size nafi olacak birçok şeyler öğretmiş oluyorum. (Bu sırada delikten üç dört fare daha çıkar. İçeride yalnız sahib-i mesken olan fare kalır.) Bilirsiniz ki Cenab-ı Hak kedileri farelere musallat etmiş, birinin gıda-yı tabîyesini diğeri teşkil eylemiştir. (Kedi kürsüden iner. Fareler mütehayyir dinlerler.) Vakıa kanun-i tabiata karşı hareket etmek muvafık-ı nefsü'l-emr değilse de artık beni daima muazzep eden vicdanıma karşı mesul olmamak vicdanımın benden talep ettiği nedamet-i samimiyeyi temin edebilmek için bugün o mazlum fırkanın beni affettiklerini şu son günlerimde ihtiyar kulaklarımla işitmek isterim. (Kedi bu aralık ağır ağır deliğe doğru gider.)

-Nasıl affediyor musunuz?

Farelerden biri: Arkadaşlarım namına sizi temin ederim ki bu mufarakatınız bizi müteessir ediyor. Mademki şimdiden sonra kardeş gibi yaşayacağız,

Gitmeyiniz, siz bizim babamız olunuz. Hep sizin emirlerinize tabi bulunalım. İstediğiniz tarziyeye gelince onu içimizden şehit olanların ruhu size verecektir. O fare ruhları ki bugün bu muahede-i dostanenin mübecceliyetiyle şadandır.

Fazla bir şey ilave etmiyorum. Fare bana demin ne söylediyse aynen yazdım. Onun için romanın bu cihetini bir hakikat olmak üzere kabul etmeleri kârin-i kirâmımdan istirham eylerim.

Farenin mukabelesi hitama erdiği zaman kedi deliğin yanına varmış bulunur; delikten içeri nasb-ı nigah ederek orada bulunan ihtiyar fareye:

-Kardeş! Sen niçin gelmiyorsun?

-Ben buradan helal ettim. Hemen yolun açık olsun.

-Demek bana emniyetin yok öyle mi?

Kedinin gözlerinde alaim-i hiddet nümâyân oldu. Gazubane etrafına bakındıktan sonra meydanda bulunan farelere hücum eder. Hepsini boğar… [Hisse: Ey genç fareler, kürsüde, minderde oturup da samimiyetinden bahseden zalim kedilerin sözlerine kapılmayınız.]

İşte romanın mevzûu, tabî ki buna birçok muhaverelerle iki farenin muaşakasını ilave edeceğiz. Bu sûretle romanım gayet hissi olur. Acaba refikime danışsam mı? Hayır; uyandırmayayım! Fakat nasıl giyinmeli? Kunduralar muhtelif noktalarda idi. Ehemmiyeti yok, terlikler kifayet ederdi. Yatakta doğruldum. Elbiselerimi aramaya başladım. Cebimdeki kibriti arkadaşım almıştı. Ne ise karanlıkta hepsini buldum. Yalnız çorabımın teki kayıp… Yataktan indim ellerimle yeri aradım. Biraz daha ötelere uzaklaşmak lazım geliyordu ve bir koyun gibi dört ayakla dolaşırken başımı şiddetle masaya çarptım. Müthiş bir seda odada aksetti fakat hamdolsun refikim uyanmadı. Bir müddet başımı ovuşturduktan sonra yine tahribata şuru ettim: Bir iskemle, bir minder, bir iskemle daha, bir masa, bir minder, bir dolap, bir iskemle! Fakat otelin tekmil eşyasını buraya mı doldurmuşlardı. Hâlbuki akşam odada bir iskemle ile bir minderden başka bir şey yoktu. Nihayetü'n-nihaye çoraptan vazgeçtim. Yavaş yavaş doğruldum. Fikrimce kapıyı tasarladıktan sonra ağır ağır yürümeye başladım. Henüz iki üç adım atmıştım ki karşımda karanlık bir cismin durduğunu gördüm. Yüreğim ağzıma geldi. Korkudan nefes alamıyordum. Geri gitmek istedim. Ben geri gittikçe o da geriliyordu. İş anlaşıldı: Odadaki iki aynadan kırılmayanı imiş. Lakin hangi tarafta idim. Kapı ne cihette kalıyordu. Kırılan ayna hangisi idi? Tekmil bu muammayı muhit içinde mütehayyirane etrafıma bakıyordum. Artık bir duvar kenarı bulacaktım. Ancak bu sûretle kapıyı elde etmek mümkündü? Elimi etrafıma uzattım bir şeyler yok… Biraz öteye beriye gittim. Nihayet bir nokta-i istinat buldum. Aheste aheste kenarı takip ederken başıma bir şeyin çarptığını hissettim: Koca bir levha omzuma çarptıktan sonra bir kömürcü arabası nezaketiyle yere düştü. (Ali bu arkadaşımın ismi idi.) Kımıldandı. Uykunun rehavetiyle anlaşılmaz bir takım kelimeler telaffuz ettikten sonra o uykusuna ben de yoluma devam ettik. Yolda üçüncü bir mindere daha çarptım.

Gürültü olmadı. Birkaç adım daha attım. Önümde hiçbir hail yoktu. Şimdi bir asker metanetiyle yola devam ediyordum. Dört beş adım kadar henüz ilerlemiştim. Vücudum şiddetle bir dolaba çarptı. Ve sürahi bardak gürültüsü arasında arkadaşım var kuvveti ile bağırdı:

-Yangın var! Yetişin.

Her taraftan koşturdular. Lambalarla içeri girdiler. Ben Ali'nin yanı başındaki dolaba çarpmışım. Sürahi devrilmiş. Arkadaşım sucuk gibi ıslanmıştı.

Mark Twain

Gelen Mektuplar[120]

Davul Gazetesi Müdüriyet-i Alisine

Sinîn-i vefîreden beri kâbus-ı istibdat altında çârçeşm bulunduğumuz halde İttihat ve Terakki Cemiyet-i Âliye ve muhteremesinin mesai-i peyemberpesendanesi sayesinde bi-hamdihi taala iktisap ettiğimiz serbesti-i matbûat neticesi olarak âlem-i tahriri tezyîn eden ceride-i feridelerinin koca iki sayfasını acizlerine tahsis etmelerini ve hatta bu fakirde ara sıra mevzû-i bahis edecek bir diğer tasavvur buyurmalarını hakkımda iltifat addederim. Şu kadar ki Mahmut Esat imzasıyla merhum Muallim Naci tarafından tenkit ve Tercüman-ı Hakikat'e derc edildiği beyan buyrulan ebyatın acizlerine ait olmadığını ve o imza sahibinin mutlaka başka bir zat olması lazım geldiğini sûret-i katiyede temin ile kesb-i fahreylerim.

13 Teşrin-i Sani 324 A'cezü'l-ibad

Mahmut Esat

Aynen Mektup[121]

Efendim! Geçen haftaki *Davul*'da, Ahmet Mithat Efendi'nin Darwinist olduğunu yazmıştınız. Merak sâikasıyla gidip kendileriyle görüştüm. Mükâlememizi aynen size yazıyorum:

-Efendi hazretleri. İnsanın maymundan geldiğini iddia eden felsefenizin derece-i isâbetini anlatmak zahmetinde bulunur musunuz?

[120]N.6, 13 Teşrinisani 1324, s.12.
[121]N.7, 26 Teşrinisani 1324, s.11.

Mithat Efendi:

-Hay hay efendi oğlum. Hikmet, en faal dimâğların keşfettiği menba‘dır ki erbâb-ı ihtiyacın en zekilerine sunulur. Sizi de onlardan addeder, faaliyetini inkar etmediğiniz dimâğın keşfinden nasiptar olmanıza gayret eylerim.

-İbrâz-ı teveccüh buyuruyorsunuz efendim.

-Hayır oğlum. Ben görüyorum ki "Davul" gazetesi cerâ’id-i münteşire içinde beni hakkıyla takdîr edenlerin en birincisidir. Şimdi size ufacık bir kıyas ile telkîn-i hakikat edeyim: İnsanları yekdiğerinden temyiz eden, mideleri ise de hayvânât-ı sâireye nazaran medar-ı teyeyyüzleri bağırsaklarıdır. İnsanların bağırsaklarını bilirsiniz: Gayet kısa değil, gayet uzun da değil. Kısa olsaydı sırf lahm ile ta‘ayyüş eden hayvânâttan olması lazım gelirdi. Mademki uzun da değil nebâtât ile müte‘ayyiş kısımdan da olamaz. "Gözlerini açarak" ne olabilir? Siz söyleyiniz?

-Vallahi benim nazarımda yine insan kalır.

-Yok kuzum. İnsanı hayvan yapacağız. Başka türlü olamaz. Demek mutlaka meyve ile ta‘ayyüş eden kısımdan olacak. "Gülerek" o halde maymun olur.

-Efendi Hazretleri, mürüvvet etseniz de insanları biz yine ayrı cins addetsek olmaz mı? O zaman asla ülfet edemediğimiz ve daima zincir altında terbiye etmeye çalıştığımız maymunlarla aramızda Balkanlar, Karpatlar olduğu artık tamamıyla meydana çıkar. Fena mı olur?

-Beni dinleyin efendim. İnsanlığın bi'l-cümle safahâtında meyvenin ne derece hâiz-i nüfûz olduğunu nazar-ı itibara alırsak iş büsbütün tezâhür eder: evvela kadınlarımız, uzun saçlarıyla kısa akıllarıyla en ziyade meyve yiyerek beslenirler. Çocuklarımız dişlendiler mi; yemişsiz bir saat geçiremezler. Akşam efendi babaların getirecekleri çıkından hisselerini almakla iktifâ etmezler de hanım ninelerden ayrıca yemiş parası koparmaya çalışırlar.

Dikkat ediniz bu fıtrî hali takbîh eden dadılar da vardır. Çok yemiş yiyen çocukları arsız addederler ki yanlıştır. Muktezâ-yı cibilliyeti o çok yiyecek ve ben öylelerini cinsiyet namına istikbali en parlak olanlardan bulurum.

Gençlerimize gelince esnâ-yı izdivaçlarında fidan gibi bir taze ile fıstık gibi semiz bir zevce arasında mütereddid düşünürken güvey yemişini istihzârdan hâlî kalmazlar. Meyveye nispeti olanları da söylerler ufak tefek bir kadın için en tatlı bir teşbih olmak üzre "Fındık kurdu" derken ağızlarının suyu akar.

Şuarâmıza, üdebâmıza gelince bir kadının al yanaklarından, kiraz dudaklarından, badem gözlerinden hiç geçebilirler mi? Amma bakınız kimi yanaklar şeftaliden olmazsa hoşlanmaz. Kimi üzüm gözsüz..

Şimdi Allah için siz söyleyiniz. Patlıcan burundan, domates surattan, kabak gibi heriften hoşlanır mısınız?

Ben yangın var diye bağırarak kaçarken üzerime fenalık geldi. Yere düştüm, bayıldım. Gözlerimi açtığım vakit meyve nazariyesinin muşmula suratlı bir ihtiyar hekim ile ahlat gibi bir gardiyanın huzurunda kâmilen yıkıldığını görerek beşeriyetin bu iki teşbih-i becâsına derin bir oh ile memzûc büyük büyük teşekkürler takdim ettim.

Bir Mütefennin

Ciddi, Açık Mektup[122]

Rasathane müdürü Salih Zeki Beyefendi'ye:

Efendim,

Dördüncü bu'dun ispat-ı vücudu hakkında kamusunuza yazdığınız nazariyeyi okuduğum zaman sizin muhâl olan şeyleri mümkünat derecesine tenzil hususundaki maharetinize hayran kalmıştım. Bugün bu maharetiniz nazarımda büsbütün tebeyyün etti.

Zat-ı alileri de dâhil olduğu halde herkes istibdadın İttihat ve Terakki Cemiyeti himmetiyle kalktığı zannındadır. Fakat büyük bir hata. O kadar büyük ki tashihi elzem görüyorum.

Cemiyet 10 Temmuz 1324'te ilan-ı hürriyete muvaffak oldu. Siz hürriyeti 10 Temmuz 1287 tarihine götürdünüz. Şu halde devr-i istibdada en derin darbeyi indiren cemiyet değil, otuz yedi senenin bir idare-i müstebide lekesini tarih-i milletten büsbütün hak eden sizsiniz. Bundan dolayı sizi tebrik ederim. Ol bapta irade milletindir.

20 Kânûn-i Sâni 1287

Toplu İğne

[122]N.14, 20 Kanunisani 1287, s.7.

Bilmecemiz[123]

"Bir zat tarafından tertip edilmiştir."

Ben; bütün insanlara lazımım.

Başımı kesecek olur iseniz cümle kadınların en ziyade arzu ettikleri bir şey olurum. Ayaklarımı da kesecek olursanız meydanda kalan gövdem sizi hayretten hayrete giriftar eder.

Kesik başımla ayaklarım bir yere gelir ise taife-i rûhâniyeden birisi olurum.

Ben neyim?

Halledenler arasında kura keşidesiyle kazanana zarif bir vazo takdim edilecektir.

Telgraflar[124]

Roma 22 Kânûn-i Sâni 1909 -Bugün sefir Hakkı Beyefendi, talebesi tarafından ihda edilen yazı takımına kırmızı, siyah, mor mürekkepler koydurmuş ve kable'z-zuhur on buçuğu beş geçe hukûk-ı düvel tahririne başlamıştır. Serlevhaların kırmızı mürekkeple yazılması heyet-i sefaretçe bilittifak taht-ı karara alınmıştır.

…

Tebriz 23 Kânûn-i Sâni -Şah bu gece korkulu bir rüya görmüştür. Tabir için Ebu'l-Hüda Efendi Hazretlerine müracaat eyleyeceği mehafil-i siyasiye de söylenmektedir.

…

Edirne 12 Kânûn-i Sâni - Burada yeniden yeniye türeyen şairler arasında felsefeden tegafül edenler görülüyor. Nazar-ı dikkatinizi celp ederiz.

…

Karaköy 12 Kânûn-i Sâni- Cisr-i cedidin vasiyetnamesini yazmak için seriü'l-kalem iki kâtibe lüzum görüldüğünden bunun nereden ve ne sûretle tedarik edileceği hususu buranın arabacı mehafilinden tezekkür edilmektedir.

[123]N.17, 18 Şubat 1324, s.2.
[124]N.13, 14 Kanunisani 1324, s.11.

Hususi Telgraf[125]

İstanbul'da Davul Gazetesi idarehanesine Galata sayı: 20 Kânûn-i Sâni 1324 -Hamd olsun sağ ve salim bu tarafa ayakbastı. Cümlenize selam ederim.

Muharrirlerinizden: Toplu İğne

Telgraflar[126]

Hazine-i Maliye 19 Kânûn-i Sâni 1324- Bugün tulû-ı şemsten bir saat sonra buraya iki fare düşmüş ve her ikisinin de başı yarılmıştır.

Büyük Ada: Keza- Ebu'l-Hüda'nın şişen ayağı hakkında ihtilaf-ı efkar hasıl olmuştur. Ekseriyet erbain münasebetiyle olduğu merkezinde bulunuyor.

Cehennem 20 Kânûn-i Sâni 1324- Burada bir hazırlık var. Sebebi gayet mektum tutuluyor. Fakat halaşinayan İran şahının vürudu melhuz bulunduğunu söylemektedirler.

Paris 5 Şubat- Buraya gelen genç Türkler kendi şereflerine elsine-i garbiyenin lüzum-ı tahsiline dair Türkçe bir konferans vermişlerdir.

Davulcunun Meclis-i Mebusandan Temenniyatı[127]

Çok şükürler ulu Mevla

Aç kalırdık şimdi hala

Meclis verdin sen bizlere

Ne isteriz bundan ala

Devr-i sabık menhus oldu

Lakin şetvan mebus oldu

Allah'ından buldu ama

Ebu'l Hüda meyus oldu

[125]N.14, 28 Kanunisani 1324, s.3.
[126]N.14, 28 Kanunisani 1324, s.3.
[127]N.10, 17 Kanunievvel 1324, s.2.

Atina'da hoca idi

Mösyö Toma Karolidi

Sevdi bizi geldi ama

Uzaklardan sevmeliydi

Kayseri'de var babası

Atinalıdır kafası

Yunanlıdan mebus oldu

İşte bunun en kabası

Ahmet Rıza'dır reisi

Budur işte en iyisi

Bütün ümmet dua eyler

Açık olsun ilerisi

Kısm-ı Mahsus[128]

Anadolu'dan Bir SesYahut "Analık"

Köyümüzde üç kişiydi hallerince yaşayan,

Ayşe Kadın kocasıyla oğulcuğu Kel Hasan.

Kocasına derler idi. Bizim köyde daltaban,

Çift çubuk yok. Sığırlara olmuş idi bir çoban.

Daltaban Ağa sağırları alır gider bire yana.

Kel Hasan da oduncu idi baltasıyla ormana.

Yalnız kalır kulübede uzun günler Ayşe Ana,

Akşam olur yer içer şükrederler Rahman'a.

[128]N.17, 18 Şubat 1324, s.14.

Kel Hasan'ın kura ide çıkmış idi geçen yaz,

Ayşe Kadın diyordu ki: "Yüreğim hiç dayanmaz."

Yavrucağım askerlikten bana pek çok mektup yaz.

"Unutma hiç Hasancığım duayı da kıl namaz."

Ayşe Kadın ayrılırken yüreği çok sızladı,

Hasancığı, bir tanecik o sevgili evladı,

Düğün etmek, dernek etmek, gelin görmek muradı,

İçin için çekiyordu böylece bir feryadı,

İhtiyarlık başa çöktü dertleri pek çoğaldı,

Ayşe Nine yalnızlıktan bunaldıkça bunaldı.

Diyordu ki: "Bu dünyada bana artık ne kaldı?"

"Oğlum asker, kocamı da geçen yıl ölüm aldı."

Ayşe Kadın Hasancığı düşünerek ağlardı,

Yavrusunun üzgüsüyle bağrına taş bağlardı,

Firkat odu sinesini gece gündüz dağlardı,

Böylelikle coşaraktan gözyaşları çağlardı.

Kulübede hiç durmuyor dağda kırda geziyor,

Yavrusunu hatırlıyor tatlı candan beziyor,

Hasan Çavuş yaralanmış duygusuyla seziyor

Acı acı ağlayarak komşulara diyor ki:

"Ey! Kardeşler yalnız kaldım söyleyin siz nideyim?

Er olup da Hasan gibi askere mi gideyim?

Durmayınız, cevap verin ben acıklı nineyim?

Hasan'ımdan başka yoktur bu dünyada bir şeyim."

Harp zamanı sakat olup Hasan köye dönünce

"Kolu kırık, ayak topal" anacağı görünce,

Yavrusunun yüzün gözün sinesine sürünce,

Aklı baştan kaçtı gitti dayanmadı bu derde:

Sokaklarda geziyor bak yalın ayak baş açık,

İki dertle oluyordu böylece aklı kaçık.

Kınamayın ey yolcular üstünde var fenalık.

Bilirsiniz ne kaygıdır ne duygudur "analık"

Dersaadet Dâhiliye Gümrüğü Manifesto Memurlarından:

M. Servet

Matbaacılara Tebşîr[129]

Bu kere Hoca Panada Kregi Hüseyin Çelebi Mahallesi'nde tramvay caddesinde "18" numaralı hanede "Osmanlı hurufat döküm hanesi" namıyla yeni bir dökümhane küşat edilmiştir.

1. Fransa'dan müteaddit makine celp olunmuştur.

2. Meşhur hattatlar marifetiyle on iki ve on altı punto olmak üzere yazılan yazılardan çelik veya bakırdan müceddit kalıplar imal edilmiştir. Binaenaleyh yazılar gayet güzeldir.

3. Hurufat dökmek hususunda İstanbul'un en mahir ustasıyla akd-i şirket edilerek mûmâileyh usta bizzat iş yanında bulunmakta ve çalışmaktadır.

4. Masraftan çekinmeyerek nefaset hususunda icap eden tedabire tevessül edilmiştir.

5. Ucuzluk hususunda dahi rekabet kabul etmez.

[129]N.18, 25 Şubat 1324, s.2.

6. Türkçeden başka elsine-i müteaddide hurufat imal olunur.

7. Taşradan sipariş kabul ve kemal-i emniyetle icabı icra edilir.

Binaenaleyh hurufata ihtiyacı olanlar bera-yı tecrübe olsun mezkur dökümhaneye müracaat eylemeleri lazım gelir.

Resimli Kitap ve Müsavver Muhit[130]

Münderecâtı tenevvüü ve resimlerinin güzelliği ile bihakkın memleketimizin en kıymettar aylık ve haftalık gazetelerini teşkil eden Resimli Kitapla Musavver Muhitin esasen hâiz olduğu rağbet ve takdir-i umûmi bunları tekrar methederek karilere tavsiye etmekten bizi vareste kılar. Ahiren aldığımız malumata nazaran Musavver Muhit gençlerin mürevviç-i efkârı olacak ve yeni şairlerimizin, yeni muharrirlerimizin en müntehab eşarı; asar-ı fenniye ve edebiye ve mütalaat-ı ictimaiyesi bu gazetede intişar edecektir.

En son batının bir "Servet-i Fünun'u" olacak bu gazete evvelce hâiz olduğu kıymet bu sûretle tezauf edecektir. Müessis-i muhteremleri Abdullah Esat Bey'le Faik Sabri Bey'i gazetecilik sanat-ı mühimmesinde gösterdikleri vukuf ve kabiliyetten dolayı bilhassa tebrik ve devam-ı muvvaffakiyetlerini fart-ı samimiyetle temenni ederiz.

Vur Abalıya

Türkler'in Volter'i: Ahmet Mithat Daîleri[131]

Bundan otuz beş, kırk sene evveline ircâ-ı nazar ederseniz âlem-i matbûatta yeni bir simanın tecelli ettiğini görürsünüz.

Garbın en vâsi ağaçlarına gıptabahş olacak münbit tabiatın büyük bir müsamahasıyla hasıl olan bu çehre o zamanın bazı gençlerini pîş-i hitabetine çekmiş. "Koca bir fem"in ibzâl ettiği şelale-i hikayât ve hikemiyât okur ve beyinleri balçık haline ifrâğ etmişti.

Esasen bu yeni dehanın böyle her vadide ibrâz-ı muvaffakiyet etmesi samiîne veleh veriyordu:

Hazret-i Midhat Efendi-i maârifpîşenin

[130]N.6, 19 Teşrinisani 1324, s.14.
[131]N.5, 7 Teşrinisani 1324, s.8.

Zâhir oldu nazm u neşr içre olan mahiyeti

Hâme-i mu'cizrakam îcâd u icâz eyleyüb

Bin kasîde yazsa şâyândır berâyı Midhat'ı

Hitab-ı mübecceli işte böyle bir cezbenin tecelli-i ilhamından ibaretti.

Ancak bir müddet sonra Mithat Efendi'nin şiire husumet ettiğini görüyoruz. İhtimal ki şairlere karşı muamelesi de "zikr-i mahall-i irade-i hal" kaide-i edebiyesinin bir tevsî-i felsefisinden mütevellittir.

Şiirden feragat pek muvafık olmadı. Çünkü tekmil enzâr-ı münekkidânesi Avrupa hükemasına matuf bulunuyordu: Bohner hata-yı felsefisini bir sille-i tedip ile öğrendi. Ernest Renan, Draper müşkil bir mevkide kaldı. Şopenhaver [Schopenhauer] -çünkü bu ismi Mithat Efendi sevmezdi- yanlışlarını ikrar mecburiyetinde bulundu. Ve nihayet ben neyim diye ortaya bir sual attı. Filhakika Mithat Efendi ne idi? Yüz bu kadar sahifenin hallinden aciz kaldığı bu sual o muhteşem az[a]metiyle duran kitap yığınlarına bir cilt daha ilave ederken o, ufk-ı matbûatta bir tulû güzelliğiyle temevvücünü arzu ettiği liva-yı zaferini kütle-i asarı üzerine dikmişti. Fakat temel çürüktü; vüs'at-i telâtuma dayanamadı, yıkıldı.

Mithat Efendi Beykoz'da bir hayat-ı münzeviyane geçirirdi: Her sabah erkenden kalkar, kelimelerini yığar ve sonra bu yığınlara fikir aramak için bahçesinde gezerdi. Bir sabah yine böyle erkenden kalkmış, kelime dizilerine itina-yı mahsûsa ile dağarcığına yerleştirdikten sonra omzuna vurmuş, taharri-i fikir maksadıyla dışarıya çıkmıştı. Tesadüfün bazı lütufları vardır ki inkar olunmaz. Hele Mithat Efendi hiç inkâr edemez.

Uzakta bir maymun gördü sahibinin pîş ü pesinde yorulmak bilmeyen bir gayretle koşan, zıplayan, oynayan bu hayvan ona birçok fikirler ihsas etmişti. Vech-i şebeh bulmakta güçlük çekmedi: Sebat, mebzuliyet, lüzumunda incelik onda da vardı; ve bakiye-i ecdadını tanıyan kadirşinas bir hafid sıfatıyla nesnas bahsinde ortaya atıldı, liva-yı zaferini de dikti.

Fakat nasıl oldu bilemem? Bir müddet sonra Mithat Efendi'yi Akkâ'da livâ-yı zaferini de omzunda gördük.

Avrupa ufuklarına kadar yükselen, oralarda kendine bir zemin-i muvaffakiyet tehiye eden liva-yı zaferli o el, Tercüman-ı Hakikat âlemine tasdik ettirdiği büyüklüğünü yalnız bir adama ifham edememişti.

"Nemekrîz-i lezzet ve letâfet" terkibinin zihne tebadür ettirdiği vechile o pek yükseklerden bir çaylak süratiyle indi; muziç bir çehrede tekmil şiddetiyle patladı.

İşte o vakit muvaffakiyet temin edilmiş liva-yı zafer bu pehlivanlık sahasına dikilmişti.

Bir kere mevkîleri bu sûretle taayyün ettikten sonra muterizler çoğaldı… Musikî, edebiyat bahislerinde mağlup oldu. Temin-i muvaffakiyet artık inayet-i Bari'ye kalmıştı. İşte sebepten ondan sonraki makaleleri ekseriya birer beddua risalesi şeklini almıştır. Fakat tesiri oluyor mu? Eğer bu suali kendine tevcih ederseniz Tercüman-ı Hakikat'in lâakal üç sütununu kaplayan kısa bir makale ile size cevap verir; zübde-i mefhumu:

"Müminin duası, münafığın bedduası"

Cuma 7 Teşrin-i Sani 324

Toplu İğne

Vur Abalıya

Ali Kemal Bey[132]

"İnne ülfeti men yekulü hâ ene zâ

Leyse ülfeti men yekûlü kâne ebî"[133]

Bu, Haccac-ı Zalim'indi. Fakat doğru olduğu içindir ki dünyada ne kadar büyük adamlar gelmişse hepsi kendilerine bunu, bu hakikat-i güzini düstur ittihaz etmişler. Hepsi Haccac'ın emrine iktifa eylemişler.

Ali Kemal Bey de "Kâne ebi" istemiyordu! Bu sebepten Mekteb-i Mülkiyeye, kendisini hırçın, asi bir hayatla karşılayan o saha-i maarife atladı. Mektep hayatı Ali Kemal Bey için bir mücadele-i daimi olmuştu. Evet! Tekmil muhitine muarızdı. Hakikat beyn-i nazarları, demdemelere karşı ateşler püsküren bir edebiyat muallimine şerareden misaller iradını reva gördü, gördü de sınıfta müşârün bil-benan oldu.

Bilahare matbûat, garbın tekmil inceliklerini nakleden bu genç muhabiri samimi alkışlarla kabul etmişti. Çünkü Garp'tan Sorbon[ne]'un edebiyat-ı hakikiye derslerinden hakayık-ı mektume-i siyasiyeye kadar ne varsa hepsini Şark matbûatına, *İkdam*'ın riyakâr, fakat müdebdeb sahaifini Garp ceridelerine aksettirmiş. Bu munis,

[132]N.6, 13 Teşrinisani 1324, s.8.
[133]*Ben buradayım diye kulak veririm, bir babam vardı diyene değil.*

zarif muvaffakiyetinin bir tetvic-i zımmisi olmak üzere Figaro muharririnin nail olduğu bir lütf-ı ziyareti de benimsemişti. İşte bir taraftan "İkdam", o yar-ı kadime "Yaman" makaleler serpiştirir. Avrupa'nın en büyük muhteşem salonlarında kendisine bir mevkî-i güzin-i hayal tahsis ederken Hüseyin Cahit "O hasm-ı birahm" karşısına "Bî-aman" bir muarız sıfatıyla çıkmış, muhasamaya âmade iki düellocunun musafahasını andırır bir sûrette cali bir samimiyetle işe başlayarak *İkdam* muhbirinin benimsediği makaleleri mehaz-ı beyanıyla tercümeye koyulmuştu. Ali Kemal Bey ne cevap verdi, bilmiyorum! Ancak mevkîe münasip en iyi mukabele "durûğ-ı maslahatamiz…" darb-ı meselenin Arapçası idi.

Bu vaka onun hayatına büyük bir tesir bırakmıştır. Esasen lisan bahsindeki müddeeyatı taraftarlarını azaltmıştı:

-Eğer, diyordu, "Türk (ترك)" kelimesini "Türk (تورك)" şeklinde yazarsak "Etrak (اتراك)"a veda etmeliyiz.

Fakat yanılıyordu. "Etrak" darılırsa "Tevarik"de gücenmez a. İhtimal ki Beyrut'ta tahsilini iddia ettikleri Arapça buna müsaade etmez.

Hüseyin Cahit, Ali Kemal Bey için en bî-taraf bir müfettiş idi. Hiçbir hareketi yoktu ki Cahit bilmesin: Mısır'da aldığı maaşları biliyordu. Menabi-i makalatını biliyordu. Yıldızın son ihsanını da biliyordu. Fakat-fikrince-yalnız bir şeyden haberdar değildi: Arapça! Çünkü Hüseyin Cahit Beyrut'ta tahsil etmemiş, Mısır'ın Cami-i Ezher'inden nasibini, nasib-i irfanını almamış, sonra muallim de olmamıştı. Hâlbuki bugün kendisi tarih-i siyasi hocasıdır.

Fakat mebusluk, işte bunu Cahit'e vermeyecek. Mademki Arapça biliyor; çalışacak. Telmihli, kinayeli makaleler yazacak. Yazacak da kendisi mebus olacak, Cahit'in de ağzı açık kalacaktı.

Perşembe 13 Teşrin-i Sani 1324

Toplu İğne

Vur Abalıya[134]

Tevfik Fikret Bey

Vicdanlı.. hassas.. Fakat ifratperesttir. Bu sebepten Fikret Bey'le bulunursanız vereceğiniz selamlara dikkat etmelisiniz: Çünkü muhatabımızın ismet-i izâfiyesine göre eliniz ya mülevves, ya mübeccel olur.

Tevfik Fikret Bey Rumelihisarı'nda münzeviyâne yaşamıştır. Şehitlik: İşte menâbi‘-i şi‘ri.. Tekmil âheng-i rebâb ve o muhitin tesiriyle husûle geldi. Lakin Tranval’e İngiliz gönüllüsü olarak gidemediğinden dolayı hayata o kadar mütefa‘ildir ki en ferahlı günü sahife-i şi‘rine bir şey ilave etmez.

"İnsan ne kadar eğilirse beşeriyet onu o kadar ezer." Bu, Fikret Bey'in bir nazariyesidir. Demek ki eğilmemeli? Kimsenin eteğini öpmemeli? "Vâkıâ takbîl-i dâmenden dudak aşınmaz; fakat vicdan aşınır."

Dünyada her uzuv böyledir. Binâenaleyh fenn-i tıp, aşınan uzuvların tebdîline muvaffak oluncaya kadar bu etek öpmek boykotajını kabule mecburuz. Tevfik Fikret Bey'in şairler hakkındaki nazariyesi şahsa göre değişir.

Fuzuli, (Âveng-i tesâvire bakınız!) musibetlere aşıktır. Hayatı giryeler, figanlar içinde geçtiği halde yine o sevgili musibetlerine yetişmedi…

Cenab, yürek çarpıntısıyla geçen bir günün akşamı mavi bir sâye kucağında "bi'l-ârâm" ebedî gümüşlü -umûr-ı maârife medar-ı in‘ikâs olacak kadar parlak değil. Gaflet buyurulmaya -bir dakîkada dinlenen zemzeme-i hilkattir…

Nedim, ağzından dökülen ezhâr-ı edebiye ile teskîn-i tabiat edemeyip nihayet çiçek çıkararak atş-ı şâiriyetini teskîn eyleyen ve hayâtı bitmeyecek bir dem-i şafak sanan bir zavallıdır ki bu âlemin üstünde -mevlevî müridleri gibi- dönerken hissiyatıyla bi'l-müsâdeme nev-şüküfte birer mazmunu yerinden koparır…

Üstâd Ekrem, rûhu'l-edeb heykelinin sadrında çırpınan ve bütün -evet bu husus hakkında nazar-ı dikkatinizi celb ederim- bütün gumûm-ı beşeri dûş-ı ihtisâsına alan bir kalptir. Nef‘î … ilâ âhir.

Fikret Bey'in nazariyeleri mütebeddil, mütehâlif olmakla beraber muvâfık-ı hakîkattir. Farazâ Sadrazam Paşa *Rübâb-ı Şikeste*'yi görmüş olsaydı Ekrem Bey'in meşguliyet-i hissiyesini anlardı… İşte siyâsiyyûnun noksan tetebbu‘u bazen böyle hatalara sebebiyet verir.

[134]N.7, 19 Teşrinisani 1324, s.8.

İlham… Oh. O öyle bir mu‘îndir ki Fikret Bey'le pek az münâsebette bulunur. Vâkıâ pîş-i ufkuna uzatılan her ele sadaka-i tazallumu olarak bazen beş, altı beyit ihsan eder. Fakat bazen bundan da mahrum olur… İşte o vakit şair, çubuğundan çıkan buram buram dumanlardan meşk-i su‘ûd ile büyük bir ikramiyenin pîş-i hayalinde yaşattığı hayât-ı esîriye, sahifelerce beyitler ittihâd eder. Ve nihayet bir an içinde kaçan, ölen, mahvolan bu hayata "Sen de gittin; sen de arkandan…" mersiyesini inşâd eylerken… Uzakta mülevves… Müfteris parıltısıyla duran "Para!!" güya sımâh-ı şairiyetine:

-Mademki şairsiniz azizim! demişti. Onun cephe-i mağrûr-i sanatı o kitle-i meş’ûm önünde eğilmedi; bir derecede ki halen bile "Tanin"in temettü‘-ı muhayyelinden hisse-i musîbesini almıyor:

-Çünkü, diyor ki, bir şey yazmadım ki…

Evet yazmadınız. Ta yıldızlara kadar aks eden… Neşâyid-i hürriyet sizin o kürsi-i bülend-i şâiriyetinize? O her şeyin fevkinde duran menî‘ ve mehîb inzivâgâh-ı fezâil ve irfanınıza el’ân yetişmedi!

Çarşamba 19 Teşrîn-i Sânî 324

Toplu İğne

Vur Abalıya[135]

Doktor Rıza Tevfik

Doktor Rıza Tevfik, bunu size takdim etmeden evvel, kaç dakîka zekâsının, ihsas ettiği hürmetle, garebet-i ahlâkının rengarenk muâvenetinin ikaz ettiği laubalilik arasında mütahayyir kaldım. Ondan nasıl bahsedeceğim? Serbest ve bîfütur bir insan, büyük zekasına karşı bir nezaketsizlik; hürmetkâr bir lisan ise bunun bin türlü tuhaflıklarına, hafifmeşrepliklerine karşı yolsuzdur. Doktor Rıza Tevfik, Filozof Rıza… Bu doktorluk filozofluk Rıza Tevfik’in bîhadd ü bîpâyân evsafından bir ikisini teşkil eder.

Cambazhanelerde bazı sanatkârlar, ne kadar süratle esvap dikiştirirlerse, Rıza Tevfik de, karşınızda o kadar çabuk eşkal-i manevisini değiştirebilir. Şimdi bir lisana aşina, şimdi bir şair, şimdi bir pehlivan, şimdi bir mukallit sonra filozof, doktor riyazi falan ve filandır. Adeta iç içe tahta yumurtalar gibi onun maneviyetini gömlek gömlek soyunan ve son küçük, yumurtaya cücüğüne muvasalat etmek mümkündür.

[135]N.8, 3 Kanunievvel 1324, s.8.

Siz onun dış kabını, hepsini muhit ve hepsini cam olan kısmını şairliği olarak telakki edersiniz, o der ki: Hayır ben asıl filozofum, bende ne varsa ondan sonra gelir. Bunun için yazılarının altına "Batum'un şakirt-i marifeti" diye imza atar. Asıl içi, kendisince en ehemmiyetsiz kısmı, şairliğidir. Hâlbuki siz onun mihverini, merkezini bir geveze telakki edersiniz. Zekasının kabul günleri olmadığı gibi, muayyen ziyaretçileri de yoktur. O hayalhanesinin kapılarını herkese, her şeye küşade bırakmıştır. O kadar okumuştur, o kadar okumuştur ki, İstanbul'da bütün gazeteler her nevi münakaşata sahifelerini kapadığı vakit, Selanik'te "Çocuk bahçesine" yetişerek, Kantlarıyla, Spencerleriyle, Hegel'leriyle münakaşata girince "Ali Naci ona, bihakkın, azizim sizin aklınız raks-ı desatire uğramış." dedi. Eğer umûmi münakaşalardan birine girerse kendi bir kumandan olur. Maiyetinde her memleketin yüzlerce hâkim ve edibini, mesalik-i felsefiye ve edebiyenin kâffesini, fırkalarla meydan-ı musaraaya getirir. Siz hayret edersiniz, bu muhterem adamlar ve meslekler rahatsız edilmemelidir. Bunların şahadetine lüzum yoktur. Dersiniz. Hayır! O bütün bildiklerini ve bilmediklerini sayıp dökecektir.

Musluğu açık bırakılan bir hazine gibi son katre-i mahfuzatını dökecek sizi bu cuşiş-i kelam arasında bunaltacaktır. Mübahase-yi bi-esasında bir hudud-ı muayyen dâhilinde takip ettiğini görmek bir gün nasip olmamıştır. Mektebinin son sınıfında kimya imtihanına davet edildiği vakit bu babda fıkdan-ı malumatını nasıl örtmüş, bunu kendisinden dinleyiniz; kimya hakkında esas itibarıyla malumatı pek zayıf olduğu için tertibatına dair sualler iradına hazırlanan mümeyyizlere, kimyaya pek ziyade merak ile bu babda malumatı tamik etmiş olduğundan bahsetmiş. Kimyanın bir tarihçesini yapmayı teklif etmiştir. Zemin-i kelamı bir defa daire-i vukufuna ithal edince, zavallı adamlar bunu adeta bir alim zannederek, sıfır yerine on verirler. Rıza Tevfik, bu muvaffakiyetin meziyetini hiçbir zaman unutmamıştır. Bütün münakaşat-ı ahirede daima ve daima bu çevirme hareketini takip ettiği görülür. Bütün gayreti mübaheseyi daire-i vukufuna idhal etmeye masruf olur. Onun polat kolları dünya kadar dolu başı bir asır müddet dolaştıracak kadar kuvvetli bacakları vardır. Fakat en kavi uzvu dilidir. Onun dili en mütehammil beyinleri deli eder. Bütün insanları iki kısma ayırmak fikrindedir: Dinleyenler ve söyleyenler. Söyleyenler asla dinlememeli, dinleyenler asla söylememelidir. Bir de arzu eder ki, söyleyenler kendi de dâhil olduğu halde yalnız iki üç kişi olmalı, o bir kısım yalnız ve yalnız dinlemelidir. Mesela "Mister Gib"in Tarih-i Edebiyat-ı Osmanisi'ni ikmal için buna

müracaat ederler. Yolda size rast gelir dostum günlerden beri sizi arıyorum, der. Kemal Bey hakkında yeni Batı'nın nasıl düşündüğünü anlamak için fikirlerinizi bilmek isterim. Bu tesadüf nime'l-matlup… Fakat fikirlerinizi tanzim ve teşkil etmek zahmetinde bulunmayınız, o söyleyecek siz dinleyeceksiniz. Bir saat kadar Kemal Beyi karşınızda tetkik ve tenkit eder. Bir kelime söylemenize bile fırsat bırakmamıştır. Ayrılırken sizden çok memnun olduğuna, sizi pek akıllı bulduğuna emin olunuz. Dinlemeyi bilen bir adam nazarında en faydalı adamdır.

O her şey olmuştu, yalnız bir şey değildi: Mebus… Şimdi mebus da oldu. Başımı ellerimin arasına alarak hafif hafif iki yanıma sallana sallana düşünüyorum: Kim bilir, ah kim bilir. Meclis-i Mebusan bunun dilinden neler çekecek. Kim bilir, reis kaç bin defa bunu sükûta davet edecek. Fakat susmayacak, kim bilir kim bundan kaçamaklar ve bu kadar senedir beklediğimiz Meclis-i Mebusan bu defa da bunun dilinin şerriyle dağılacak. Allah'ım sen bu korkulu rüyaya imkân-ı husül verme.

Hasat

Vur Abalıya[136]

Siyasi-i Şehir Kamil Paşa

Tarihin bu mürebbi-i beşerin enzar-ı ahlâka model olarak ibrâz ettiği ve edeceği büyük dehalardan biri de şüphesiz bizim Kamil Paşa'dır. Bütün bir maziyi sözüme iştihat ederim: Sulh, dostluk. İşte gaye-i emel-i haricisi; oğlu Said, işte siyaset-i dâhiliyesi. Bu meşguliyet-i hâriciye ve dâhiliye arasında -şâyân-ı hayrettir- *Times*'da her günkü baş makaleleri okur. (Bu aralık *İkdam*'a da göz gezdiriyormuş!)

İlk muvaffakiyet-i siyasisi Rumeli-i Şarkî meselesinde görülmüştü. Talebrane… Bismark'a gıptabahş olan o faaliyet-i dimağiyesiyle Sait Paşa'nın bıraktığı sandalyeyi işgal etti ve nasıl oldu bilmiyorum? Yalnız bütün bir debdebe, bir alkış arasında Rumeli-i Şarkî'nin ihsan edildiğini öğrendim. Filhakika pek muvafıktı: Balkan silsileleri münasebat-ı dostanemize o kadar büyük bir hail teşkil ediyorlardı ki…

***

[136]N.10, 17 Kanunievvel 1324, s.8.

Rıza Tevfik Bey ne kadar çok söylerse bu da o kadar çok düşünür. Esasen diplomatlık düşünmekle kaim değil mi? Bakınız son Rumeli-i Şarkî meselesinde düşündü; taşındı: Bir tas çorba için kavga çıkaran bir adamdan bahsederken:

-Zarar yok, dedi. Elbet, bizi barıştıracak dostlar bulunur.

Filhakika *Times*'ın Dersaadet muhabiri bu diplomatın dostu imiş. Adamcağız epey çalıştı, uğraştı. Fakat barıştıramadı. Diğer taraftan oğlu Sait, devletin boğuyor, bu fedakâr unsuru; müfarakatıyla koca bir vilayetin gözünü aydınlatan bir cesur zabit paşa babasının muvafakati için feda-yı nefs eylercesine himmet etti. Heyhat… Neticesiz ve bîpayan bir ta'ab!

Lakin meyus olmayınız. Sabrediniz bilirsiniz ki sabrın sonu selamettir. Bakınız! Aydınlılar sabrettiler; sonu selamet çıktı. Bulgarlar sabrettiler, şimdi selamettedirler. Ne olur? Siz de bir parça sabır gösterseniz kendisi bile Avrupa'nın tekmil nüvazişlerine, istirhamlarına rağmen nemnak nazarlarını önünden ayırmıyor.

Toplu İğne

Vur Abalıya[137]

Şehir Mektupçusu

Ahmet Rasim Bey'i tetkikten evvel onun bir kere gibi her cihete nazar-ı kabiliyet-i elastikiyesi peşinde biraz tevakkuf etmek lüzumunu hissediyorum. Eğer bazı tedabir-i ibtidaiyeye müracaat etmezsek aynıyla idare-i mahsûsanın pusulasız gemilerine benzeriz: Yolumuz kaybolur. İşte bunun için Ahmet Rasim Bey'in mesela şairliği üzerine (çünkü Ahmet Rasim Bey şairdir) bir balmumu yapıştırmaklığıma müsaade ediniz. Zira ancak bu sûretle hareket ettiğimiz yeri bulmak mümkündür. Artık emin olunuz; bunu yapanı içinde yolumuzu şaşırmaz, binaenaleyh tetkikata başlayalım: Ahmet Rasim'in hayatı yalnız müdafaa ile geçmiştir. Kendinden başka herkesin muhacematına göğüs germiş Darüşşafaka sıralarında Ahmet Mithat Efendi'nin -Haliç suyu kadar tuzsuz- bir vekili Baba Tahir'in zir-i bagallinde malumatla yevmi servetin bir müdafi-i hası, Naci meselesinde merhumun kabiliyeti ve nihayet son zamanlarda Saba'nın mübeşşir-i muvaffakiyeti olmuştu. Fakat itiraf etmeliyiz, bu dehanın nasib-i azameti Tahir'in tarlalarına aittir. Orada yeni bir mantar

[137]N.11, 19 Kanunievvel 1324, s.8.

süratiyle tenemmü etmişti ve işte malumat sahifelerinde o pek bülent tasavvur ettiği kürsi-i hitabetinde halka taşkın bir bira köpüğü gibi mebzul nasihatlar ederken beride yevmi Servet sütunlarında yazdığı -bazen acemin taze keten helvası kadar leziz- hikâyeleri kariîni güldürdü. Hatta bu vesile ile kariîlerinden birinin iltifat-ı malumuna mazhar olduğunu da kendisi ikrar etmişti.

Hiç bu tamam bir kurban bayramı arefesi idi. Matbaadan:

"Cebinde bir mecidiye yeni ve üç çeyrek yüz on paradır." mısraını okuyarak çıkıyordu; kendisine tesadüf ettim. Müteessirane dedi ki:

-Şu aradan biri Kurban Bayramı yaklaşınca ağniyadan birine bir kasidecik yazarak:

"Sana kurban olayım. Nerde benim kurbanım." demişti. Evinin avlusu mandıraya dönmüş. Ben o kadar yalvardım; o uyuz keçi bile alamadım.

Bu da pek tabî idi. Çünkü Baba Tahir muharririne para verecek zamanı bilir. Tam vaktinde aylığa mahsuben ita olacak tek bir lira yok mu? O kadar muciz tesirler ika eder ki acaba bu defa nasıl? Mebus olamadığına bakılırsa yine bir keçi boğazlayamadı zannederim. Fakat o ne?! Bir balmumu daha… Bu da diplomatlığı üzerine (çünkü Ahmet Rasim Bey Bismark gibi bir diplomattır) yapıştırılmış. Galiba bu çöllükte bizden evvel dolaşan müdekkikinin eserleri. Görüyorsunuz iş karışıyor. Devam edemeyeceğim. Affınızı temenni ederim.

Cuma 19 Kânun-i Evvel 1324

Toplu iğne

Vur Abalıya[138]

Dâhi-i Edep

Hiçti. Fakat her şeydi: Kamer gibi seyyar, rüzgar gibi mütehavvil, kaknüs kadar ulvî, hayal kadar hiç! İklim-i dehanın Himalaya dağları kadar yüksek bir zirvesindesiniz. İşte dâhi-i edep. İsterseniz şerait-i sâlifeye tebean siz de yazınız; o zaman bir dâhi-i edep de siz olursunuz? Hatta şimdiden ashâb-ı deha sırasına geçtiğinizi tebşîr edeceğim geliyor. Fakat Hamit Bey gibi olabilir misiniz? Bu ciheti

[138]N.12, 3 Kanunisani 1324, s.8.

pek temin edemem: Çünkü "Divanelikler" herkesin harcı değil! Abdülhak Hamit, o deha-yı muazzamını kafe-i ziruha teslim ettirmişti.

Bir yaz günü idi. Hayvanat-ı cesime-i muhtelifeden merekkep bir tenezzüh fırkası Hint ormanlarının vasi dallarıyla sayedar olan bir lakın sahiline gelmişlerdi. Programları mucibince galiba banyo edeceklerdi; fakat:

Hepsi dehşetle kaçtılar birden

O zuhur eyleyince ormandan

Bu vaka onun canını sıkmıştı. Kalktı; ta Paris'e kadar geldi.

Bu müfarakat arzu ettiği tesiri ifa etmemişti. Çünkü gamagin hislerin mâhşer-i gurubunu temin edecek olan "sebte danten"de - ne sebebe mebni, bilinmez bilinemez- bir hail vücut buluyor:

Reng ü resmi kasvetefza-yı derûn

Sonra peyda oldu battal bir burun!

Bir müddet sonra Hamit Bey'i aksa-yı garpta görüyoruz. Londra'nın sisli siması onun feza-yı şairiyetine kadar tesir etti.

Esasen en güzel şiir bir şey söylememek… Mehasin-i tabiat karşısında mebhut kalmak değil midir? İşte Abdülhak Hamit o zamandan beri o yolda şiir söylemeye başlamış; bir derecede ki…

Cumartesi 3 Kânûn-i Sâni 1234 Toplu İğne

Vur Abalıya[139]

Ahmet Rıza Bey

İlk defa ismini işittiğim zaman titremiştim. Muhatabım temin etti:

-Korkacak bir şey yok! Şayet ağzımdan kaçırırsan maksadım "rıza-yı hükümdari" dir dersen! Güldüm.

-Neden gülüyorsun?

[139]N.16, 21 Kanunisani 1324, s.8.

-Tevillerinde ictima-ı zıddeyne bile muvaffak oluyorsun, şâyân-ı tebriksin!

O, tafsilat verdi:

-İçtima-ı zıddeyn filozof beyninden başka her yere sığar. Beyaz ve siyah içtima etmezmiş! Bu da söz mü? Gece ile gündüz telaki etmiyor mu? Vakıa hin-i içtimada her ikisi de muhit-i asliyelerini kaybediyor. Ufuklar süsleniyor. Sonra hangisi galip gelirse o, hükmünü sürüyor. Fakat birleşiyor ya mesele orada! Arkadaşımın bu mütalaası şimdi bütün felsefesiyle gözümün önünde tecelli ediyor. Evet! Gece ile gündüz telakki etti: Bir tulu samimiyetiyle sarıştılar öpüştüler. Biri usare-i ruhbahşından diğerine sundu. Fakat diğeri -kadirşinaslığa bakınız- bir matbûat nizamnamesini bile tasdik etmiyor.

Ahmet Rıza Bey Paris'te bulunduğu müddetçe yalnız gazetesinin ismine münhasır kalan *Meşveret*'i çıkarmıştı. Sonra İstanbul'a geldi. Halk bu mücahidi alkışlamaya müheyya bulunuyordu. Fakat rivayetler o kadar mütebeddildi ki her an istikbale hazırlandığımız halde nokta-i zuhuru göremediğimiz için harekette müteredditidik. Nihayet Makriköyü'nde çıktı. Halkın tehacümüne muhtasar bir nutukla mukabele buyurdular. Zannolunurdu ki Paris belagatının hepsini Prens Sabahattin sürüklemiş! Efvah-ı mütebakiye nasipsiz kalmışlar!

Lakin itirafa mecburum, Ahmet Rıza Bey emsalsiz diplomattır. İstanbul'a gelir gelmez alem-i siyasiyattaki zayıf noktaları keşfetti. İngiliz sefirine:

-Muhabbet-i lafziye yetişmez, demişti. Mısır'ı ne vakit tahliye edeceksiniz!

Hakkı yok muydu? Bosna Hersek, Rumeli-i Şarkî gaspına hiddet edenler nefeslerini o kabiliyetten tecrit etmeleri lazım gelmez mi? Ne çare ki sefir bu nükteyi fark edemedi. Esna-yı ziyafette harekât-ı sabıkasının vaftiz muamelesi icra edildi, suyu içti. İşte bu vakadan sonra der ki –Tanin her gün tekrarı vechile– Ahmet Rıza Bey nükteperdazlığa başladı. Çok söylemek isteyen hutebadan bahsederken meclise:

-Sabredin şimdi bitirecek diyor!

Perşembe 21 Kânûn-i Sâni 1324

Vur Abalıya[140]

Mizancı Başı

Düzce söylemek lazım gelirse -İsmail Hakkı Bey'in iddiasına rağmen- Murat Bey bir müverrihtir: Yalnız nakil ile iktifa etmez; her vakanın evveline o müz'iç "niçin"lerden birini kondurur:

-Niçin Çin terakki etmemiş? Niçin Yunan-ı kadim neslinden bugün eser kalmamış? Niçin Romalılar münkarız olmuşlar? Niçin? Niçin? Niçin?

Bu suallerin altında bunalan bîçare talebe, cehd-i tamlarına rağmen mahiyetini ihâta edemedikleri bu garip müstefhimin başlarından mümkün olduğu kadar çabuk uzaklaşmasını dua ederlerdi. Günün birinde duaları zıll-i Hüda hürmetine kabul edildi: Murat Bey, Avrupa'ya gitti. Garp'ın lakayt ufukları Murat Bey'i tekmil samimiyetleri ile kabul etmişlerdi ve işte o sıralarda Mısır'ın sema-yı harrında vücut bulan bu ark bütün bir fırtına gürültüsüne yıldız paratorları üzerine düşerken…

Fakat bu ne? O her şeyin kuvvetini imha eden zaman duaların da tesirini silmişti: Murat Bey İstanbul'a geldi.

Ne çare ki 10 Temmuz'dan sonra eski talebesi sabık "Niçin"lerin acısını çıkarmayı unutmadılar:

-Niçin Avrupa'ya gittiniz? Niçin geldiniz? Niçin şûrâ-yı devlete memur oldunuz? Niçin? Niçin? Niçin?

O, cevap vermekte gecikmedi.

-Çünkü canım öyle istedi!

Acayip şey! Tekmil suallerimizin mahiyeti böyle keyfi bir cevapla sakıt olacak mıydı? Bu mümkün değil, hayır! Hak gayr-ı teallük eden hususatta böyle bir cevap verilemez. Murat Bey'in hareketine hak gayr-ı teallük etmişti. Çünkü Avrupa'ya gider gitmez Cahit Bey sevinmemiş miydi? Hâlbuki avdetinde pek müteessir olmuştu. (Pauvre cheril) görülüyor ki Cahit Bey'in hissiyat-ı vakası tamamıyla Murat Bey'in hareketine tabi bulunmuş.

[140]N.17, 14 Şubat 1324, s.9.

Evet, görülüyor ki -mantıken- ahval-i mümasilede bir adamın canı öyle şey isteyemez! İşit o zaman bütün kuvvetimizle bağırdık:

-Yalan söylüyorsunuz!

Murat Bey böyle bir hataya maruz olacağını ümit etmiyordu. Makedonya hükümdarı Filipin ruh-ı siyaseti onu bu neticeden haberdar edememiş. Termopil müdafî Leonidas'ın hamiyeti ona bir şey (evet hiçbir şey) ilham eylememişti. Şaşaladı lal ve mebhut Bekir Ağa bölüğüne kadar -lütfen hocalık hakkını tanıyan bir şakirdinin himmetiyle- gidebildi.

O zaman Demoste'nin meşhur nutukları gözünün önüne geldi:

Beyazıt Meydanı'na çıkmak, o pek mebzul etvarıyla yüksek nutuklarından birini okumak emeline düştü. Fakat Mizan'ın son nüshalarını -kalb-i imana nüfûz eden şüphe gibi- üryanizadeler girmişti. Bunun ise tevili müşküldü.

Tarih o yâr-ı kadim buna da bir kolaylık buldu. Şeytan Hazret-i Ademi cennette aldatmamış mıydı? Üryanizade'de kendisini *Mizan*'da aldatabilirdi. Bundan ne çıkar?! Neticede pek mütebayin değildi:

Evvelkinde Ebu'l-beşer cennetten çıkmıştı. İkincisinde kendisi cennete giriyordu.

Kamil Paşa'nın sükûtu Murat Bey'e taze bir hayat bahşetmişti. Tekrar *Mizan*'ı neşrediyor fakat bilmem kârilerim müseade ederler mi? Ben *Mizan* muharririne bir sual-i müskit daha irat edeceğim:

-Murat Bey! farz edelim ki sözleriniz doğru! Lakin hâlâ niçin teneffüs eyliyorsunuz? Nasıl, buna da cevap verebilecek mi dersiniz!

Cumartesi 14 Şubat 1324 Toplu İğne

Vur Abalıya[141]

Hüseyin Cahit Bey

-Mösyö Miçi'ye-

-Mon cheval, mon cheval! Ou est men cheval!

"Hüseyin Cahit" O imzalardan biridir ki telaffuzu zihne gürültülü bir mazi tebadür ettirir. Devr-i istibdatın sükunetli sahayif-i matbûatını sözüme işhat ederim: Onun satırları daima bir münakaşaya kapı açmıştır.

Hayat-ı hususiyesini tetkik ederseniz diğer fani adamlardan farklı bulmazsınız. Ancak karşısında safiyetinizi muhafaza ederseniz müstehzi bir, iki nazarı müteakip kinayeli sözlerine maruz kalırsınız.

"O âlim-i külli şey, o vakıf-ı hiçbir şey" fıkarat-ı müsecceasıyla tenkidine giriştiği Naci merhumu bundan birçok seneler mukaddem "sarf hocası" tezyifiyle hırpalamak istemiş iken -tuhaftır- bugün en son muhtereat-ı müdevvenesi bir kavait kitabıdır. Naci merhumu bu sûretle mahkûm ettikten sonra Ahmet Rasim, Halil Edip Beylerin itirazlarını Ali Kemal Bey'i -Paris'ten gönderdiği- müdafaaî temyiziyesine kulak asmadı: Hükm-i sabıkı aynı ile kaldı. Fakat muarızları durmuyorlardı. Hayat-ı muhayyelinin sükûtu birçok bakir hislere tesir etmiş, Ahmet Rasim Bey'in safiyet-i hayaline halel getirmişti.

Bu vakadan sonra Hüseyin Cahit Bey'i gayur bir Servet-i Fünun muharriri sıfatıyla tanıyoruz. Rübab-ı Şikeste müellif-i güzininin riyaset-i edebiyesi tahtında toplanan ashâb-ı kaleme Hüseyin Cahit Bey de karışmıştı.

Artık şiirin esiri ufuklarından hayatın bütün çirkinliklerine kadar nüfus eden mevhum bir Zola nazarıyla, hayat-ı hakikiye sahnelerini tasvire başladı. İşte tam bu sırada sema-yı edep (!) ten "Şiirimiz!" feryadı düştü. Servet-i Fünun -o zaman ki- sayfaları bu gibi tezyifata meşher olmuyordu. Bu sebepten makale -o zaman ki- Servet-i Fünun Şehbal [142] Samimiyetten bir paçavra kirliliği ile atıldı. Cahit Bey evvel emirde tekmil bu vukuata pek bîgane bulunuyordu. Fakat vakta ki Fikret Bey'in "Mademki şairsiniz!" hitabına mukabil Viyana birası gibi köpüren, taşan bir

[141]N.18, 22 Şubat 1324, s.9.
[142]Bu isimde yakında gayet güzel ve musavver bir mecmua çıkacak. Şimdiden tavsiye ederim.

muharrire bu vadide haddini bildirmek kaziyesi ortaya kondu. Bu mücahede-i lisaniye de Cahit Bey ortaya atıldı.

-Bana bırakınız.

Bıraktılar. İşte o vakit Hüseyin namı altında -hiçbir filozofun beyninden geçmeyen- umûr-i mülevvesenin kafesi meydana kondu. Sahayif-i matbûat lekelendi. Fakat -la fin justifie les moyens- Servet-i Fünun galebeyi kazandı ya!

İşte dört-beş seneden beri sesi çıkmayan bu hırçın muharriri şimdi *Tanin*'in her günkü başmakalesinde görüyoruz. Lakin artık edebiyatla değil siyasiyatla meşgul bulunuyor.

Evet öyle siyasiyat ki korkulu rüya, ağraz-ı şahsiye, Mösyö Miçi'nin kepazelikleri hepsi, hepsi havale-i istiabiyesine dâhil.

Ehcore un mot:

Filip, İskender-i Kebir Yunanilere Osman Gazi, Sultan Fatih Rumlara, Hüseyin Cahit Bey de pero döüse galebe çaldı. İşte bu sebepten ben Cahit Bey'i müessis-i hürriyet olmak üzere telakki ederim: Mademki hep Rumların malubiyetiyle mevkîmiz muhkem etmiştir. Bunların hepsi şâyân-ı takdir! Fakat korkuyorum! Bu hırçınlık bir fikr-i mahsûsa, satılmış bir gayeye münhasır kalmasın!

Pazar 22 Şubat 1324

Toplu İğne

Vur Abalıya[143]

Ahmet Hikmet Bey

Bugün size Edebiyat-ı Cedide'nin en şâyân-ı dikkat simalarından biri olan Ahmet Hikmet Bey'den bahsedeceğiz. Ahmet Hikmet Bey'in hususiyet-i edebiyesini tetkik etmeden evvel size şahsını tanıtmak yazılarının perde-i resmiyet ve vakarı arkasında gizlenen çehre-i harim ve samimiyetini size göstermek istiyoruz. Bundan sekiz on sene evvel Mekteb-i Sultani'nin dördüncü sınıfında muharrir-i muhteremle karşı karşıya bulunmuştuk. Hangi vesile ile olduğunu hatırlayamıyoruz. Bir bahis

[143]N.19, 11 Mart 1325, s.9.

bizi, Türklerle Avrupalılar arasında his ve fikir itibarıyla bir muaneset mevcut olup olamayacağına dair uzun bir münakaşa sevk etmişti. Muallimimiz diyordu ki:

Türkler hiçbir zaman bir Avrupalı gibi düşünemez, hissedemez.

Hepimiz şaşırmıştık. Umûmi bir itikatla bunun aksine kaildik. Hatta öyle zannediyorduk ki içimizde, ruhumuzun pek derin bir köşesinde asırlardan beri ecdadımızdan intikal ede ede gelmiş olan bir Türklük korkusu olmakla beraber kalbimizde intiba eden her his, fikirlerimizde uyanan bütün mülahazat bizim Asya'dan ziyade Avrupa'nın çocukları olduğumuzu ispata tamamen kâfidir. Birkaçımız birden itiraz ettik: Ahmet Hikmet Bey mektebin eski döşemelerini titreten bir kuvvetle ayaklarına yere durdu, en yüksek sesiyle haykırdı:

Bir Türk, bir operayı anladım derse, efendiler, o adam ya bir ahmak, ya bir yalancıdır. Biz zurnadan anlarız; operadan anlamayız.

Hepimiz susmuştuk. Bu her nevi tahminin fevkinde idi. Muallimimiz devam etti: Her sene yazın Mısır'dan buraya gelen, validesi yalısının bahçesine akşamları zurna çaldırıyor. Anladınız mı?

Karga Ali (Bu arkadaşlarımızdan birine verdiğimiz isimdir) itiraz etti:

Bu, hiçbir şey göstermez efendim! Bu bir zevk-i hususidir. Umumun hissiyatı için mikyas olamaz.

Hocamız ne cevap verecekti? Bir saniye buna intizar ettik.

-Oturunuz, dinleyiniz! Efendiler, dedi, biz Avrupalıların musikisîni, edebiyatını anlamak değil, hatta esvaplarını bile adam akıllı giyemeyiz; her tarafınızdan dökülür, rahatsız oluruz. O esvaplar bizim kalıbımıza uymaz, yürüyüşümüzü şaşırırız. Anladınız mı efendiler?

Biri sordu: Peki ne giyelim efendim?

Ne giyeceğiz? Bacaklarımıza şalvar, sırtımıza aba, kafamıza külah!

Hayretten hayrete düşüyorduk. Bütün arkadaşlar ağzımız yarıya kadar açılmış, o devam etti:

Evlerimize gider gitmez, yakalığı bir tarafa, ceketi, pantolonu bir tarafa atmamız ispat eder ki yetmiş seneden beri buna alışamadık ve alışamayacağız. Esvaplarını giyemediğimiz adamların fikirlerini, hislerini benimser isek kimi aldatırız? Kendimizi…

Karga Ali tekrar itiraz etti:

-Efendim herkes üçüncü sınıfın, muallimi, efendi değil ki esbaplar üstünden dökülsün. Biz her gün sokaklarda bir takım adamlara rast geliriz ki en şık Avrupalılar gibi giyinirler, elbiseleri üstlerinden dökülmüyor.

-Susunuz, dedi, ben sizi hocanızım. Söylediğim söze inanmanız lazım gelir.

Karga Ali:

-Asla, dedi, hocanın her sözüne inanmak lazım gelmez. Doğru söylerse pek âlâ, söylemezse asla…

Ahmet Hikmet Bey sınıfın döşeme tahtalarına şiddetle bir tekme vurduktan sonra:

-Buraya gel, dedi, çabuk buraya!

Yüzü sapsarı olmuştu. Hepimiz çarpıntı içinde idik. Ali, enfiyete – arkadan yavaş yavaş indi. Hocaya yaklaşır yaklaşmaz, Hikmet Bey sol ayağı üstüne basarak sağ ayağı ile bir tekme savurdu ki, hepimiz bir saniye içinde hocanın her sözüne inanmak lazım geldiğine kail olmuştuk ve sol ayağının bastığı yeri merkez ittihaz ederek diğer ayağıyla havada bir daire çizdi. Cenab-ı Hakk'a bin şükür ki zavallı Ali bu dairenin haricinde kalmıştı: Kapıyı açarak dışarı kaçtı ve bir mevt-i muhakkaktan kurtuldu. Dersten sonra hepimiz kendisini tebrik ettik.

-Allah'a bir şükret. Eğer tekme rast geleydi karga bugün yemiş gibi öbür dünyaya giderdin.

Aziz kâriler, kâriler! Bu uzun mukaddimeyi niçin yazdığımı şimdi anlayacaksınız! Şu vaka bile Ahmet Hikmet Bey'in yeğeni arasında gayet sıkı bir münasebet vardır. Herkesin yeğeni Avrupa'da bir şey öğrenerek geldiği halde niçin Ahmet Hikmet Bey'in "yeğeni" hiçbir şey öğrenmeden geldi. Kanı aşağı insin diye ayağını, parmaklarını pamuklara sararak, karyolaya dayayıp da niçin o halkının

aklını başlarından aldı? Aşçı işin bıyıklarını tıraş edeceğim diye kendini yanmış odunla kovalatarak ailesini telaşa düşürdü.

Bunu mahsus yazılmış bir hikaye-i mudhike olmak üzere telakki etmediniz. Bunun asıl sebebini, Ahmet Hikmet Bey'in "Türkler Avrupalılaşamaz" itikatında arayınız. Hatta kendisi sebeplerini söylüyor mu?

Biz pilavı yemeğin sonunda yeriz, Avrupalılar başında. Biz iyi halıları yere koruz, onlar duvara. Biz yazıya sağdan başlarız, onlar soldan.

O halde bütün bu mühim, nakabil-i tadil essab-ı şedideye binaen Avrupa'ya giden "yeğenler" buraya geldikleri vakit aşçı ibişten dayak yer, o ev halkının aklını alırlar. Onları ayran gibi ayıştırmak için Zonguldak'a göndermelidir.

Şimdi asıl mesele burada: Ahmet Hikmet Bey son vukuata karşı ne düşünüyor?

Türklerin Avrupalılaşmak için vaki olan içtihadatı onda ne gibi fikirler tevlit ediyor? Müsaedenizle bu suallere biz cevap verelim.

Ahmet Hikmet Bey bunların bir neticeye iktiran edeceğine kail değildir. Bacağımıza şalvar, sırtımıza aba, kafamıza külah giymedikçe musikîmizi zurnaya hasretmedikçe adam olmak yolunu tutmuş olamayız. Hatta bunun için memleketin halini şâyân-ı merhamet buldu ve Yeni Gazete'nin üç ay evvel ki bir nüshasında bu memleketi kurtarması için Cenab-ı Hakk'a bütün Türklüğüyle, en su katılmamış Türkçesiyle yalvardı, yakardı.

Tamamen çıkmaz bir yola saptığımıza kani olduğundan inkılabımız hakkındaki fikri bizi böyle duaya muhtaç görmekten ibarettir. İşte Ahmet Hikmet Bey'in son vakayi hakkında ilk ve son fikri.

Münekkit

Vur Abalıya[144]

- Hüseyin Rahmi Bey'i tanıyor musunuz?

Sualimi garip görmeyiniz. Şimdiye kadar sizlere *Metres*'ler, *Mürebbiye*'ler ithaf eden bu zarif muharririn namını tabii işittiniz. Eserlerini seve seve okudunuz. Fakat benim sormak istediğim cihet bu değildir. Onun menabi-i fikriyesini, o her şiveye gelen kalemini hissettiniz mi?

Çünkü Hüseyin Rahmi Bey'in şahsiyetiyle kalemi arasında derece-i saniye muadelelerinin mûşikâf düsturlarını bile aciz bırakan bir fark vardır: Şahs-ı hayattan müstağni bir vücudun tuhafiyetiyle perverde olurken kalemi en büyük dâhilerin şaşaat-ı muzafferiyetini sevindirecek bedialar vücuda getirir.

Metresindeki şiirine bakınız:

Dilber oldur ki ola şuh-ı cihan

Ola makbul hemen ademiyan

Ola mehpare ruh-ı tabanı

Ola tamam otuz iki dendanı ilh.

İlham, Hüseyin Rahmi Bey'e bu lütfu mutlaka Fuzuli'ye bir serzenişte bulunmak için ibzal etmiş, Şeyh Galip bütün kavaid-i zamanı paymal ederek medfeninden ervah-ı eslafa "beş beyitine bir nazire söyle!" hitabını fırlatmıştır.

Hüseyin Rahmi Bey bu müdebdep mazinin muvaffakiyetine iltica ederek çoktan beri terk edeceği kalemini devr-i hürriyetle beraber nahif parmakları arasına aldı. Biz hep lezaiz-i sabıkayı hüsn-i tetviç edecek yeni eserlerin tuluunu bekliyorduk.

Evet bekledik: Fakat bir boş boğazın (şimdi artık müteveffadır) tezebzübat-ı lisaniyesine mevdu kırık, dökük cümlelerden başka bir şey görmedik. Metres Mürebbiye, hayat-ı mazisinin bu iki maşuka-i hüsnü bile bu sükûttan mugâyir oldu.

İşte bunun için Hüseyin Rahmi Bey bundan pek evvel yazdığı bir hikâyeyi ecir ve sabırın tesirini ihtar zımnında bugün tekrar neşrediyor ve demek istiyor ki:

[144]N.20, 27 Mart 1325, s.9.

-Boşboğaz kalemin pasını temizlemek içindi. Jengalud bir kalem sizi memnun edemez. İşte şimdi başlıyorum ve on sene evvel yevmi bir gazetede neşrettiğim bir fikri tekrar ediyorum: Sabırlı olunuz. Hürriyet insanlara fevka't-tabia bir kabiliyet bahşetmedi.

Cuma 27 Mart 1325

Toplu İğne

5. SONUÇ

"Mizah, dünyada ıstırabın yenilişidir."[145] 1908 yılında tam da böyle bir ıstırabın içerisinde gülmenin unutulmaya yüz tuttuğu; savaşların, baskıların yaşandığı istibdat döneminde, meşrutiyetle birlikte gelen *Davul* gazetesi toplumun buz tutmuş yüzlerini güldürmek, onların sesi olmak adına yayın hayatına başlamıştır. Toplum içinde süregelen olaylara değinirken kişilere de sözünü sakınmadan söyleyerek siyasi ve kültürel eleştirileri ile varlığını sürdürmüştür.

Davul, 27 Ekim 1908-27 Mayıs 1909 yılları arasında çıkmış olan bir mizah gazetesidir. Bu kısa süre içerisinde 24 sayı çıkmıştır. *Davul*'un imtiyaz sahibi Hasan Vasıf; sermuharriri Hamdullah Suphi'dir.

Gazete içerisinde yer alan yazarlara bakacak olursak; bazıları imzasız, bazıları dönemin olaylarından dolayı müstear isimlerle yazmayı tercih etmişlerdir. Bazı yazılarınsa kime ait olduğu bellidir. Karikatüristler ise kimliğini açıklamak konusunda daha cesurdur. *Davul*'un yazar ve karikatürist kadrosunda; A.F, Ahmet Esat, Aliço, Ali Aşki, Andır Mahmut, Bednam, B. Şükrü, Bir Diplomat, Celal Sahir (Erozan), Dürbün, Enver Bey, Hakkı Tarık, Handan, Hasat, Hisar, Hurdebin, K.K, Kaynana Zırıltısı, Keçiboynuzu, Mahmut Esat, M.H, M.Servet, Mark Twain, M.T, Rind-i Harabati, Robin, S.Z, Toplu İğne, T.E, Telefon, Vasıf gibi yazarlar ve A. Enver, (Cemil) Cem, Damat Fahir Bey, Fellah, M.E, S[edat] Nuri (İleri], Selim, Soresco gibi karikatüristler yer alır.

Davul'un içerisinde fıkra, hikâye, şiir, bilmece, mülakat, tiyatro, mektup, muhavere gibi türlerin yanında ilan, reklam, telgraf gibi örnekler de yer almaktadır. Bu türlerin bazılarında mizah ön planda olsa da bazılarında ise siyasi bir söylem ağır basmaktadır. Aynı zamanda bahsi geçen metinlerin bir kısmı edebi yönden de güçlüdür. Bunun en güzel örnekleri de "Vur Abalıya" bölümünde karşımıza çıkar. İlgili bölümde birçok siyasetçi, edebiyatçı karikatürize edilir. Bu kişiler, artıları ve eksileriyle *Davul*'un sayfalarında yer almıştır. Yazarlardan siyasetçilere,

[145]Hilmi Yücebaş, **Hiciv ve Mizah Edebiyatı Antolojisi**, (İstanbul: L&M Yayınları, 2004), 36.

diplomatlara hatta dönemin padişahına kadar birçok kişi sert bir üslupla eleştirilmiştir. Çoğu mizah gazetesinde olduğu gibi *Davul*'da da karikatür bölümü, bazen sesin yeterli gelmediği anlarda çizgilerin gücüne güvenerek çizilen, bir nevi, toplumun aynası konumundadır. Toplumda yaşanan, güncel olan tüm olayları çizimlerle sayfalarına taşımışlardır. Bu yönüyle siyasi eleştirinin gelişmesine katkı sağlamışlardır. *Davul*'da siyasi olaylara yer verilirken bir yandan da iç davalar çimdiklenip devlet ricâli iğnelenir. Bütün bu oluşumuyla da döneminde çıkan gazetelere göre mütekâmildir.[146]

Davul gazetesi ilk başlarda renksiz basılmasına karşın arada birkaç sayı da renkli olarak çıkarılmıştır. Okura daha renkli ve dolu dolu bir gazete sunulmak istense de çok uzun soluklu olamamıştır. Buna rağmen çok uzun bir sürede anlatılacakları, sadece 24 sayıda aktarıp dönemin içinde kaybolup giden birçok mizah gazetesinden sıyrılarak adı akıllarda kalanlardan biri olmuştur.

Sonuç olarak yaşanan baskı döneminin verdiği huzursuzluğu daha fazla kanırtmadan, bir nebze de olsa yaşanan sıkıntılı dönemleri arka planda tutmaya çalışarak, insanların zihnine "gülme" eylemini aşılayıp yayın hayatına devam etmiştir. Bütün bunların sonucunda yayımlandığı dönemin mizah ve eleştiri anlayışına ilişkin bilgiler içerir. Bu yönüyle önemli bir kaynak durumundadır.

[146] Halim Seraslan, **Hamdullah Suphi Tanrıöver**, Türk Kültürünü Araştırma Enstitüsü Yayınları, (Ankara: 1995), s.183.

KAYNAKÇA

Akyüz, Kenan. **Modern Türk Edebiyatının Ana Çizgileri 1860-1923**. İstanbul: İnkılâp Kitabevi, 1995.

Albayrak, Nurettin. "Mizah". **TDV İslam Ansiklopedisi**. C.30. İstanbul: TDV Yayınları, 2005: 209.

Ana Britannica Kültür Ansiklopedisi. "Karikatür". C.12. İstanbul: Ana Yayıncılık, 1986: 628-630.

_____."Mizah". C.16. İstanbul: Ana Yayıncılık, 1986: 155.

Balcıoğlu, Semih, Öngören, Ferit. **50 Yılın Türk Mizah ve Karikatürü**. Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları, İstanbul, 1973.

Çetin, Nurullah. **Takma İsimler Sözlüğü**. Ankara: Edebiyat Otağı Yayınları, 2006.

Çeviker, Turgut. **Gelişim Sürecinde Türk Karikatürü 1**. İstanbul: Adam Yayınları, 1986.

_____. **Gelişim Sürecinde Türk Karikatürü 2**. İstanbul: Adam Yayınları, 1986.

Enginün, İnci. **Yeni Türk Edebiyatı Tanzimat'tan Cumhuriyete.** İstanbul: Dergâh, 2014.

Kahraman, Âlim. "Mizah". **TDV İslâm Ansiklopedisi.** C.30. İstanbul: TDV Yayınları, 2005: 210.

Karataş, Turan. **Ansiklopedik Edebiyat Terimleri Sözlüğü.** Ankara: Akçağ Yayınları, 2004.

Koloğlu, Orhan. **1908 Basın Patlaması.** İstanbul: Bas-Haş Yayınları, 2005.

_____.**Osmanlı'dan Günümüze Türkiye'de Basın**. İstanbul: İletişim Yayınları, 1994.

Konar, Hikmet. Diken Mizah Gazetesi'nin İncelenmesi. (Sosyal Bilimler Enstitüsü Yüksek Lisans Tezi, Mimar Sinan Üniversitesi, 2005).

Öngören, Ferit. "Türk Mizah ve Karikatürü". **Cumhuriyet Dönemi Türkiye Ansiklopedisi.** C. 5. İstanbul: İletişim Yayınları, 1983: 1427.

Özer, Atilla. **İletişimin Çizgi Dili Karikatür**. Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Yayınları, 1994.

Pala, İskender. “Mizah”. **TDV İslâm Ansiklopedisi.** C.30. İstanbul: TDV Yayınları, 2005: 208.

Serarslan, Halim. **Hamdullah Suphi Tanrıöver.** Ankara: Türk Kültürünü Araştırma Enstitüsü Yayınları, 1995.

Smadja, Eric. **Gülmek.** İstanbul: Bağlam Yayıncılık, 2013.

Topuz, Hıfzı. **II. Mahmut’tan Holdinglere Türk Basın Tarihi.** İstanbul: Remzi Kitabevi, 2003.

Türk Dünyası Edebiyatçıları Ansiklopedisi. “Ahmet Hikmet Müftüoğlu”. C.1. Ankara: Atatürk Kültür Merkezi Başkanlığı Yayınları, 2006:163.

_____.“Ahmet Mithat”. C.1. Ankara: Atatürk Kültür Merkezi Başkanlığı Yayınları, 2006: 167.

_____.“Ahmet Rasim”. C.1. Ankara: Atatürk Kültür Merkezi Başkanlığı Yayınları, 2006: 175.

_____.“Tevfik Fikret”. C.8. Ankara: Atatürk Kültür Merkezi Başkanlığı Yayınları, 2006: 259-261.

Yıldırım, Tahsin. **Edebiyatımızda Müstear İsimler.** İstanbul: Selis Kitaplar, 2006.

Yücebaş, Hilmi. **Hiciv ve Mizah Edebiyatı Antolojisi.** İstanbul: L&M Yayınları, 2004.

EKLER

EK 1. SAYFA ÖRNEKLERİ

Örnek 1: N.2, 21 Teşrinievvel 1324, s. 1.

داوول

هفته‌لق ادبی مزاح غزیسی

کوچك برصاحبه

بن یاپرامی یك سوه‌رم . کوچوکلکمدنبری سلاملقده اوچ حرمده‌یکرمی کون‌قدر دوام‌ایدهن بوشکر حیاتمه عادتا مفتونم . فقط هیچ‌برزمان :

«بیقمشرطوغریسی نه‌ده اوروج بوزمقدن .
چوق شکر کیندی سلامتله مبارك رمضان »

دیه‌جك قدر زباندرازلقده بولنمادم . هم افندم، بوسنه‌دن دها اعلا رمضانمی اولور ؟ افطاره کیمك مجبوریتی یوق !! هرکس اوندہ کمال استراحتله افطارینی ایدر . . سیغاره‌سنی تلذذیرر . . کیفنه باقار والسلام ! . والسلام اما دیانجیلر اولماسه ... صانکه تیاتروله جبرآویردیکگز دارالعجزه اعانه‌لریله مبسوطاً متناسب برصورتده کاه‌نك .. کاه جفت اولارق کیندیکه متزاید اوباپیشقان آلور یوقمی ؟.. ایشته اونلردنبری معاذالله قاپیکزه اصابت ایتدیمی.. فلاکتنك بویوکی . . . برشی ویرمسه‌کز برید عادر پاشلار [۱] . . ویرسه‌کز هرآقشام دادانیر ..

[۱] اساساً بن بوکبی شیلره چوفاق قولاق آچمام یا!! سنه‌لرجه‌بد دعا ایتدکلرم یکن‌نوزه‌قدربرندن قندامادیلر... معذلك جیستدن جلادینه قدر هپسی‌راحت راحت پاشادی..

وبوصخاف پلانلر آراسنده آجی قهوه‌کزك سوك یودومنی چکارك سوقاغه فیرلارسکز ....

برکچه بنده بویله برانفعال ایله چیقمشدم : غریب برفلسفه‌نك تطبیق نظریاتیله مشغول اولارق دیرکلر آراسنه قدر کیتدم . ایلك دفعه موقع استعمالله چیقارپلان رنك رنك سرپوشلر نظردقتمی جلب ایتدی... ایشته دیپوردم، هرکس منسوب اولدیغی فرقهٔ عقلیه‌نك حرب یاپراغنی چکمش!!..

یارامك برنجی کونی ترامواید ایدم. موزع: داوول .. یکی چیقان داوول دیه باغیریوردی.. قارشیمده اوطوران ذات بر اثر ذکا کوسترمك ایسته‌دی ؛ موزعی چاغیرارق :

— بونك زورناسی یوقی ؟ دیدی ..

— سززورناچالا بیلیرمیسکز کهایسته‌یورسکز ..

— بیلیرم یا !

— اویله ایسه یکی ... (باغیرارق) یکی چیقان داوول... زورناسی ترامواید ... یکی چیقان....

Örnek 2: N.2, 21 Teşrinievvel 1324, s. 2.

شرائط شهرا

(٥٤) نسخه اعتباریله بر سنه‌لك آبونه بدلی درسعادت و ولایت عثمانیه ایچون ٦٥ غروش و ممالك اجنبیه ایچون ١٤ فرانقدر .

غزته‌مزك سائر مشترلرمزله عین زمانده استانبول آبونه‌لریمزه ایصالی ، ولایاته ، منتظماً و مسارعةً ارسالی اسبابی استکمال ایلدك. مراجعتلراداره مأموریمزه نامنه اجرا ایدلیدر .

آبونه‌لرمزه اکرابه

آبونه‌سندلریمزدن ایلك ١٠٠٠ نسخه‌سنك ظهرلرینه شحندوفر تحویلاتی نومرولرندن بر عددی طبع اولنمشدر .

بو سنه ظرفنده بو نومرولردن برینه قرعه اصابت ایده‌جك اولورسه قرعهٔ مصیبه‌نك اوندہ بری سند صاحبنه اهدا ایدیله‌جکدر .

بناءً علیه آبونه سندلریمزك قیمت مخصوصه‌یی حائز اولمسنه مبنی ضیاعندن وقایه‌سی توصیه اولنور . ایده‌نلرك همان اداره خانه‌مزه مراجعتله بیان معلومات اتلری لازم کلیر .

ایلك آبونه اولان ١٠٠٠ ذات بوندن‌ماعدا ایلریده تقرر ایده‌جك حقوقدن دخی مستفید اولاجقدر .

بیلمجه‌لرمزك حلی صورتیله آبونه قازانان ذواته تحویلات نومرومی ویرلز .

بیلمجه‌لرمزی حل ایده‌نلره تقدیم اولنه‌جق قیمتدار هدیه‌لر قریباً باب عالی جاده‌سنده « آمریقان پازاری » جامکانلرنده تشهیر ایدیله‌جکدر .

محل اداره‌مز :

باغچه قاپیسنده قصابیان خانده نومرو ٦

Örnek 3: N.2, 21 Teşrinievvel 1324, s. 3.

کله ده کشتاپلر

سر محرر بکه !

محترم وکیلیده برهیئت تحریریه‌نك زیر ادارهٔ انتظامده زیاده‌سیله زیاده‌سیاز عالم مطبوعات اولاجغی تبشیر بیوردیغکز داوولك برنجی نسخه‌سی منظردم اولدی.

عن صمیم‌القلب تبریك ایدرم.

محرر بك ! نه‌یالان سویلیهیم داوولك ایلك طوقاغی یندیریلرکن اصابت ایدیکندن دولایی داوولکزك اسمیله تخیر متناسب اولان تراهت مندرجاتدن تحاشی ایدیوردم.

فی‌الحقیقه غریب سطرلر سرلوحه‌سنده‌کی تنقیدات عمومیه‌یه برطوقاق غریبسنه مسخره اولمغه برابر دیه بیلیرمکه محتاج تأویلده (!) اولا بیلیر. مثلا : «هنوز جرح ایدلمش مسائل بدیهیه مانکیلری ؟» یولنده‌کی سؤالکزه نظیف سروریلر عریانی حقیدی جریانی، عزتلو وامثالی ادارهٔ مستبده آسیلرینك دور سابقه‌سکوتدن باشقه برشی پایه‌مدیغنی تدویر ایلدکاری مسائل منفعتپرورانه اولامازمی ؟ ! یوخی بیلمه‌کز لازم دکلیدی ؟ نه‌یه ! چوق سویله‌جکم.

پالکز شوخم برجلهم ایله باشلایان تنقیداتدن مطبوعاتك هرحالده حصه‌مند اولارق بك حقی اینن طوقاقکزه قارشی متیقظانه داورانمالری لازم کله‌جکنی بیان ایده‌رم. مع‌هذا، حقایق ملیه‌دندرکه : داوولك سسی اوزاقدن خوش کلیر.

داوول

ها شو ! مسئله شمدی کسب‌وضوح ایتدی صمیمیت‌فؤادیلرندن امین بولندیغم ایچون توجهکزه تشکرلر ایدرم.

— بیلدم .. بیلدم !!

— نه‌یی بیلدك ؟

— داوولك غریب سطرلر سرلوحه‌سی آلتنده‌کی معمایی

— نه‌در بقالم؟

بومعما ایکی شئ ایما ایدیور : فقره اولاسی انسالدو فابریقه‌سنك بیکلرجه لیرا مقابلنده بیاجغی کوپرونك تصویر مخیلی‌کهپ دوز؛ فقره ثانیه‌سیده الیوم موجود بولنان کوپرویی‌که هپ چوقور حتی چوقورونك تهایتنده دها چوقور الی‌نهایه چوقور تا شهر اماتی محاسبه‌جی اسبقینك دامادی کال بکك یانه‌قدر چوقور

— براوو سکا

— اویله‌ایسه ویرداوولی بکا

حلال مشکلات

داوول

صاحب امضانك اداره‌خانه‌مزی تشریف ایتمکری مسترحدر.

بیلمجه‌مز

۱۹۲۱

بالاده‌کی شکللر یان یانه کتیریلدرك برحیوان رسمی یاپیلدیقدر. حل ایدنلر آراسنده قرعه کشیده وقارانه برسنه‌لك آبونه‌مز تقدیم اولنه‌جق

کچن هفته‌کی بیلمجه‌مزی حل ایدنلر :

روبرقوله‌لو مکتبی طلبه‌سندن حسنون افندی

ایله بصره واپوری سواریسی حسنی بکدر.

قرعه حسنی بکه اصابت ایتمشدر. اداره‌خانه مزی تشریف بیورمالری رجا اولنور

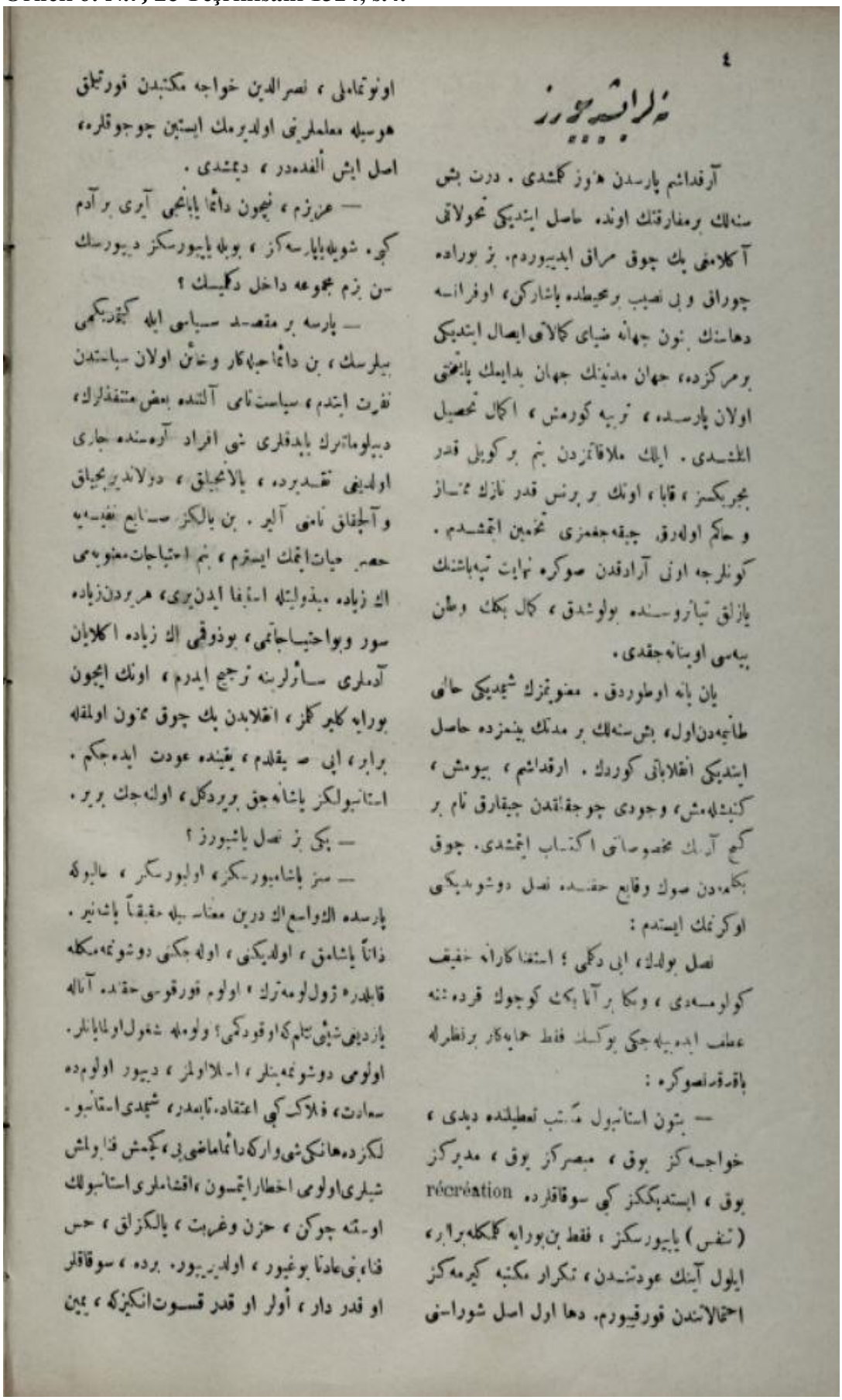
Örnek 4: N.20, 1 Nisan 1325, s. 1.

Örnek 5: N.7, 26 Teşrinisani 1324, s. 1.

Örnek 6: N.7, 26 Teşrinisani 1324, s.4.

٤

تلرابه بوروز

آرقداشم پارسدن هوز كلمشدی . درت بش سنه‌لك برمفارقتك اوزده حاصل ايتديكی تحولاتی آكلامغی بك چوق مراق ايدييوردم. بز بوراده چوراق و بی نصيب برمحيطده ياشاركن، اوفرانسه دهاسنك بتون جهانه ضيای كالاتی ايصال ايتديكی برمركزده، جهان مدنيتك جهان بدايمك پايتختی اولان پارسده، تربيه كورمش، اكمال تحصيل ايلمشدی. ايكی ملاقاتمزدن بنم بركويل قدر بجوكسز، قبا، اونك بر برنس قدر نازك تماز و حاكم اولدرق چيقه‌جغمزی تخمين ايتمشدم. كونلرجه اونی آرادقدن صوكره نهايت تيه‌باشنك يازلق تياترو سنده بولوشدق، كال بكك وطن بيه‌سی اوبنانه‌جقدی.

يان يانه اوطوردق. معنويتمزك شيمديكی حالی طانيمه‌دن اول، بش سنه‌لك بر مدتك بينمزده حاصل ايتديكی انفلاباتی كوردك. ارقداشم، بيومش، كنيشلهمش، وجودی جوجقلقدن جيقارق تام بر كچ آرك مخصوصاتی اكتساب ايتمشدی. چوق بكلمه‌دن صوك وقايع حقنده فصل دوشوندیكی اوكرنمك ايستدم :

فصل بولدك، ابی دكلی ؛ استفاكارانه خفيف كولومسه‌دی ، وكا بر آنا بك كوچوك قرده‌نله عطف ايدييه‌جكی يوكسك فقط حمايه‌كار بر نظرله باقه‌رق صوكره :

— بتون استانبول مكتب تعطيلنده ديدی ، خواجه‌كز يوق ، مبصر كز يوق ، مدير كز يوق ، ايستديككز كی سوقاقلرده récréation (تنفس) يابيورسكز ، فقط بن بورايه كلكله برابر، ايلول آيلك عودتنه‌دن، تكرار مكتبه كيرمه‌كز احتمالاتندن قورقيورم. دها اول اصل شوراسنی اونوتمامك، نصرالدين خواجه مكتبدن قورتيلق هوسيله معلملرينی اولديرمك ايستين چوجوقلره، اصل ايش ألفه‌در ، ديمشدی .

— عزيزم ، نيچون دائما ياباجی آيری برآدم كبی شويله‌بابا‌سه‌كز ، بويله يابيورسكز ديبورسك سن بزم مجموعه داخل دكيسك ؟

— بابسه بر مقصد سياسی ايله كيتديكمی بيلرسك ، بن دائما جه‌كار وخائن اولان سياستدن نفرت ايتدم ، سياست نامی آلتنده بعض متنفذلرك ، ديپلوماتلرك بايدقلری نی افراد آوه‌سنده جاری اولديغی تقديرده ، بالانجيلق ، دولانديريجيلق وآلچاقلق نامنی آليور . بن بالكز صنايع نفيسه‌يه حصر حيات ايتمك ايستدم ، بنم احتياجات معنويه‌مك زياده مبذولتله اسقا ايدن‌يری ، هر بردن زياده سور وبواحتياجاتمی ، بوذوقمی الك زياده اكلايان آدملری سائرلرينه ترجيح ايدرم ، اونك ايچون بورايه كلير كلمز ، اغلابدن بك چوق ممنون اولمقله برابر ، اپی صيقلدم ، يقينده عودت ايده‌جكم . استانبولكز پاشاه‌جق بريردكل ، اولنه‌جك بريز .

— بكی بز نصل پاشيورز ؟

— سز پاشاميورسكز ، اولبورسكز ، حالبوكه پارسده الكواسع الك درين معناسيله حقيقتاً پاشيز . ذاتاً پاشامق ، اولديكی ، اوله جكی دوشونمه‌مكله قابلدره ژول لومه‌ترك ، اولوم قورقوسی حقنده آناله يازديغی شيئی تام كاوقودكمی؟ ولومله شغول اولمايانلر. اولومی دوشونمه‌ينلر ، اسلاولمز ، ديبور اولوم‌ده سعادت، فلاكت كبی اعتقاد تابعدر، شيمدی استانبو. لكزده‌هانكی شی وار كه دائما ماضيی، كچمش قاوالمش شيلری اولومی اخطار ايتمسون ، اقشاملری استانبولك اوسته جوكن ، حزن وغربت ، بالكزلق ، حس فنا، بی عادتا بوغيور ، اولديريور. برده ، سوقاقلر او قدر دار ، أولر او قدر قسوت انكيزكه ، بين

Örnek 7: N.7, 26 Teşrinisani 1324, s. 6.

ایدیورسکز . واپور سرای برونده کلدی ، جیلدیره جقدم ، بوغازه یرشی طبقلدی ، انحار ارزولری دویدم ، اطرافه کیملر کولوب قونو - شیوردی . کندی کندیه اعتراف ایتدم ، بونلر ممکن دکل آدم اولماز . بوکا تحمل ایدن بر خلقدن یرشی بکلمك جندر ، جهانندر . نه دیه یم ، کورلکدر . نهایت دوره بدم ، یانده اوطوران اندی یه : بکا باقکز یدم ، نصیل بوواپورله کیدوب کلیورسکز ، شکایت ایدیکز ، عصیان ایدیکز ، بوواپورلری پر پر یاقیکز ، سز وقت نه در بیلیورمیسکز ؟ اونه دیسه یکنیرسك : هادی ، اورادن ، سن ده نه دن چیقدك ، واپورلری یاقوب ده قاضی کویندن استانبوله یوزه رکی کچه جکز ؟

یکیسی آلغازمی دیدم ؟ او وقت نه دیدی ، بیلیرمیسك ، بن بونی بش یوز سنه یاشاسم اوتونامام .

— بکی بر سانده کیده جك یرمیاون دقیقه ده کیدیلم کری قالان قرق دقیقه ده نهایه جغز اووقت خاطرمه کلدی : روس ژاپون محاربه سی اثناسنده اوقومشدم بر آوروپالی برفورملی ایله قونوشورکن ؟ آوروپالی درکه : ژاپونلرك مملکتکزی اشغالی سایه سنده بورالرده آثار عمران آرتمجق ، یولر یاپیلمجق ، شمدوفرلر یاپیلمجق ، مثلا فوزاندن سئوله یه بش کونده کیدرکن بر کونده کیده جکسکز . فورملی جواب ویرر ، ای آما کری قالان درت کونده نهایه مغز ؟ تأسف ایدرم که نه پارمی بورایه کتیرمك ، نده بورادمکی سودکلرمی پارسه کوندرمك ممکن ، فقط بن کیده جکم ، دورامام ممکن دکل . بلکه یکرمی سنه صوکره کلیر بورادہ اوطوره بیلیرم .

حصاد

شتی

صباح غزته سندن :

لوندره ده منتشر «اولسروه» غزته سی محرر لوندره لی ، برصاریقلی خواجه نك انتخاب صندیغنه رأی اصل آتدیغی کورمکی مراق ایتدیکندن لوندره دن قالقه رق استانبوله مواصلت ایتمشدر . موسی الیه بك اوغلی انتخاب اتمه ده بعض خواجه لرك رأی آتدقلرینی کورمشده بونکله قناعت ایده میه رك اسکداره کچمش واورادمکی خواجه لرك رأی آتمه لرینی کوردکدن صوکره محمولاً عودت ایلمشدر .

... محرر موسی الیه ان شاالله یازه جغی روزنامه ده برخواجه ایله سائر بر آدمك رأی آتمه سنکی فرقنی یزه ده اوکره تیر .

سبحان من تحیر فی صنعه العقول

اوشاقله مسافر آراسنده :

— افندی اوده می ؟

— اوت اوده در . فقط ...

— مشغولیتی وار ؟

— خیر .. لکن ...

— دیمك کیمسه یی قبول ایتمیور ..

— ایتمور افندم . بو صباح سزلره عمر وفا ایتدی ...

— ؟!! ....

Örnek 8: N.11, 31 Kanunievvel 1324, s.8.

تاریخچهٔ وقوعات

قوجه‌ی — دردم

٦ پرده.

١

کاه‌ی رشادلاندن.. هکیر کوپاد..
طبی (براین)ده ایکی تحصیل ...
بوله‌جه‌ی علاج و چاره‌سزی
صارسادی قانمزه‌لی بارهسزی ..،
چکدی برسیلی.. خیلی پارهسزی
ورمه‌دی درمجه مریضه دوا،
بری یارمجه ایتدی استهزا..

٢

او مریضه شفایی ویردی خدا؛
صد هزاران تشکر ایلیهلم،
کرچه ایتشه‌دی خدا تقدیر؛
اودی تقدیره ایتدیکك تدبیر
مرهم اتحاد .. ایدوب تأثیر؛
بزلری سن.. سن ایلدك احیا
یاشا هیتلر، شانلی اردو یاشا..!

٣

شوی اسکی چیفیت.. ظهور ایتدی
کارینی ایلك انجمن تأمین؛
شو ترسدوجی.. ایدوب اصلان؛
دوشه آتدی خیلجه جان،
حربی ایتدی نتیجه حال..
یوك غیر کاسی.. فی حضور شتی،
راحتندن حریق دور ایتدی...

٤

نه‌که لارم آیاغیجوان چراغی ..؟
بیلك یوقسه آتلامه ترمه..
او سنك مرکبکیدر صانمك ؟
پارهسزدر دیه‌جه تز قاچمك،
یو سیاحتده سن چوق آلدانمك ..
یا زمندن نزول امر آلمامی،
یاکه .. رسك کوزلجه‌جك طیاری...

٥

اسکی.. پاره ایسه‌دی دیشك،
قوپاروب رجیان باشی یو .سته ..
ای نماش کران ایدك دقت ..!
وا میدر یو یه‌سه‌ده رصمت؟
سیر ایدك سز اوزاقدن آز مدت
یوقسوناز اخذ انتقام ایدهجك ..
کیم ایدر.ه معامله : خر.. مك...

٦

یو زمانلر بدر ایدی تضییق ؛
(ویانه)نی یو قهرمان مدت ..
نه چاوش ایتدیکنز وی نسیان
یو دکاسر خرامهٔ یونان ...
پایار — ایچاب ایدوسه — کل بیتان
یوکول ایسترسه ایدك یوی تصدیق ،
ایستر آنی یه ایلهیك تعلیق...

سلیمانیه : فی ١٥ تشرین ثانی ١٣٢٤ س. ز.

Örnek 9: N.22, 26 Teşrinisani 1325, s.1.

نسخه‌سی بر غروشدر

صاحب امتیازی : ا

واصف

ادارهٔ عامه‌سی : جغال اوغلنده نومرو ۱۹

داوول

هفته‌لق ادبی مزاح غزته‌سیدر

ایونه بدلی :

ممالك عثمانیه ایچون ٦٥ غروش

ممالك اجنبیه ایچون ١٦ فرانق

نومرو ٢٢ | پنجشنبه | ٢٩ نیسان ٣٢٥

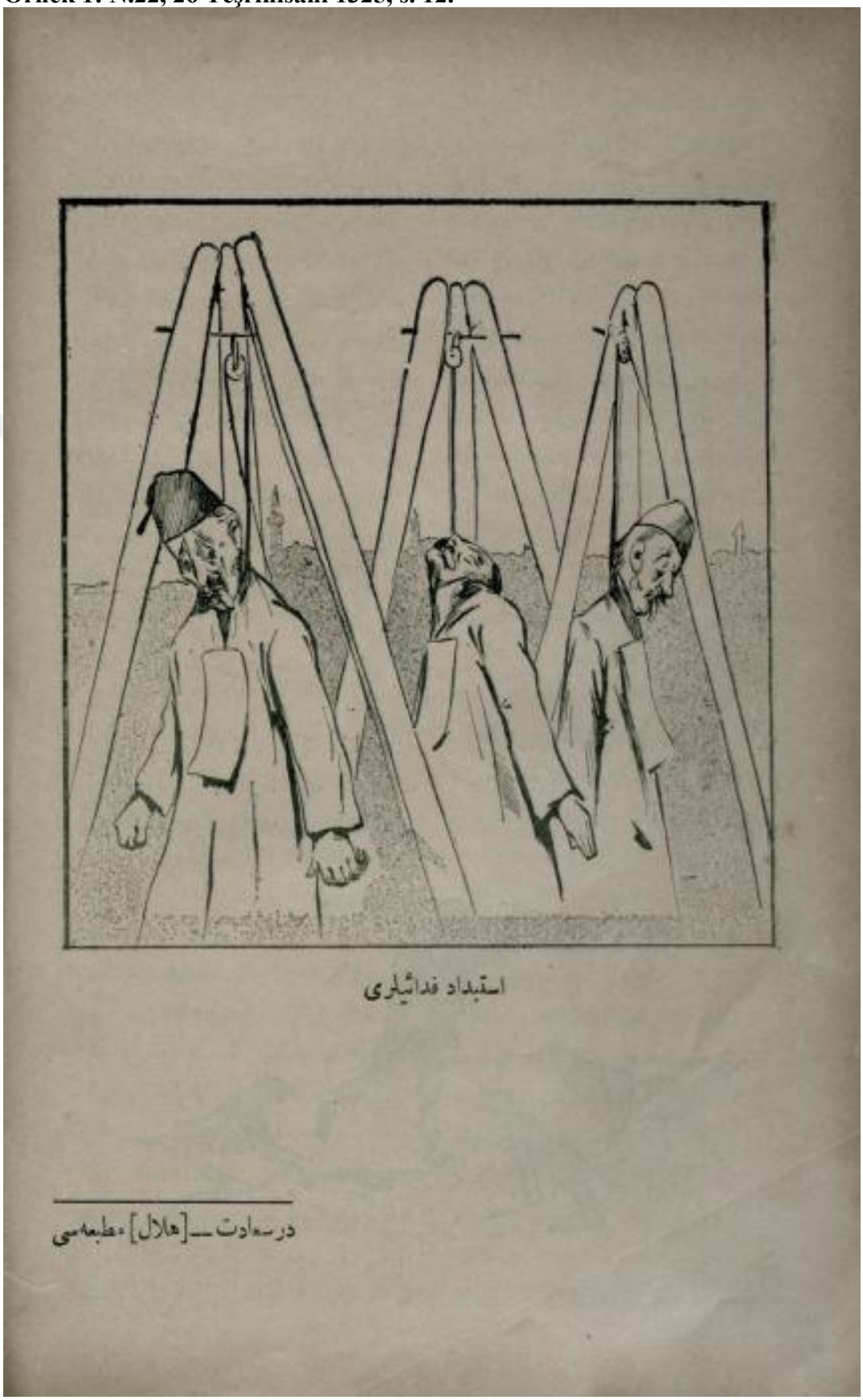
ینغیر ینغیر آغلایه‌رق : — باری پونلری بکا براقکز !

Örnek 10: N.13, 13 Kanunisani 1324, s.16.

EK 2. KARİKATÜR ÖRNEKLERİ

Örnek 1: N.22, 26 Teşrinisani 1325, s. 12.

استبداد فدائیلری

درسعادت ــ [هلال] مطبعه‌سی

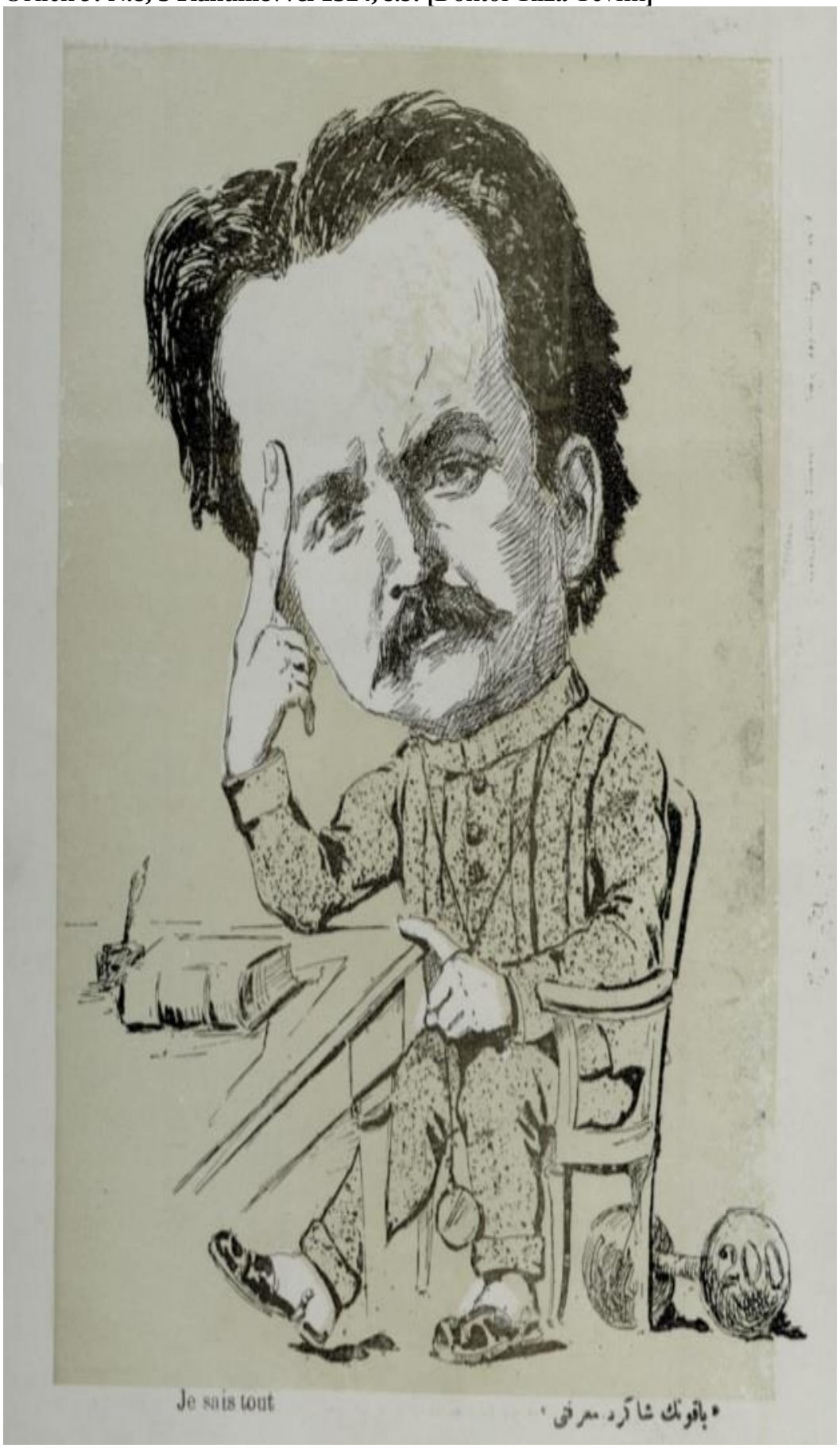
Örnek 2: N.8, 3 Kanunievvel 1324, s. 6.

توی دوکلش بابا هندی : نوبورقده اتور یکدن

Un c q d'Inde qui a sa queue déplumée.

Örnek 3: N.8, 3 Kanunievvel 1324, s.9. [Doktor Rıza Tevfik]

Örnek 4: N.5, 11 Teşrinisani 1324, s. 9. [Ahmet Mithat Efendi]

Örnek 5: N.11, 31 Kanunievvel 1324, s.11. [Ahmet Rasim]

Örnek 6: N.12, 7 Kanunisani 1324, s. 7. [Abdülhak Hamit Tarhan]

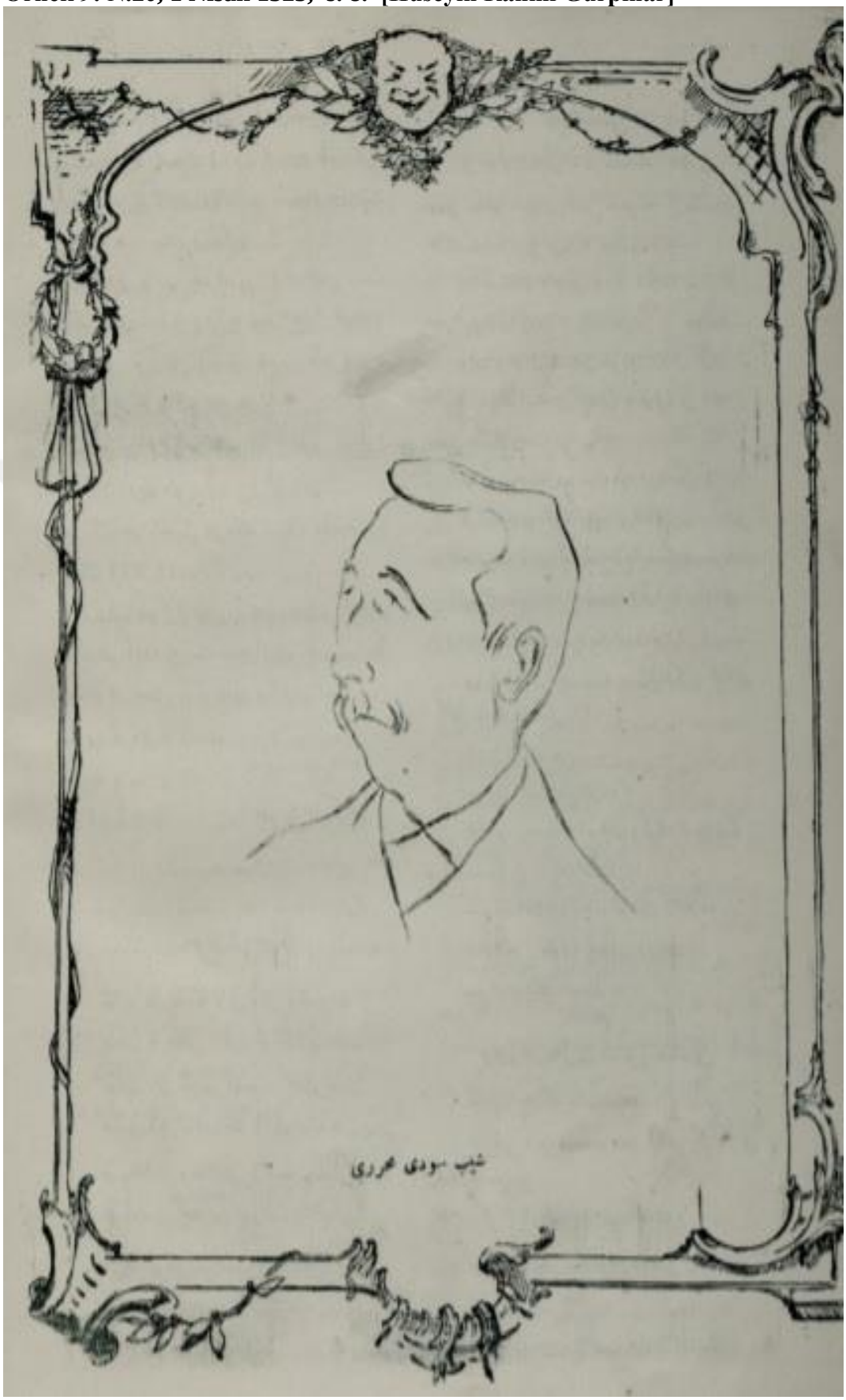
Örnek 7: N.17, 18 Şubat 1324, s. 8. [Mizancı Murat]

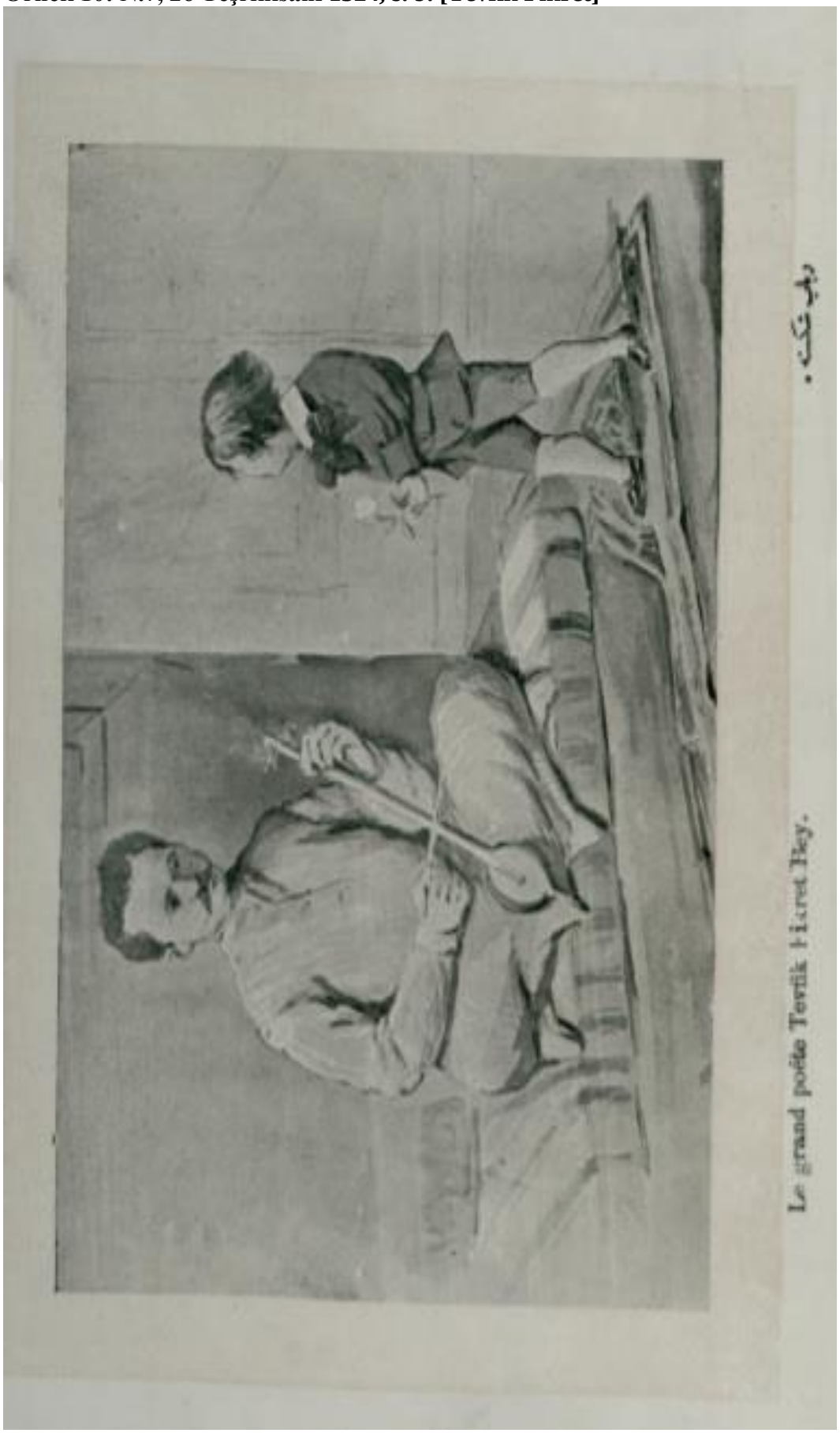
Örnek 8: N.19, 11 Mart 1325, s. 8. [Ahmet Hikmet Müftüoğlu]

Örnek 9: N.20, 1 Nisan 1325, s. 8. [Hüseyin Rahmi Gürpınar]

Örnek 10: N.7, 26 Teşrinisani 1324, s. 9. [Tevfik Fikret]

ÖZ GEÇMİŞ

Buse Turan, 4 Eylül 1990 tarihinde Ordu'da doğdu. İlköğrenimini Ordu'da; orta ve lise öğrenimini İstanbul'da tamamladı. 2013 yılında Yeditepe Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi, Türk Dili ve Edebiyatı bölümünden mezun oldu. 2015'te Yıldız Teknik Üniversitesine bağlı Sosyal Bilimler Enstitüsü Türk Edebiyatı programında Yüksek Lisans eğitimine başladı. Halen özel bir okulda Türk Dili ve Edebiyatı öğretmeni olarak görev yapmaktadır.